

Opuscula edita per Reuerendum Patrem Magi-
strum Bartholomeum de Spina Pisa-
num ord. Predica. vite Regula-
ris: in presenti tertio vo-
lumine contenta.

DE STRIGIBVS.

Striges ad ludū diaboli corporealiter deferrī (provt etiam vul-
go fertur) amplissima questione diffinit. Quā quidē perfecta/ vt
determinata iam veritas facilius p̄tra quendā Aduersarium quadru-
plici roboretur simul ac defendatur Apologia/ duplex ob preeminē-
tiam sacre Theologie super omnes alias scientias contutandam tra-
ctatus/ eandem Aduersarium impetens / oportune premittitur.

DE NECESSITATE CON- FESSIONIS ANTE SACRAM COMMVNIONEM.

COMMVNIS AB EXORDIO SANCTE MATRIS

Ecclesie fidelium conceptio : & ipsa certissima , confessionem inquā mor-
talis, etiam per contritionem aboliti, necessariā ante sacram cōmu-
nionē, habita idonei cōfessoris copia, necessitateq; non
urgēte, declaratur: & contra periculosam
nouitatem defenditur.

DE CONIUGIO IN GRADIBVS

diuino iure prohibitis.

POTESTATIS Ecclesiasticæ super Gradus consanguinitatis & affinita-
tis, diuina lege a coniugio prohibitos, catholica declaratio.

TRACTATVS.

DE Dispensatione coniugii cum vxore fratris defuncti.

CASVS VSVRARIVS.

SOCIVS In se suscipiēs onus exactionis daci & refusionis ex suo fiē-
de camere ante terminum, salarium ad ratam refusionis factæ exigens ex pa-
cto a sociis in termino, vsuræ peccatum incurrit.

CASVS MATRIMONIALIS.

Contrahens ex deceptione cum infecto morbo Gallico contra voluntatem
ante propositam vel etiam non propositam, est a tali matrimonio soluta,
nisi post cognitam deceptionem iterum consentiant.

Quædam dubia breuiter absoluta in materia Simonie.

DE Præstantia Alexandri super Salomone, in potestate & affluentia
diuitiarum. Quæstio.

Opuscula edita per Reuerendum Patrem Magi-
strum Bartholomeum de Spina Pisa-
num ord. Predica. vite Regula-
ris: in presenti tertio vo-
lumine contenta.

DE STRIGIBVS.

Striges ad ludū diabolicū corporaliter deferrī (provt etiam vul-
go fertur) amplissima questione diffinit. Qua quidē perfecta/ vt
determinata iam veritas facilius p̄tra quendā Aduersarium quadru-
plici roboretur simul ac defendatur Apologia duplex ob preeminen-
tiam sacre Theologie super omnes alias scientias contutandam tra-
ctatus/eundem Aduersarium impetens / oportune premittitur.

DE NECESSITATE CON- FESSIONIS ANTE SACRAM COMMVNIONEM.

COMMVNIS AB EXORDIO SANCTE MATRIS

Ecclesie fidelium conceptio : & ipsa certissima , confessionem inquā mor-
talis, etiam per contritionem aboliti, necessariā ante sacram cōmu-
nionē, habita idonei cōfessoris copia, necessitateq; non
urgēte, declaratur: & contra periculosam
nouitatem defenditur.

DE CONIUGIO IN GRADIBVS

diuino iure prohibitis.

POTESTATIS Ecclesiasticae super Gradus consanguinitatis & affinita-
tis, diuina lege a coniugio prohibitos, catholica declaratio.

TRACTATVS.

DE Dispensatione coniugii cum vxore fratris defuncti.

CASVS VSVRARIVS.

SOCIVS In se suscipiēs onus exactionis daci & refusionis ex suo fien-
de camere ante terminum, salarium ad ratam refusionis factae exigens ex pa-
cto a sociis in termino, vsuræ peccatum incurrit.

CASVS MATRIMONIALIS.

Contrahens ex deceptione cum infecto morbo Gallico contra voluntatem
ante propositam vel etiam non propositam, est a tali matrimonio soluta,
nisi post cognitam deceptionem iterum consentiant.

Quædam dubia breuiter absoluta in materia Simonie.

DE Præstantia Alexandri super Salomone, in potestate & affluentia
diuitiarum. Quæstio.

C. Reuerendissimo in Christo Patri ac domino Colendissimo. D. Adriano Grimano. S. R. E. titu. S. Altalis Presbytero Cardina. ac
 Acquilegie Patriarche Celebratissimo. Frater Bartholomeus Spineus Pisanus Predicatorius regularis: a
 cre Theologie Doctor immeritus: Felicitatem.

Ratum omnium / totius inquam vniuersi primo principio necnon ultimo
 fini Deo Opti. Max. cultum vniuersalem / & hinc ipsum propensissimū /
 esse debitum: eademque seruitute suprema / quibuscumque (dixerim) viribus & electis
 operibus / omnino qua pot homo preeteris virtute doteque / soli seruiendum / nullas
 sane mentis ibit scicias. huius elegantissimi nexu imitatione / diuineque prouidentie
 suau dispositione / quo quis fuerit inter homines vniuersalior humane vite mo/
 derator atque director / eo seruitutis etiam amplioris ab hominibus iura sibi vendicat
 ac requirit. Hinc eodem ipso iure cuncti populi suis principibus debite seruitutis ex/
 terna reddunt obsequia: quantoque celsior ipsa potestas eleuat atque maiestas / tanto pluribus & exactior / debi
 tus ipse cultus indicit. Quo fit vt ad supremā spiritualis potestatis eleuato sedē / ipse tota /
 p voto meritissimeque / subiacet ecclesia / post deū ipsum cuius in terra vices gerit vniuersales / hominibus
 & obsequijs vndique vallato / ac cumulatissime veluti cū cūsepro. Sicut autē etiam primo Christi Suario di
 gnitate primi ac in vniuersalis ecclesie moderatio: Reuerendissimi. D. Cardinales primi sunt affectores
 & indefesso studio / cōsilio / auxilio / omni que quo valent obsequio cooperatores: ita profecto phas est eos ab
 omnibus Christi cultoribus debitum honorem: ac infra primarium Antistitem / eo quoque clariorē am
 plioremque reportare cultum / quo splendoribus virtutum & sapientie dotibus illustrant. Ita cū in oēs
 ad hūc gradum celebratissimis gratiarū muneribus effulgent / promotos. tū pre ceteris erga virū pepe
 ra memoria celebrandum Reuerendissimi. D. Dominicum Humanū parvū tuū vira sanctū / Amplif
 sime presul / autique cordialissimeque mee seruitutis ratio. fuit. hinc me tibi / qui honoratissimi parvū
 gloriāz omni iam dotium ac virtutum munere sic emularis / vt eote non inferiorē iam fama pronuntiet /
 deuictū ira reddidit & astrinxit: vt animo gestiam indefesso si qua possim offerre dona / si quem Dominio
 meo sapientissimo premonstrare rarissime dilectiōis effectum / non differam. Nec eidem per obsequia rē
 poralia / quā nec etiam isthuc exhibere personaliter sacra religio non admittet / meo promptissimo cordi
 satisfecerit: At illū potius optauerim perpetuo munere mee seruitutis indicio vel modico decorare. sicut
 & perpetue sunt illius angustissime dores: que nisi ceteras illustrans eius humilitas inibiuisset / accurat
 tius (vti par fuerat) recensite / vniuersam ecclesiam in illius ardentissimum amorem quin etiam grauissi
 mam admirationem conuertere potuissent. Paraueram autem ex ingenio mei modico nec satis culto
 pomerio quoscumque collegeram ematuratos fructus. quorum & virtus erat ea venena morbosie re
 pellere / quibus modo Christiana pietas eo magis inficitur quo minus cauentur. quin etiam (quod heu
 magis ilachymandum est) veluti sana pharmaca ab ignorantibus extolluntur: passimque mentibus in
 nocentium ingeruntur ac propinantur. At dei voluntate detineor ad tempus. Non sunt aut a me dei iu
 dicia rimanda plusquam oportet. Deum magis quam hominem esse timendum noui. Scio sanctissimos Docto
 res ecclesie / quorum ego doctrinam tueor & honorem / magis esse verendos / quam quicquam viuens in terra. S
 vides pri fa. non adhuc eradicauda que suborta sunt omnia sisania. Sperauerim autem dei prouiden
 tia tempus accomodandum / quo cum magis efferuerint olim collecta / ac in fasciculos questionum atque
 tractatū iam redacta: data quoque liberrima facultate / reliqua pro voto / nedum sacre Theologie scola
 stice / verum etiam sacrarum litterarum criticum purissimum inficientia / conuelli: vtritis igne libe
 rius atque profusus purgabitur area celi. Interea. R. D. T. vnicum hoc meum prelibet ex eodez phome
 rio dulce munusculum. ac suo dicatū famigeratissimo homini cōmunem in salutem cōmunicari letetur:
 Quo nāque magis Strigiatas beresio abdira pestis que redemptas aīas a Christo Redēproze (probdoloz)
 iterum inimico diabolo deuictas / opprobriose separas & auerit: eiusdem effrenatissima diaboli mali
 tia / nostra tempestate validius mundum inuasit: eo copiosius hoc ipso suau fructu poterit curari: nec
 nō liberius fauorabiliusque tuo sub numine tā patefacta funditus eneruari. Quod Deus Opti. Max. sua
 rā oīū miseris concedere: simul ac felice R. D. T. donec e rēporali transitū pareat in eternā Felicitate /
 sua pietate conseruare dignetur. Eidem fidissimum seruum suum etiam atque etiam recomendo.

C. Reuerendissimo in Christo Patri & Domino. D. Hieronymo Alean
 dro Archiepiscopo Bوندوفينو & Pitano: in vniuersa Illustrissi
 morum Dominorū Venetorum Ditione cū potestate Legati
 Cardinalis de Latere Legato. Frater Bartholomeus
 Spineus Pisanus Theologorum minimus Or
 dinis Predicatorum vite Regularis.
 Felicitatem.

Cum intellectualia munera presul Amplissime / corporalibus diuitijs eo prestan
 tiora iudicentur / quo magis effusa / minus exhauriuntur aut perunt: & eadez
 sine possidentis iniuria quāto plures implent ac recipiendo facierate quādā instaurant /
 tanto proprie perfectionis splendoris / non modo non patimtur in ipso dispendium / ve
 rum etiam fulius cōmunicata / vtiuidius in se consistunt / ac longius splendent: non potui
 non vehementer letari / munusculum intellectuale absque preiudicio sacre primū vniuer
 salis meorum operum dedicationis. Se. me. Reuerend. D. Dominico Grimano. S. R. E. Pres. Card.
 S. Adarci / sua tempestate virtutibus ac scientia prestantissimo. post huius aures presul almi felicem
 ad superos transitum / sicut virtutum ac sapientie / sic etiam omnium dignitatem veluti heredi / Reuerem
 dissimo. D. Marino Grimano / & ipsi Card. dignissimo: tue quoque Reuerendissime Dominationis / cuius
 ab antiqua persone notitia multiuigila linguarum & doctrinarū donis / castissime quoque frugalissimeque
 vite / virtutū acibus ac intentissimo precipue zelo fidei / feruentissimoque salutis animarū desiderio peror
 nate / mira probitate / veluti splendenti syderi / summa me semper deuotide deuoui. nutu modo / quin etiam
 desiderio horatūque publicum peter. Maiores autem huius letitie ratio cumulat / quare exarbitris hoc in
 tempore labores hi nostri prodeant / quo. D. tua Reuerendissima sedis Apostolice legatione suprema di
 gnissime fungens / ac in omni ditione Illustrissimorum Venetorum principum / ecclesiastice moderans
 potestatis habenas / causam de qua nostrum hoc opusculum abundantissime dispatat / pre manibus ha
 bet: & vt Christi fidei propter pestilentissimam sceleratissimam Strigum sectam elabenti / ferat opem / ve
 hementer anbelat. Quod equidem felicibus haudquaquam minus euenire posse sperauerim / quā in ceteris
 & causis & omnigenis hominum votis / vt potest quibus ita viriliter succurrit ac adamusim pleneque
 satisficit / vt nullum ei merito retroactis temporibus spirituales principem anteponendum / & faci
 le iudicent / & vehementius gaudeant. Quo factum est vt & minores veluti patrem sapientissimum
 pientissimumque cuncti suspiciant / ac suos causarum omnium anfractus in eum tuto reijciant & se
 curi: quem apertissima luce conspiciant / omnium & virtutum & scientiarū summa perfectione pollentem
 a veritate iustitie nulla posse violentia vel externa potentia flecti: nō auro quo deos etiam reddi placidos
 fabulantur homines / villo modo diuelli: nempe qui pecuniarum munera sic in causis absoluendis exhor
 reat / vt eius potius mereant iram oblata concitare / quam villo modo sedare. Et maiores / pre ceteris aures
 summi presul ita beneuolentia sua dignum iudicauerit / vt secretorum omnium abdissimū veluti
 armarium / & in arduis quibusque negotijs prudentissimum fidissimumque consiliarium adhibere letetur.
 Et ceteri qui recta sapiunt ac exoptans principes vtriusque fori gaudeant suo tempore datum a deo
 presulem / qui iustitiam ita colat & reddat illustrem vt magistratus iste tuus malis horribilis / eo magis in
 omnium opinione venerabilis appareat & coruscet: quo quisque valeat inuicere proprium ius alacri corde
 tuert. Sed precipue fidei causas amplissimo sic amplectitur sinu ac ardentissimo corde fouet / vt nullate
 nus vel in minimo pariatur aut splendorē minui / aut defectum incurere. Quo futuri reor / vt Venetiarum
 precesum Dominium / in hac etiam que pre manibus versatur fidei causa sic iudicio tue Reue
 rendissime Dominationis inhereat / quod posthec fidei sanctissime defensoribus ac hereticorum Inquisito
 ribus amplissimum pro pietate ac veluti Christi sancte Matris ecclesie filij semper obsequentissimi Do
 mini Veneti / debitum prestabunt auxilium atque fauorem. Quo fiat vt a deo pariter altissimi sui status /
 tranquillitatem / firmitatem / quin etiam augmentum obrineant. Quos Deus Opti. Max. felices in
 eum conseruet. Felix & ipse Vale presul Colendissime. meque tibi seruitute deuictum ama.

Auctor ad Lectorem.

Adicio quodam extremo Ferrarie peracto cōtra Magam seu Lamiam / vel certe
 melius eo Strigem appellatā a vulgo / quo velut ates ille / delectate no
 curnis vmbis / quasi volitando precipue mulieres tales malefice in cursum diabolicum
 (vt aiunt) deferantur / homini doctores vtriusque iuris quibus vt pro more consilium
 preberent accitis / processus omnia innotuit / ex rei nouitate plurimum admirati / obnix
 rogarunt / vt ea de hac rara materia scripto cōmendarem / quibus vulgata quare in somnis /
 diaboli varias ob delusiones isthec accidant / quam certo certius esse falsas ex processu cognouerant / abo

lirerur opinio. Annui precibus/tametsi duplici & vtraq; grauissima lectura/tam inquam naturalis & sacre Theologie/simul ac Inquisitionis vice alterius onere pregrauatus/ & qd instatius flagitabant/instantiori sollicitudine tumultuarieq; perfecti. Ea vero dumtaxat exempla vel oportunas experientias induxi quas ibi congruit auctentice percipisse. Nam si cuncta que passim / a fide dignis etiam relata/ scripro commendare voluissim: in inmensum creuisset edendum opus. Minus aut ad hoc maturatum: etiam nibus eripere molitus/ cui neq; dignum erat a me quicq; negari / inter ceteros egregie valde mentis & acutissimo fretus ingenio doctor: pererrantibusq; luminibus dum scripta cupide legeret/ ea pro parte/ sua qua pollet sapientia iuxta propriam exornando professione/ placuit obfirmare. Quod quidem ob viri reuerentiam/ ex sua tamen voluntate nomine suppresso/ no renuisset eo potius admittendum etiam duxi/ (quod tamen ipse per me veluti mee professioni non consonum/ fecissem nunq;) quo Domini Doctores vtriusq; iuris/ quibus ad consilia vocaris/ iudiciales huiusce cause processus ex mandato patescunt ecclesie/ prima fronte conspiciant/ no nimium a sua sapientia que scribimus elongari. Non omnia tamen apud probos precipue autem posse concilium iudici vel celebrari per alium aut alios q; per summum Pontificem/ vel preter eius auctoritatem. Eorundem igitur cum alicubi videris que propria sunt/ instar postillarum apposita/ ne miraberis/ sed letare magis/ o te Candidissime Vextoz. Vale Felix.

Tabula capitulorum quoniam amplissime de Strigibus.

Reponitur questio. & inducuntur argumenta quattuor que generaliter probare videntur partem questionis falsam: omnia inquam que narrant de Strigibus/ no in veritate aut in corpore/ sed per fantasticas visiones aut in somniis/ diabolici spiritus illusionem contingere. Cap. 1.
 Duo argumenta producantur ad idem que specialiter probare vident Striges ad ludus diabolici vnctione vel alio maleficio facto potari. Inde vnicus pro parte questionis vera subnectitur: quo fit vt tota questio dubia reddat. Cap. 2.
 Plurima maleficiorum genera officio inquisitionis atq; iudicio subiecta ostenduntur: de quibus tamen non esse principale huius operis intentionem differere/ manifestatur. Cap. 3.
 Adriani pape. vi. breue contra Striges ac ipsi strigiarum heresim. Cap. 3.
 Que sit operis huius specialis intentio: quot ve sint in eodem specialiter declaranda. Cap. 4.
 Homines a demonibus posse differri ad longinqua terrarum spatia: itidem facto huic accessoria/ sacris literis non contradicere quin potius congruere. Cap. 5.
 Demones hominibus apparere posse in forma humana/ & etiam in brutali/ ipsosq; se prebere incubos eiusdem & succubos. Cap. 6.
 Demones virtute sua naturali posse queq; perditam seu destructam/ no eadem numero sed specie: no solu in apparatus/ sed vere et recuperare. Cap. 7.
 Viros ac mulieres in vtrozque quamcuq; speciem/ virtute demonum non vere conuerti sed delusione. Cap. 8.
 Deum optimum max. non nisi sapientissima dispositione pmittere mala plurima que per Striges contingunt fieri & ex eis elicere multa bona. Cap. 9.
 Ea que communiter referunt de Strigibus/ non posse contingere tantum in somniis. Cap. 10.
 Eadem que referunt de Strigibus in veritate sic contingere posse vt communiter fama volat/ pluribus suaderet exemplis. Cap. 11.

Esse firmiter credendum atq; nullatenus dubitandum predicta omnia eo modo contingere quo ab inquisitoribus affirmantur/ ratione ex eodem Inquisitorum iudicij sumpta. Cap. 12.
 Ad idem secunda ratio sumpta ex textum multiplicium assertionem fidei/ omniq; exceptione maioriz vnus responsionis reprobatio. Cap. 13.
 Improbatio vnus euasione ad predictam rationem. Cap. 14.
 Ad eandem euasione precludendam/ alie deductiones inuicte. Cap. 15.
 Eadem secunda ratio ex eodem fundamento tripliciter confirmatur. Cap. 16.
 Ad idem ratio tertia ex multiplici experientia per nobiles inducra. Cap. 17.
 Experientie corporalis cursus ac transportationis Strigum ad longinqua loca per personas populares inducere. Cap. 18.
 Experientie apparentis conuersionis Strigum in catos. Cap. 19.
 Cur deus permittat q; demones copiosos ac celebres Strigum conuentus/ crebro sic instruant ac acervent/ e diuersis regionibus assumptis viris ac mulieribus. Cap. 20.
 Pro solutione primi argumenti / primo deductur allegatum in contrarium capitulum Episcopi/ esse multipliciter de auctoritate ac veritate suspectum. Cap. 21.
 Capitulum Episcopi propositum suum ineffaciter inferre: & ob hoc de salitate & auctoritate inuoluntari suspectum esse. Cap. 22.
 Non est necessario standum dictis illius capituli Episcopi/ si a sinodali & particulari concilio emanauit. Quin etiam si a concilio generali prodijsser/ reclamandum est ad pontificem vt sua declaratione excludat sensus erroneos quos aduersarij habent in eo. Cap. 23.
 Officio q; concilium Acquire se fuerit Generale riteq; congregatum/ & suppositis etiam omnibus que in eo dicunt/ non euadere Striges manus inquisitorum: & de varijs illusionum diabolici modis atq; generibus. Cap. 24.
 Summaria

Summaria explanatio capiti Episcopi inducti/ quantum exigit propositi questionis huius. & quo modo ea que ibi narrant ab his differunt que Strigibus dicuntur contingere. Cap. 25.
 Circa que principaliter credenda vel operanda deluderentur ille persone de quibus dictu capitulum Episcopi loquitur. Cap. 26.
 Argumentum secundum soluitur/ in qua solutio nequid de casu in legeda sancti Germani tacto/ factis Strigum simili/ sentiendum sit/ multipliciter aperitur. Cap. 28.
 Modi omnes dissoluntur quibus tertium quartumq; argumentum videbantur inuolueren legentes. Cap. 29.
 In solutione quinti argumenti/ nihil esse virtutis in vnguento quo se perungunt nefandissimo Striges/ aperitur: tametsi quadoq; trahatur diabolus ad Strigo vota per illam vnctionem quasi per signum: quandoq; vero impediatur/ & quomodo id contingat. Cap. 30.
 Diabolum quandoq; preferre quasi persone immobiliter dormientis imaginem/ ne credatur personam illam vere sed potius delusione ac imaginaria visione tmmodo ad iudicium esse delata. Cap. 31.
 Tacta per argumentum sextum/ qualiter in qua dicitur Striges non posse diabolo no subesse. quare etiam apparenter conuertantur in catos. et ab eadem etiam liberentur delusione/ clarissime manifestatur. Cap. 32.

Tabula capitulorum primi tractatus de preeminencia Sacre Theologie super oes alias scientias.

Questio dubia per oppositas rationes proponitur/ & ex duobus fundamentis principalis conclusio probatur/ quam auctor proponit. Cap. 1.
 Inducere probationis amplissima declaratio. Cap. 2.
 Sacram Theologiam ceteris omnibus scientijs esse prestantiorem. Cap. 3.
 Ad decidendas questiones superioris scientie/ vires inferioris non suppetunt/ quibus nihilominus subministrant. Cap. 4.
 Leges civiles seu etiam canonicas questiones Theologales/ qualis est etiam ista de Strigibus/ per se non posse decidere. Cap. 5.
 Due rationes pro conclusione principali recitate firmiter. Cap. 6.
 Tertiam rationem ab Aduersario inducra/ esse falsam infirmam. eiusdem etiam solutionem inuicte esse manifestatur/ simul ac ostenditur quomodo peritiam legum scientia merito dici possit. Cap. 7.
 Legum scientia practica est/ & nullo modo proprie speculatiua. Cap. 8.
 Legum scientiam merito glorificare sui cultores: sed suos magis Theologiam. Cap. 9.
 Modus procedendi legistarum declaraf non contemnendus. Cap. 10.
 Quarta ratio in qua differitur de mutabilitate legum non in probanda. Cap. 11.

Tabula secundi Tractatus de preeminencia Sacre Theologie super omnes alias scientias.

Quia per leges proficiamus ad veri cognitionem/ non sequitur preeminencia earum indecidendis questionibus Theologicis. Cap. 1.
 Ex eo q; ppa legibus vratur non preferuntur Theologie. Cap. 2.
 Ex eo q; canones aliquid possunt/ non sequit vniter saliter q; idem possint leges civiles. Cap. 3.
 Quia leges de fide catholica qnq; se stromittat/ non habet psonibus propositu suum. Cap. 4.
 Quia ratio ad idem defectiua soluitur/ ex hoc sumpta q; ex ore dei promulgatur. Cap. 5.
 Ratio ad idem terra ex eo sumpta q; lex obligat in conscientia/ soluitur. Cap. 6.
 Septima etiam ad idem ratio ex hoc sumpta q; ita civile sit in summo bono: e semper habitu/ vna cum sua confirmatione soluitur. Cap. 7.
 Octaua ratio ad idem ex eo producta q; lex omnibus precipiat/ soluitur. Cap. 8.
 Ratio nona ex eo sumpta q; finis legum est homines reddere virtuosos/ soluitur. Cap. 9.
 Decima demum ratio ex eo sumpta q; scientia iuris dicitur sapientia/ pariter cum suis confirmationibus deijcitur. Cap. 10.

Tabula sup Apologia prima de Zamis contra psonibium.

Prohemium.

Ratio prima pariter & secunda ex his sumpte q; dicta de Strigibus nec probant nec fauet animabus manifestantur & veritate infirme. Cap. 1.
 Ratio tertia procedens ex narratoz circa Striges minoz verisimilitudine/ reprobatur. Cap. 2.
 Ratio quarta sumpta ex hoc q; ea que narratur de Strigibus dicuntur opere diaboli perpetrari/ soluitur. Cap. 3.
 Ratio quinta ex hoc sumpta q; que facta narratur a Strigibus in spiritu & non in corpore sunt/ deijcitur. Cap. 4.
 Ex auctoritate Apostoli in. v. c. Episcopi. inducta/ habetur delationem corporale ad longinquas partes & inaccessibiles humana virtute/ supernaturaliter esse possibilem. Cap. 5.
 Quattuor singulariter esse falsa/ capitulum Episcopi prodit. Cap. 6.
 Cetera que in eodem capitulo referuntur/ falsa quidem sed non impossibilia demonibus esse censentur. Cap. 7.
 Pluribus modis contingit aliquid in spiritu cognosci. Cap. 8.
 Applicatio predictorum ad presentem de Strigibus considerationem. Cap. 9.
 Duobus alijs etiam modis contingit aliquid in spiritu euenire. Cap. 10.
 Non determinat in. v. c. Episcopi. esse impossibi-

le q illa corporaliter fiant que quandoq; contin-
gunt in fomitis. Cap. 11.
C Rationem ferrā ex p̄suppositione iuris assum-
pta: septimas quoq; quia procedant hec a spiritu
maligno/nequaquam p̄ualere. Cap. 12.

Tabula super Apologia se- cunda de Zamys contra Ponzinibium.

C Probemium.
C Dicitur solutio Ponzinibij ad rationem ex cō-
muni Strigum confessione sumpta. Cap. 1.
C Reprobatur solutio Ponzinibij ad rationē sum-
ptam ex experientia. Cap. 2.
C Reprobatur solutio Ponzij ad rationē proban-
tem realem corporum delationē in cursu esse possi-
bilem ex reali delatione qua delat^o est Christus in
montē excelsum et super tēpli pinnaculū. Cap. 3.
C Delationem corporale personarum a spiritibus
esse impossibile/non probatur in dicto. c. Episco-
pi. Cap. 4.
C Diabolū sic in inferno religatū teneri/q; nō pos-
sit ad nos tēradōs accedere/sapir heresim. Cap. 5.
C Non p̄mittere deū a diabolo Strigea decipi/sine
ratione dicitur. Cap. 6.
C Solu. Ponzij ad rationem sumptam ex apper-
tu quo diabolus adorari cupit/simul ac ipsa ratio
infirmā est. Cap. 7.
C Responso Ponzij ad rationem sumptam ex per-
missione diuina respectu malozū que sunt a Stri-
gibus/pariter vt ipsa ratio deficit. Cap. 8.
C Quatuor alie rationes infirme recensentur cum

Solu. Ponzij magia deficientibus. Cap. 9.
C Ratio decima ex. d. c. Episcopi fundamentum sa-
mens/male soluitur ab aduersario. Cap. 10.

Tabula sup Apologia ter- tia de Zamys contra Ponzinibium.

C Conclusiones tres quibus Ponzij negat Strigeas
abuti sacramentis et insidiari pueris/necnon eos
dem occidere/diabolum in super incubum et succu-
bum esse/reprobantur. Cap. 1.
C Non admittendas Strigeas et Striges in textes/
et ob id inquisitozū processus. eas admittentes esse
infirmos/que Ponzij duabus cōclusionibus com-
plectitur. reprobantur. Cap. 2.
C Abi aduersarius venit precipue iudicandus/
alios iudicandos cenet actus temeritatis spi-
ritu. Cap. 3.
C Aduocandos esse Iuristas ad Inquisitorum pro-
cessus formandos ac perficiendos quod Ponzij
bium septima cōclusionē nititur/suadere/repro-
batur. Cap. 4.

In Apologia quarta vniuz

Ultradī dogma de Zamys tantum
modo reprobatur.
C Explicit Tabula huius totius premissi
operis/de Strigibus/seu Zamys.
C Finis.

Summarium.

Tertij voluminis opuscu- lorum summa. Et primo.

De strigibus opusculi summa.

Perditissimarum personarum que striges a populo
coiter appellantur impia pestis/
que nostris p̄cipue p̄bitus in po-
pulo xp̄iano crassat/ fautores vt
liberius insiciat atq; seuiat hēt
in numeros/ qui per eas animaz corpore quoq; nec
non tā humani ventris q; peccoz et iumetoz terre q;
fruguz expetozū fructuz/ procuratā perditionē de-
lusionē affirmāt. Quo fit vt et illo frequētius atq; li-
berius acruisq; deficiant et insiciant: et sacris ingi-
tibus plurimi se opponant/ vbi pessimū in hoc he-
reticōū genus aduertere satagunt ex officio. Ad
quā ignorantia atq; p̄ueritatē p̄e ceteris plures
induxit/ ac si p̄iti non cobiberent ope p̄ opuscula va-
ria p̄distincto/ in posteruz induxisset Jo. Franciscus
Ponzinibius doctor vtriusq; iuris alioqui celebris
ex noīe/ qui sp̄ali quadam sua lectura delusiones esse
cōtendit oibus suadere q̄cunq; circa talia p̄equunt
ingitōes. In p̄ igit opusculo n̄ro de strigibus cona-
mur ostēdere q̄ clarissime/ ac oēs tā sapiētē q; insipiē-
tes ipsa sua veluti manu p̄trectare facim⁹ strigas ne-
dū hereticas atq; scismaticas imo diabolicas eē p̄so-
nas (et qd̄ scollabile est) et aduersus aīas/ corpora/ fru-
ct⁹ et in obe sentire. Cōuētus ēr raliū p̄i. hēre diabolo
sub p̄ncipia varij sepe sexus atq; figure execrabiles
celebrari/ in quibus q̄cqd̄ spurcitie cogitari p̄t atq;
nephande luxurie cū incubis et succubis demonib⁹/
inter sese ēr. expletes/ nihil qd̄ in xp̄m et in sacratissi-
mam eius dē hostiam/ crucem cetera q; xp̄iani nostris
in signia/ vituperiū/ opprobriū/ oēm q; calūniā fieri
possit vt suo illo oīo rem gratā faciant ac obsequan-
tur/ in eisdem cōuentibus intractū relinquūt. Quia
vero per. c. Ep̄i. 26. q. 5. videt plurimū hoz oīum cre-
dulitātē deprehēditur satis et accurata discussione
d. c. non aduersari p̄misse veritatē demōstrat. et eius-
dem facilitate doctrine/ cetera que in p̄mum a p̄n-
cipio sunt inducta soluuntur.

De p̄aeminentia sacre Theologiae. Tractatus vtriusq; summa.

In ipsum inde Ponzinibij postq; aduer-
sum offendit ex aduerso insiliens/
duplici tractatu coerceo. Probans in primo p̄ eum
id quod ex sua maxima claritate p̄batione nō eget/
ipsam in quā sacratissima Theologia non mō ciuiles
leges aut canonicas/ verū ēr oēs simplr antēire scien-
tias et doctrinas/ cuz sacris in lris immediate fundet/
ex eis vt p̄ sup̄naturalis veritatis fonte docens/ et
sup̄naturali lumine pandens/ quicqd̄ scitu dignum
ac p̄optabile est/ de deo de angelis deq; toto vniuer-
so. sed sp̄aliter de nobis ipsis n̄s q; sup̄naturali salu-
te. Quo fiat vt aliq; oēs scie huic cōparare/ ancillaz
sp̄m teneant/ oīum que de p̄missis suscipiūt aut sup-
ponunt/ ab hac sola iudicium veritatis expectent. et

quicqd̄ ille ex sua p̄p̄ia rōne p̄tracant et quāralibet
asserunt veritatis luce/ in ipius sacre theologie sumi
splendoris obsequiū offerant. Hoc ipsum aut qd̄ in p̄
tractatu luce clarius veruz esse p̄bamus/ inuicte de-
mum a Ponzinibij relis defendimus in sc̄o.

A pologetici cōtra Ponzinibium summa.

Ponzinibius a p̄sumptione maxima
qua p̄fundissimis qd̄ni-
bus sacre Theologie se veluti cenōrē etiā atq; iudi-
cem ausus est intrmittere et vt ipsa p̄funditate sus-
focet/ imergere/ ob duplicē illum tractatū dum excu-
sātū se iri putabat/ magna cuz audacia minorq; q̄
deceret in reuerēdos ingitōes et eozū nobilissimuz
officiū reuerentiā/ p̄cessit in cōpū/ vt suis ipse ca-
p̄riunculis captus/ p̄p̄ia ēr cōfodiat relis. Qd̄ qd̄
prima nostra apologia p̄cūmētōnes quas ille p̄o-
lamiaz fauozia aduersus patrū ingitōz doctrinaz
et opera cōposuerat ac obiecerat/ obliterātes/ et ol ex
parte futes ostēdentes. Abi ēr p̄dicti capli Ep̄i. de-
clarat sensus veruz/ et que in illud h̄z ipse Ponzini-
bius demonstrat erroneus et ignorantia stupidus. Ita
gas inde quas parauerat qbus ignē veritatis circas
eandē inquisitoz doctrinā p̄lamias vndiq; se valē
diffimis rōnibus inuoluentē effugere conabatur in
apologia 2^a inanes ostēdimus/ et vndētiq; p̄clusas.
Erroneas post hec et scandalozas valde p̄claciones il-
lius in hac eadē disputationis huius mā in 7^a nostra
manifestamus in eum directa apologia. P̄ostremo
Ultradī dogma quoddā/ cui ēr iuriste nōnulli hacre-
mus assurrexere/ veritati cōprobamus aduersum/ et
theologicē sapientie nullatenus p̄sentaneum.

De necessitate confessionis ante sacram cōmunionem. opusculi summa.

Novitatem pessimā et cōi xp̄ianoz conce-
ptū sanctissimo de p̄fessione
sacre cōtōni q̄i subest peccati mortalis abolendi cō-
necessario p̄mittenda. Caietanus induxit infestaz.
quā argutiūculis omni ex parte ruinosis instruens/
quasiq; victoria iam positus/ in verba prupit inoz-
dinata/ dum p̄ceptū hoc appellat sup̄stitionem noui-
tatem/ quasi nō auctoritate patrum esse sancituz de-
monstrauerit. qd̄ ab oī ecclesia tenet necessarium ad
salutē. Et aduerso igit pro cōi salute cōiurgens et vt
e terra scandalū hoc maximū auferat eius oēs cona-
tus infregit/ dum p̄ceptū hoc ex nāli/ diuino/ et pos-
tius simul iure p̄dire/ sic aperte manifestauit/ vt am-
modo nullū bene dispositū timeam hoc errore maxi-
mo corripendum. Sic. n. ipsa veritas valerrime fir-
mata est/ vt oīs oppugnatio illi/ oppositis p̄ncipia
innita conuerit. Siquidē astruxisse putabat ille nul-
lo tali iure sancitū esse confessionē sacramētalem cō-
munioni necessario p̄mittendam.

De potestate ecclesie super coniugio di- uino iure p̄hibito. opusculi summa.

Casus accidit his nostris et p̄p̄ozibus ab oibus
christocolis egre deplorāndus. q̄i quidē
eius occasione oī ignorantia p̄teruie diuina nō p̄mi-
sit intellectu fidei iugo/ et voluntatē obediēte colla
summittere/ scandaluz maximū in ecclesia suboziri/
Deus opt. max. iustissimo iudicio suo p̄misi in penā

Summarium.

ut inclitū Regnū baccetus deo & ecclesie deuotissi- mum a fide corruerit in execrandā perfidiā utpote qui nō censeat vnā esse sanctā ecclesiā sub vno capi- te/vno spōso/vno pastore/vna fide/vno sapere.

determinatione a se fiendam. In hoc ergo 2º tra- ctatu primo repeto vtriusque que fufius scripseram cōprobātia sedem apōstolicā in pceptis iuris nālie atq; moralia dispēsare nō posse.

De vsuraria societate, Tractatus, summa.

Societas in qua alter ex pacto subit one- ra soluedi pro socij in tpe iocie- tatis/ & ob hoc ab altero vel alijs in fine tpris recipit salariū/ceteris eque iuxta pacta distributis.

Casus Matrimonialis, summa.

Contrahēs per errorē cum infecto ma- ri bo gallico quo reddat coit⁹ vt in pluribus iudicio medicoz ex gne morbi cōra- giosus/pōt diuortiū petere: & de licētia eccleie alteri nubere.

Ad quinq; dubiū respōsionis in materia simoniae, summa.

Nec dari bñficiū/nec eidē renunciari/nec bñfici- ciorū pmutatio fieri pōt cum pacto solu- de pecunie vel cuiuscūq; tpris substatie.

De prestantia Alexandri super Salomo- ne in pte & diuitijs, Opusculi, summa.

Quāuis Salomon in sapia glia potētia & diuitijs superauerit oēs Reges qui fuerūt ante eū & post eū in israel Et fm singula predi- ctorum bonoz fm se vel et oēs Reges mundi si p̄d- cta collectiue summanēntō tamen superauit omnes absolute fm singula/cum plures fuerint eo sapiētior.

Questio

Propōnitur questio . z inducuntur argumēta quatuor que gūaliter proba- re videntur partem questiois falsam.

Secūdo argumētū quod dicitur quod Striges dicuntur ea ve- re corporaliter qz faciunt ac par- tiantur/que se facere pati qz fa- rentur: an certe credendum sit illusionibus easdem diabolicis adeo desipere/vr purent in vigi- lia sibi contringere/que cōtingunt in somnis.

Primum argumētū pro parte falsa.

Secūdū argumētū quod dicitur quod Striges dicuntur ea ve- re corporaliter qz faciunt ac par- tiantur/que se facere pati qz fa- rentur: an certe credendum sit illusionibus easdem diabolicis adeo desipere/vr purent in vigi- lia sibi contringere/que cōtingunt in somnis.

Tertiū argumētum quod dicitur quod Striges dicuntur ea ve- re corporaliter qz faciunt ac par- tiantur/que se facere pati qz fa- rentur: an certe credendum sit illusionibus easdem diabolicis adeo desipere/vr purent in vigi- lia sibi contringere/que cōtingunt in somnis.

Quar- tum argumētum quod dicitur quod Striges dicuntur ea ve- re corporaliter qz faciunt ac par- tiantur/que se facere pati qz fa- rentur: an certe credendum sit illusionibus easdem diabolicis adeo desipere/vr purent in vigi- lia sibi contringere/que cōtingunt in somnis.

De strigibus.

que vulgo dicit eas facere: verūteriam esse hereticus quecūq; talia credentē fieri vel etiā posse fieri cor- poraliter virtute demoni:z assērit qz bec omnia & his similia in solo spū & in somnis dumtaxat fiunt.

De strigibus.

pinguem bonem/vr supra relatum est/ vel aliquam vegetem vino: vel archa seu coplinu panibus ena: curant/ et consumperunt ea vorantes/ omnia illa percutit aurea virga quam manu gestat/ ea. vasa vel loca: et statim vr prius plena sunt vini vel panis ac si nihil inde fuisset assumprum. Similiter congeri iu bet ossa omnia mortui bouis sup coxium eius exten sum/ ipsamq; per quatuor partes super ossa reuol uens/virgaq; percutiens/vinum bouem reddidit vr prius/ et reducedum inbet ad locum suum. Quum igit hec esse videantur miraculosa opera/ que a so lo deo seu diuina vrute fieri possunt: vr sacri Theo logi vnanimiter determinant: talia diabolo attri buere/ heresim impostare videtur. vel certe deluso rie omnia contingunt. quod est propositum.

C duo argumenta producunt ad idē que specia liter probare videntur striges ad ludum diaboli cum vnctione vel alio maleficio facto portari. Inde vnicum pro parte questionis vera subnecti tur. quo fit vr tota questio dubia reddat. Cap. ij.

Quinto ostenditur esse falsus q; striges por/ tentur a diabolo facta quadam vnctione vel quocunq; alio modo/ ad ludu vel ad loca distantia. Et primo quide; inducendū est id qd accidit. Illustri pncipi. H. etiam temporibus eorum qui ad huc superant. Quum enim strix quedas in carcere in/ quisitiois cuiusdam conuentualis detineretur/ que fatebatur se multoties ad cursum esse delatam/ desi derauit ille pncipes hec audies expiri si vera hec essent/ an portus somnia. Et aduocans B. Inquisi/ torem/ illum tandem induxit vr permitteret coras eis et coram multitudi ne ad idē astantium nobilitu/ adductam mulierez se perangeri suo quo vtrebatur vnguento et videret si vere a diabolo visibiliter vel in/ uisibiliter apparere/ per aera portaretur ad cursu. Quod quum inquisitor (et si perperā) admisisset: et illa coram eis possetretur se ituram seu portadam a diabolo si inuenger vr supra. inuncta sepius/ste/ rit immota: nec vnq; ei quicquā insolitum contin/ gere potuit. Cuius rei in hac etiam vsq; diem perse uerat plures nobiles testes de vi su. Ex quo facto pz eē falsum q; portent ad cursu pro vobis striges: s; q; aliquoties eis videat sic deportari/ cōtingit ex de/ lusione diaboli. Cuius rei plura alia testimonia/ exē plaq; libet nunc subinferre/ que etiam temporibus nostris contigisse feruntur. C Dominus Augusti. de Turre Bergomensis/ medicus suo tempore cele/ bratissimus. mibi superioribus annis in domo sua bergomi retulit q; cum iuuenis p adue studeat/ quadam nocte circa sextam horam domum cum sodalibus suis rediens et pulsans/ cum nemo re/ sponderet aut aperiret/ tandem per fenestram/ sca/ la descendens/ domum intravit: et ancillam in qui rens/ repperit iacentem in cubili super terram su/ pinam/ nudatam veluti mortuam/ et penitus in sen sibilem/ ira vr nulla potuerit arte per ipsum excita ri. Facto mane/ ab ipso que ad sensum radierat sci/ scitata/ quidnam illa nocte passa fuisset/ tandem con/ fessa est se delatam ad cursu. Et quo manifeste pa ter q non corporaliter/ sed in spiritu vel in somnis tra deluduntur/ vr puter se longius deferrit/ que im mobiles domi resident. C Hanc simile mibi salutijs

retulit superioribus annis Do. Petrus Cella olim vicarius Marchionatus Salutarum/ qui superest ad huc/ de quadam sua etiā ancilla similia passu/ miter q; ab eo deprehēsa deludi. C Sed et fama pu blica apud nostros fert q; cū in dioceci cummana offi cium inquisitionis exerceret a nostris/ contigit in ca stro qd Euganium appellat/ vxorem notarij inquisi tionis iudicialiter accusari q; esset strix atq; ma lefica. Turbatus est autē mirummodu vir eius/ eo q; sanctam esse putaret. Dispōne autem omi mane diei vencri sancti/ dum vxorē non inueniret/ in sta bulum porcoz concessit/ et ibi nudā verendaq; pre monstrante et penitus insensibile in quodā angulo repperit limo porcoz reperam. Hā igit certior ser me factus de eo qd credere nō poterat/ arrepto gla dio subita ira voluit eā occidere. Sed in se redies/ pauulū subfudit vr videret finē. Et ecce post modū eius tps ad sensu suoz illa reuersa/ viso marito sibi morte intentate/ corā eo prostrata est/ veniā petēs promissit q; omnē ei veritatem panderet. Et cōfessa est q; inisset illa nocte ad cursu. Hāritus autē hec audies statimq; recedes/ eā apud iugitorem ac culauit vr ignib; tradere. Due illico inq; nra/ nufq; cōparuit. Putat aut q in lacu sup cuius rupa terra illa sita est/ se immerferit. C Ser etia q; quedā mulie res cū eadem rōne se pingeret/ vr vs ad ludu depoa rarent/ a nōnullis clā spectantibus/ vifē sunt quasi somno statim oppēse in terrā caderet: ibidē p plēs horas immobiles pmaneret/ tamē eedē in se reuerse postmodū affiraret/ ad cursu vr operaba; se tuc tps fuisset deportatas. C Eidef aut q; p tale vnctio nem id pringat his strigibus/ cuius sile recitat viu? Aug. 18. de ci. dei. c. 28. accidisse cuidā nocte pntario cuius filius eidē sancto Doctoz retulit/ q; pstatu eius p quadā vice venenū quoddā sumptit pmeto casto malis artib; cōposito: et statim iacuit in lecto qd dormiens/ q; nullo mō poterat excitari. p oit aliquot aut dies eū velut emigilasse dicebat: et quasi somnia narraffe q; passus est/ caballū. f. se factu; an/ nonā inter alia iumēta dantulasse militib; q; v reti/ ca/ qm ad retias deportauit. Ad ira vr narravit fa/ ctū fuisse/ cōptū est. Sicut igit huc pstatio p caseū maleficu/ ita strigibus p vnguētū pdictū diabolicū possibile est accidisse vl accidere somnū vehemētissi mus/ et somnare se ad loca deportatas lōginqua/ in casos conuerri vel quocunq; alia facere ēr vel pati/ q postmodū se purant in vitate fecisse vel passas esse. Heq; iudicandū est h esse p nām oinoscum ēr qbus dā vnctionibus medici qnq; naturali somnū/ vehe mentissimum inducant inuictis (vr semel etate nra contrigit) temporibus infirmi qui nullatenus an/ rea poterat somnū capere. Ex quibus obus et in nu meris alijs experientijs clarissime pz/ q; vel aliquid tale qnq; naturaliter potest accidere: vl tales sunt demonū illusiones: q; non in corpore s; in somnis et in spiritu sunt ac videntur quecunq; ab his per/ sonis fieri vel videri narrantur contra naturam. Sextus argumētum ad idē.

Quin rum ar/ gumen/ rum ad idem.

Sextus argumētum ad idem.

De strigibus.

reflire qd libero arbitrio derogare et nō hereticū esse. im/ mo contra naturā manifestum est. Item q; promittit stri gare omni tanto tempore/ puta omni quindena vel men/ struo saltem puerum vnū siue puellam: et id optime ser uant. q; etiam vadunt per domos infantium quos impe/ cere volunt ingredientes et saltantes in forma carozuz per fenestras atq; caminos/ et super lectum pueroz ascendentes/ eozum sanguinem suggūt a digitis manuum atq; pe/ dum/ ab ore stomachi/ a fontanelis et alijs eozūdem copu/ sculorum partibus delicatis. qui tandē hac de causa post paucos dies deficientes moriuntur. Dicunt etiam q; do num propiam reuertentes accipiunt quādam calamitā de sublimari ostij domus sue/ quam calamitā ipse ad hoc ibi dum abeunt in cursu/ relinquunt/ vr in reuerfio ne eam accipietes/ statim in propiam formam (vr sibi vi derent) redēant feminarum/ a forma qua sibypis videbā tur cari. In quo quidem facto vel est heresis in predicto cap. episcopi. damnata/ q; vsq; vna species creature tras/ fomerur in aliam/ vel certe maxima demonum delusio si bec fiant in spiritu tantum seu in somnis. Hec est verifimi le q; tantum sanguinis a pueris suggāt/ ipsis non sentien tibus/ vel etias eozum parentibus nō aduerentibus: cum presentes sint/ bonis preferim nocturnis quādo ista dicū tur cōtingere. vr inde necessario mors sequatur. Alias sequeretur q; in numera multitudine puerozū ira periret: cum tamen sint rarissimi qui videantur tali morte decede re. Dicunt enim q; est innumera strigantium multitudo promittit sexus: et quilibet reuerit qualibet quindena/ vel saltem quolibet mense vnū maleficare puerum/ vr su pra inductū est. Innumerales igitur quolibet etiā men se morerentur: qd non apparet. Hec valet dicere q; ab ei/ dem strigantibus/ vel ab alijs etiā strigibus postmodū cu/ rentur: qui ipse striges cōmuniter fatentur q; nollent eos ab aliquo curari: et pro suo posse interdū eos occi/ dere: rum q; quedam que dicebat se curare tam eos quos ipsa strigabat/ q; ab alijs strigaros/ faretur ex alia causa in eodem processu per me facta corā eam/ q; ipse que stru/ ganr nollent quequam curari. Ex qua etiam dicrozū con/ tradictione/ volebat enim ista curare propter lucrum/ pa ter manifeste/ q; ista positio nulla veritate subsistit. Ad vi detur ēr cōsonū diuine clemētie/ vr tot innocētes pueros ab his maledictis personis pro earū occidi volūtate per mittat. Ex his igit omnibus q; clarissime pz propositum. C * In contrariū faciunt infiniti pene pcessus inquisito rum/ et iusticia facta per eos cōtra tales personas quasi ve raciter et corporalr vadant ad cursu: et ibi fidē abnegent atq; baptisimū/ conculcent cruce/ ac sacri christi corpus cōtūmelsa opprobrijs et horredis vituperijs afficiār. Que quidē omnia si non vere sed in somnis fierent/ iniustissimi iudices essent inquisitores et non iusticia ministrarent/ dan/ nando tales extremo supplicio. Et cum ecclesia id cogno/ scar et toller/ seu ēr eis faueat/ et a principibus et populis ad id erequēdū inquisitores inducat et animent. pz qbec nō sunt tm somnia: sed corporalr et in vigilia pdicta horreda scelera ab his maledictis psonis perficiunt: cū pcpue inq sitores sint sapia naturaliq; pudētia cōiter pdicti/ viri ec clestastici gr auiffimi/ et pprobitate vire viri religiosi. b

genere differere vrum vere conringant que circa illud supra facultarem humane nature fieri videntur. an/ certe delusorie fantastice. Nam enim explosatissimum esse puro vel me/ diocriter erudito/ immo etiā cuiq; rudī nisi ex toto dispiciat/ bis sceleribus tortū pene orbe esse fedatū: cum idipm quotidiana pmonstret experientia. tū etiam q; contra tales taz diu ne leges defeuūt q; humane. Siquidē contra maleficos clamat Dñs. Exodi. 22. Maleficos non parieris viuere: simit contra eosdes/ nec non magos et ariolos/ incātatores/ pbitones et diuinationis spm habentes/ in diuinitis lris extrema ēr pender snta. Nam Deut. 18. sic d. Non inueniat in te qui Ariolos scisceret/ aut obseruet somnia atq; auguria. nec fit maleficus nec incātator/ neq; pbitones cōsulat nec diuinos: et querat a mortuis veritate. Leuit. quoz. 19. sic d. Anima que declinauerit ad magos et diuinos et fornicata fuerit cū eis/ B est/ illoz sceleribus cōcauerit: et per bec illoz auxiliū iploauerit/ ac pessimis eoz arrib/ vfa fuerit/ pona faciem meā contra eam: et interfi ciam eā de medio populi mei. Et in eodē lib. ca. 20. sic d. Er ore dñi. Est vel mulier in qui bus pbitonic/ v diuinus spūs fuerit/ moriafe lapibus obuēt eos. Sacri quoz canones. scrl Doctozes ecclie/ ac sacri Theologi de hmoi superstitionū ac diuinationū gñe abundanti me tractates/ talia esse scelera nephandissi ma/ extrema vltione digna diffiniūt. vr precipi ue pz. 26. q. 4. p torū. et p diuū Aug. in lib. de doc. christiana. et regulat in eadē cā. q. 2. Illud. et in lib. de natura demonū. vr ibidē ha berur. qd. 4. c. igit. 7. c. sciendum. In pluribus quoz libris de Li. dei eiusdē sancti Doctozis vs lib. 7. c. vlr. lib. 8. c. 29. lib. 10. c. 9. lib. 18. c. 17. et 18. et lib. 21. ca. 6. diuus quoq; Thomas hec opa nephandissima vere fieri ad his sceleratissimis hoibus/ in pluribus doctrine sue lo cis declarat. et pcpue. 22. q. 93. et 92. Tertio h Bent. c. 104. et 105. et 2. mltarū. di. 7. p. or. q. 6. ar. 6. mla. q. 16. ar. 9. 10. et 11. Cū eo quo/ q; concordant omnes sacri Theologi in eadem distincio. 7. 2. mltarum. C Andē ēr ab ecclē sia spāle impedimētū matrimonij ponit malefi cium/ qd non nisi p has artes/ diabolicas/ inter uenire virtute pscifi. de q; diu/ Tho. p tractat l. 4. d. 34. cū alijs Theologis ibi. Leges quoq; canonicę sicut pro parte inductum est/ talia vr nefandissima condēnar opera: contra talū auctozes exccōicationis sntam/ aliasq; varias penas promulgando vel cōminando. vr pater precipue. xxvi. q. per totū. et vbi etiā speciali/ ter de diuinationibus et sortilegijs pertractat. C Stiles etiā leges contra maleficos et mathe/ maticos multiplr furunt: vr pater pcpue. c. de malef. et mathe. contra eosdes grauissimas promulgantes penas. Que quidē nephandissi ma opera si nō vere fierent sed delusorie/ vane contra ea fuisset. pmulgare leges: et in legum ipfarum auctozes: et in ipsum deū/ ista reoro/ quere/ vanitas. Ad extrema blasphemia est.

a C An/ de sequit specie fal stratis ba ber. iuxta ea que ha betur. in c. q; veri/ simile. de presump.

b C An/ de p eozū actib; pnti mitur. in xra text. nor. et ibi Abb. l. c. nisi essent de prebē. et gl. in l. ricio fun/ dus. ff. de con. et de. et i religio sis est. ter. aure. l. c. y. ibi. qd non fecit/ sent cū gl. de no. op. nū. c. et p gl. in. c. de pñentius. 16. q. i. et sely. l. c. super his col. pe. in fi. de Ac/ cusatio.

* Argu/ mētum p parte qd/ nis vera.

c C De/ hoc si lu/ ber vid la re in deci/ so. capel/ le Tholo/ sanc. qd. 380. icip. Quidam/ eratis. p totum.

bardie in dies perpetrantur & committuntur. Et cum eadem sint delicta / eadem profecto p[ro]uisione & castigatione eis sit iuxta eandem literarum renorem promidendum. Quare tu sicut asseris in ciuitate Comest dicte prauitatis inquisitor deputatus existis / tam tuo q[uam] aliorum o[mn]ium d[omi]norum ordinis & congregationis heretice prauitatis inquisitor v[er]liber co[n]sistentium & deputator[um] nominibus facisti nobis humiliter supplicari vt l[ite]ras predictas ad vos extende[re] & ampliare / aliasq[ue] desup[er] oportune p[ro]uidere dignemur. Hos igitur h[uius]modi supplicationibus inclinati / literas p[re]dictas cum o[mn]ibus in eis co[n]t[en]tis clausulis in o[mn]ibus & per o[mn]ia p[ro]ut in eisd[em] literis co[n]tinetur / ad re & alios ordinis & p[ro]gregationis h[uius]modi inquisitores / tam in p[re]sentia deputatos / q[ui] in futurum p[ro]p[ri]is futuris r[ati]onibus de purandis / acti tibi & cuilibet d[omi]norum inquisitor[um] dirigerent & directe fuissent / applica auctoritate renouere p[re]sentiu[m] extendimus / ipsa[m]q[ue] l[ite]ra[m] tibi & illis vt p[re]mittit eisd[em] auctoritate & renouere concedimus. Non obstantibus o[mn]ibus illis que id[em] Iulius p[re]decessor[us] in d[omi]natis l[ite]ris voluit no[n] obtinere / ceterisq[ue] p[re]s[ent]ibus quibuscu[m]q[ue]. Et q[uod] difficile foret p[re]sentes l[ite]ras ad singula loca in quibus de eis fides forsan fuerit facienda deferre: volumus & applica auctoritate decernimus q[uod] ipsar[um] transumptis manu cuiuscunq[ue] notarij publici subscriptis / & sigillo alicuius curie ecclesiastice seu p[ro]uincie in dignitate ecclesiastica constituta munitis / in iudicio & alibi vbi opus fuerit eadem p[ro]u[er]sus fides adhibeatur / que adhiberetur eisd[em] p[re]sentibus / si forent exhibitae vel ostense. Datum Rome apud sanctum Petrum sub anulo p[re]dicato[rum]. Die. 20. Julij. 1523. Pontificatus nostri. Anno primo. Euangelista. A tergo vero.

Dilecto filio d[omi]no d[omi]no Vincentino ordi. p[re]dicato[rum].

Insuper est breue apostolicus directus d[omi]no gubernatori. D[omi]no. D[omi]no Alrobel Ep[iscop]o Polensi impetrat[us] per Reueren[si]m in christo p[re]frat[er]m Hieronymum fauentinu[m] ord. p[re]dicato[rum] inquisitor[um] p[ar]men[si]em anno d[omi]ni 1524. 18. Jan. a moderno Summo Pontifice Clem[en]te. vij. In quo mentione[m] facit de heresi strigiarum / scip[er]is p[re]fate d[omi]no gubernatori vt p[re]dicto inquisitori o[mn]em fauore[m] p[re]stet & quosdam infectos p[re]dicta heresi. Et incipit breue. Accepimus non sine animi t[er]ro[re]. Hoc aut[em] non narrauerit neq[ue] talia iussisset sanctissimus d[omi]nus noster / si tales p[ro]u[er]sus. striges q[ue] iudicant[ur] heretice / non vere essent heretice. vel si ea que per ipsas sunt & p[ro]pter que iudicant[ur] heretice / solum essent illusiones diaboli. Que quidem o[mn]ia non alia ratione constituta sunt / in iudicio inquisitor[um] heretice prauitatis co[m]missa / nisi q[uod] tales p[ro]u[er]sus mali g[er]mine p[er] hec opera que facultate excedunt humane potentie / ostendunt se pactu[m] expressum habere cu[m] diabolo: p[ro]p[ri]e apostatasse a fide catholica. iuxta v[er]bu[m] diuini Augustini. 26. q. 7. c. 1. Ad obseruetis. & s[ecund]um diuini Theobaldi. 1. di. 7. art. 1. r. in ea. dist. eum sequunt[ur] o[mn]es doctores Theologi. Et super Isa. c. 3. idem reperit diuus Theobaldus inducens et diuum Augustinum vt & alibi facit vbi hoc ip[s]e docet. Ex hoc aut[em] expresso pacto cu[m]

demone habito / apostatata a fide sapiente / que ad heresim reducitur. vt p[er] p[er] Theobaldum. 22. q. 12. ar. 2. in arguendo in huiusmodi dicuntur talia fortiliga & diuinato[rum] opera maleficor[um] / heresim sapere manifeste: & contra tales patratores d[omi]norum operi / inquisitores habent procedere. vt patet in c. Accusatus. de heret. in. vi. Et per glo. 2. doct. ibi. in verbo saperet. Hoc ipsum igitur q[uod] videlicet inquisitores heretice prauitatis possint & debeant contra p[re]dictos maleficos p[ro]cedere / aliter p[ro]bare minime scido / h[uius]modi relinquere p[ro] / manifesto tam p[er] ea que nunc dicta sunt / q[ui] per alia plura que cuilibet vel mediocriter erudito facile possint occurrere.

Que sit operis huiusmodi principalis intentio: quot ve sint in eodem sp[er]at[ur] declaranda. Cap. 4.

Principalis aut[em] nostra intentio in hac q[uest]ione est ostendere / q[uod] ea que dicunt fieri a strigibus vera sunt p[er] magna parte: p[ro] alia vero / eo tantu[m] mo[do] vera esse c[on]cedenda sunt quo p[ro]mittit reru[m] conditio. vt plenius declarabit. Et sic ea que contra tales ip[s]issimas p[ro]u[er]sas faciunt inquisitores / co[n]uenienter & s[ecund]um leges p[ro]cedunt. Et nihilominus opinio vulgi vel etia[m] nonnullorum sapientiu[m] / qui cu[m] sacre Theologie expertes esse p[ro]uincunt / & ob hoc o[mn]ia p[re]dicta simpl[iter] negant que ad strigiu[m] impietatem p[er]cipue p[er]tinent / licet in multis vana sit & irrationabilia: quo ad aliqua t[ame]n veritati innitit. Eorum enim que a strigibus fieri vel videri co[m]posantur dicuntur quedam non eo mo[do] vera sunt quo ab ip[s]is strigibus crederentur. vt inferius declarabimus. Cuius do[ct]ri[n]e huius assumpti laboris principalis intentio est vt ostendamus quod hec esse va[ri]a vel falsa / fidei catholice consonet vel ab ea deniet: & sic ad inquisitorum iudicium spectent talia vel non spectent. tria principaliter in hac q[uest]ione probabim[us]. Primo q[uod] hec que ab his p[ro]u[er]sas asseruntur / non sunt p[ro]u[er]sas sacre scripture / sed potius s[ecund]um eam sunt possibiliter: immo no[n]nulla his similia in sacris literis pandit[ur] contigit. Secundo ex sacris etia[m] literis deducemus hec o[mn]ia quo ad relatum modum non posse fieri tantum in somniis. Tertio probabimus esse credendum ab omnibus & nullatenus dubitandum eo modo ista co[n]tingere quo ab inquisitoribus asseruntur. In fine vero q[uest]ionis argum[en]ta in oppositum p[re]iuducta soluemus / ostendentes in solutione p[ri]mi quomodo p[re]dicta determinatio q[uest]ionis no[n] aduer[sa]tur determinacioni concilij Aquirensis / neq[ue] p[re]dicto cap. Ep[iscop]i scopi. immo potius consonat. Circa p[ri]mu[m] quoq[ue] quod d[icitur] probare intendimus. sciendum est q[uod] tria sunt que principaliter asseruntur a strigibus fieri miracula per eas / & a nonnullis decredu[m] / quasi vel in possibiliter virtuti demonum / vel non facta seu ficta / da phibitioe diuina. Et tria alia sunt accessoria p[ro]p[ri]e non credita p[er] p[re]dictos. Cuius p[ri]mu[m] principale est delatio corporalis a demone / siue hu[m]aniter asserente / siue in forma[m] cuiusvis bestie vel ho[m]i[n]is transfigurato / etiam per longinqua spacia / vt asseritur. Accessoriu[m] huic est comedere / bibere / co[n]sistere / o[mn]i[n]iq[ue] generis voluptatibus p[er]frui: & corpora liter demoni in forma magni p[ri]ncipis apparenti / obsequi vel assistere: idem quoq[ue] catholicam / craq[ue] cora[m] eo multipliciter co[n]tinere. Cuius p[ri]ncipale est apparitio demonu[m] in forma humana vel etiam

etia[m] bestiali: & patrario venere op[er]is cu[m] eisd[em] p[ro]p[ri]e parere: & diuersitate diuersimode. Accessoriu[m] est omne aliud q[uod] p[ro] eos expleri dicit in tali forma p[re]sentes: puta reparatio ciborum aut liquorum que consumpta fuerint: fucitatio apprensus animalis cuiusvis extrinseci atq[ue] commesti. Tertiu[m] principale est apprensus conuersio viro[rum] ac mulierum in caros. Accessoriu[m] est strigatio puerorum. Sed ramen hec omnia / hisq[ue] similia (ad sanum ramen intellectum circa illos aliquid) in sacris literis habentur expresse / vel deducuntur ex eis aperissime / vel certe non aduer[sa]ntur eisd[em].

Homines a demonib[us] posse deferri ad longinqua terrarum spacia: idem facto huic accessoria: sacris literis non contradicere: quin potius congruere. Cap. 5.

At autem manifestum fiat p[ri]mu[m] p[ri]ncipale cum suo accessorio: p[ro]supponenda sunt duo ex doctrina Theologoru[m] omnium. Primum est. Q[uod] quo ad motu[m] angelis / materia rerum corporalium obedi[ent] angelis tam bonis q[uam] etiam malis ad nutum. Hoc p[ri]mo ponitur ab Augu. in 3° de trin. virtualiter. Ad h[uius]modi veritatis plenam p[ro]bationem forte desideras. vide sanctum Doctorem. 1. q. 92. ar. 2. 3°. P[ro]p[ri]e. q. vi. ar. 3°. Alia. q. xvi. ar. x. Ad h[uius]modi. 2. ar. v. Cuius est q[uod] in demonib[us] naturalia materia[m] splendidissima[m] & in sua p[ri]ma perfectione. Hoc docet Theologoru[m] p[ri]nceps Dion. 1. iij. ca. de diu. no. p[ro] 20 quo vide diuum Theobaldum. 1. q. lxxij. ar. 1. / 2°. d. vij. q. ij. ar. 1. Et in q[uest]ionibus de demonibus diffinit. Ex his aut[em] duobus manifeste concluditur q[uod] tam boni q[uam] mali Angeli possunt homines deferre corpora: de loco ad locum sine ulla difficultate. Quod ex his etia[m] que per philosophiam circa celorum motum cognoscimus / comprobatur. Qui enim possunt mouere celos sicut de facto Angeli mouent etiam s[ecund]um philosophos / & magis s[ecund]um sacros Theologos / poterit hominem de loco p[ro]libito tr[an]sferre ad quocunq[ue] distans locum. licet maligni spiritus celos mouere non possint / non quidem ex defectu naturalis virtutis / sed ex propria culpa. vt dicit sanctus Theobaldus. q. xvi. ar. x. Secundu[m] sacros Theologos etia[m] quilibet angelus montes et maximos p[ro]t[er] in oceanis demittere / si a deo permitteretur. Cur ergo no[n] poterunt demones qui bonis angelis in naturalibus pares sunt / & plures eoru[m] pluribus superiores / etiam montes & multo magis homines de loco ad locum o[mn]i[n]i facilitate tr[an]sferre? Quod quidem esse factum aliqui in bonis & in malis angelis in sacris literis habent exemplum & testimonium. Exemplu[m] quidem de bonis / habemus Dan. 15° de angelo qui capillo capitis apprehensus Abacuc p[ro]phetam ex iudea duxit in Babilonem in modico tempore spacio / & itidem inde reduxit. Quo ad malos vero habemus Mattheu[m] 23. de diabolo qui. D. Iesum assumptu[m] / & statuit eum supra pinnaculum templi: & inde etiam assumptum duxit supra montem excelsum / ip[s]o domino permittente ob illius maxime confusionem / dum in o[mn]ibus vicis abcessit. Testimoniu[m] quoq[ue] de potentia diaboli ex sacris literis habemus. Job. 41. dicente domino q[uod] no[n] est potestas super terram que ei valeat co[m]parari. Que

etia[m] magna sit apparuit p[re]cipue in his que fecit contra ipsum sanctus viru[m] Job in imperceptibili sero tempore: vt nulla sit ratio quare non possint omnes demones pari virtute facere quod minus est / deferendo. scilicet corpora humana de loco ad locum etiam longinquum. Et h[ic] si d[omi]no / g. Ad medarij possunt cito deferre homines / vt communiter dicitur / multo magis demones: quorum minime mus possit tale quid citius & forti[us] efficere q[uam] mille habent milia Thromedarij simul. Heq[ue] enim lassitudinem in regu[m] aut fatigationem patitur quod corpus non est. De cuius bonorum etia[m] potentia non minor / ratio suadet / est min[us] nec non bitone subuersionis quinq[ue] ciuitatum in valle maris mortui Gen. xix. & occisionis exercitus senacherib Isa. xxxvij. apertissime pandunt. lare per Idem quod supra confirmari potest ex autentica moder. et a tota ecclesia celebrata historia sancti Jacobi Ap[osto]li / dum iussu eiusdem Ap[osto]li demon h[er]mogenem magum ligatum de domo propria ad domum beati Jacobi per aerea deduxit. Legitur etia[m] de sancto Ambrosio q[uod] ex Mediolano spacio trius horarum a Demone Romam delatus fuit / ip[s]o sancto viro p[re]cipiente / & inde Mediolanu[m] reductus est ab eodem / quatenus potentia sanctorum super demones ita patefere. De deportatione etiam hominum a demonibus per aerea virtute magice artia / optimum asserit testimoniu[m] veridica historia sancti Iherri Ap[osto]li / & quod in itinero sancti Clementis legitur / de illo pessimo viro Symone mago / qui se deportari fecit a demonibus v[er]biliter per aera quasi celum conscenderet. Quem Paulus orationibus / & Iherus p[re]cepto facto de demonibus / elisit ad terras: & toto fractus corpore exspirauit. Sed & micromantum vniforme testimoniu[m] idem confirmat cum Augu. in lib. de Micromancia / vt recitat Augu. nisus in Lomen. suo super tertia d[omi]ni. v. vij. Emitto que narratur in malleo maleficarum id genus plurima. Sufficit enim per hec innouisse p[ro]positum manifeste. Dicere aut[em] q[uod] deus hec non permittat in strigibus / est loqui sine ratione: cum deus multo maiora mala permiserit / exigente sic malitia non rimentium eum. p[ro]ut fuit Angelorum irreparabilis casus: & p[ri]morum parentum immo totius q[ui]bus humanis generis existit[ur] ruina. Iudicia quippe h[uius]modi ex dei inscrutabilia sunt: & illa deum permittere conemplis fieri debemus / quecu[m]q[ue] comprobantur testimonio fidelis accidere / sanctarum p[re]cipue scripturaru[m] / & p[ro]ut alij faciunt vigilantes. & idem dicendum de no. p. gl. consequentibus actibus. Opere demonum etia[m] & Ben. eorum qui de domo tali sunt / potest s[ecund]um p[ro]fundum in ca. fi. dari dum dormiunt / per causaram in eis resolutio. dist. neni vaporum cerebrum perentium / vel per qua[m] / Et abb. cumq[ue] aliam dispositionem corpoream. vt interim l. c. Al / non audiant sonos aut strepitus qui accidunt ex ferte in p[re]dictis moribus. p[ro]funt etiam obstaculum ali p[ro] no. de quod apponere oculis & auribus vigilanti / quo. d. p[ro]sump.

nihilominus ab astantibus non percipiatur. Hec enim & his similia plurima posse demones efficere / clarum est apud exercitatos in sacris litteris et Theologia: & ex secundo supposito facile deducuntur. Quum autem tales persone sint diabolice / habentes scilicet pacta infidelis amicitie cum demonibus fm̄ Dium Augu. in 2° de doc. Chastitia. na. quod & registratur a Dño Gratiano. xxvi. q. ij. Illud. Et consequenter sint apostate a fide. vt Idē Aug. dicit ca. 3. & a Theologis confirmatur: vt supra inductum est: non est mirum si sic vigilantes & in consortio demonum in humana specie ibi etiam apparentium. negant fidem & Baptisimū / conculcant crucem pedibus vel etiam posterioribus suis: & vituperijs diuersis afficiunt sanctissimum corpus Domini nostri Iesu Christi in sacramento altaris / per eandem illuc deportatum. faciunt homagium diabolo de anima & corpore suo / & quandoq; filiorum suorum: promittunt strigare pueros / & id omni bestio derio studioq; perficere satagūt. Hec enim omnia cum ex probabili consequentia se habeant ad premissa vt effectus ad causas: si plurimorum testimonio esse vera probetur / nō sunt neganda. Sunt autem innumerabiles inquisitorum processus contra eos sacri qui se pluries talia perpetraste corporaliter sub iuramento cōfessi sunt. Unde patet qd omni procul dubio sunt credenda.

Demones hominibus apparere posse in forma humana / & in brutali: ipsosq; se prebere in cubos eiusdem & succubos. Cap. 6^m.

Secundum etiam principale circa primam partem questionis considerandum / qd videlicet in forma humana vel etiam bestiali possint demones apparere / habet ex sacris litteris exempla simul & testimonia. Sed ad huius declarationem oportet supponere euenum. quod quidem ex 2° supposito facto supra pro primo principali / facile sequitur / quo etiam superius vltimus. videlicet qd quicquid dicitur de bonis angelis quo ad potentiam naturalem esse possibile / est etiam possibile naturaliter malis. Naturalia enim in eis ipsissima remanere post culpam fm̄ Dion. vt supra inductum est. Patet autem ex sacris litteris angelos bonos posse assumere corpora aerea / sicq; densare vt humana videantur. sicut patet Iudicij 13. de Angelo qui apparuit Manue in forma iuuenis loquentis & predicantis orum Sampsonis iudicis Israel. Ex eo em̄ qd dicitur ibi. apparuit ei vir terribilis nimis / & ex eo qd loquutus est cum eis / & qd ipse Manue offerebat ei cibum: patet expresse qd in humana ei forma apparuit. Idem etiam euidenter manifestat in angelo Raphaelis de quo Thobias ca. 5. dicitur. Egredius Thobias inuenit iuuenem splendidum stantem precinctum / & quasi paratum ad ambulandum: & ignorans qd Angelus dei esset / salutauit eum &c. Et quocunq; eiusdem libri dicitur. Vocauit Thobias Angelum quem quidez hominem existimabar &c. Et non fuit mirum qd sic existimaret: qd non solum figuram humanam pretebat / sed etiam omnia opera humana exercere videbatur. vt patet in historia illa / & ipsemet Angelus testatur ibi. c. xij. dicens. Cum essem vobiscum: videbat quidem manducare & bibere: sed ego cibo

ca. 5°.

ca. 5°.

inuisibili vros &c. Ex quibus omnibus patet qd in figura corporis humani apparebant angeli sancti patribus. & nihilominus fuisse aerea talia que videbantur humana corpora / ex hoc manifestum sit qd subito ex oculis astantium euanuerunt in materiam preiacentem resoluta sunt. Quod quidem fieri non potuisset si ex quocunq; alio elemento vel etiam ex pluribus fuisset compacta. Hec eadem confirmantur in apparitione duorum angelorum quos Zorobabel recepit hospicio. Gen. xix. & eorum qui apparuerunt Abraam. Gen. xvij. & in alijs libris sacre scripture / & precipue in testamenti nouo frequentius idem patet. In bestiarum autem similitudinem assumpsisse corpora bonos angelos non legitimus: sed neq; decebat. licet bestiarum mouisse corpora ad operandum ea que supra illarum naturam erant / legimus. Et patet de athena Balaam. Numeri. xxij. cuius linguam bonus angelus (vt preclarioris doctores exponunt / & S. Tho. confirmat 2° dist. vij. ar. 3.) mouit ad loquendum. Malos autem angelos posse in similitudines bestiarum ex aere formare corpora que assumunt / habet nullus negare. Si (vt deducitur est) possunt sicut & boni talia formare que hominis similitudinem preferant / quod creditur factus a demone qui temptauit Christum dominum nostrum. Malos enim in hoc facto est difficultas quatur est ex parte eius quod fit / quando quidem plura organa / pluresq; dispositiones ad opera requirunt corpus humanum / qd quocunq; bestiale. vt sensu patet: exigente hoc ipsum hominis dignitate super cetera animalia. Sed & teste Apostolo secundē 2° Cor. xi. se transfiguratur in angelum lucis. qd magis ergo potest in speciem vilissimorum animalium se transformare. Quod & sanctorum bestioze / Antonij / Margarite / Catherine Senensis & aliorum plurimum confirmant expresse / vt id negare iam magne sit impudētie. Inhabitaſſe quoq; demones ad tempus animalia vera corporaliter / sacre littere pandunt tam in serpente Gen. 2. in quo & opera vice exercebat hominibus propria / vt loqui: qd in grege porcorum. Mat. atb. vij. D. indabitent etiam & arripiant homines / sacre quoq; littere nos erudiunt. quando quidem legitur pluries in euangelio dominum nostrum homines a demonibus liberaſſe. Qui etiam per ora talium arreptitorum confitebantur dominum Iesum esse Christum. & ille increpans non sinebat ea. scilicet demonia loqui. Sed & idipsum quortridiana de multitudine arreptitorum experientia probat. ad quorum etiam liberationem & ipsorum demonum ab hominum corporibus expulsionem sancta Mat. ter ecclesia statuit clericorum exorcistarum determinatum ordinem. vt patet. xxi. dist. ca. Cleros. & xxv. dist. ca. perlectis / vt iam nullus manear inficiandi locus. Hec tamen minus sunt ad propostum questionis: sed pro tanto dicta sunt / vt cognoscar ex his demonis potestas / in transfigurando videlicet se tam in humanam qd in bestialem figuram sine difficultate / obediēte illi materia ad naturam quo ad motum localem. vt dictum est. in hoc qd potest etiam contra voluntatem & libertate hominis omnia illius membra mouere pro vovo.

Cap. 7^m.

Ad etiam demones. incubi sint vel succubi qd in hoc etiam secundo principali continetur. licet nullum de hoc habeatur exemplum in sacris litteris aut aliqua expresse auctoritas: nihilominus tales esse dantur assertit oēs doctores Theologi. & precipue dum exponentes illud gen. 6. videntes filij dei filias hominum &c. reprobant quorūdam opinionem dicentium qd filij dei a quibus Bigan res generari sunt / demones incubi fuerunt. Dicit enim Augu. super Gen. ad litteras. & 15. de ciuit. dei. ca. 23. qd tales non fuerunt demones. Hecq; n. demones vocari possunt filij dei / cum sint inimici eius: nec de incubis demonibus intelligit illa scriptura: licet quedam glo. hoc ibi cuz Iosepho affirmet: sed intelligitur de filijs Serb. vt dicit. s. Th. 2. d. 5. ar. 4. ad 2. Hec approbat ibi opinionem Iosephi: sed solum tam ex ea qd ex aliorum plurimorum dictis / appropositi dant demones incubos. Idem qd dicitur de filijs Serb. confirmat. s. Th. pot. q. 6. ar. 8. ad 2. in contrarium. Et Augu. in prefato. ca. 23. asserit dari incubos demones. vt infra inducemus. De quibus etiam Greg. interpretatur illud Isa. 34. Et pilosus clamabat alter ad alterum. vt patet in glo. ordi. Et s. Th. de eisdem interpretatur eadem verba ibi. & etiam in ca. 13. vbi circa finem capituli. homines illi pilosi etiam inroducuntur. De eisdem etiam loquitur super Job. 40. & 1. q. 115. & 2. d. 8. vt diximus. & quodlibet. 8. ar. 10. Iffidorus quoq; li. 3. ca. vltimo. Sed si incubi conceduntur: succubos etiam concedere / nullum est inconueniens. Hec aut iusto dei permittitur iudicio / vt ex maiori vtriusq; malicia / hōis inquam & demonis / maiorem etiam penam incurran. Hecq; inconuenit hoc ipsum a deo uenire: ne phandissimum in natura permitti. Nam diuine sapientie decentissimus ordo non patitur / vt natura libera semper impediatur a deo quo minus prauitate etiam sue cupiditatis compos efficiatur: qui videlicet in taram deuenere miseriam homines impissimi / vt vnde misericordiam dei reuocantia malo erga se prouocent / habeant nihil. In tantarum enim concupiscentie carnalis uessantiam nonnulli decidunt / sic effrenata libidine renuntur insani / vt concupiscant & annantur et cum bestijs / immo cuz insensibilibus quodq; tale opus perficere. Et qd cogitatu nephandissimum est / audiui ego que dam alias in confessione supra quam dici posset libidinosum / qui dixerat qd cum deo (probudor) faceret talia opera si posset. Hec ergo insuperabili concupiscentia grauati / iusto dei iudicio merent vt non perboireant feridissimos demonum occurrus: qui quidem demones ipsi in forma pulcherrima virozum ac mulierum se transfigurant / vt miseris animas his laqueis captiuare possint.

Demones virtute sua naturali posse queq; perdita seu destructa / non eadem numero sed specie / non solum in apparentia / sed vere etiam recuperare. Cap. 7^m.

Primum vero qd huic principali quo ad primam eius partem accessoriuz est / demones inquam in humana forma apparentes recuperare que comesta sunt vel aſr consumpra in diabolico illo puenitu / patet nō esse vsq; quaq;

fallum vel impossibile. Hossunt. n. eadē specie recuperare / nō numero: qd ē humane subiacet potestati. Hec aut demones mirabilis efficere pnt qd hōes. qd quidem indicat eodē supposito simp factu / materiam in qua copozale pro vovo parere demonibus quo ad motu localem. Hossunt ergo demones in modico tps intervallo similes panes in copbino / simile vinum aut ē melius vel deterrius in uegerem transportare. Et idem dicitur de alijs comestibilib: & p singula ex diuersis locis / & ex singulis modicū / vt defect⁹ in singulis ē min⁹ appareat / & oia simul accepta sufficiant pro cōmunitate eius qd est consumprum. Aliud vero qd consequenter inducitur accessoriuz / sans modopuranduz est euenire. Hecq; n. pot demon bouem vel qd cunq; aliud mortuum suscitare. Id. n. non nisi diuina virtute fieri pot: qd id est supra. immo cōtra cursum nature: qui nature ordo vel cursus / auctori nature dicitur subiectus est / a cuius etiā sapientia emanauit / atq; firmatus est. Demonis autē ptas tali ordini subiecta est. vnde ipsam immutare nō pot. Et propter hoc dicit a Theologis qd licet materia copozalis obediatur ad nutu demonibus quo ad motu localem: non tñ quo ad formā immediate producendā seu ē educendā de parte materia. Hec. n. esse ordines nature peruertere / quo per varias dispositiones peruenitur ad eē formatū. Vide pro hoc si placet. s. Th. in qñtib⁹ de Ma. q. 16. ar. 9. Sed neq; ad motu localem obedit eis materia nature ordinē. Vñ qd tñ est ex parte fortitudinis naturalis posset demon totam terre molem non obtante illius grauitate de loco ad locū trāſſere: qd tñ ex hoc per uertereſ ordo nature / oporteret. n. eo casu ne daret vacuum in nā / aliud elementū locū terre subintrare / & fieri cētum mundi / qd est naturales ordinē situs elementoz: ideo nō pot demon terrā mouere totā de loco ad locū. vt dicit. s. Th. vbi. s. ar. 10. ad 8. qd uis creatura spūalis possit mouere qd maius est. s. celum / & idē possit nāliter demones & hi precipue qui ex superioribus ordinibus ceciderūt / licet hoc eis nūc impossibile reddatur ex culpa / vt. s. inducū est. Cum igit non possint demones bouem vel qd uis animal vere mortuū suscitare / aut quectiq; alia miracula facere / & tñ hec cōiter asserat striges fieri a Domina vel Domino nefandissimū illius cursus atq; conuentus: necesse est qd in talibus inueniant illusiones. Ad qdē multiplex cōtingere fit. Et primo quide prestigiando oculos intruetū / aliquo interueniente vel descendēte humore vel alia impressione vel cōmōtione spirituz facta ab imaginatione ad principū sensitiuum / hoc est ad sensum cōem / & ad organa sensuum ē exteriorū. vbi simul descendūt impressiones & spēs relicte ex sensibilibus motūibus que in spiritibus sensibilibus cōseruant. vt cōiter dī. & mouent principium apprehensiuū / ita qd aliqua appareat: ac si tñ principū sensitiuum a rebus ipsis exterioribus immutaret: & sic accidūt nātr in dormiētibus somnia s; philosophū. i. de som. & vig. Et idē euenire pot ope re diaboli taz vigilātibus qd dormiētibus. vt dicit. s. Th. vbi. s. ar. xi. & p; rōne sepe iuducta de obediētia mae qd ad locale motu ad substantias separas.

ca. 5°.

Hac igitur delusione cogitare/ v/ talibus id esse/ qd in veritate no est/ pura viuuz vel mortuum/ b6 vel bos etc. C. Post sunt 2. bouem moztuū seu pelles eius ac ossa alio deponere/ r altum sibi similes viuū reponere in citissimo tpe/ sic vt mutationem non aduerant astantes/ per interpositionem ali quoz corporū inter oculos astātium r locū ablati corporis ipsius bouis moztui/ r alteri deponati. C. Et certe 3. deludit diabolus perditas illas per sonas/ eo modo quo vnus ē strigonus cōfessus est/ vt v3 qd Dominus vel Dñs curfus illi maledicti. C. Inerfis. n. in locis ac regionibus pferat diabo lus ille qui vt princeps apparet/ sexum dinerfus) percutit virga corū in quo collecta sunt ossa ex carnibus cōmestis/ sacra/ statim demon vnus co riuū illud ingreditur/ r in formā bouis sic erigit ac effert/ vt astantibus appareat fuscitatus. C. Post sunt 4. demones fouare corpus ad similitudinem bouis ex aere. r illud assumendo quasi viuum ex moztuo oculis astantiuz pmonstrare. C. Post 5. diabolus aereū corpus ab intrus in for mam r similitudine carniū cōmassare/ r ad tps pro voto sub pellibus cōseruare/ indeq; recedēdo postmodū relinquere quasi moztuum. Ende a strigib⁹ cōiter afferit q; reducti tales boues fuscitari (vt sibi v/ ad stabula dñoz suozum ex mandato dñe vel dñi curfus. j. triduum moztuū/ quasi ma cie in horas excicent ex roto. Et tumulare postmo dum que videbantur carnes/ in pziacentes mām cito soluuntur. His itē modis vel illorū aliuo circa hec boies deludi qui vere r corporaliter ou cunt ad cursum/ nō est negandū; suppositis his que cōiter afferunt a strigibus/ est valde consenta neū rōni. C. Bauderq; diabolus r gestit in tali con uentu sic ostendere poteriam suam quasi sit deus/ vt extrinari r sic ab omnib⁹ adorari cupiat super bissimus. In quo etiam facto specialiter similitu dinem pretendere desiderat eius qd miarculose se cir. s. Bernanus/ de quo legitur q; hospitii pau peris vitulum coctum/ sibiq; ac familie sue in ci bum traditum ab eodem hospite gratis/ ipse post cenam fuscitauit hoc ordine/ vt pellem super ter ram extendi iusserit/ r super eā omnia iam extra cta bonis ossas reponere. Cui ergo suo baculo post hec corium percussisset/ viuum statim erexit viru lum preconuictum. Volt igitur inimicus anima rus/ se propria pte fingere potentem id efficere/ qd sanctus ille vere fecit virtute diuina. Nō sunt igitur ista neganda velut impossibilia. sed si cōi ter cogitasse creduntur: his modis esse sacra: atq; atq; iusto dei iudicio permitta / proculdubio cre dendum est.

C. Etros ac mulieres in brutozuz quozūcunq; speciem virtute demonum non vere conuerti sed delusorie. Cap. 8. m.

Quantum aures ad 3. m. principale/ q; v3 homines in brutozū species apparere possunt/ in quaz tū vere nō conuertunt/ suscipit pariter ex sacris litteris veritatis exēplū/ r ex supradictis patet q; nō impossibile iudicādū est/ immo demonibus facile. pzo quo scien. In3 q; cum phantasia sit anime poentia quedam alliga ta organo corporali/ in quo phantasmata recipiū

cur/ potest illas diabolus sicut r cetera corporalial localiter ad nutum mouere/ r precipue qstrum ad humores r qstrum ad spiritus ei subseruientes in quibus immediate phantasmata residēt/ vt. s. in ductum est. Ende lz nō possint noua phantasmata reri q; nouas in ea species atq; similitudines im mediate imprimere/ vt pater per. s. Tho. 1. 2. q. xvi. ar. ix. pōt tñ antiqua multipliciter variari/ cō ponēdo/ diuidēdo/ sicq; perturbando/ vt videaf qñq; perone q; bntalem pferat figurā r opera/ etiam vigilando. Quū atit affectus apprehēsiō nem sequantur/ consequens est vt illis appareant conuenientia fore vel vtilia/ que tali brutali natu re cōsentanea sunt. Nō de facto Regi magno Ha buchodonosoz accidisse/ sacre littere pādūt Ban. iij. Nñ quidem ex hominibus eiecius/ quasi bos edebat fenum/ r sub diuio in nemoibus brutalem vitam per septēnum agens/ roze celi corpus eius perfundebatur/ humano sensu perditū/ r ex pban tasse perturbatione/ brutali sensu confusus. Bū citur enim vbi. s. Nō post hincz dierum quibus. f. comederat fenum vt bos r c. sensus suus reddi tus est sibi/ r benedixit altissimo r c. Que quidem eius correctio atq; pena/ angelico ministerio diuina eidem iustitia inflicta est. vt vilissima deiectiōe puniretur sub homine/ qui grauissima cordis elat tione super homines eleuabatur vt deus. Nō effi cū autem per se deus ista omnia immediate/ qñ quidem interiora oia per superiora gubernet. vt Aug. dicit 3. de tri. r idē docet Dion. in lib. de ce le. Jer. Et corpora quidē bec infirma per celestias effectus vero nobis super naturales hic acciden tes/ vel per se immediate/ qui solus nature vnuer salis est auctor/ vel per eos ipsū qui naturam no stram excedunt/ siue boni sint siue mali. Nō si ē a bonis spiritibus id effectum esse dicitur qd Regi pferato contrigit/ pariter r a malis idipsum atq; huic similia fieri posse negandum non est/ si sola culpa/ non autē naturali potestate boni spiritus a malis dīcēpare tenēdū ē. vt p3 ex supradictis. C. Ex his sequitur nō esse mirum si quandoq; mu lieribus/ opere demonum illarum phantasia per turbata/ videatur q; pferant carozum naturaz/ speciem/ figuram/ affectus insuper r opera: qd q; sociē purēt hoc ism de eis/ ipse q; de socijs/ prout earum faceret innumera multitudo. Eo enim modo ea q; facultate/ talia demonibus esse possi bilia fatendum est/ qua r supra probatum est eos posse per prestigium deludere sensus hominum. C. Postest etiam specialiter hoc accidere deluso rium/ si per corpus aereuz in similitudinem carū formatum r introductū/ sic demon illas decipiat/ vt inter oculos r vera corpora humana obstacu lum interponens/ solum fantasticum illud corpus videre permittat. C. Sugere vero puerozum san guinem/ r sic eisdē strigare/ tandemq; occidere per striges posse demones/ nullus sane mentis ne gare debet. Et tamen r in his interuenire sepius delusiones non dubito. r pferim quo ad modūz fieri. Prestigiali siquidem vel imaginaria per turbatiōe delusioneq; decepti/ sicut vere se caros putāt striges/ ita r se quandoq; iudicant puero rum sanguinem sugere: ita vt sapoz/ liquor/ r cor

ca. 7.

ca. 3.

lot sanguineus non secus gustui atq; visu sese fal so offerat / ac species ipsa brutalis offert se mentis iudicio. Postest enim demon per omnes aditus sen suales se immiscere. vt etiam. s. Tho. assert. 1. 2. q. xvi. ar. xi. in arg. primo facto in contrarium. Ope ratur etiam demon inuisibiliter quandoq; in pue rozum corporibus/ causatq; languores intrōmittē do venenosa/ seu queq; moztifera: aut certe lateētes in venis pestiferos humores ad cor deducendo/ vt ande pueri languoribus statim afficiantur vir susci pientibus medelam/ dum striges se purant ex san guinis abstractione eosdem strigasse. C. Postest in super r fascinatio pueris naturaliter obuenire. j. ppter vehementem enim affectionem amūdie/ ire/ aut odij/ vetularum harum atq; strigum/ in ficiantur earum vitales spiritus/ stante super hoc fixa imaginatione r intentione. Et hec infectio pertingit vsq; ad oculos a quibus insicitur aer cir cūstantis/ ex quo corpus infantis presentis propter teneritudinem recipit aliquam infectionem/ per modum quo r speculum nouum insicitur ad aspe crum mulieris menstruate. vt dicitur in lib. de fo. et vig. Ende glo. super illd. Bal. 3. Quis vos fascina ur r c. dicit q; quidam habent oculos ventres ita vt solo aspectu inficiant alios/ r maxime pueros. C. Postibile quoq; est q; ex dei permissione vel ex aliquo fato occulto cooperetur ad hoc malignitas demonum/ cum quibus verule sortilege fedus ali quod inierunt. vt dicit. S. Tho. 1. q. cxxij. ar. iij. ad 2. m. Ende r ad hoc verule maligne inuocant ma gnum diabolūz verbis inordinatissimis: r in nomi ne eius obseculantur pueros ad perdendum eos. vt per earum legitimas confessiones cognouimus. Quia ex re debent omni studio prohibere parentes ne verule infames vel suspecte/ pueris appropin quent/ vel eosdem obseculentur/ aut quicq; eis offe rant vel tradant. Hoc enim malefice valde deside rant vt eos inficiant/ r sic demonibus obsequantur. C. Postest tamen sepeq; in veritate contingere/ stri ges puerorum sanguinem sugere / vel per se acue aut vnguis ministerio/ vel opere demonis venis a pertis/ factisq; paruis cicatricibus in locis vitali bus edelicatis/ ex quibus sugendo sanguinem ad vitam necessarius/ pueri paulatim excicentur atq; intereant/ negari non debet: cum fideli testimonio id affirmetur. r precipue cum post carozum appar entium discessu/ talia demonibus esse possi rantur appareant/ cum paruis simis / et statim opere demonum consolidari possint. C. Salutare au tem per cubicula/ currere fugiendo/ r id genus operum facere more carozum striges/ prout sepe narrant/ de visu plurimi/ r ipsemet striges fatentur vbiq; non esse impossibilia opere diaboli qui etiaz eisdem obsequuntur velocius deferendo q; pro pria hominis patiatu natura/ manifestum est ex predictis.

C. Deum opt. Max. non nisi sapientissima di spositione permittere mala plurima que per striges contingunt fieri: r ex eis eli cere multa bona. Cap. 9. m.

Predicta aurem omnia / r quod minus videtur etiam innocentiuz pue rozum interitum/ ipse deus non prohibet/ sed iusto suo permittit iudicio/ vel propter patientium pec cata. actualia quidem si adulti fuerint. originale si vero si infantes. C. Et certe/ quod crebrius cōtin git) propter peccata parentum. Quisrat enim deus peccata patrum in filios/ quo ad malum pene/ vsq; in terram r quartam generationem. Exo. xx. C. Et hoc ipsum etiam in penarum cumulum exi git maleficarūz harum malitia maxima. Eis enim iuste in penam cōceditur vt mala faciant/ ac ea ex pleat que nequissime desiderant/ que r promiserūt demoni se facturamine libertati arbitrij tam demo nis q; hominis inferri videatur iniuria/ sed vnūm quodq; disponatur a deo siue agente siue permit rente/ sūm propriam vnus cuiusq; naturaz: indeq; magis etiam puniantur. vt dictum est. C. Iudicio quoq; diuino sepe ista contingunt/ vt ciuitas/ vel communitas in qua rot r tanta flagitia regnant/ puniatur in membris suis: propterea q; quandoq; principes/ officiales r populi non curant tales ma leficas extirpare/ sed potius eozum plurimi eas de fendūt/ fideiq; officiales/ verbis insequunt r factis. C. Sed r specialius hec mala contingunt his qui quomodolibet per se vel per alios/ ipsi vel sui ma iores/ ad talia diabolica prestidia recursum habue runt/ vel ad id alij lubricum prestiterunt sermoni bus suis. C. Id etiam sicut r maleficiales infirmi rates incurrunt in se vel in his qui quacunq; atti nentia seu ratione sui sunt/ hi qui maleficia facien dis vel quomodolibet procurandis operam dede runt. Hoc enim profecto iusto dei contingit iudi cio vt per que quis peccant/ per hec etiam torquetur. vt dicitur sapientie. 2. C. Elicit etiam deus ex malis illis plurima bona: tum quia per hec maxi me relucet iustitia dei tam in hoc seculo vt clarer ex his que modo dicta sunt/ q; etiam in futuro: prout edocer sacra fides. tum quia fulget ex his di uina sapientia/ quando quidem (vt diximus) de centissimo ordine cuncta disponit/ permittens na turam que libera est/ arbitrio seipsam proprio gu bernare/ voriq; compotem etiam pro malitia fieri tam hominem q; demonem: tamen nocere permit tar minus etiam q; optarent. C. Tum quia diuina bonitas in huiusmodi maxime comprobatur. En de enim fides videtur ex parte vna vilissimis op; probijs obfiscari / ac sanctissimorum sacramen torum puritas defidari / inde fides ipsa magis in mentibus fidelium solidatur / ac validius ro boratur. Ex his namq; tria cognoscimus fami liarī experientia / que sola fide prius cognosce bamus. licet sub questione cadant apud eos qui suo ingenio volunt cuncta metiri. psumum horū est/ creaturas qualdā intellectuales nris in regio nib⁹ obseruari scietia potētia q; sup oēs boies sine comparatione prestātes/ quos demones appella mus. Secundūz qd pp hec maligna opa cognosci mus/ est eisdē demones ee malignos. Nā sensim p hec que diximus veluti palpamus/ eisdē ad innu mera flagitia/ ois ac fraudibus/ boies inducere. Tertūz eit/ odio/ tenuissimo Dominum Iesum Chri

la. quod quandoq; facere presumendum est tales per-
sonas dum corporaliter infirmantur. Porro autem
si vis in malleo maleficarum videre quem obseruat
aliquem malefice modum ad id quod diximus asse-
quendum. Dicere autem q; semper sic accidat/im-
mo q; ea que a strigibus enarrant/non possint rea-
liter accideret/videretur et historijs et sacris literis ve-
luci deductum est repugnare/adeoq; contra vulga-
rissimam experientiam loqui/vr soliditatem id po-
tius preferat / q; obtinationem sine scientia. Hec
eremum obtinatio vt in pluribus admiscetur crassi-
tudini talia dicentium/seu negantium ea que dixi-
mus vere contingere. Et hec de secdo principali.

Et firmiter credendum atq; nullatenus du-
bitandum predicta omnia eo modo contingere
quo ab inquisitoribus affirmantur/ratione ex eo
rude inquisitorum iudicij sumpra. Cap. 12.

Et saliter euenire / prout communiter a do-
ctis inquisitoribus affirmatur: qd tertio loco tra-
ctandum est: non nisi prouteros vel ignorantes ne-
inspic. et gare. posse talia sic contingere sicut in processu eo-
rum habetur/tribus rationibus persuaderetur. Quia
q; bar rum prima ratio est. Canticus in arte sua perito-
ro. et no. et experto credendum est. Expertus enim certus
in. c. pro est/et magis scienia non expertus. vr habetur ex
posuisti. problemio Methaphi. Non minus etiam inheredum
de pba. est expertorum et seniorum sententis sine demonstra-
tione/q; demonstrationibus ipsi vt dicit philosopho.

Et phus. 6. Ethic. Certissimus ergo erit/et consequen-
ter pue ter ei maxima fides est adhibenda/q; simul sapiens
nre q; re fuerit et expertus. fides enim non nisi ob certitudi-
cre ferri nem facti vel dicti que putatur ab aliquo possideri/
psumit adhibetur illi. Hec autem inquisitores vr in
quod sa pluribus sunt viri peritissimi tam in iure q; in sa-
cit in / cra Theologia. Ad Theologos autem et canonistas
dex. ff. d. pertinet determinare an predicta/impossibilia sint
acquir. aut possibilia/credenda vel non credenda: sunt etia
pos. l. iu iudices super depositiones et testificationes factas
de talibus/et super confessiones eorum an impossi-
les et vifimiles/aut certe sint derisibiles: an a fatuis/
vel certe ab his qui sue mentis compotes sunt fa-
ur tra / cte fuerint: quo modo/qua assertione prolate/q; effi-
di cosue caciter comprobate: et consequenter in talibus iudi-
uit in. c. candis/super omnes experti sunt. Cum ergo pro-
maiores prer hec ipsa que consistunt/ iuridice sint infelices
s. veru. iste persone ab inquisitoribus grauissimo iudicio co-
d bapt. demnate: nemo debet esse tante temeritatis/vr eo-
p illum rum sic damnet iudicia/ sic deludenda et execranda
ter. et in inimo iniquissima putet/ q; non nisi pro somnijs/vl
cle. i. de probis que in somnis accidunt/accerrimio tomen-
pe. Et p tis afficiant/et demum crudelissime perimendos tra-
Albe. d dant homines innocetes. Si quidem sin sacros do-
Ros. l. l. etiam operatur/ nisi aliud interueniat/ peccare po-
sin. ff. de test. m. Et de pro hoc (si liber) sanctum Tho. 4. d. di.
offi. psi. 9. articu. 4. questuicula. 1. Sed et si quod etia in som-
Jaf. l. l. nis crimen per accidens quis admittat/ ex hoc ipso
vr vim. q; in somnia perficitur/ leuina iudicatur: quando
col. vi. f. quidem homo pro statu illo plenum non habeat et
prin. ff. liberum in operibus suis iudicium. Lenendus igitur
de iusti. tur et ab omnibus firmiter credendum est/ hec vere
et iur. contingere/ et in corpore perficit: prout ab inquisito-

ribus indicantur hec ipsa fieri. Confirmatur autem n. c. in
hec ratio adhuc ex tribus. Primus: quia inquisito. ad dex.
res vr in pluribus sunt viri religiosi/ optime fame/ l. l. isti q;
et integerrime vite: qui ex eo q; religiosi/ deo q; vica de. ad fi.
ri sunt/ magis ad clementiam et misericordiam in. ff. q; me-
clinantur/ q; ad severitatem: in hoc sui saluatoris tus ca. et
imitates vestigia/ qui vives est in misericordia. Ex late bar
eo vero q; perfectio religionis statui copulant opera ba. in. c.
propria sanctitatis et innocentissime vite cum odo. i. patia.
re optime fame: quam ne amitterent/ expedit eis col. 69.
vm. Apostolum magis mori/ necesse est vr omnem de pba.
abhorreant iniustitiam: et precipue vbi agitur de vi vbi me-
ta hominis: quam sine ratione perdere/ omnium minit d
iniustitiarum summa est. Cum igitur in his iudi. de co. apfi.
cys videantur et sint potius seuerissimi: nec acquie/ hic alle.
scant cuiusq; precibus seu lachrymis: euidenter/ facit id
man. prater hoc iudicium/ non nisi ex causa sum/ qd idem
merationabili: et non nisi vbi misericordia censere. Barba.
tur summa crudelitas apud deum et omnes homi. tradit.
nes qui ea q; dei sunt sapiunt/ id eos efficere. Quod consil. q;
tamen non esset/ si talia que narrantur/ et prter que col. 14.
striges comburantur/ illusiones essent vel somnia. p. volu.
Confirmatur secundo illa prima ratio/ sic. Ea q; o. c. ar.
de peritorum consilio iudicantur vera/ non sunt fal. gu. d. c.
sa censenda ab alijs. Sed contra tales maledicos h. de no.
personas non procedunt inquisitores nisi de confi. ope. ni.
lio peritorum tam in iure q; in sacra Theologia: et cus alijs
regulariter non nisi de consilio et consensu Domini s. alleg.
Episcopi ciuitatis vbi iudicium hoc exercetur. vel p. c. ar.
eius Sicarijs qui vr in pluribus periti sunt saltem parer ex
in iure canonico. Ergo quod ab eis verum vel iusti nor. per
esse determinat: non debet ab imperitijs scipue. Abb. et
tam facile condemnari. Sed neq; hi qui vere sapie. mod. in
tes sunt naturalisq; metis elegatia et nobilitate pole. c. propo.
lent/ in hoc contra peritorum consilium se oppone. s. iusti. de
rent/ vel precipites contradicerent/ vr multi impe. pba. s.
ritozoni faciunt: sed matura cogitatione prius cum. er alleg.
cra libantes/ dispuratiue potius q; sententiam pro q. c. he.
feredo/ si talis opinio sibi minus placeret/ vel apud ritas. n.
eos rationes inducte non viderentur efficaces/ aut hincide
inevitabiliter concludentes/ opinionem suam vr exagita
baniter in medium afferrent. Quod et gratissimum ta ma.
fozet inquisitoribus: vr l. fari discussione magis ve. gis re.
ritas elucere. Et bicumq; autem officium exer. splende.
cet. Quod contingit per singulas ciuitates chri. scit illu.
stianorum in Europa per institutos apostolica dele. cur rex. l.
gatione inquisitores/ et ab eis factos Sicarios) do. c. graue
ctores ad consilij contra striges vocati/ semper in c. glo. in
hoc vnum omnes vel pro maiori parte conueniunt 35. q. vi.
q; predicta fiant realiter et in corpore. Et super hoc et glo. in
extant processus et consilia innumerabilia. Ergo p. eo. cum
locum ab auctoritate peritissimorum et sapientum/ Jo. here
quorum non est numerus/ quia per coram christia. mira. de
nitarem/ tam nostra q; exacta etate facta sunt hec/ sid. insti.
omnibus psuaderi/ nullusq; dubitationi locus ma. nre. l. 9.
nere debet/ q; pdicta fiant corporaliter vr pfertur. illud q;
Confirmatur et tertio premisa ratio. sic. Id quod tum. ca
toleratur ab ecclesia/ vbi etiam agitur de alicuius tertij
rety p. iudicio maximo: quia tam in bonis exte- ibi not.
rioribus q; in fama/ q; etiam in bonis corporis/ q; p. l. h. v.
ad crudelissimam vite p. iuationem/ non est falsum stopbo.
extrimandum aut iniquum/ si fiat hoc ordinarie iu insti. de
dicialiterq; ab officialibus per sedem apostolicam reru. v.
instituitio.

instituitio. Nam id esset de summa negligentia/ Ro-
manam Ecclesiam suggillare: immo de summa cru-
delitate et iniustitia reprebensibile reddere et ca-
lumniant: quado quide inquisitores non nisi vt de/
legati summi pontificis hec efficiant: a quo prin-
cipaliter pender quicquid per eos iuste vel iniuste/
ipso presertim sciēte/ fit. Propter quod si in hoc iu-
dicio inueniretur iniquitas/ ipsi principaliter im-
putandum esset si taceret aut nō prohiberet. Quod
quia non nisi temerarium est: ideo nullus potest nisi
ignarus vel valde presumptuosus ista negare sic co-
ringere prout ab inquisitoribus comprobantur.

Ad idem secunda ratio sumpra ex textu mul-
tiplicium assertionem fidelitatis: omniq; exceptioe ma-
iori. Et vnius responsonis reprobatio. Cap. 13.
Probatur etiam hoc ipsum quod assium-
psimus/ alia principali rati o-
ne/ que talis est. Quod ab innumera multitudine
personarum promissum sexus asseritur: et vbiq; loco-
rum varijsq; teporibus vniuersimode quasi vno ore
loquerentur omnes/ semper affirmatur/ procul om-
ni dubio credendum est/ et nulla cunctatione negan-
dum: vbi precipue talium testimonium in causa fi-
dei admittatur in iure: et tam contra se q; contra
alios hec ipsa vite coram iudice manifestent: etiam
bi qui sibi vitam donari desperant: sicut contingit
his qui in heresim sunt relapsi / vr non iam timore
mortis nisi constiterunt incurrere/ suspicari pos-
sunt eos talia propalare. Hec autē omnia concurrunt
in iudicio isto: immo sepe quoq; cum sibi vitā iam
donatam alij sciunt/ ipsissim manifestant: vr non
iam timore imminentijs pene/ id quis iudicare pos-
sit ab eis confiteri: coram etiam plurimi concurrant
ad hoc pueri/ puelle/ et id genus innocetes et simpli-
ces/ quorum facile deprehenderetur si fingerent me-
dicum: qua ratione puerorum testimonium certis
sunt intergrum vite ac splendide fame: et plures
alie conditiones concurrunt quibus redduntur re-
stes fide digni et omni exceptione maiores: et precipue
etiam in causa fidei/ vbi omnes non capitales
inimici admittuntur in testes/ quantumcūq; alio
quin flagitiosissimi. vr patet in cap. In fauorem. z. c.
Accusatus. de heresi. in sexto. Si enim tali tanteq;
multitudini non esset fides adhibenda de talibus
quasi de non visis: pari ratione nulli credendum eēt.
vbi quis ea referret que se qui audiret non per se
cognouisset. Et sic periret humane conuersationis
solatium/ neq; daretur disensionum terminus. Ta-
lem autem tantamq; esse multitudinem eorum qui
ista fateantur fieri corporaliter/ iam vnierso vbi
esse potest exploratissimum ex multitudine eorum
qui propter hec sub iudicio inquisitorum per om-
nem christianoꝝ regionem cadunt: ita vt mille/
narium sepe numerum excedat multitudine talium
qui vnus anni decursu/ in sola Lomensi diocesi ab
Inquisitore qui pro tepore est/ eiusq; Sicarijs qui
octo vel decem aut plures semper sunt inquiruntur
et examinantur: et annis pene singulis plusq; cen-
tibus incinerantur. Cōsi quis huic rationi se op-
ponat dicens/ eo merito tante etiam multitudi-
non esse credendum/ quo deludatur a diabolo: quod

binc manifestum fieri potest/ q; incredibilia quedā
enarrant/ et ea ipsa que facultatem nostre cogita-
tionis aut conditionis videantur excedere: quin
immo naturaliter contingentibus comprobatisq;
aduerfari. Ende propter hoc q; ista negentur/ non
videretur sequi humane conuersationis que circa na-
turaliter possibilia contingentiaq; obuerfari/ ali
qua perturbatio/ Queredum profecto est ab his
qui taliter se opponunt/ vnde nam ipsi nouerint ta-
lia que referuntur non esse vera/ sed diaboli delusio-
nes. Si quidem omnes credunt/ vel vere vel delu-
sorie ista contingere que a tanta multitudine con-
firmantur. Si enim ex naturali possibilitate vel
contingentia/ aliquid horum duorum/ delusionem
inquam demonum/ vel ipsum narratoꝝ euentū/
vere contingere credendum sit: quia videlicet alte-
rum horum magis possibile est vr eueniat. q; aliud.
id profecto magis erit vel eque possibile vel fide
dignum quod naturalitati nostre magis vel eque
fuerit consentaneum et propinquum. Nam et pote-
stas demonis ibi minor apparet/ vbi factum vel fa-
ciendi modus virtuti naturali nostre magis etiam
appropinquat. Quanto enim effectus naturaz no-
stram excedit/ tanto maiorem prredit cause virtu-
tem. Difficile autem iudicare posse videtur / quid
nam horum magis naturalem facultatem excedat
demonis/ hominem inquam corporaliter per aera/
ad longinqua perferre loca: cibos et voluptatis om-
nis materiā preparare atq; offerre: etiam in for-
ma humana familiarem/ et ad vota obsequiosus red-
dere. (Hec enim eorum summa est que ab his enar-
rantur perditis hominibus veluti mirabilia.) Aut
certe sic in hominum fantasia subtiliter operari cir-
ca species formandas componendas et separandas:
circa etiam spirituum mortus/ vr hec omnia que ab
his narrantur/ videantur corporaliter euenire: que
tamen non nisi (vr ipsi contradicentes autumant)
fantastice contingant. Immo si quis diligenter ad-
uertat / inueniet hoc secundum naturalem poten-
tiam proculdubio magis excedere q; primum. et
consequenter minus esse debere sm eos credibile.
Quod quidem per comparisonem ad potentiam
nostram facile librabitur ac perpendi subtiliter
poterit. Quod enim magis excedit facultatem no-
stre naturalis virtutis atq; poterit/ magis est etia
in se supernaturalis/ maioremq; deposcit absolute
virtutem. Cum enim possibile respondeat potentie
vr illius obiectum/ et ex hoc eadem proportione
sm excessum rerum possibilium in essendo/ erit et
potentiarum proportionatarum excessus in virtu-
te. Sinus autem ab homine factibilis est tam ar-
tificiosa fantasmatum/ specierum/ spirituum/ atq;
motuum dispositio in potentie anime/ vr vera vi-
deantur que fantastica sunt/ et vr qualia velint per
has species ordinatas pro voto representari/ statim
appareant: q; talia que per striges narrantur/ cor-
poraliter fieri. Meminem quippe medicorum aut
astrologorum esse puro/ et nunquam fuisse relatio-
ne vel lectione cognoui/ qui talia efficere potuerit
aut etiam attemptauerit: cum neq; etiam determi-
nata somnia per artem possit homo causare/ que de
terminationem minorem naturaliter habent/ mi-
bb ij

Ca. 10.

nusq; trahunt extra se homine/ q; raptus vel alie/ natio talis a sensu/ qualem has personas pati neces/ se est/ si deludant. Quilibet enim post somnium co/ gnoscit se somniasse/ ut supra probatum est. 2. patet experientia. Neq; adheret quis somnijs quasi rebus/ dum euigilauerit / prout striges facere opinant/ bi qui talia que narrantur/ corporaliter coringere ne/ gant. Tum quia species ille motusq; fantastici sub/ exteriori sensu cadere nullatenus possunt/ 2. conse/ quenter circa talia nullus incumbit artifer cuius/ scientia practica vel notitia/ sensibilis a quibus 2. causata est/ tantum tractat/ qualis est homo. Tum/ quia communis hominum est sententia/ naturalitq;/ veluti/ compertum lumine absq; cunctatione ali/ qua pronuntiatur ab omnibus/ hec non humana s; / superioris aliqua virtute fieri. Que communes animi/ conceptiones / cum ex hoc ipso naturales conuin/ cantur q; omnibus vel etiam pluribus se se offerunt/ si falso inniterentur/ falsitatem profecto retorque/ rent in auctorem nature. Concludendum est igitur/ homines naturali virtute nequaquam facere posse q; / alijs ira deludat/ atq; desipiat/ vt vere ac corpora/ liter fieri putet/ quod non nisi fantastica visione co/ tueretur. Ea vero que ab his nequissimis narrantur/ in cursu contingere/ quo ad multa subsunt etia bu/ mane facultati/ utpote que vel viribus vel ingenio/ possunt ab homine perfecte fieri/ vel saltem imper/ fecte/ seu aliquid pro parte simile. Duo enim ad ci/ borum preparationes ac voluptatum expletiones/ nullus eas dubitat habere posse auctore/ horem/ ne/ dum quales narrantur ab illis/ verumeriam maio/ res q; procurent demones: non autem q; procura/ re sciant aut possint/ cum sapozum 2. qualitatij pro/ portio que voluptatem afferat/ eis melius inmore/ scat/ 2. ad illam citius 2. facilius mouere valeant q; / hominum quicumq;. Duo vero ad corporalem ho/ minum delationem per tanta terrarum spacia bre/ ui temporis decursu/ licet homini sit naturaliter/ impossibile: aliquid tamen quo ad genus saltē ope/ ris/ ei simile per humanum ingenium procurari ac/ fieri potest. vt patet de proiectione quasi subitanea/ magni lapidis vel alterius cuiusuis corporis mine/ ralis molis per multa milia passuum ingenio ro/ mentozum seu boardarum. Magis ergo a possibili/ recedit/ 2. consequenter maiorem exigit virtutem/ atq; potentiam quicquid preter naturam mira/ bile fit in imaginatione/ q; quod sit etiam preter/ naturam/ sed ad extra 2. corporaliter. Et sic demoni/ no min? impossibile vel magis factibile illud erit/ q; / istud. neq; hoc igitur minus debet quisq; credere/ ab eo fieri q; illud. **Quantum** vero ad apparitio/ nem demonum in assumptis corporibus aere con/ densato/ 2. in humanam figuram efficto/ non ma/ iorem id in demone potentiam arguit/ q; predicto/ modo species in fantasia componere que corpora/ queq; quasi vera presentent/ cum maioris spiritua/ litatis sit fantastica species q; aer/ 2. precipue con/ densatus. Ende minus potest illa (si corpoream/ vtriusq; naturam consideremus) representare cor/ pora densa/ q; aer. **Quantum** etiam ad motum lo/ calem qui in his efficiendis interuenit/ minus sunt/ eius capaces species ille/ q; aer/ cum ille per acci/

dens tantum/ aer autem per se etiam moueat. Cor/ pus enim est aeris species autem ille non nisi cor/ poralia sunt accidentia: que etiam si equaliter mo/ tum localem admitterent/ etiam ratione subiecti/ non minorem tamen ille motus in angelo mouen/ te virtutem argueret/ q; motus interueniens in for/ matide corporis illius aeris. eo q; equaliter quo ad/ motum localem corporalia queq; virtuti angelice/ ad nutum obediant. Sic igitur ex his omnibus pa/ tet non esse minus credibilia/ eo q; non minus sint/ possibili demoni que narrantur ab his perditissi/ mis personis corporaliter fieri/ q; eadem fantasti/ ce solum cum tanta contingere delusione vt pro/ certo vera credant que falsa sunt 2. vana/ veluti vul/ gus esse putat.

Improbatio vnius euasione ad predictam ra/ tionem. **Cap. 14.**

Sorte quis iterum contra predictam ratione/ se opponet/ inualdamq; reddere cona/ bitur/ ex eo q; capitulum Episcopi. 26. q. 5. dicit ta/ les vel similes secte personas deludi a diabolo/ 2. per/ consequens non vere posse cognoscere fieri que nar/ rantur malaneq; huiusmodi personas maleficas. **2.** si etiam corporaliter contingeret aliquas perso/ nas sic porari 2. facere mala que confitentur/ qua/ tus possit sibi contra se restitucanti sine se accusanti/ credi/ non tamen accusanti alias/ eo q; nesciant an/ vere ibi sint ille persone que ibi esse videntur: cum/ possit diabolus personam seu figuram illarum pre/ tendere/ dum ipse domi residet. Ende salium testi/ monium nullatenus acceptandum videtur in pre/ iudicium tertij. Sed ad hanc euasione exploden/ dam/ (supposito etiam q; capitulo illi fides prestari/ debeat/ quod infra dicurictur/ tam pparata via su/ perius amplissima est/ du; apertissime cognoscitur/ per ea etiam que per sacras literas notissima com/ probantur/ familiaritq; experientia negari non pos/ sunt omnes facile posse discernere differentiam sta/ tus vigilantis 2. dormientis/ 2. presertim in seipso. Hec potest diabolus quacq; virtute conatuq; ma/ ligno. sic homines extra mentem ponere/ quin vigi/ lie ac sanitati restituti cognoscant q; alia visione q; / corporali/ alioq; modo q; vrendo sensibus extero/ ribus cognouerunt omnia que sibi visa sunt videre/ quando a diabolo supponuntur delusi. Ende cum/ perseuerent in confessionibus contra se dum sane/ mentis sunt/ dum diabolo etiam abrenunciauerit/ ad christum conuersi/ 2. semper asserant talia sibi in/ vigilia contigisse dum plene sensibus vtrentur. no/ est viri prudentis velle sine ratione negare/ ea que/ tales experiri se constantissime asserunt experien/ tia sensibus/ qua nulla apud nos clarior 2. efficacior/ est cognitio. Et sicut vere supponendum est contri/ gere que circa se facta narrantur/ non minus veri/ simile est circa consodales 2. alias personas quas/ adesse contuentur/ idem realiter 2. vere accidere. cum presertim sepe/ immo semper contingant plu/ res ex conducto simul ire vel deponari/ simulq; re/ dire. vt patet ex processibus. Neq; etia maior ratio/ est q; vnam magis q; altam deludar diabolus quo/ ad hoc: cum precipue magis desideret/ ea que in co/ temptum christi 2. fidei fieri per eas procurat/ in vi/

gilia

9

gilia perfici q; in somnis vel in mentis alia qua/ cunq; alienatione/ cum manus in vigilia peccati/ incurran/ 2. sit eque facile diabolo vnum vt alte/ rum efficere/ vel etiam facilius sit illi vigilates por/ rare q; dormientes deludere/ vt in precedenti/ capitulo inductum est. **2.** si contra se restitucantibus/ in iudicio talibus (non obstant quacunq; diabo/ li delusione) fides est adhibenda (vt deductum est) sequitur inuitabiliter q; restibus contra tertiu/ est credendum/ si attendatur ea que domino In/ quistoribus 2. iudicibus fidei semper euenire com/ probantur. Hoc enim ab eis quotidiana experien/ tia practicatur q; accusari per socios criminu/ habet/ fere semper in principio iudicij negent/ in pro/ cessu tamen omnia consentunt/ 2. rarissime contin/ git oppositum. Et qui hoc proterue negaret/ habet/ quoq; processus omnium inquisitorum falsos asse/ rere. quod plane apud non infanos execrabile re/ putatur. Et si aliquando contingant tales no/ con/ fiteri/ hoc ideo est/ quia iudices vel nolunt vel qui/ vellent non possunt vt par esset iudicijz prosequi/ tum ab his impedimentum aliquando prouenit/ qui/ debuissent inquisitoribus fauere. no/ enim om/ nia per se possunt inquisitores 2c. **2.** propter ea ve/ ro que rarissime contingunt/ non debet omitti qd/ regulariter accidit. Sicut non obstante q; in alijs/ etiam iudicijz quandoq; coringant innocentes o/ nari/ falsi: q; restibus 2. accusatoribus fatigari/ no/ interponitur iudicij contra reos/ nec minor adhi/ betur fides restibus alijs vel accusatorib;. **2.** si ec/ tra quis inducat q; scelerate ille mulieres de qui/ bus loquitur. d. c. Episcopi. asserbant in vigilia/ postre se realiter per multa terrarum spacia inte/ pte noctris silentio deponari/ 2. tam ibi determi/ narur q; erant a diabolo deluse. Responderur q; / mulieres ille non solum in somnis sed etiam in vi/ gilia tenebantur a diabolo captiue per infidelita/ tem vt ibi dicitur/ vnde facile poterat eas in vigi/ lia deludere sicq; in earum mentibus 2. imagina/ tione agere vt sibiipsis persuaderet 2. alijs/ sibi ve/ re corigisse quod in somnis acciderat. Sicut etiaz/ freneticis dum parantur/ etiam si vigilent viden/ tur vera esse que vera non sunt. Liberati aut post/ modum ab infirmitate/ cognoscunt distinctiorem/ statur sanitatis a statu infirmitatis: 2. q; illa que/ sibi vera videbantur du languerent/ falsa fuerant. **2.** persone autem que se vel etiam socios accusant/ in ista secula/ no/ amplius sunt in diaboli potestate. Nam semper hoc faciunt dum sani sunt mente 2. cor/ pore/ 2. postquam diabolo abrenunciaverunt 2. pecca/ tum suum confessi sunt/ non solum iudicialiter/ sed etiam sacramentaliter prouidentia dominoru/ inquisitorum qui earum conuersione 2. salute desi/ derant. Ratificanti enim 2. confirmant in fine iudicij/ quecunq; tam contra se q; contra alios anrea/ sunt confesse. Et ideo patet q; hec secunda obieccio/ non militat. **2.** Alterius contra illam primam eua/ sionem dicendum est q; sicut vel proueniente mis/ ricordia non potest diabolus deludere nisi eos quo/ rum mente primo sibi per infidelitatem. subiuga/ uerit. vt dicitur in. d. c. Episcopi. ita credendu/ est nullius persone figuraz vt de tanto crimine accu/ setur posse pretendere/ nisi eius quam sibi iam per

similia crimina deuicram esse sciuerit/ 2. multoties/ realiter cum alijs ad ea perpetranda conuenerit. Et/ propterea non debent inquisitores omittere cora/ rales accusatos procedere/ eo q; ex hoc ipso q; sic/ accusantur/ etiam si aliquando non vere ac corpo/ raliter peregerint ea de quibus accusantur/ vebe/ menter tamen suspecti sunt q; de flagiosissima ta/ li secula sint. 2. precipue si plures testes in idem con/ tra aliquem concurrant varijsq; temporibus: 2. si/ alias etiaz male sit vite vel fame. Neq; enim deus/ clementissimus diu permitteret innocentes de tan/ to crimine accusari: 2. esset de omnibus par ratio/ q; diabolus omnium personarum figuras preten/ deret diuersis temporibus. quod patet falsus. quia/ tales innocentes non solum pauci esse creduntur/ in comparatione aliozum contra quos inquisito/ res procedunt in aliqua ciuitate vel terra. sed nul/ li adhuc ab inquisitorib;. tales inuenti sunt esse/ de/ lusi. licet alijs narrantibus dicatur quandoq; tale/ quid contigisse. **2.** Mitto contra eandem euasio/ nem asserre iudicia apertissima de reali depona/ tione que tam ante q; post deponationem in ple/ na vigilia coringunt/ quorum in hoc opusculo in/ seruntur plurima. vt precipue infra parebit.

Ad eandem euasione precludendam alie/ reductiones inuicte. **Cap. xv.**

Ad eandem euasione primam excludendam/ altiam reductionem assero: que tam ex di/ cto capitulo q; ex alijs determinationib; summo/ rum pontificum robur accipit. Ex illo namq; ca/ pitulo habetur duplex modus quib; diabolus po/ test homines deludere vel decipere. **2.** **Enns** osteden/ do in somnis seu in spiritu aut in visu qd non est. **2.** **Alius** in vigilia pretendendo formam aliuscu/ scur contingit in apparitionibus diabolicis/ puta/ cum diabolus assumens corpus aereum/ format/ illud in similitudine hominis vel mulieris vel be/ stiarum. Sicut sepe legitur in sanctoruz historijs. **2.** **Primo** autem modo posse deludere probat. d. c. per secundu. **2.** **Secundo** vero modo probat p Apo/ stolum 1. Cor. 9. dicentem q; diabolus transfigurac/ se in angelum lucis. quia v; aliquando apparet in/ forma boni angeli. 2. multo magis potest appare/ re in forma hominis vel bestie. **2.** **2.** orest ergo sic ho/ minum fantasmata ordinare vt videatur eis vide/ re que non vident/ 2. esse quod non est. quod maxi/ me coringit in somnis. **2.** **2.** orest 2. alio modo delu/ dere per prestigium/ vt consent omnes tam theo/ logie q; canonice iuris cultores. Non negat etiam/ capitulum illud/ diabolum posse de loco ad locum/ homines portare. Hoc enim negare esset hereticu/. dicent; Job q; non est potestas que ei valeat com/ parari super terram. immo etiam contra veram/ philosophiam hoc esset que virtutem substatie se/ parare omni corpori presert. Sed solum adducit/ 2. astruit capitulum illud q; non possuntur tuc ad/ sequendum aliquam veram deam/ eiq; seruien/ dum. propter que videbatur illis sceleratis milie/ ribus quod realiter portarentur. **2.** **2.** illo ergo ca/ pitulo iuncta fide 2. philosophia habetur esse possi/ bile q; diabolus has maledicas personas portare/ 2. per diuersarum reru apparitiones predicto etia/ secundo modo deludar. **2.** **2.** possibile autem posito in/

bb iij

esse nullum sequitur inconueniens/precipue si fa- cris literis vel determinationibus ecclesie non re pugnet. Idonatur ergo per casum possibilem qd co- tingat multitudinem personaru sic a diabolo con- gregari & induci ad abrenunciandum fidei / con- temnendum sacra/aliazq; faciendaz que narrantur de strigibus ex quibus merito veniunt ab inquisi- toibus & fidei iudicibus puniende. Tali autē casu posito querendum est quomodo poterit iudex in eorum notitiam deuenire/si non est credendum co- plicibus & socijs horum criminum qui deprehensi sunt & iudicialiter cofessi. Neq; enim alius homo potest ista cognoscere. & hi qui de tali societate sup- ponuntur esse/terribilibus sacramentis se atrin- gunt ne seinuicem aliquatenus accusent neq; fa- crum propter nisi forte causa seductionis alicui- us. etiam si contingat aliquem hanc datam non seruare fidem/horribiliter vapular a confocijs vel a demone/nisi forte sint in fortijs inquisitorum. licet etiam neq; sic quandoq; possint euadere. Quomodo ergo tam accerrimi hostes fidei tol- lantur de terra/ vr intendit sancta mater eccle- sia? Quis autem audeat presumptuosus vel scio- lus dicere qd licet iste modus delusionis sit diabo- lo possibilis/non ramen vratur illo/neq; illum deus permittit? Nam de permissione dei debet quis sentire aliter qd sancta mater exposcat ec- clesia & rerum ofendat euentus? Ebi nam autem habet quis ecclesiam docere qd hec deus non per- mittat? Quin etiam oppositum illam sentire ex- hoc dinoscitur/qd auctoritatem & omnem fauo- rem prestat inquisitoribus contra tales nequissi- mas personas. Quentus quoq; & frequentissima apertaq; iudicia id ipsum docent: Iudices omnes fidei & innumerabiles consiliarij sic esse iudicant: restes infiniti idem affirmant. Quomodo ergo potest quis sapiens astruere id impossibile aut etiam non de facto contingere? In hoc discernant omnes si ratione mouentur aut voluntate seu quo- modolibet alia sinistra causa vel intentione. Et ca- sus quisq; ponat ante oculos suos qd sit ipse iudex aut gubernator in aliqua ciuitate ecclesie/vel cu- iuscunq; principis & compareat ante eum qui di- cat se hominem audisse dicentem qd conuenien- tium in cursu duo ciues tractarunt dum ibi es- sent tradere ciuitatem hostibus ecclesie vel prin- cipis. & qd vocato homine illo/sic esse ab eo discat vr a teste de visu. & id qd intali casu crederet/aut faceret si iudex esset: vel certe fieri consuleret si consiliarius esset vel assessor iudicis/faciat oio/ vel non minus credat/aut fauorem prestat inquisi- toribus qui predictis modis similia cognouerit/ contra christum in tali cursu fieri vel tractari/ si vere christianus est. Et pereterea ecclesia hec esse possibilia immo de facto contingere credit non solum indirecte/dando generaliter auctoritatem inquisitoribus contra tales sicut contra hereti- cos / & eorum iudicia non solum non reproban- do/ sed potius approbando. verum etiā quia dire- cre/ & specialiter sectam hanc insequitur/ & per spe- cialia priuilegia inquisitoribus mandat vr hos pestilentissimos homines vsq; ad extremam in- teritum & exterminiu persequantur inuicte. En-

de quod Innocentius mandauerat primo Inqui- sitoribus Alemanie vr supra relatum est/ & Julius postmodum Inquisitori Lemoniensi confirma- uit vltimo Adrianus sexto Pontifex omnibus inquisitoribus congregationis lombardie ordinis predicatoz. mandans vr officium inquisitionis exerceant contra predictam sectam personarum que a fide catholica veniantes/fidem ipsam qua in sacri susceprione baprtismatis abnegantes/ sa- cram crucem pedibus conculcantes/ & opprobria super eam perpetrantes/ecclesiasticis & precipue eucharistie sacramentis abutentes. diabolum in suum dominum & patronum assumentes/eiq; obe- dientiam & reuerentiam exhibentes/ & suis incan- rationibus carminibus sortilegijs alijsq; nefan- dis superstitionibus homines animalia & fructus terre multipliciter ledentes. aliazq; quāplurima nefanda excessus & crimina eodem diabolo insti- gante committentes inueniuntur/eosq; puniant sū modum contra alios hereticos a iure & sacris canonibus statutum. Unde pater qd cum hec secta non sit nisi secta strigū. & ita nefanda faciant nisi pro magna parte in cursu: qd et ibi sectam faciunt & continentur/ & non alibi nec alio tēpore oia. s; quā qd Pontifex supponit & determinat nō illu- sozie sed vere & realiter hec in cursu fieri & per- petrari. Quam etiam sectam Lemens. vij. per breue quod directum est Reuerendissimo Episco- po poleni Subnatoriq; Bononie mandans eidem vr contra quosdam mirandulosos eiusdem secte prester omnem fauorem Domino Inquisito- ri Parmensi. & incipit. Accepimus non sine ani- mi appellat expresse heresim strigiarum. Cum er- go ex predictis concludatur qd predicta crimi- na non committuntur a predictis hominibus illu- sozie sed vere. oportet qd non infomnis vadant aut deportentur ad cursum sed vere & realiter. & con- sequenter qd fides prestanda est restibus de visu cō- tra tales. Alias periret omnis modus procedendi contra tales/vel cum maxima difficultate possent deprehendi: eo maxime qd sicut per eorum confes- siones agnouimus/sacramentis (vr diximus) magnis se atringant seinuicem non revelare. Et aduertē- dum est etiam qd si restibus non creditur contra alios propter assertam delusionem: iam non esset etiam credendum seiplos accusantibus vel iuridi- ce confitentibus qd talia sibi contingerint/ eo qd cē- sendi paritur esset de iure/ & eis esset compatiendū & non sententia contra eos ferenda / si dicerent se nunquā extra cursum tale quid fecisse/nec ex corde ynquam talia se perpetrasse aut contra fidē quic- quā opinatos esse. Quod tamen nullus sane nien- tis concederet. & practica omnium inquisitorum est in contrariū. Et pereterea ex eisdē Pontificum verbis hoc elicitur qd eundem debent contra sectā istam seruare modum inquirendi & procedendi quē seruant sū iura contra alios hereticos. No- dus autē ex parte intentionis ipsius inquisitoris & efficacie tā interioris qd exterioris/est vr intrepide omniq; humano timore & cuiuscunq; commodi vel lucri amore postposito inuicte procedant. Et p; in priuilegio quodā Inquisitionis qd incipit- Ex parte vero ordinis procedendi & executio- nis vr

nis. vr simp; & de plano ec.c. Statuta de here. lib. 6. Item vr excommunicari & participes vel so- cij criminis in testimonium admittantur. cod. tit. In fidei fauore. Contra istam ergo sectam hoc vl- timo modo procedendum est. Tenent ergo crede- re inquisitores omnibus qui testimonium contra hanc sectam ferre voluerunt/ etiā si dicant se socios criminum. Non potest ergo interponi qd isti socios se dicentes nō sunt audiendi/ qd deludatur per pre- strigium vel quomodolibet aliter: quā iam tollere- tur modus procedendi contra istos quo procedi- tur contra alios hereticos. quod est contra vo- luntatem & mandatum ecclesie in predicto priuile- gio Adriani. Unde pater qd illa euasio nulla est/ s; irrationabilis & periculosa fuga.

Eadem secunda ratio ex eodem fundamento tripliciter confir- marur. Cap. 16.

Præclusa igitur predicta euasione ad se- cundam rationem principalē/ confirmatur ipsa secunda ratio principalis tripli- citer. Primo sic. Si duobus restibus & in preiudi- cium tertij tam in iudicio creditur qd extra iudi- cium de rebus possibilibus euenire. multo for- tius credendū est maxime multitudini tale quid conformiter asserenti. Quia de quo minus videt inesse & inest/ & de quo magis/ per regulam topi- cam. Maxima est autem multitudo talia nar- rantium vr supra deductū est. Sed & hec ipsa que narrantur/ esse possibilia supra in primo principa- li probatum est etiam ex sacris literis. Ergo non sunt hec tam facile passimq; neganda (vr nōnulli faciunt). Confirmatur secundo. eadem secunda ratio. sic. Sama quas omnes famant/ non ex toto perire: & impossibile est qd famosum sit falsum ex to- to sū philosophum in lib. de somno & vigi. 27. Ethicorum. Maxime autem si fundetur narra- tio in certitudine sentium. Non enim possunt fal- li sensus exteriores circa propria sensibilia. vr di- citur in secundo de Anima. Narrant autem om- nes isti ea que ab eis videntur & sunt supra natu- ram/ & ea esse vera testificantur de visu pluribus sensibus. Et in hoc omnes continere qd corporali- ter fiant que sensisse se dicunt/publica & vniuersa- lis est fama. Non ergo ex toto falsa esse censenda sunt/ aut purandum est vniuersaliter tales perso- nas decipi vel decipere. Licet forte interueniant sepe delusiones. vr supra declaratum est. Confir- marur tertio eadem ratio sic. Si quod est magis incredibile/ qd illud de quo est sermo vel salte eque incredibile/ nihilominus a sanctis Doctoribus hac sola ratione creditur & pro certo asseritur. qd a multitudine virozum ac mulierum/ tam eorum qui sunt experti/ qd eorum etiaz qui ab his qui ex- perti sunt didicerunt & cognouerunt/enarratur & confirmatur: multo magis ab omnibus credendū erit quod est magis credibile vel saltem eque cre- dibile/ & qd est eque vulgatum & affirmatū ab his qui experti sunt / vel ab expertis certa relatione cognouerunt. Nam cum cito sine ratione credere sit in iudicio leuitatis. iuxta illud Ecclesiastici. xix. Qui cito credit/ leuis est corde: magis hoc alienū esse debet a sanctissimis & grauissimis ecclesie san-

cre doctoribus qui tam naturaliter qd superna/ turaliter docati sunt supra cereros muneribus in- lectus/ qd a quibuscunq; alijs. n. agis aut credi- bilia sunt omnia que narrantur a strigib; fieri in cursu illo diabolico/ preter hoc qd etiam affirmat sibi contingere/demones inquam esse eis incubos aut succubos/ qd hoc ipsum qd exceptuati est/ ibi vel alibi exleri per demones. Et tamen hoc ex so- la multitudinis asseritione pro certo tenent Aug. Tho. cereri; Theologi. Ergo multo fortius a no- bis non debet illa negari de quibus est sermo. Ad autem hoc fir magis incredibile/ & magis videat a possibili alienū/ ex hoc manifestum est qd demo- nes cum sint spirituales creature/ corporales veli- tias aut oblectationes nō magis admittunt/ eiq; oblectari nō magis possunt sensitiua oblectariōe/ qd lapides. Sicut. n. lapides ira & angeli sensibus carent/ quozū obiecta sunt illa oblectamēta: & con- sequenter videntur et ab eozūdem spirituum vo- luntate aliena: licet in corporibus assumptis pos- sint ab illis opera motusq; tales quasi vitales per- fici/ & in illis intellectualiter non autē sensitiua oblectari propter animarum perniciē / eozum in- quam qui tale cum eis habent feridissimum com- mertium. Quia tamen (vr diximus) videt elon- gara hec opera vilissima & vilitatem animi preten- dentia/ vr pote subiecti passionibus concupiscen- tie turpissime/ ab eozūdem spirituum elegantia na- tura/ perius qd opera circa corporalia quidem ex- plera: sed tamen virtutē eozum ac potentiam pre- monstrantia/ qualia sunt hec que narrantur acci- dere talibus hominib; in illo diabolico cursu: mi- nus illa credenda forent qd ista. Quod vero sanc- ti doctores non ratione aliqua vel reuelatione moueant ista credere/ que minus credibilia sunt/ & vr vera cum ceteris illa Christianis annunciant nō nisi sola fide narrantium. pater precipue per viuū Augustinum qui hec ipsa primus inter catholi- cos in scriptis redegit nedum possibilia/ sed & fa- cra in. xv. lib. de ciuitate Dei. cap. xxij. Ebi sic ait. Treberrima fama est/ multiq; se expertos/ vel ab eis qui experti erant de quozum fide dubitan- dum non est/ se audiuisse confirmant / siluanos & pbaunos quos vulgus incubos vocat / improbos extrixisse mulieribus/ & earum appetisse & peregis- se concubitum: & quosdam demones quos vilios galli nuncupant / assidue hanc immundiciam & temptare & efficere/ vr hoc negare impudentie vi- deatur. hec ille. hec idem tenet etiam sanctus doctor non nisi ob Augustini predictam inductio- nem. Sed neq; alij doctores sancti/ videlicet Bre- goisus et Ysidorus qui tales dari demones incu- bos & succubos affirmant/ vr supra inductum est/ alia ratione ad id moueri possunt nisi predicta. Cum hoc ex sacris literis non habeatur neq; re- uelatione piscozum: neq; per naturalem facto- rum cursum. Cum ergo eorum que a strigib; asse- runtur/ fama sit communioz/ & asseritio certioz/ eo qd iuramento iudiciali vbiq; firmata sit: sequi- tur a maior qd eis indubitata sit adhibenda fi- des. Si enim ista negentur: & extimentur quasi a delirantibus introducta/ non minus delirare putandum esset illos qui ea que minus credibi-

r vbi numen. ff. d. rest. r. c. no/ mit d in di. et in crimina lib. 2. c. i. o d. rest. r. p. An no. 8 bu- tr. & fe- ly. in. c. qz dile- ctus de cali. in mo 2 5 pba. vr nor. gl. in. c. pñal. ij. q. iij. et Abb. in c. sup. e. d. ij. de testi. s. c. De qua ha- betur in auc. in. ro ma- gis. C. d. sac. san. eccle. r. Et satis p; ex nota tis per Bar. in l. de mi- noze. s. pñmū. ff. de qd.

illa sunt referrent: que tamen credunt sancti Doctores (vt diximus) quasi non delirantium relatione comperta. Sed 7 quod magis propofitum roborat et confirmat/ hoc ipsum quod striges afferunt/ de conuersione (inquam) saltem ap parente earum in caros / tenet Augustinus et se verissimum: licet non secundum hanc speciem verba faciat. Et hoc tenet non nisi relatione eorum qui eiusmodi vel certissime se audisse/ vel etiam expertos se esse asseuerarunt. Hæc lib. xvij. de ciuitate dei capitulo. xvij. postq̃ retulit que a gentilibus narrantur de focis Atrix in bestias a Circe maga conuersis: 7 de Archadibus qui transmarando stagnus/ conuerrebantur in lupos. Et rursus de Archadibus in lupos conuersis haurio quodam imolato lique deo suo Zyceo: post nonnulla subiungit/ 7 probat hoc esse credenda/ propterea q̃ 7 temporibus suis talia fieri referretur. Unde sic dicit. Si enim dixerimus ea non esse credenda (que scilicet prenarrata sunt) non de sunt etiam nunc qui eiusmodi quedam vel certissima audisse/ vel etiam expertos se esse asseuerent. Nam 7 nos cum essemus in Italia / audiebamus talia de quadam regione illarum partium / vbi stabularias mulieres imbutas his malis artibus/ in caelo dare solere dicebant quibus vellere seu possent viatoribus/ vnde in iumenta illico cõuerterentur / 7 necessaria queq̃ portarent. post que perfunctis opera/ iterum ad se redirent. Hec tamẽ in eis mentem fieri bestialem/ sed rationalem humanamq̃; seruari. Hæc Augustinus. Ex quibus patet q̃ ipse non nisi ob plurimum testimonium asseuerationes credebatur talia fieri arte magica: quibus non dissimilia sunt que predicantur ab inquisitoribus accidere strigibus: 7 hoc relatione eorum qui sunt experti: sicut est de conuersione strigum in caros: non tamen quo ad veram nature speciem mutationem sed apparentem. 7 par ratio est de omni alio euentu mirabili per tales/ circa casus diabolici cursus/ enarrato: 7 ab innumera restiu multitudine confirmato. Unde cum supra probarum sit omnia talia esse possibilia: neq; sacris litteris repugnare: proculdubio sunt ab omnibus credenda: nisi quis velle esse sapientior Augustino certisq; sanctis doctoribus/ qui eundem Augustinum in hac imitantur credulitate.

Ad idem ratio tertia ex multiplici experientia per nobiles inducitur. Cap. 17^m.

Tertio probantur hec esse credenda pro vt ratione sumpra ab experientia/ que dicitur reruz magistra. Er sic arguitur. Id quod multiplici experientia comprobatur/ non est negandum. Nil enim certius quã quod sensibus notificatur: quod ad experientiam pertinet. Sed ea que a strigibus narrantur sunt etiam in diuersis locis per experientiam ab alijs q̃; a strigibus/ quo ad facti substantiam comprobata. Quod quidẽ inducitur primo q̃strum ad corporalem delationem (omissis que ab authoribus antiquis Vincentio inquam historiali/ 7 Petro damiano afferuntur/ de quibus vide si placet in malleo maleficarum parte secundæ)

v. Ca. q̃; sit de elect. in 6°.

da ca. 3. quod 7 in solutionibus argumentorum explicabitur succinte) in medium tantum induco nunc ea que nostris temporibus ab his qui pro certo cognouerunt enarrata sunt. De veritate namq; predicti cursus diabolici omittis innumere que olim facta narrant/ 7 scriptura etiam teste vera comprobantur/ nouissimum argumentum duplex inducere liber. Quidam ven. p. frater Paulus de Caspano ord. nostri mihi anno presentia asseueravit presbyterum quendam nomine Jo. Antoniu de palauisinis bone fame viru/ demorari iam diu 7 nunc etiam in valle tellina in castro Caspani/ sibiq; narrasse q̃ dum mane sm consuecudinem ante diluculum ad exolendum diuinu officium vel alia de causa surgeret de lecto/ concingit cum multocanis magnam vidisse turbam in propinqua planicie virorum 7 mulierum cum varijs luminarijs currere hinc inde moze ludentijs: quos presbyter dixit pro certo se scire q̃ sunt strigones. 7 striges que deportantur ad cursum vt omni generis voluptatibus carnis perfruantur. Quidam etiam egregius medicus Ferrarijs. 7 in hac eadem ciuitate curis infirmorum publice intendens magister Sorinus Bentius nuncupatus/ mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus enarrauit/ q̃ cum superioribus annis quasi tribus elapsis ruri esset inuisendarum possessionum propiarum gratia/ contingit cum suo v. lico sermone de strigibus eum habere. Cumq; medicus esse deliramenta diceret que referuntur de strigibus: hoc preceteris q̃ videlicet corporali ter ferantur ad opinatum cursum: contrario statim villicus ille (qui adhuc superest / 7 vocatur Thomasmus pollastros/ de territorio quidem mirandule/ sed modo habitans in confinibus illis in loco qui vocatur Lanica Malaguzzi) assuerunt quendam aliu ibi prope morari rusticum qui narret/ se mulieres 7 viros in maxima multitudine nocte corizantes 7 voluptatibus vacantes vidisse. Super quo suspens medicus / rogauit villicum suum/ vt rusticum illum ad se vocaret. Qui vocatus/ 7 de his interrogatus/ ita respondit. Quadam nocte dum per tres horas ante diluculum surrexisset vt cum bobus 7 plastro veniens/ villicus vester in quodam negocio ferrem auxilium: peruenissetq; ad banc planiciem (quam manu ostendit / quia prope erat) vidi (a longe tamen) ignem copiosum in diuersis locis quasi luminaria magna: inter que multitudinem quoq; conspexi virorum ac mulierum veluti adinucem decerrantium seu etiam corizantium. Propius autem accedens / pluresq; sex millia hominum / clara per ignes causata luce intritus sum 7 mensas paratas/ 7 eorum nonnullos comedere ac bibere: plurimos corizare/ diuersiq; generis ibi ludozum exerceri: plures etiam lasciuire licentius q̃; fas sit eloqui. Inter eosdem autem aliquos mihi notos vidi viros ac mulieres: 7 nonnullos eorum tunc etiam sum alloquutus. Sed post horam quodam signo facto / velocissimo (vt videbatur) cursu / omnes inde fugerunt/ ac velut asportati nebula/ nusq; cõparuerunt. Hoc igit accepto testimonio medicus mutauit sententiã: 7 ne diu possibile/ sed

sed etiã de facto contingere iam creditit que prius deliramenta putabat.

Experientie copozalis cursus ac transpoz rationis strigum ad longinqua loca per populares inducitur. Cap. 18^m.

Popularium etiã testimonio qui Ferrarie moratur/ hoc ipsum probandum censo: vt possit qui voluerint non a longe certificari. Quidam in primis Andreas magnanus bergomensis habitator Ferrarie/ hac hyeme mihi narrauit q̃ a quodam suo affine Venetis commorante cognouit hoc quod contigit superiori bus annis: quendam inquam puellam que cum matre Bergomi morabatur / inuentam fuisse nocte Venetis in thalamo victi sui affinis. Quam mane reperitam nudam / recognouit quia cõsobana erat/ cum interrogasset quomodo illuc venisset aut ibi esset 7 quare/ plazna illa postquam vestita ab eis fuit/ hæc que infero enarrauit dicens. Hac nocte cum in lecto vigilaret/ vidi matrem meã que me dormire putabat/ surgentem de lecto. 7 exu tam camisia se quodaz vnguento quod ex vasculo assumpsit de sub lateribus extracto: perungentẽ corpus. Et statim in assumpto baculo quodam ibi preparato in modum equitantis ascendens: extra fenestram deportata est: 7 a me nequaquam ex tunc ibi vidi. Cumq; ipsa quoq; de lecto surgens: meum vt mater fecerat per unguentis corpus/ extra fenestrã educita/ statim in hunc locum deportata sum: vbi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi. Ex quo ego territa / cum matrem etiam ob meum aduentum conturbatam vidissem 7 comminantem / nomen Domini Iesu 7 Beate Virginis innocauit: 7 ex tunc matrem non vidi: ego hic nuda solaq; remansi. His auditis a puella: scripsit oia hæc affinis ille narrantis p. Inquisitori Bergomensi. A quo capta mulier 7 tormentis exposita: cum cra confessa est. Er addidit se a demone plusquas quinquagesimas deportatam vt puerum illum filium predicti affinis occideret: sed tamẽ preualuerat nũquam: eo q̃ semper ei inueniret signo crucis 7 sanctis orationibus a parentibus bene municum. Quidã et Antonius Leo carbonarius Ferrar. habitator de valle tellina/ narrauit mihi hoc anno/ se in patria sua ab eo cui infrascripta contrigerunt cognouisse. vs q̃ cum suspectam haberet ille vxorem suam ex relatione multorum q̃ iret ad cursum quã do ipse nocte dormiret/ finxit se quadam nocte pro funde nimis dormire. Quod vbi percepit vxor/ surgens de lecto se inuenit vnguento ex vasculo prius abscondito. 7 statim nusquam comparuit. Scripsit autem vir suus/ 7 quadam curiositate ductus de lecto surgens/ idem fecit quod vxor: 7 statim per caminum (vt sibi videbatur) per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem / delatus / in quadam nobilitis cuiusdam comitis cellam vinarias deportatus est: quo loci vxorem cum alijs pluribus reperit. Eo autem viso/ vxor statim cum alijs quodam signo facto discessit/ eodem viro suo in illo loco relicto. Qui mane a famulis domus inuentus/ 7 cum clamoribus quasi latro captus/ 7 ante comitem constitutus/ accepto loquendi spacio / cum ruy

boze factum narrauit. Er ex hoc accusata vxor illius apud inquisitorem/ 7 tandem confessã / penas dedit suis dignam sceleribus. Certe autem sola illa credere (vt ad obstinatos paulisper verba conuertam) que proprijs oculis contingunt videri/ signis soliditatis est vel magne nequie: vt qualis forte quis fuerit/ tales 7 ceteros esse putet / mendaces inquam 7 delusores. Er his tamen que prenarrata sunt haudquaquam extimandum est virtutem aliquam naturalem inesse vnguento illi/ quasi omnes qui se illo perungerent: sic deferrì haberent aut possent. Jam enim non nisi ad vnum deferrentur locum vel ad vnum duntaxat differentiam loci/ cum natura non nisi ad vnum determinata sit. vt dicitur secundo phisicorũ. Hec diabolus est subditus naturalibus virtutibus rerũ compozearum quo ad motum localem causandum cum sit eis nobilioz 7 ab omni materia absolutus. Tales n. virtutes nõ nisi ad res ipsas terminantur materiales. S; sicut aial trahit citibus/ ita spiritus signis. vt dicit Aug. 21. de ciuitate Dei. c. 6. Er pacto. n. tacito vel expresso habito cum malignis spiritibus ab his personis vel ab alijs qui hec primo introduxerunt/ puta q̃ fidẽ abnegent 7 baptisimũ/ crucẽ conculcẽt/ nomẽ vili sancti minime nominent / 7 alia huiusmodi nefandissima incurrãt crimina/ factõ postmodum aliquo opere / puta tali inunctione pro signo/ statim adest diabolus propria voluntate. Er ita proprio ex arbitrio assumpra sibi placita etiam bestiarum figura: vel etiaz inuisibiliter assitens/ defert miseris personas/ pro earuz vel etiam pro sua voluntate ad destinata loca / indeq; reducit. Hoffer etiaz ad hoc cogi demon inferioris ordinis a demone superiore ac presidente / cuius vs ille potestati subijcitur. Est enim statio 7 subiectio in spiritalibus creaturis raz bonis q̃; malis. vt patet per sanctum Th. 1. q. 109. ar. 2. Hoffer hec igitur contringat q̃ 7 si aliqui quandoq; se tali vnguento decerpent intendentes transferri/ siue pactuz habeant cum demonibus siue non/ vori compotes nullatenus fiunt. Nonnulli autem quandoq; tali pernicioza vncione peruncti/ quamuis etiam non intendere se transferri / translati sunt. Hoffer hoc etenim ex libertate demonum/ sic exigente quã doq; malitia hominum/ vt in perniciem suã obrineant quod sue salutis contrarium est. Er ex bonitate dei quandoq; a tali malo quidam custodiuntur contra suam etiam voluntatem. Sed 7 quandoq; impediuntur demones ne id preualeant obrinere quod vellent: hoc vel a bonis Angelis vel a malis/ sibi tamen prelati. Er bonorum autem angelorum presidio isto communiter prouenit ne possint demones officialibus fidei nocere: nec ex carceribus eorum/ hereticum dominem eripere/ etiam si se totum vnguento illo perungeret erecabilis. Sed 7 quandoq; demonum in hoc libertas ostenditur circa talia q̃; si persona etiam sic peruncta/ pactuz aliquod cum demone firmatum preuaricet / puta nomen aliquod sanctum in cursu proferat: statim a demone deponitur seu delinquitur: 7 in locis se inuenit a demone propria vnde recesserat longe profectus/ sepis etiam flagellata per eosdem demones/ 7 quandoq; illata.

Experientie apparatus conuersionis strigum in caros. Cap. 19^m.

Comprobatur etiam id quod assumptum est in predicta ratione de apparentia strigum in forma butorum...

decubuit. quo factum est ut lenis quam prius habebat suspicionem...

eis potuit satisficere quo minus uehementer suspicarentur eam...

Cur demones copiosos ac celebres strigum conuentus crebro sic instruant ac aceruent...

Posset autem aliquis etiam premissis omnibus annuendo dubitare de veritate huius concursus...

gius vniuersaliq; saluti hominum magis aduersus primum manifestato / facile demum ostendemus non ab re nostris...

lita: & eorum obstinatione maxima in dies ob-
duretur ob peccandi consuetudinem. Cuius indi-
cium est rarissima saltem personarum ad deum co-
uersio: conuersorum tam facilis que comprobatur
recidauatio. Dicunt enim communiter que con-
uertuntur qd ista conuersio sibi difficillima est. & per
seuerantia dura/tum ob delictorum memoriã: cum
propter demones in diuersis formis plurimũ eisdẽ
blandientes: vel si sic non preualent/realiter post/
modum & grauitate deterrentes & verberãtes. Ag-
grauatur insuper illorum malitia propter multitu-
dinem/ex hoc qd quasi in vnum facinus oes coniu-
rãnt: ita vt quilibet non solum proprio rum sed etiã
totius multitudinis peccatorum quibus consentit
& delectatur/reatu reneatur obnoxius. Sicut enim
opera bona gratiora sunt deo/ si a multis vnanimi-
ter fiant. iuxta qd innuunt verba illa domini. Mar-
xiiij. Ebi fuerint duo vel tres congregati in nomi-
ne meo/ ubi sum in medio eorum. ita & quo ad mali-
tiam grauitatemq; delictorum pariformiter iudi-
candum est. Unde & in naturalibus diuersorum agẽ-
tium virtus quo magis vnica fuerit/fortior est et
magis diffunditur. Feruescunt enim magis igniti
carbones dum coguntur in vnum. Hoc igitur rebe-
pessimo versutus virtus hostis/ vt captiosam infeli-
cissimorum hominum multitudinem ad tartareas
steges post se trahat. Non est autẽ vnus hac arte
diabolus ab initio/ antiquius temporibus/ cum qd
principaliter per hoc intendit iniquis fidem veri-
dei de corde hominis euellere. Torum autem anti-
quitas pene orbem/ per veritatis ignorantia & per
infidelitatem sue addiderat seruituti/ preter iudeo-
rum paucissimos: quem etiam populum ad idola-
triam primum cognoscens/ non exquisitis his arti-
bus ad infidelitatem trahere necessarii iudicabat:
sed facile in illam eos prolabi faciebat. Post ad-
uentum autem domini & Saluatoris/ in primitiua
quidem ecclesia Christianus populus inter infide-
les habitans perfectissime vite fuerat/ & fidei firmis-
sime inherere. vt pote inter persecuciones conti-
nue splendescens atq; feruens sicut & aurum igne
probat. eratq; tunc diabolo sola vel maxima cura
regnum suum tueri ne omnes infideles ad Christiũ
conuerteretur. Sed data pace post tempora/ cepe-
runt chulticole segniter agere/ a conceptis fidei
feruore resecere. quos consequenter aggrediens dia-
bolus/ per ministros suos hereticos innumerabiles
seducere cepit/ sicq; voti copos fieri per internam
infestationem a se/ & per exteriorẽ ab ipsis hereti-
cis/ facraz. non autẽ adhuc per visibilem apparitio-
nem/ saluti hominum grauius insidiari. At postre-
mo sublati e medio hereticis/ aut certe a Christiã
noxum sinibus longius profligatis/ cepit diabolus
simpliciores psonas/ facile seducere/ multipliciter
deludere/ & ad infidelitatem cultumq; diane varijs
illusionibus inclinare/ vt in. c. Episcopi. xxvi. q. v.
enarratur. Sed deprehensio a Christianis per sacer-
dotum doctrinam/ non esse verum deum vel deam
que personis illis quasi domina apparebat/ ne suo
tempe eis creberrime omnigenis delictis prepa-
rare/ dummodo fidem Christi ab eorum cordibus eli-

minare posset. Quod vt facile firmiterq; obtineat
predictos adiuuauit laqueos ac dolos pessimos ma-
ledicti cursus ac infelicitissimarum harum persona-
rum conuentus. Et in principio quidem eo qd non
multi essent qui eius tali malicie cõsentirent: ex di-
uersis locis Christianitatis/ vnus tamẽ assumptos
lingue per aerea in vnum tantummodo locum pro
quolibet regno qualibetue prouincia deducere con-
sueuerat/ pura circa regionem Jordanis/ circa nu-
cem benenenti. & sic de similibus. Sed adeo magna
in presentiarum multitudine inualuerũt/ vt in plu-
ribus aggregentur locis/ & quasi per singulas dioce-
ses conuentus faciant copiosos magneq; multitu-
dinis vtriusq; sexus & varij status. Sicut Ibarcho
Ferrariense in planicie Mirandule/ in mote pater-
no prope Bononiã/ & in alijs pluribus per has ma-
ledictas personas nominatis locis. vt iam non per
aerea semper a demonibus deporentur/ sed pede-
stres vadant multotiens & velocius currant eo qd
per sepe prope sit locus/ tãmersi a demonib; in hoc
ipso multipliciter etiam sint iussit. Quam fertaz
maledictam dignetur deus opr. mar. tandẽ elimi-
nare. Et hec de tertio principali & quo ad totius qd-
nis determinationem & materie declarationem di-
cta sufficiant. Hunc superest argumẽta pro opinio-
ne falsa in principio facta dissoluere.
C. pro solutione primi argumenti primo dedu-
citur allegatum in contrarium. c. Episcopi/
esse multipliciter de auctoritate & veritate
suspectum. Cap. xxi.
Determinata veritate circa prepositã
questionem/ superest sol-
uere rationes in principio adductas pro parte fal-
sa. Ad primum igitur argumentum fundatur super
ea que dicunt in. c. Episcopi. xxvi. q. v. multa dice-
da sunt eo qd huius ca. verbis & auctoritati solũ in-
nitantur & hereant/ qui cursum hunc diabolicum
corporealiter fieri negant. Primum ergo dicendũ est
qm aliquos capitulum illud seu etiam cõcilium su-
spectum esse de falsitate & inter paleas non minus
conspiciendum qd Sabellio. vel bilio. concilia re-
pudentur. d. xvij. ca. I. lacuit. & ca. Annis. & sic de
similibus. que non alia ratiõ repudiantur/ & inter
apochrypha censeri scripta tenendum est/ nisi qd ne-
sciatur quo tempore/ sub quo p̄ ontifice/ vel cuius
auctoritate indicium sit aliquod tale conciliũ vel
confirmatum. Etenim concilia plurima ab hereti-
cis & scismaticis sepius celebrata sunt: in quibus qui-
dem licet plurima constituta inuentantur que ad
sancte vite profectũ conferre videantur/ & nonnulla
nera ex sanctorum doctorum sapientia inserantur: nubi-
lominus ab ecclesia nõ acceptantur immo danant
propter cõmixta multa falsa & perperaz ordinata:
& qd et non rite congregata fuisse cõpertum est: sed
potius contra voluntatem summi p̄ ontificis/ aut
preter eius notitiã & beneplacitũ/ cuius solũ est vni-
uersalia concilia indicare & cõfirmare. dist. xvij. per-
rotum. Sicut patet de concilio Arrimi. damnato
dist. xv. ca. sancta. & nouissimis temporibus de con-
cilio Basilee damnato ab Eug. 4. & sic de alijs plu-
ribus scismaticis cõcilijs. Et ille qui teneret qd cõ-
ciliũ potest indicere vel congregari aut celebrari sub
alio capite qd summo p̄ ontifice/ Romæ vice p̄ etri
vniuersali

Adp
mm

vniuersali ecclesie presidente / nisi forte in casu quo
p̄ ontifex in heresim laberet/ esset hereticus/ san-
cte matris ecclesie Romanæ primatus impugnans
quẽ a Christo accepit. d. xxij. c. oes & d. xl. c. h. Pa-
pa. Cuz igitur huius asserti concilij acquirẽt. & ipa
ignores & auctoz/ illi merito adherere non videmur
cogit: eius dicta seu decreta nullam habere viden-
tur auctoritatem/ nisi aliud ostendat. C. Suspectus
est sedo vehemẽter tale cõciliũ qd nõ catholicũ fue-
rit aut ab ecclesia approbatum eo qd nonnulla pro-
fert obscura/ sacrilq; litteris nõ plene cõsona/ sed
qm sensum quẽ aduersarij patri Inquisitorũ in eo
habent/ falsa ac de heresi suspecta. Iacobado et suũ
principale propositũ fm dictũ sensum diminute ac
inefficaciter pcedit & veritate que manifesta est
in sacris litteris qd v3 talia non possit facere diabo-
lus: que tũ diabolo possibilia esse sacre littere prore-
stant. Itã iter alia eliciunt hec ex. d. c. qd nõ possint
a diabolo portari realit de loco ad locũ/ qd non possit
figurã hõis pcedere vltimuliers q̄i deo facte/ q̄ sunt
p̄ sacras litteras & sciaz doctrinã ois Theologo-
rũ sacras litteras exponẽtũ Itã qd diabolus Chri-
stũ de loco ad locũ portauerit/ habet expresse in eũ
gelio Matthe. iij. Multo magis igit alios portare
põr & portasse ferẽ in historijs auctõticis sanctorum/ &
precipue diui Jaco. Apõ. Naturalis ẽr potẽtia nõ
est minor in angelo malo qd in bono/ qd tũ porant
Abachuc p longa terrarũ spacia & circũstimo tẽpore.
Dan. iij. Cũ possit ẽr diabolus se trãfigurare i an-
gelũ lucis vt of. 1. Cor. 9. & habet eodẽ. c. Epi. mul-
to magis poterit se trãfigurare in deam aliquã coz-
poream sicut putabant esse Dianam ipsi p̄ agani.
C. Contraria ẽt sacris litteris/ nisi bona glo. inter-
prent/ assertũ capitulum illud. dũ dicit esse infidelẽ &
pagano detertioẽ qui credit posse fieri aliqua crea-
tura aut in melius mutari aut i detertius/ aut trã-
formari in aliã spem aut i aliã similitudinẽ/ nisi ab
ipõ creatore q oia fecit & per quem oia facta sunt.
lauius. n. dũ quãtũ ad alia spẽ/ expresse habetur
Exo. vij. & vij. Ebi legẽt magos p̄ pharaonis cõuer-
tisse virgas suas in serpẽtes: aquas ẽt in sanguine
verũ/ verasq; ranas. Itãq; n. p̄r dicit fm fidẽ qd ista
delusioẽ acciderunt: qd sicut bñ pbar diuus Augu-
in gl. ibi. scriptura eodem vocabulo noiat & virgas
magoz & virgã illũ/ quã cõstat vere in serpẽtẽ
esse cõuersam. Et hac intentionẽ Aug. in passu illo
sacre scripture/ legẽt ẽr & declarat diu. Tho. p̄ or. q.
vi. art. 5. ad 8. cũ alijs theologis & expositõib;. Et
alia rone hoc ipm deducit ex eadem scripture: qd si
delusioẽ ista contigissent/ quũ illi magi nõ nisi vir-
ture diaboli talia possẽt facere/ & equẽ facile sit dia-
bolo facere qd ita prestigiosẽ cynipbes sicut rane ser-
pẽtesq; apparerẽt. equẽ facile virtute illius potuissent
Magi cynipbes ipos delusioẽ & tũ apparentẽ
educere sicut ranas. & tũ sacra scriptura dicit / qd
magi hoc facere nõ poruerũt. Qd quidẽ non est ita
intelligẽtũ quasi nãtis diaboli virtus ad illoz ẽt
productionem nõ se extederet: qd eos talia aialia
tũc pducere nõ misit de: vt dicit scrus Aug. 3. tri-
& recitat Magister. vij. d. 2. C. Aut etiã negaret qd
diabolus possit creaturã cõuertere in aliã similitu-
dinẽ per prestigiu negaret ipõ p̄ stigiu/ qd est vna diui
natioẽ spẽs/ & diceret p̄r oibus Theologis. & ca. 6.

Hec mirũ. xvi. q. v. seq; opponeret oibus historijs
salia narrãtib; que per prestigiu varijs r̄pibus co-
tigerũt & locis. Quo tũ nõ intelligẽdũ sit diabolus
posse vel nõ posse vnã creaturã in aliã mutare. I. de
clarabit. C. Suspectũ 3. de falsitate est. d. c. in q̄tũ
alũ p̄rẽdit sensum in sacris litteris qd habeat/ san-
cti Doctores super dno illo Apõ. sicut i corpore siue
extra corpus nescio & c. Immo sensum p̄fer quẽ re-
probãt. s. Aug. & s. Th. & que diuus Hiero. in plo.
Danielis. dicit fuisse sensum cuiusdã Iudei negan-
tis pariter id qd vniuersalis cõfiteẽ ecclesia/ Aba-
chuc in quã esse portari ab angelo in Babilonẽ bre-
ui r̄pis spacio. Et id cũ ex cultu iudei exponẽtis/ tũ
ẽt qd Hierony. hoc referebat vt ostẽderet se in suis
trãslatõib; pari multas calunias/ maxie a iudeis
quas ipse calunias reputabat iniustas/ inserẽt tacite
q; pariter exeret & danet cãs caluniarũ/ iter quas
vna erat expositio p̄dicta quãz inducebat Iudeus
ille. Cũ ergo illã asserat. d. c. fm aduersariõz inter-
pretationẽ/ p̄r ex hoc ipõ suspectũ esse de minori ve-
ritate. Est aut sensum verborũ Apõ. dũ dicit se nesci-
re an in corpe an extra corpus raptus sit vsq; ad 3. m.
celũ a p̄dicto iudeo introductus & p̄dicto ca. Epi
inferẽt fm aduersarios/ iste/ qd apõ nescierit an fue-
rit portatus in paradysum seu in terrũ celũ corpo-
rã/ ita qd corpus cũ aia eius ẽt illuc trãsportatũ:
an certe ex corpus raptus fuerit & in solo spiritu vi-
derit & audierit q̄ ibi cognouit. Itãc aut sensum re-
citãt & improbat Aug. 12. sup. Gen. ad litterã. hac
rone. qd (inquit) cõstat ex verbis apõ qd ipse sciuit
se esse raptũ vsq; ad 3. m. celũ: cõstat ergo illud celum
in quo raptus est/ esse verũ celũ/ nõ aliquã celi simi-
dinẽ. Si. n. hoc voluisset intelligere/ cõ dicit se raptũ
in celũ. i. ad vidẽdũ imaginã similitudinẽ celi/ eodẽ
mõ poterat affirmare se raptũ ẽe in corpore. i. in simi-
tudinẽ corpis huius. Et sic nõ fuisset necessariũ di-
scernere qd sciret aut nesciret: qd vrrũq; equalit̄ sci-
ret. i. & se esse in celũ/ & se esse raptũ i corpore fm simi-
tudinẽ sicut accidit in somnia. Si aut sciebat ẽe ve-
rũ tertũ celũ/ sciebat ergo aut ẽe aliqđ spũale & in
corporeũ: & sic nõ poterat corpus ẽt illuc raptũ
ẽe aliqđ corporeũ/ & sic aia nõ posset illuc sine corpo-
re rapti nisi separet a corpore. Et sic post lógã dispu-
tationẽ Aug. p̄cludit verũ sensum verborũ Apõ. oĩ
cõs. Restat ergo forasse/ vt hoc ipm eũ intelligam
ignorasse/ vrrũ qd in celũ raptus est/ in corpore fue-
rit quõ est aia i corpore cũ corpus viuere dẽt/ siue ve-
getãtis siue dormiẽtis siue in errasimã sensib; coz-
põis alienarã: an oino de corpe exierit/ vt mortuũ
corpũ iaceret/ donec peracta illa demõstratiõẽ me-
bris mortuis aia redderet/ & nõ quasi dormiẽs euigi-
laret/ aut extrã alienatus rediret in sensus/ s; mor-
tuus oio reuiuisceret. hec ille. Qd adducit & sequi-
tur. s. Th. 22. q. 175. ar. 6. & veri. q. xij. ar. 6. Qd ẽt
rone cõuincit. Si. n. nõ fuisset tũc Apõs fm corpus
in terra/ vbi fuerat a socijs & comitibus deductus &
a Iuda hospitio receptus/ hoc ipõ illi clarissime cõ-
perissent. Et palã oibus quasi miraculũ in signe fa-
ctũ ẽt. Si vero in terra & nõ in celo corpore fuisset/
nolle socijs hoc affirmãtib; credere/ ipudẽre illi
ascribere. nõ minus qd eius qui tũ ea credere vel-
lit que sensu percipit exteriori. Immobile aut coz-
pus ois manens/ nõ oes discernere p̄t an fundũ
cc

tus extinctus sit, vel cerre extasim patiatur. Unde referentibus quibuslibet...

Capitulum Episcopi, propositum suum inefficaciter inferre, et ob hoc de falsitate et auctoritate mi...

ab una singulari ad alia singulari, seu argumentum non valet, siue affirmatio siue negatio fiat. Sicut non sequitur...

Supposito autem quod a rite congregato concilio capitulum hoc emanauerit, adhuc 2º de argumentum super illo fundatum non procedere...

Car ducere icouentientia non est soluere quoniam. 2º quod si illorum pariter etiam ignoscit...

lenda de hereticis, ut tamen in argumento non habent eundem recognoscere vel iudicare de heresi nisi...

etiam in argumento non habent eundem recognoscere vel iudicare de heresi nisi quoniam factum est clarum...

que tra... elicitur. xxxvi. q. ij. c. tria. c. si aut. z. c. placuit. An... dit Fel. postet in proposito concilii et si gnale fuisset. ad... in. c. Me pontifice reclamari / vt illa dectaret z ad veritate... inuitaris reduceret q in. d. c. viderent sacris lris repugnare... de cost. C postro q cociliu Acquirentis fuerit giale ri... q: hoc e req3 congregatum: z suppositis et obus que in eo... altu pe dicunt/ no euadere striges manus inquisitoz. Et... lagus lo de varijs illusionu modis atq3 gub9. Cap. 24m.

Aerum

etiam si certuz ponat qd dubiu esse... se generale / riteq3 congregati. Adhuc in illud ex. d... c. habet / qd vt enitarer plurimi / Inquisitozes. d... capitula inducunt. Id aut est q manus seu iudiciuz... iploz Inquisitoz tales maledicte scelerateq3 pfo... ne no euadit / si dicant de striges sicut ille scelerare... mulieres (de qbus sermo est in. d. c.) a diabolo in... somnis vel in spiritu deludi / pur ex caplo illo inre... dunt quida probare. No solum aut per tale capitulu... no euadunt / veru et per ipsum in manus relabunt... eorundem Inquisitoz. p per ipm naq3 capitulu ille... scelerate mulieres deprehendunt / z iudicant hereri... ce / infideles z a fide apostare. Apostasia quippe illa... ru notat in primis verbis cu d q quedaz scelerate... mulieres retro post sathanam couerte zc. Aposta... tare. n. a fide nihil aliud est q3 retro puerri a deo post... sathanam / cui renuciatu fuerat in Baptismo / cu con... uerfioe ad D. nostru Iesum Chritum. Et q ppara... verba no intendunt de alia retrocellione q3 de ea q... est per infidelitate / vt sic impostet apostasiaz a fide... iuxta ca. No obserueris. xvi. q. vij. pater per verba... paulo post inducta in eod. c. vbi d. Sed vtrina de... sole in sua perfidia perissent / z no multos secum ad... infidelitatis interitum pertraxissent. Nam z innu... mera multitudo hac opinioe decepta / bec vera esse... credunt / z crededo a recta fide deuiaz / z errore paga... noz inuoluunt cum aliquid diuinitatis aut numi... nis extra vnu deum arbitrant zc. Hoc ipm et qd di... ctum est / per sequentia verba manifestat / vbi d de... sathan a q raliu personaru meres per infidelitatez... subiungat. z paulo post q facit rale infideli opina... ri in corpore fieri qd fit i ato solo. Et in sine dicit q... qui talia credit / fide pdit / z infidelis est / paganog3... deterior. Cu ergo striges fz aduersarios a demonib9... fir illudant. sequit q ab Inquisitozib9 vt infideles... z apostare a fide / inquirede sint z iudicade. Dis. n... infidelitas z apostasia post baptismu ad heresim de... ducit / sed sub heresi / rinef largo mo sumpta / de qua... patres Inquisitozes habet vniuersaliter iudicare. z... sagis aut conuinceret eos ro ista q putaret sectaz... strigu eand esse vel sub illa p oia coprehedi de qua... loquit. d. cap. Epi. Conuincit rñ (vt deduximus) z... alios qui eas tenet ec diuersas / z rñ arguit q sicut... ille deludunt ita z iste. Haberent. n. et pñr arguere... q sicut ille ante delusione per infidelitate z aposta... siam a Diabolo captiuant / ita z iste / si volut hac et... argumentatione suaz valida esse / q3 io striges no por... tent realr ad ludu fz deludant in somnis q3 ille sce... lerate mulieres deludebant. Que rñ argumentatio... valida no est. neq3 iure dicit capitulu affirmare q no... possunt a diabolo quecuq3 mulieres portari. sed po... rtiuz q3 ille no vere portabant ad seruenduz alicui... dee / cu nulla talia dea ee possit / fz deludebant a dia... bolo qui pot modo notam / modo ignota personam

deludendo pferre. z hoc multipliciter contingit. Er vno quide modo pot illudere per prestigiu. quo immutatio non ex parte rei visis fit fz experre videtis. eo q a diabolo perstringant oculi videtis / z ad eos deducunt species reru sic apparerunt ex imagi natione / vel copostre ex illis / ita vt videat piens in re eo mo quo sola imaginatioe monstrat. z non eo mo quo vere sub intutu oculoz ponit. Sicut dictum est. s. de femina illa que rpe beati sathan apud alios videbat equa / cu rñ beatus sathanus ea ve re intueret vt erat femina / eo q cu diabolus p prestigiu vt alios deludere no preualebat. Alio mo de luso contingit per apparitione rei per diabolu no / uiter formare in alicuius similitudinem. Duo casu ly videt deludatur / dum aliqua adesse personam putat que vere presens no est. ca tñ delusiois no est ex pre videtis fz rei visis. quo modo of diabolus in angelu lucis se posse trasfigurare / qd z in vigilia pot cotin gere formando corpus ex aere confusato in similitudine z figura hois aut angeli. pur et angeli sancti patribus antiquis apparere z cu eisdem q3q3 habita re couenerit in humana figura. Tertio mo pot delusio coringere in interiori tñ imaginatioe / quum persona tedit in rei similitudine qua offert imaginatio quasi in rem ipsam. Et hoc coringit in somnis / z in varijs alienariotibus a sensibus / causatis vel per infirmitatem sicut in freneticis / vel per rapu nali / vel opere demonu / z semper in pdictis modis alienationu deceptio immisceet. In rapu aut sancto z a deo ministerio angeloz causato / non deceptio inuenit fz eruditio. sicut constat de rapu pauli z alio ru sanctoru. Sicut et i somnis q3q3 hoies a deo eru diunt. fm illud Job. xxxij. p per somniu in visione nocturna qñ irruit sopor super hoies / z dormiunt in lectulo / tuc apit aures viroz / z erudies eos instruit disciplina zc. Et hos tres modos quibus diabolus pot hoibus deludes apparere / tagit virtualr dictuz capitulu Epi / si no ineptu sensum habeat / z ex hoc argumentu pariat minus auctozitate. No videt deludiq3 per prestigiu / z pariter per imaginatioe in similitudine vice rei tederet / coprehedit in capitulo vbi nonnulla q3q3 videri in spiritu decipiq3 ex hoc hoies pronuciat. Sederet aut formata per demonis potentia corpora fantastica quasi vera / auctozitas Apst manifestat. Et intedit capitulu q aliquo rali mo poterat ille mulieres per insidias diaboli demerari: vt putarent postmodu et solutio sensibus se ad dee seruitiu deportatas. qua delusionez vigiles ad uertissent. si sub captiuitate diaboli mens no esset. Summaria explanatio capituli Epi induci / qstum exigit proposituz qonis huius. Et quo ea que ibi narratur ab his differunt que strigibus dicuntur contingere. Cap. xxv. Et autem melius cognosci possit que sit dicti ca pituli iuxta catholici que pot habere sensuz principalis intentio: z quo rite intellectu / non facit argumentu nec militar aduersus veritate deterrimata / liber ipm breuibus explanare. Sciedu igit q d. c. supponit vnu qd tam fide q3 rone nali certo re nemo / vnu in qua solui ee veru dei / z nihil penitus esse numinis prerer ipm. cuius tñ rñi purabat geti les atq3 pagani / multitudines deoz introducentes atq3 colentes. Et q3 mulieres de qbus in. d. c. metio fit /

fit / dianā / vna in qua exgerit deari. z herodiade quasi in copare dea conuersam / que fuit pessima feminaru / inueniri: vt deas a se venerari / eidemq3 qñ djs obsequi seruiq3 afferbat: z non solum ipse sic a recta fide deuabant paganoz errozibus inuolute / veru est in eandem perfidia alios innumerabiles suis his offerriotibus z persuasiotibus arrebant: oppo suit se cociliu a sarum huic ruine / docens bec oia falsa esse. z q nullatenus bec offerriotibus esset adhibenda fides / eo q no vere poterant ista cognoscere cuz falsa sint: z q sola diabolica illudoe fiebat vt eis ralia viderent vera z quasi familiari experientia cognita. Qd et declarare intendens / qualiter in quas possit delusio ista contingere / duplice premitit cam delusiois. p prima contemere ex parte diaboli delude tis. scdm vero ex pre delusioz. Unde moduz aperit delusionis variu. p ostremo circa que deluderetur ostedit. p robar ergo primo personaz esse sceleratas a diabolo deludi / q3 hoc est facile diabolo cu transfiguret se in angelum lucis. quasi sic arguat. Si facit qd maius est / trasfigurado se in angeluz lucis / pot et facere qd minus est / trasfigurado se in hoies aut in bestias. vel certe in forma personaru que in deos fm gentiliuz opinioem conuerse sint. Ex pre aut delusioz pro causa delusionis eorum assignat infidelitatez. Et hoc. n. iusta dei permissione diabolus huius delusiois z eas exerce de p rtem accipit / vt qui in fozdibus est / sordescat ad huc. Ex hac aut assignata causa datur intelligi q3 infidelitate cessante / diabolica illa delusio psequeter cesset. Et sic ad fide conuerse vel quomodolibet aliter a captiuitate diaboli liberare persone ille / cognosceret se fuisse delusas / sicut z frenetici ad sanitatem postmodu deducunt / cognoscent differentiaz vtriusq3 status / z q in statu frenetis deluderentur / iam pmo tuc aduertunt. Modum aut delusiois predicte insinuat dictum capitulu du dicit q in somnis z in spiritu / hoc est / in imaginatioe sola bec videbat. hoc. n. in somnis coter accidit / eo q in tali statu imaginatiois intentio z operatio minus ppediatur z libera maneat / qñ sensus corporei a suis operib9 per ligatione somni quiescunt. Ande pot diabolus hoies facilius deludere formado firmandoq3 validius imagines in quas homo ferat vt in res ipsas. Tuc aut proculdu bio illusio ee conuincit / qñ ralia sic imaginata / vera esse non pnt. Et hoc illis mulieribus coringebat. q3 ea que affirmabat se oculis corporalib9 videre / non sic esse poterant vt ille iudicabant. No. n. poterant oculis corporalibus videre deam aliqua que diana vocat / eo q nulla talis in vniuerso reperit. Sed neq3 herodiadem pari rone videre poterat / q3 illa maledicta femina qstum ad corpus in puluere resoluta est. qstum ad animam aut in infernu demissa pe nas luit acerrimas. nec inde virtute p rta fz egredi / z minus corpus qd assummat z i quo appareat formare. Sunt. n. afe determmate natiuz ad p rtiū corpus / vt nihil valeant corporalr mouere vel operari nisi per illud quasi per propriu z conale instrum vt docet. s. Tho. p. q. cxvij. ar. iij. Et si qñ sup nali virtute cooperate / sferni locu afe egrediant ad rps hoibusq3 appareant / hoc raro fit / z ad aliū finem a deo ordinat seu et permittit hic egressus vel apparitio: no vt illudant viuēribus vel quasi eis satagant

principari vel ab eis quolibet venerari. Sic igit di cerene esse est q mulieribus illis ralia viderent in somnis ratiomodo vel in spiritu. Arguat autē. d. c. q sicut experimur in somnis multa nobis videri nali virtute que in veritate no sunt in seipso fz in sola imaginatioe / multo magis possunt ista videri cooperante super inducta virtute superioris z validiois nature. s. demonis que preualeat et sic personas deludere / vt putet postmodu et vigiles q3 delu se no fuerint. Cu. n. hoc possit causare nalis passio la guozis atq3 demencie / vt coringit frenesim patierit b9: poterit multo magis virtus superior cuiusmodi diabolica est / sic hoies demerare donec illi subieci ti sunt per peccatu / vt nec delusionem aduertant et in vigilia. Cum igit potuisset diabolus oibus supra inductis modis mulieres illas deludere: rñ non nisi in somnis z in spiritu / hoc est in imaginatione sola fuisse delusas rationabiliter concludit in. d. c. eo q3 eas ad infidelitatez hac trahere confirmaret sola bec visio satisfaciebat. qua et rone / no erat necessarium diabolo illas in vnu cogere / vt nunc striges facit / sibiq3 contingere ille et extimabant. Itunc. n. diabolica fraus ordinem intentioe seruat / deo permittente / vt prius hoies aggrediat interius. Qz si itaz illuminatis hoibus circa fidem vnius dei / no preualeat: tunc exterius multipliciter deludendo tentat euertere fundamentum fidem. p reualebant aut diabolus z illas mulieres z in errorem pluralitatis deoz eas in duxerat predicte delusioe interiori. Unde no oportebat vt exterius se illis offerret. p reafecto post bec omnibus q vnus est solus deus / clarusq3 per patrum vigilantiam manifestato q3 ois diu genitium sunt demonia. non preualet iam diabolus per internam suggestionem solam / ad illam infidelitatem homines trahere. Ande explicato superbie sue velo / iam non querit adorari in similitudine deoz / sed vt diabolus z malozum ois spirituu princeps. horeret aut omnis christianus cognitum diaboli adorare / z cu eo sedus in tre: baptismum / fidem / sacra q3 contere ac propbanare propter eius solam interiozem suggestionem. At si cum his / commoda reportare / volupratibus frui in quas multi sine freno feruntur intensissimo desiderio / z precipue que his communiter priuantur persone vilissime / sperarent: si eisdem etiam promitteretur q3 vindicari z i hoies suos retorquere possent iniurias quas alio modo repellere no valent: facile plurimi traherent in predicte scelera perhorrenda. Qd nunc Diabolus noua ista nocendi arte procurat / ministras illis qui in hoc vnu facinus maledicte huius se rē conu rant / voluprates varias / prout ipse narrat se experiri / dum in vnum conueniunt: z nocendi pro vore conferens facultate. Ideo autem seozum ducit nocturnis temporibus / vt sine timore penarum tantis sceleribus debeat audeant illa committere que coram alijs in vigilia opposita rone quomodolibet minus audent. Nec obstat q3 cum difficultate oc cultatur qd coraz multitudine copiosa fieri contin git. Non enim extimant accusatiois periculum incurrere: quando quidem iuramentis terribilibus omnes de pnone sub grauissimis penis astricte sint nulli factum detegere / nisi vbi quemquam seduce re vellent. Quamuis sepius in contrarium etiam

vertatur sententia/ eo qd sepius domino permittent...

Circa que principaliter credenda vel operanda deluderentur...

Explicat ulterius d.c. Episcopi. ea circa que deludebatur a Diabolo mulieres...

niendus illi porzatur super veras bestias/ vt putabant ille scelerate mulieres illius in somnis...

portari a diabolo de loco ad locum. Strat enim per possibile oppositum buius cum illa veritate...

Argumentum secundum soluitur in qua solutione quid de casu in legenda sancti Germani...

Secundum etiam argumentum pro parte falsa de nostre determinacioni...

ritilicet postmodum opere diaboli possunt et pane et vino alibi assumptum iterum repleri. Sed neqz hoc...

ceptibus alienum/hospitem illum velle tot cibaria crebro gratis preparare: et vicini erat et cogniti/non petere ab eis precium alimentorum. Quod etiam precium vicinos illos ei dare vel dedisse: si delectabantur/ et saturatos se non inuenire ipsi precium exolebant vice illarum personarum et spe mirum esset si talia se facere somniabant persone ille/ quod non cito delusionem aduerterent/ si sibi pecunie non realiter deficiebant. Si vero talia nec somniabant se facere. mirum non minus esset si cum hospite et familia de his sepius sui illi vicini non fabularentur: et sic relatione hospitis et familie audientes de se ferri/ que scirent sibi non contigisse/ facile tamen se quod hospitem illum et alios oes ab homini delusionibus non liberarent. Sed neque minus est incredibile quod tot mulieribus prepararet/ quarum tamen aduentum expectare nollent. Obstat enim factio huic voluptas/ vel certe inuincibilis curiositas. Quicquid autem de hoc fuerit/ verum inquam vel falsum: sufficit hoc non repugnare his que de strigibus deermimata sunt. Et sic patet ad secundum argumentum.

Modi omnes dissoluntur quibus tertium quartumque argumentum videbatur inuoluere legentes. Cap. 29.

Ad tertium argumentum dicendum quod cum omnia que dicuntur fieri a strigibus in cursu/ non nisi opere diaboli qui mendaciorum omnium pater est/ initium/ progressum/ et fine habeant: nulli mirum esse debet si multa dicuntur ibi fieri que falsa sunt et irratio nabilia: et que dum a miseris vera putantur/ timore eis incutiant. Et de his argumentum hoc intendit. Non confinguntur hec tamen a diabolo in hominum perniciem sine causa. Nam primo iuxta suam male voluntatis conditionem pessimam/ in principio assensientie sue diabolicę/ gaudium afferre consuevit: in fine vero timore atque tristitia. Sicut enim primo per incepta letitia in sui obsequium homines attraheret: ut facilius omnia inferret in sine deceptis. Minime igitur si has miseras personas diuersis voluptatibus et oblectationibus sensuibus attrahit/ obrinens propter hoc ab eis adorari/ quatenus sua sic facit pro parte superbia/ facta etiam contra christum multiplici vituperio: et in fine/ timore percussos a se abiciat/ et ad propria redire seu reduci compellat. Alias nec ille persone facile diuerterent/ aut sine voluptatibus vellent imponere: sic in languore incideret aut interitum: nec deus semper permitteret. Quia tamen dei preservatione demon etiam male vitis/ dum eosdem in similia sepe crimina trahit sine impedimento. Cap. 30. et secunda causa facti huius ex parte malitie demonis assignari secundum mysticum sensum. Quia enim aqua Jordanis figuram preferat sacramenti baptismi propterea quod in ea fuit et dominus Iesus propter nos baptizatus: diaboli velle aquam illam (ut preterdicit in visu) sua contingere vel violare potentia/ signat ipsum suis omnibus adniti vitiis/ baptismum de terra tollere: fidemque sanctissimi cordibus penitus abolere. Quod quidem si facere preualeret: totius orbis princeps efficeret veluti fuerat ante christi aduentum: de quo et ipse Saluator noster ait. Princeps mundi huius cęciet foras. Principi batur enim in mundo/ qui nec mundus deum cognos-

cebat: neque sui etiam/ populus iniquas iudaicus/ ipsum reciperebat. Quia ergo nunc diabolus non preualeret id obtineremur: immo presuperbia cruciat: et turbatione iramque grauissimam ex hoc tunc ostendit/ qui in figura (ut diximus) id ipsum se velle obtinere coram illa multitudine conat nec preualeret. Rogauit enim et obrinuit Iesus Iesus ne deficiat aliqui fides Iherosolymitani. Non contingit autem semper hec fieri a domina cursum aut vbiq: sed coram illa multitudine solum quos deludens fingit se deducere in planicie fluminis Jordanis. Quod et nunquam vere contingere puro propter loci distantiam. Multum enim temporis absumeret ipsa delatio sicut et reductio. Velocitas enim motus qui non noceat corporibus nostris/ determinata est: et diuturno repositis etiam spacio mensuratur si magna sit loci distantia sicut est in proposito. Obstat enim etiam per directum/ flumen illud a nostris his regionibus plusquam per duo milia miliaria/ pro ut ipse clare cognouit/ quod deuotionis gratia sacra hierosolimitana loca visitare meruit. Et licet autem deus ex malo illo qui contingit/ hoc bonum/ quod persona ille misere possunt ex hoc cognoscere. Bonum illam suam cui se obligauerunt/ non solum non esse deam vel deum/ immo esse demonem pessimum. Sed et hoc etiam/ quod nec omnia potest circa infirma: quod quidem nec illa videtur tunc posse/ que ipsi etiam bestiis possibilis sunt/ prout est tangere aquam fluminis. Et si ad ministrum referat/ non habet illam potentiam quam haberet (ut aiunt) si aquam illam tangere preualeret: consequenter non solum non est deus/ verum etiam sic est ignobilis creatura/ sic est mala/ ut illam mala facere/ impediri frenarique a deo necesse sit/ et sic eius etiam superbie ac male voluntati resistere. Et hoc cognito misere ille persone/ nisi propria earum malitia obstinatioque obstinat/ facile iudicent non esse ab omnipotenti deo recedendum propter principem illius qui deo vero subiectus est. deberetque ex hoc eam animus validius excitari ad illius pessimum sui principis contemptum/ et redire ad creatorem suum. Et hec satis ad tertium Argumentum. Ad quartum vero dicendum est quod si ea que in argumento fieri narrantur sic a diabolo censeantur expleri/ ut idem numero corruptum repararet/ mortuos ad vitam restituat/ et alia huiusmodi faciat que nature repugnant: procul diuino heretici sunt talis demonis potentia opinantes. Quia beati viri plurimum inuoluunt striges/ hec ipsa que referantur/ vera esse credentes et predicantes/ postquam etiam de cursu illo diabolico redierint. At non sic euenit ut putant: sed naturali potius virtute demonum/ illuc ex diuersis locis similia cibaria deponantur/ ut supra diffuse dictum est. Vel certe demones illas deludentes personas/ aerea corpora formant in variam alimentorum similitudinem cum similibus qualitibus/ quibus nedum visus/ sed et tactus deceptiatur et gustus/ sicut et aerea itidem corpora in humanorum similitudinem formant et agitant quasi viuaria/ sic ut verum illi homines quorum species preferunt/ esse/ et opera vite propria hominibus exercere videantur. ut ambulare/ loqui/ ridere/ et alia huiusmodi. Similiter bos vel aliud quoddam animal vere mortuum/ quomodo delusorie videatur a demone suscitari: et quor modis naturali eius virtute possit hoc contingere/ plene superius in allegato capitulo explicatum

Cap.

explicatum est/ ita ut reperere superfluum sit. In solutione quinti argumenti nihil esse virtutis in vnguento quo se strige perungunt aperitur/ ramentum quandoque trabatur diabolus ad strigum vota per illam vnctionem quasi per signum/ quandoque vero impediatur. et quomodo id contingat. Cap. 30.

Nunc ad experientias in quo argumentum inducras/ quas negare nolumus accedentes/ ostendendum est eas non propositio minime repugnare. Supponit autem primum id quod in tertia ratione tertij principalis dicitur est quod cum diabolus sit creatura spiritualis: et omni obligatione corporea tas in esse quod in operari ex parte sua sit absoluta/ non potest ad opus exercitum ab vilo corpore moueri: nec aliqua corporali virtute verboz herbarum aut lapidum ad aliqd operatum cogi/ vel necessario induci/ potest exercitum et sanctus 2. ho. 2. di. 7. q. 2. art. 2. ad 3. sed pro libertate arbitrij circa corpora operatur/ et illa eligit que sue valeant malitie deservire: quibus cum trans hofes iuxta suum imperium/ ipse diabolus eis occurrat quicquid p. voto. Et hoc modo decipiuntur hofes putantes in talibus corporibus vel et in verbis vim quandam insitam quod trabant demones atque cogant ad aliqd faciendum/ vel et alicubi demorandum quasi sint alligati/ vel expellat eos de corpore sur de loco prout exoptat. Et non sic est: sed voluntarie trahuntur his corporibus vel verbis vel certimonij quasi quibusdam signis inuisi pacti cum hofibus/ iudicatis quod id facere pro tunc/ sit sue malitie puenies: et hoc appetes appetitu non nisi vel a tali/ sed libero. Sicut. n. aial trahit cibis/ ita diabolus signis/ dicit Aug. n. quidem eiusdem generis tractu vel appetitu/ sed quod ambo sine coactione. Ita. n. ratione signis subiectionis illoz/ eiusque sup eos assuevit dny/ quo mirum immo diu delectat/ ut supbie et inuidie sue sic aliqua liter satisfaciat. Ita. n. igitur rone pringit ut cum se inungit multiteres vnguento quodam execrabili/ quo in conficiendo multe sceleritates cum opprobrio fidei et nois christi et cum abusione sacramentoz committunt in noie eius/ assistit pro voto/ eaqz pferat ad diuersa loca ramentis persona que se deserit/ vnguentum illud pernitiosum quicquid non fecerit/ vel et pactum aliqd expulsum in hoc cum diabolo non habuerit. Aduenit. n. pp pacta iam inira cum priore aliquo compositore vel inmentore/ in ruinam ventris/ et ut opinionem inde causet quod in vnguento illo/ anulo/ vel christallo/ vel alijs quibuslibet rebus aut vbiis sit virtus/ qua ipse trahat homines ad id exequendum pro quod se inungit vel quicquid alia faciunt: sicque sepe vanos quosque deludat. Vbi vero diabolus cognouerit aliqd posse seque saluti hofim magis punitiolum ex hoc quod a tali effectu proficiendo cessat/ votis frustratos dimittit/ et postea quod pacta iniecit/ sepeque seruauerit. Et horandum scdo quod huiusmodi a coactione corporea sit absoluta/ et liber sit in operando. ut dicitur est. quicquid tamen impediri ne quod operat assuequi possit: quod contingit ex virtute superiori dei vel angeli siue boni siue mali. Et si quidem a deo imediata/ vel mediante angelo bono id fiat/ non nisi in salutem hominum ordinat quod euenit. Si vero a malo angelo superiore/ nihilominus deo pro suam prudentias

permittere fiat/ non nisi ad malum exitum prime deducit quicquid inde puenit/ quantum est ex intentione demonis: licet ex superabundanti pietate diuina/ malum sepe conuertat in bonum/ vel aliqd melius in directe ac preter intentionem demonis pariat/ quod sit bonum quod per tale inde puenies malum pnuabatur. Cuius duobus suppositis/ ad primam experientiam in contrarium adductam de eo quod contingit/ principio supra quod decuit curio/ de quod potuit tam ex malitia demonum quod ex diuina prohibitione contingere. Considerare nepe potuit demon ex hoc in corde tam principis illius quod nobilium quibus id innotuit/ esse facile firmatum in perpetuum/ quod talia non vere contingant/ sed sint omnia fabulosa/ et quo seque possit ipse unitas delictorum que perpetrat strige grauissima. Sequit et talium pessimarum multiplicatio personarum in vtriusque hofis communem perniciem. Ita. n. preualerunt inquisitores hofes plequi/ prout ex officio eis incumbit/ si a principibus fauore non obtineant et auxilium. Ad quidem subtrahunt illi si talia puenit esse delusoria/ vereque non congerent/ immo sunt eis impedimento. Iudicium nobiles et ceteri/ talia non credentes/ Inquisitorum honori detrabere non desistant/ quasi ancillarum vel fatuorum inquisitioni solum intendant. Et sic tandem redio victi plurimumque fatigati cessant Inquisitores ab officio suo: et per ista crassa et inualecitate quod diabolus exoptat. Id enim malum malum est. ac humano generi magis perniciosum/ quod semel mulieres vnam ad ludum perducere/ etiam si tunc omnium scelerum genera per ea fieri contigisset. Commune quippe malum/ ceteris paribus/ antecedit et grauius est quod quodlibet spale. Ob hoc igitur diabolus qui nostram perdicionem atque ruinam tam corporis quod anime/ quo ad potest/ intendit atque procurat/ preuides principem illius et nobiles in falsam opinionem/ si mulierem illam tunc non portaret ad ludum/ facile deducendo/ quod strigum se/ cetera/ delusioni demonum inuitatur non veritati/ plegit tunc illa nequaquam ad cursus deferre. Cap. 30. etiam id contingere/ quod non erat tunc hora conueniens delationis ad cursum. Sicut enim ex strigum confessione cognouimus/ ante quod se inungant/ audiat nocte sonitum multiplicem preuentis/ hic illius cum multitudine tripudiantium/ non nisi tunc se inungere consueverunt/ ut illa delate per aera sequantur usque dum veniant omnes ad locum determinatum pro voluntate. Sic cursum. Et ex parte autem diuine iustitie cuius inquisitores ministri sunt/ alia rone iuste prohibuit deus mulierem deferri/ ut ipsam vix iustitia extolleret: qua semper sit/ ut sub dictioe Inquisitoris deducere malefice/ diaboli presidijs non fruatur. Ita. n. enim tpe illo quo actua huius iudicio subdunt Inquisitoris alicui nocere preualerit/ aut de carceribus fugere/ vel quodlibet aliter auxilio diaboli liberari/ aut aliunde deferrit. In iure et ex malo isto/ bonum elicit deus. Et quo ad nobiles illos quidem/ sublata fuit ab eis retatio qua forte potuissent optare satagereque/ ut hec experirent i corpore suo. que noxia curiositate cognoscere querebant in alieno. Quod ad inquisitorem vero illum/ merito ex sua illa indebita concessione opprobrium reponerunt et confusionem tamen apud religiosos ac deum timentes/ qui ex hoc optime cognouerunt atque damnarunt ab illo dei timorem fuisse post habitum propter timorem hominum: quod apud eundem principem

cum nobilibus et alijs quibus factum innouit: ut ex hoc ab eis iudicaretur (licet male ut diximus) non nisi contra fatuas mulieres officij sui vires extendere. Sicque factum est ut tam persona quam officium inquisitionis viluerit apud eos.

Diabolum quique preferre quasi persone immobilitate dormientis imaginem ne credatur persona illam vere sed potius delusivam ac imaginariam visione tantummodo ad ludum esse delatam. Cap. 31.

Ad ea post hoc que inducuntur in argumento experientia quod versus reprehendunt mulieres extra se facere immobili tacere que tunc affirmabant se ad cursum corporalem esse delatas: rursus primo non esse similes aliquos inconveniens quod aliqui non corporaliter sed in somnis tantummodo videantur et facere se putent quod postmodum extirpant et referunt in vigilia se fecisse: sicque a diabolo deludentur. Et cum hac ratione coiter transseunt summite quod quibusdam doctoribus. Et sic experientia inducitur optime satisfieret: et nihilominus staret quod multoties corporaliter deponeret: ut etiam per experientias varias pariter confirmat. Casibus autem difficile admodum et contra id quod coiter experimur esse videtur: sic quemquam in somnis alienari posse: ut postmodum in vigilia (si sanus corpore sit) non perpendat se somniasse: vel sic visiones vidisse: ut in corpore se alicubi non translatum vere patet: sicut per somnium aut imaginariam viderat visionem: prout etiam in corpore quoniam determinatum est. Et licet legatur de puero quodam somniantem quod a magistro in alio cubili dormire vocaretur: et quod statim euigilans curreret ad cubile magistri dicens. ecce ego: quod vocasti me: nihilominus ad formationem magistri dicitur quod somniantem: sicut et ipsi magistro in somnis vocare se eundem puerum eodem tempore videbat: acque: et deceptio nem tandem plene vigilans cognovit: quod magister prius agnoverat. vel certe magister vera voce vocatorem emisit: sicut de sacro comprobat est multos dum somniantem loqui. Non est enim negandum somnia que dam sic esse limpida: ut ipsi somniantem vere vigilare videant: et ita possit per modicum etiam somnia in vigilia postmodum extirpare: et tunc vigilauerit quod profundissime dormiebat. Sed tandem aduertunt oes diuersitatem status vigilantis ac dormientis. ut supra de ductum est in corpore quoniam. Striges vero semper obstinate confirmant se vigilare dum ad cursum deserunt a demone. Et similitur dum faciunt quod in cursu referunt se fecisse. Et si quod in somnis ire: et sola imaginatione videre: que sunt in cursu desiderant: id arte consequuntur. ut supra declaratum est. Et tales persone dum postmodum plene vigilans optime cognoscunt quod non in vigilia sed in somnis viderunt quecumque facta sunt in cursu: et per alias personas quod corporaliter illuc translati sunt. Ceterum iuxta predicta igitur dicendum est ad tres experientias primas post ea ad quam primo rursus est: et ad oes alias similes quod deduci possent: quod diabolus in forma mulieris iacet veluti dormientis ut decipiat sic hominem: et opinionem hanc falsam in eis aggenerat: quod non corporaliter striges deserant ad cursum: et prout de licra grauita maneat impunita: multiplicetque per hoc et roboret apostatarum strigum secta. Sicut autem permittente domino quod sic diabolus decipit homines: sic et cooperante domino fit per experientiam manifestus aliqui quod corporaliter striges deserant ad cursum: ut ab

Ca. 10.

illo errore per dei misericordiam homines liberentur. Et c. 14. et de multiplicitate est ostensum. ut sic strepide sui officij Inquisitores percipiant: et principes vna cum populis pro fidei defensione cois: populis salute faueat illis et opportunitate prebeant auxilium. Cap. 32. alia vero inducta experientia de his mulieribus quod post inunctionem illam statim cadunt et profundissime dormiunt: scilicet dum est quod vnguentum illud spurcissimum: ex talibus materijs cum abusionibus sacramentorum fieri debet: que iudicio medicorum non habet naturam somni inducere: et experientia alijs comprobatur est quod de facto plures vnguento tali puncti: nec delati sunt a demone: nec somno pressi. ut etiam ex prima experientia quod in hoc argumento in diuino est adducta: potest fieri manifestum. Et nonnulli alij visis duabus verulis clam se pungentibus quod extra fenestram domus statim delate sunt: cum ipsi se pluries puxissent ut pariter deferretur: nihil eis profuit. Hecque. n. de loco illo recesserunt: sed neque dormierunt. Ceterum quibus oibus manifestum redditur quod etiam si quod somno capiunt post execrabiles inunctionem: non nisi demonis malitia hoc libere puenire: ut quique videtes vel audietes talia: decipiantur: per hoc extirpant non vere deferri quecumque ad ludum: et si taliter inungantur: sed oes deludi putent. Sicut enim potest diabolus proprio libertatis arbitrio tales deferre per aera: ita potest in eis profundissimum somnum statim causare: vel in modico tempore. Hanc enim virtutes oes naturales ad hoc coherentes: ut herbarum et partium animalium: potest que tale aliquid ad nutum applicare ut somnum inducat. Taliter autem dormientes non dicent postmodum in vigilia se iuisse aut delatos esse corporaliter ad cursum: sed quod somniantur potius se talia passos aut percipisse: id quod somniantur: et facti sit vel euenire: eo modo quo eis visum est in somnis: per eisdem fieri: quod tamen per diabolum explerunt credit assumentes figuram ipsorum somniantium: vel ea quam somniantem ipsi putabant se habere dum somniant. Sicut supradictum est de illo presantio ab Augu. inducto. quod quidem factum magis fauer quod obiter proposito nostro: cum experientia ibi dicitur quod euigilans narrabat quasi somnia quod passus fuerat: seu potius visum sibi fuerat quod passus fuisset. Cui dicitur et ibi Augu. quod illa onera quod forte sic somnias videbat portare: non ipse somnians portare aut fantasma eius: sed si vera fuerit vel modo sunt corpora: portantur a demonibus ut deludat homines. Modus autem que potius recitanda quod asserendo ponit Augu. quo talia somnians possit ibi esse vel illa facere: vbi vel quod somniat esse vel facere: vbi per fantastici sui incorporati: ineffabilis est: ut ipse Augu. et dicit. et inreditur quod est ineffabilis per sua in intelligibilitate: et prout impossibilitate. Omnia. n. que circa corpora accidunt: a nobis intelligi et effari possunt. Cui vero affirmat se corporaliter esse delatos: si pueri fuerat quasi corpore dormientes seu iacentes immobiles: putandum est potius quod diabolus in eorum effigie ibi iacens appareat: quod quod veraciter illi vel corporaliter ibi dormiant aut sint. Sicut. n. paulo supra dicitur est: prestigiose delusione potest diabolus astantes decipere: ut eis appareat hec que se innumerat persone dormire: et tunc ille de facto non sint: sed per assumptionem corpora aerea diabolus earum preterdat speciem et figuram. quod quidem non pertinet ad prestigium: ut dicit. s. Thome. 2. dist. 8. ar. 2. Et si non hoc modo quique id pretingat: fieri sic potest

Ca. 10.

terit quod aliud quoduis corpus ibi existens appareat corpus strigis: quod tamen ibi non est. Et hoc proprie pertinet ad prestigium: eo modo quo etiam supra declaratum est. Sicut contingit etiam cuidam nobili nomine Sifino. sicut legitur in hystoria sancti Clementis: qui iubens seruus suos ligarent et traheret sanctum Clementem: illi columnam ligauerunt atque traxerunt: putantes vna cum Sifino se ligasse trahereque sanctum Clementem. Quod quidem angelica virtute ut sanctus Anthonius liberaret: factum credit: licet talia demon etiam facere possit cuius naturalis virtus/ angelice coequat. ut sepis dicitur est. Ceterum autem asseritur medicos inunctionibus somnum inducere posse: non negamus. Sed quod arte medicorum: si non nisi virtute naturali rem applicatarum perficitur. Et omnibus accidit idem effectus: quibus eque dispositis applicat eadem causa. Ea quippe inunctione qua medicus somnum inducit vni infirmo/ inducit cunctis hominibus qui perungerent eadem/ nisi forte per accidens aliqua diuisa dispositio in aliquo reperiret: que somnum forte vel mitigaret vel prohiberet. Quod quidem raro contingeret. Hanc autem execrabili strigum inunctione/ nullus assequitur quod intendit/ delationem inquam vel somnum/ nisi opere diaboli pro voluntate sua. Quo fit ut paucis et non nisi suis federatis/ vel aliquibus qui in peccato mortali sunt/ obsequat ad vora in eorum perniciem. Sed si aliqui aliquis innocens similiter deserat: permissione diuina misericorditer factum credit/ ut ex facto tali arguat et possibilitas huius rei/ et sic testibus comprobet/ ipsius rei geste veritas. Et hac ratione credendum est deum permississe quod factum legitur apud Vincentium historiam in speculo historiali libro. 26. c. 43. ex Petri Damiani antequam de octo narracione scripto relicta/ de quodam puero monacho corporaliter nocte per aera delato ad magnam conuiniui/ et iussu pro comederet. ac peractum conuiuio/ reportarot: per superiorem immisso clauso pistrino. Idem confirmant multa talia que refert Mallesius maleficarum/ ad que lectorem remittit. Ex predictis omnibus patet et propofitum principale de veritate corporalis delationis. et omnium nodorum dissolutio quos implicabat quintum Argumentum in principio inductum.

Ca. 7.

Ca. 5.

Acta per argumentum sextum/ qualiter inquam dicant striges non posse diabolo non subesse: qualiter etiam apparenter conuertantur in caros: et ab eadem liberentur delusione/ clarissime manifestatur. Cap. 33.

Postremo satisfaciendum est his que in ultimo argumento inducta sunt. Et primo quidem omnia illa que tanquam inconvenientia inferunt/ non impossibilia sunt: sed potius supposito cursus illius diabolici ritus/ verisimilia sunt: et per se facile credibilia. Nam ut primo quod inducitur inchoemus/ qui homagium semel diabolo fecerit/ non possit postmodum a proposito resilire/ facile creditur potest: cum hoc in pena deo reprobare/ pestiferis his hominibus iuste debeat/ qui celorum et orbis terre conditore contempto/ apostate diabolo apostates adherent. eiusque se subiiciunt perpetue seruituti. Non tamen ob hoc aufertur ab eis arbitrium libertatis: neque commune sibi deest auxilium dei quo oes contine ad se trahit. Unde si faceret misere ille persone

quod in se est/ ut diaboli seruitute euaderet/ procul dubio per dei clementiam de manu illius liberarent. Sicut et de facto plures conuertunt ad deum per illius misericordiam mouentem atque trahentem: et per Inquisitionem et seruorum dei solertia et doctrinam. Cuius tamen ut plurimum corporaliter a demonibus flagellantur/ ac multiplex affinguntur/ antequam valeat totaliter liberari: in tantum sceleris aliqualem punitionem/ idipsum exigere diuina iustitia. Et hanc interdundum impossibilitatem striges dum dicunt se non posse resilire a promissione illa: que alias inquitur/ crudelestime vapulari a demonibus vel sodalibus. Ceterum autem in caros conuertant striges vel in hoc deludantur per prestigium: quo etiam possunt per cubicula currere vel saltare carorum more/ suggerereque sanguinem puerozum: et alia huiusmodi facere quod in argumento inducta sunt: superius multiplex est expressus. Hec etiam est que similitur facta leguntur in hystorijs autenticijs/ hec aperte rissime comprobant. Legitur quippe in vitis patrum sanctorum/ de beato Machabario. quod quidam ad eum mulierem duxerunt: que tunc ab eis non mulier sed equa videbatur/ dicentes quod cum mulier esset/ conuersa in equam fuerat/ facta contra eam (ut putabant) aliquo maleficio. Unde sancti viri rogabant ut ille eam in mulierem dei virtute puerteret que prius fuerat. Sancto autem viro non equa/ sed sicut vere erat mulier apparebat. Hecque enim pualebar demon sancti virum de ludere/ sicut illos deludebat hoies per prestigium. Quod ammonuit scriptus Machabarius statim ab eis orationibus suis. Multa id genus in maleficarum malleo referunt. ut scilicet per deo de illo Iuuenem mercatore qui in insula Lypu facta maleficio contra eum per magam/ ab oibus animis videbatur. que maga tandem per dei voluntate super hoc reprehensa/ fuit incinerata: et iuuenis soluto maleficio liberatus. Quod factum/ siue fuit illi quod de seipso refert Apuleius in libro que ob hoc ipsum facinus referendus/ edidit/ et appellatur de asino aureo. Hanc etiam se in asinum prout sibi et alijs apparebat/ esse conuersum/ vnum magis ligatus maleficio. a quo post diuturnum temporis spacium solutus/ in pristina suam spem rediisse videbat. Et hoc alijs que similitur contingisse dicuntur: et talia huiusmodi veritatis prebeant argumentum. Hecque tamen hec in aliquo fauer his que a diuo Augu. in. 18. de ciui. dei. c. 17. videntur et reprobant vere facta fuisse per magas/ vti referrebat in libris gentilijs. Sicut fuit quod legitur de Circe illa pessima maga que socios Elix conuertit in bestias: de eo quoque quod legitur Archades deo suo Zycoo tale sacrificium immolare conuenisse/ ex quo quod eumque sumerent in bestiarum formas illico puerterent. ut supra etiam relatum est. Hec. n. oia sicut et alia supradicta magicis prestigijs potius fingebantur que rei veritate complerent. ut dicitur et ibi Augusti. et recitanti a Striano. 26. q. 5. c. Hec mirum. Quod etiam de socijs Diomedis refert Augu. in eodem lib. c. 16. a gentilibus affirmari conuersos in aues esse/ iudificatione factum est demonum/ qui in auii formis apparuerunt/ vel pro eisde socijs aues occulte ex alijs locis vbi est hoc auii genus ad ea loca per demones sunt perducte/ ut idem Augu. dicit in seq. c. 18. eiusdem libri. Non est igitur impossibile mulieres in caros et bestias qualibet prestigioso conuerti seu talia a talia apparere/ demonum malicia concurrente.

Ca. 8.

De strigibus.

De obligatione illa qua diabolus striges promittunt occidere pueros: & quare deus tot innocentium inuicta (vt apud parer) necem pmittat. Ca. 33^m.

Quod vero diabolus erigat a strigibus vt strigent omni tanto tpe puerum vni sine puella/ idipsumq; pro voto illius perficiat: & si sibi le sit/non tñ incredibile:rum ex parte demonis qui maximo odio persequit nomen christi: qd precipue reluctat in effectu baptizati: vnde persequitur eos ac si xpm persequeret. Prohibet etiam quantum sibi possibile est baptismu: & hoc ppter inuidiam qua humane salutis semper insidiat. Tum ex parte strigis/ que carnibus eorudem a se primo occisorum infantu & postmodu exhumatorum delicatissimis velsi contuenerunt: & ex eisdem pro parte ad consumptionem vsq; decoctis in aqua/ conuersisq; in liquorē: vnguentu illud nefandissimu de quo supra constituit/ admixtis sacramentorum materijs in fidei opprobriu/ quo valde demones delectant. Tñ ex parte diuine iusticie qua dignu est parentu scelera puniri vsq; in tertia & quartam generatione. Nonnulli em non legitime filios gnandotum nulli genitis maledicendo/ malaq; diuersimode imprecando/ deū offendentes/ ad iram puocant que ferueat in filios ministerio demonu & strigum. Idipsum quoq; qñq; negligentia meref eorudem parentu/ dum paruos suos signo crucis/ orationibusq; deuotis non munitur mane ac sero. quatenus p hoc a demonu insidijs liberent: sed potius (vt dixi) per hanc suam negligentiam illas incurrunr. Sed & paterem hanc qñq; in pueros illos accipiūt malefice striges/ quorum parentes pro eisdē vel pro alijs curadis/ demones consultuerunt: & per magas & incantationes eis salurem corporale obtinere pcuarerunt. vt per que quis peccat/ per hec et iustissime torquet. **Quod** aut assertur de calamita/ nullā habet impossibilitatem. Non quide q in calamita illa quantumcunq; diabolicis artibus demoni consecrata/ vel potius exorcata/ aliqua virtus inueniat ad talem effectū. Syer pacto habito cū diabolo/ statim accepta calamita definit diabolus earū fantasiam perturbare/ qua perturbatio videbat eis q essent cati: & hoc modo ad sensum proprium reduci dicuntur. **Quod** etiā argumentum affert vt aperte falsum/ innumerabilium inquam salium puerozum interitum/ si que referuntur de strigib⁹ omnia vera essent/ neq; possibile indicandum est/ nec ex toto falsum. Multitudinem quippe magnam puerozum hac peste moxi/ & si non omnibus notum sit. in his tamen partibus vbi feridissima nec minus crudelissima secta bec inuale scit/ sicut precipue reperit in Lumana diocesi/ & per omnes confines inter Italiam & Germaniam/ manifesta docet experientia/ ita vt turmatim populi cogatur inquisitores accire/ requirere/ ad proprias terras ducere: vbi vicini vicinas atq; cognatas/ fratres sorores/ filij matres/ viri vxores. & conuerso viros quocunq; naturali vel accidentali federe coniuictos/ & alias omnes accusant & tradunt in manus inquisitorum quas habent personas suspectas q striges sint. In dies enim comperiunt multitudinem puerozum occidi: ita vt nec his qui de domino sunt parcant maledicte ille persone. sed proprio

rum etiam filiozum natos/ ceterosq; nepotes/ quin imo quandoq; proprios filios/ (quod horrendu est etiam dictu) strigent & interficiant/ sicut ex innumeris Inquisitorum processibus exploratissimu est. Illegitimorum etiam per hospitalia pars maxima moxur ita peste. Sed & strigiarorum puerozum per singulas ciuitates/ castra/ villas & terras multitudinem inueniri perireq; probatione non eger. Licet etiam salium curentur plurimi vel ab alijs strigib⁹ etenim strigarum quedam curare strigatos sciunt/ a diabolo magicas artes edoce/ quedam vero nesciunt. Vel naturali etiam aliquo subsidio: vbi non perfecte strigari sunt pueri. Vel certe diuino auxilio impetrato parentum aut seruoru dei orationib⁹ & votis. Qui enim in huiusmodi maleficijs & in alijs curandis obseruarent ea que docet cap. Si per sortarias. 23. qd. 1. facile per dei misericordiam curarentur. **Quod** vero in argumento dicitur nolle striges curari pueros quos inficiunt/ verum est quidem: sed ei non est contrarium quod paulo ante dictum est/ qualdam inquam striges curare pueros &c. Licet enim que vastant pueros/ nolent a se strigatos curari simpliciter/ sepe tamen/ i mox maioris mali/ dum scilicet suspitio de eis oritur q strigauerint aliquem: veleriam spe maioris boni/ dum scilicet sperant curationis premium/ vel alicuius magne persone amicitia & beneuolentia/ curant quandoq; quos ipsemet vastauerat/ & quocunq; alios: prout faciebat illa famosissima striges que superioribus diebus Ferrarie combusta est. Facilius autem si requirantur/ eos curant qui non a se sed ab alijs strigib⁹ infecti sunt. Et i his diabolus libeter cooperatur: quia per hoc plurimos deducit ad inferos. Omnes enim qui per strigum artes & incantationes/ superstitionesq; noxias/ puerozum curam requirunt/ vel ad hoc auxilio consultore cooperantur/ mortaliter peccant. Et sic diabolus maledictarum harum personaru ministerio/ omni ex parte contra christianorum salutem tam corporales q; spirituales/ plurimum inualefcit. **Deum** autem opt. Mart. innocentium mortem permittere is cognoscit non esse iniustum/ qui attendit/ ea oia grauissima scelera que supradicta sunt/ eius iram vindictamq; grauitur puocare contra eos qui pprio etiam non sunt obnoxij reatu: sed vel puerozum vel puerozum parentum peccatozum penas non iniuste luunt/ vt superius extitit declaratum. Qui etiam considerat deum mala maxima/ dānaq; spūalia permittisse grauissima/ vt pze ceteris fuerit angelorum & primi hominis casus/ ne libero cuiq; arbitrio violentiam videretur inferre: non mirabitur si mortem permittit innocentium de se puerozum: ne vsq; strigum & demonum malitia quasi violenter puo hibeat: & precipue cum idipsum ex alia parte iustitia illius deposcit/ qui est Deus Benedictus in secula seculorum. Amen.

Finis questionis de strigibus edita a fratre Bartholomeo de spina pisano ordinis predicatozum. vite regularis.

Edita Anno Domini. 1523.

De preeminētia sacre Theologie. Tractatus primus. 19

Tractatus de preeminētia sacre Theologie super alias omnes scientias & precipue humanarum legū. editus per R. patrem Fratrem Bartholomeum de spina Pisani ordinis predicatozum.

Prohemium.

Perfecto de strigibus opere/ cuius impressio p plures annos preter spem petentium sit illata/ contigit me volentibus luminibus percurrere Illustrissi. Joā. Francisci Comitis Astrandule de eiusdem materia questionam editionem preclaram. Quam quidem vbi consonam quo ad conclusiones principalem nostre comperi/ vt ranq; proprijs sic gaudere permisi/ vt neq; nostram exornarem ex sua/ neq; suam vel in minimo reprobarem: quādo quidem veritate & illā affectu purauerim. Inde opus offendi qd olim edidit/ perceperā pcepto: meum clarissimum Magistrum sacri palatii/ plenius materiam istam/ simul ac alia plurima cōplectens/ que ipse consulto veluti intentioni nostre in pertinentia in nostro opere pretermiseram. Satisfacere autem per omnia me docerim illius admirari perfectionē/ vt plenius ab omnibus veritati tribus cōfirmare testibus inuolara fides adhibeatur/ ex illius opere nec minimum verbum affumere volui/ q; uis conformia/ immo eadem in nonnullis tum aucto: ritibus/ tum rationibus/ tum et exemplis inducamus. Ad quidem firmitatem apud oēs causabit fidem/ quando vnus ab alio non accepisse cognoscet qd edidit. Hec aut alii de lamis editi tractatū a quodā Legista/ cui Jo. Frac. Bonzi. no mē ē/ per oia conclusiōis nre pñtū & aduersum percurrere. Quē pro veritate rēda duxi pro vt falsa cōtinet reprobare. Serum q; purū Legistam velle materiam Theologicam ita discutere/ vt preclarissimis sapientibus tum Philosophis/ tum Canonistis/ nec non & Theologia profundissimis quales sunt cōmuniter domini Inquisitores hereticę prauitatis se opponat/ pñtia facie presumptionem extremam sapere videtur: quinimmo derisionem & ronchum apud sapientes excitat & inculcat: mali ille malo copulās/ & ignorantiam cecitati connectens/ aliu premitit immediate tractatum/ in quo probare pro virili cōtendit/ leges ipsas ciuiles tali sublimitate ceteras omnis sciētias antea/ vt per eas valeat immo debeat ipsi Legiste questiones theologicas nō solum aliquibus declarationibus saltem a posteriori (qd omni scientie nec nō & sensui conceditur) aliquantulater attingendo decorare: verum etiam decidere de terminareq; contra cōem etiam Theologorum ac sanctorum doctorum sapiam & profundissima fundamenta. Audeat insuper Apostolicę sedis sanxionibus & prudentie preponere suam: vt qd illa decernit vocandos esse iuristas ad prebendum inquisitori consilium semel tantum/ perfectio inquam processu affirmer homo hic preuocandos/ & eorum presentia necessariam ad examinationes reorum oēs & qñes. Santam autem viri huius insolentia admiratus/

exhorui. Ne igitur propter eius allegaciones (que tamen bene perspice/ inuicemq; collate proposito suo non fauent) aliquos in plena luce cecurire contingat/ & ex hoc molesti se dominis Inquisitoribus prebeant: vel certe ab eisdem Inquisitoribus vt in peditores officij/ molestiam & confusionem ipsi portus & merito pariatur/ claraq; veritas bisce sumu cultis nullatenus obumbretur/ eiusdem veritatis favore bello paucis eisdem abijcere hoc ordine decreui/ vt in primo eduobus quos nunc edo tractatus conclusionem primi illius viri tractatus erroneam esse probem: ostendamq; non solum non preferri leges Theologie: non solum non debere vel posse legitas questiones theologicas dirimere vel decidere: verū etiam q; ranq; valde alieni ab omni Theologica speculatione/ nullatenus sunt admittendi vt vltū verbum circa talia magis promant q; puri caudiciti: nisi forte sint pariter canoniste non vulgares. Scdo conclusionem secundi tractatus eius vt erroneam in ecclesia reprobo/ confirmans oppositam/ & inductas ab eo demolens captiuiculas. Circa pñtū aut qd propositū sic procedam more Philosophiarum/ vt primo proponam pro singulis opñtōibus singulas rationes quibus tota questio dubia reddatur. Scdo vero rationib⁹ clarissimis & efficacissimis veram nostram opinionem que sue opponitur obfirmabo/ euasiones eius pariter precludendo. Ex tremo vero loco cetera signenta que pro opinione eius facere videntur produca labefactabo. Quia vero vt dicit Buius Tho. in tractatu contra retrahentes hominem ad ingressu religionis/ incōsonum & derisibile videtur q sacre doctrine professores iuristarum glosulas in aucto: ritatem inducant: ideo a ralibus auxilijs allegatiōibusq; precipue ciuilibus abstinebo. eo vel maxime q ordinarie talia discutere re religiosoz professio non admittit. Quinimmo sicut nobilissime sciētie cōprobantur alumni/ ita etiam ex proprijs/ aliozum iudices an vera dicant vel falsa/ constituuntur/ merito reprobares omnia que facta in literis fundare sapientie sue repugnat/ & eidem tantūmodo consona recipiēt. Ad & ipse seruabo/ theologice probans & acceptans quicquid circa presentes qñes verum & catholicum fuerit/ falsitate fugata.

Questio dubia per oppositas rationes proponitur: & ex duobus fundamentis principalis conclusio probat quā aucto: proponit. Cap. 1^m.

Quantum ad pñm igit/ probari posse videtur legum scientiam esse prestantiorem Theologia/ ita vt possit et questioes Theologicas determinare. Nam sciētia q cōplectit simul diuina & humana dirigens homines in omnibus suis operationibus ad finem tam proximum q; etiam vltimum qualis videtur esse scientia legu ciuiliū vt. j. deducetur. vt preeminere sciētie que trū diuina pertractet qualis est Theologia. ergo &c. **In** contrariū est qd habetur. d. x. c. Zege. vbi dicit. q Theologia est scientia superior & magis digna. & ea. d. c. certuz & c. suscipit/ of q lex imperialis nō est supra legem dei/ sed subtrus. Et. ergo sciētia que inferior est/ nō habeat superiores examinare/ & p̄r nec eius qñes decidere/ sequit q ius ciuile nō debeat neq; possit Theologicas qñes determinare. d d

excellenciam merito super alias vendicat. Specularius vero nobilissima constituitur que suprema speculabilia contuetur. Ad quidem munus soli Mathematicae inter naturales scientias eo merito congruit quo prima rerum principia primas itidem causas ipsas in qua substatias separatas et inter eas suppremam deum opt. max. per se prima suo celso perlustrat intruit. Mathematicae vero scientie scdas quide optinent dignitatis sedem / non quide rone nobilitatis obiecti. Hac. n. ca scientia ipsa que Mathematica est / nobilior est / rone simpliciter. Idcirco quippe claudit in se Mathematicae obiectum / quod fin rone abstrahit a materia / qua rone pbifica per se considerat in suo obiecto. Cui igitur sacra Theologie scientia de nobilitatibus simpliciter / in se certioribus et simplicioribus entibus ut pote de deo et diuinis per eleuatissimas ac abditissimas rationes et consideraciones / nobiliori quoque sub lumine speculet / diuino in qua / seu diuine reuelationis / quae quocumque alia scientia siue speculatiua sit siue practica: quae ipsa est Mathematica / que solo naturali lumine altissima perlustrat. scientia vero legitimum ad practicas scientias naturales solum pertinet / ad politicam in qua / que pars vna est moralis scientie naturali lumine conquire. (hec. n. per se diuidit in ethicam iconomicam et politicam) liquido constat aperissimeque inferri quod sacra Theologia simpliciter ac sine omni exceptione vel dubio / nobilior est quocumque propria cognitione legum civilium. Quinimo sequitur quod super omnes et nobiliores scientias quae scilicet legum fit / celsior eleuet / ut optime scribit Doctor edocet prima parte. q. 1. arti. 6. Et hoc est spaliter quod ad ipsam legum peritiam spectat / haudquaquam haerentis ab illo cuius vis generis sapientie. negari per ceperam. Solum autem hunc hominem ex suo hoc se tractari oportet modo parentissima in luce tenentibus incurrisse. Si quidem in principio argues pro parte / suo ex hoc iudicio falsa / quod eius contrarium postmodum se tenere asserit et probare conentit / Theologiam esse superioris et magis dignam concludit per. d. c. leges. Certum. Si recipitis. ut ex hoc modo procedendi patefaciat / se tenere huius veritatis oportet. Unde patet quod tam predicta rone: quod omni sapientiam aueritate / in hoc contentendus est. Neque enim inter dominos legistas vllam inueniri et posse putauerim / qui tam hebetis ingenij sit vel sensus / sic ab omni ratione alienum se offerat: ut hunc virum in tam parenti lapsu sequatur. Et consequenter arte prae etiam presumat Theologicas quones velle de terminare / ut hic ausu temerario sine omni ratione fecit. Unde nimirum si oī ex parte defecit.

Ad decidendas quæstiones superioris scientie / vires inferioris non suppetunt / quibus nihilominus submittant. Cap. 4^m.

Pro maiori tamen adhuc huius materie claritate / seriosius indagandum est / an aliqua scientia inferior possit non obstat inferioritate ipsa / se introumittere ad decidendas quones superioris / et contra Theologales. ut melius videatur an possit legum peritiam tribui / vel certe denegari quod se introumitat in articulo quonis de strigibus. Et primo videri possit alicui scientiam inferioris de his que spectant ad superioris tractare posse. Nam Mathematica superior est ipsa pbifica / que tamē demonstratiue veter-

minat substantias separatas esse / deum quoque immobilen / in materiali infinite esse virtutis. Cuius ite conclusiones Mathematicales sunt et de obiectis eius per se. ergo et. In contrarium vero militat supra inductus clarissimus discursus. Cuius declaratione igitur huius dubij sciendum primo quod vna scientia potest dici superior alia tribus modis. Eno modo fin extensiones / quod vna ad plura se extendit quae alia faciat. Quomodo Mathematica superior est Mathematica. non sic est superior metaphisica quae dialectica sit / sed equalis sunt ambitus. ut Philosophus quarto Mathematicae libro probat. Secundo modo vna scientia est superior alia perfectione / quod vna de perfectioribus est / ramentis forte alia de pluribus sit. Sicut scientia de anima superior est scientia de mineralibus. Et scientia de celo nobilior est quae scientia de gen. et corrupt. vel quae scientia abstrahit. Tertio modo vna scientia est superior alia illimitatione seu simplicitate / quod videlicet est de illimitatione et simplicitate obiecto. Ad quidem contingit duobus modis. vno modo quod sit limitatio vni subiecti a subiecto alterius per differentiam materialem que accidit for mali. Sicut linee accidit videri. numerus quoque omnisque proportio numeralis contrahitur per motus corporum celestium / vel per sonos / qui accidit ipsi numero et proportionibus eius ut sic. Et hoc modo spectant quod est de linea visibili / est inferior Geometria que est de linea fin se. Similiter Astrologia quo est de numero celorum et motuum proportionumque eorundem / est inferior Arithmetica que est de numero et proportionibus eius fin se. Mathematica que est de numero sonoro et passionibus eius / est inferior etiam Arithmetica eadem ratione. Et quae quidem inferioritate ille dicitur subalternare / et iste subalternare. quasi est innuatur ex istis vocabulis quod sub istis ut inferioribus sub superioribus ille ponuntur. Alio modo contingit vnam scientiam esse illimitatione et simplicitate superioris alia / quia vna est de subiecto eodem vel de diuerso a subiecto alterius. et subiectum hoc suum vna protendit et ordinat ad opus sub electione cadens / alia non sed sicut in natura subiecti et in passionibus et principijs nature duntaxat. Et hoc modo scientia practica est inferior speculatiua condistincta eidem: ut Theoretica medicina est superior quae practica eiusdem. et scientia de anima quae scientia moralis. Omnibus autem modis predictis Theologia superior est scientijs obiectibus. Nam ad plura se extendit. supra quippe nobis sunt reuelata quae possimus lumine naturali cognoscere. Insuper ad naturaliter cognitorum firmiore notitiam lumen diuine reuelationis conducit. Plures rursus de rebus naturali etiam lumine nobis notis / consideraciones per reuelationem habemus. quae per ipsum lumen innatum. Sicut de deo / de angelis / de anima nostra / de corporibus celestibus / et simpliciter de omnibus creaturis altissimas quasdam consideraciones accepimus. ad quas naturale lumen nequaquam potest inducere. perfectio quoque prior sit et superior supra seriosius est probatum. Illimitatione simpliciter et simplicitate sola cunctas excellit: quod est de illimitatissimo simplicissimoque obiecto / de deo inquam fin illimitatissimas rationes tam naturali quae super naturali lumine perlustratas. speculatione

Speculatione quoque superior ceteris est / quia est de deo summo speculabili non ordinabili ad opus nisi forte obiectiue: quod nihil deperire facit / magis autem confert altitudini sue. Ad si etiam secundario de operabilibus est in quantum practica / celsitudinem obrinet super tales omnes / cum in vltimo omnium bonorum operum et tam naturaliter quae super naturaliter in illum ducentium finem transmittat. quod quidem alteri cui vis scientie non conceditur. Sciendum est secundo quod aliquam scientiam se introumittere ad speculandum ea que fin propriam rationem et ad equare pertinent ad alias / est simpliciter impossibile. eo quod per formalia obiecta de quibus pertractant / et per distincta eorundem obiectorum principia prima scientie formaliter distinguatur / ut patet primo posteriorum. Habet tamen vna de pertinentibus ad aliam / tribus modis determinata. Eno modo velut iudiciana / aut etiam virgens / ordinans / vel quomodolibet obfirmans ea que pertinent ad considerationem alterius. Et hoc modo communissima omnium scientiarum Mathematica ordinat omnes alias naturales cum sit prima naturalis sapientia. ex quo habet ut stabiliat confirmet atque defendat etiam aliarum omnium naturalium scientiarum principia. Scientia quoque que subalterna dicitur / principia sue subalternare probat. Nulla quippe scientia que inferior sit / probat principia sua propria / sed ad superioris remittit. Sic et pbifica multa probat / que tanquam principia / moralia assumit scientia. Alio modo quasi subternis et ministrans. Multas enim veritates supponunt nostre scientie superiores / pluribus etiam in suis rationibus videntur / de quibus proprie determinat inferiores. Supponit namque verbi causa Mathematica probationes quod pbificae ex proprio asserit in medium qua probat ex celozum motu quod substantie separare sint / eademque postmodum in sui obsequium assumit ut ex his doceat que circa substantias illas puram sapiunt abstractionem secundum esse / earundem inquam numerum. Summeque inter eas immobilitatem / et id genus. Verus id attendat pbificus quod diximus / ut inferior et subternis / ad modum quo / sensus interior / etiam intellectui subministrat / et sensus exteriores interioribus seruiunt. Tertio modo vna scientia potest de his que alteri conueniunt tractare ut concurrere. Quod quidem dupliciter accidit. Eno modo sic ut vna consideret de non pertinere ad alterius subiectum nisi remote / puta ut principium remotum vel fines itidem remotus eiusdem: sicut omnis scientia potest aliquid dicere de deo. Et enim omnium aliorum que scientie proprie speculantur primum est principium et vltimus finis. Hoc modo etiam scientia moralis potest aliquid dicere de substantia anime / de quod potentis et conditionibus eius. Alio modo de pertinente etiam proxime ad alterius scientie considerationem / sed ratione diuersa. Contingit enim Astrologiam simul ac pbificam eandem inducere conclusionem: sed per diuersa principia seu media singulari coactata. Probant enim atque demonstrant ambo terram esse rotundam. Et pbifica quidem per

medium naturale / per hoc inquam quod vndecunque partes illius ut pote graues ex natura quatum possunt ad centrum tendant: Astrologia vero per medium Mathematicum seu etiam astronomicum / quod verbi gratia passionum alique celestes prius orientibus quam occidentalibus apparent. Quaedam etiam stelle perpetuo sunt in australibus prospectu / quaedam semper occulte. et contra septentrionalibus alie. horum autem alia non potest assignari causa praeter terre rotundem omnem ex parte concentricam. Sed et terre ymbra in quouis celi situ fiat eclipse lune / rotunda est / et non alia ex causa nisi quia corpus ipsum terre quod in medio ponitur / est rotundum. Inter predictos igitur superioritatis scientiarum modos quibus vnam scientiam contingit ea que ad aliam spectant aliquantulum declarare / solus ille qui primo loco assignatus est / dignitatem imporat. quo etiam modo Theologia de pertinentibus ad omnes se introumitit / ut pote omnium iudex atque regina: non quidem que probet omnia principia aliarum / sed que plurima de deo / de angelis / de anima / de corporibus celestibus / de rotis etiam orbis fabrica per grandi / ordineque sapientissimo / de quibus etiam alie pertractant / superiorum lumine confirmet validius / efficaciusque deducat omni falsitate detecta. Secundus vero modus imperfectionem imporat / quo alie omnes scientie / merito subternunt sacre Theologie. Sicut enim gratiam natura quam perficit praestipponit. ita Theologia naturalis omnem scientiam et praestipponit quae proprio illustret indito diuino lumine / naturalis nostri luminis defectum tollente. Hoc modo sacra Theologia vtriusque alij: ac in sui obsequium demonstraciones naturales assumit plurimas tam circa speculabilia quae circa moralia: sed ut diximus / quasi iudex et domina: quo iure primatus / si quod in alijs inueniat falsum / tollat: si qua vera / confirmet: si quid incertum et obscurum / conlustrat / peruiumque faciat altiori lumine. Tertius modus quo ad primum gradum / maiorem tribuit nobilitatem vel certe minorem ipsi scientie ex proprio obiecto / non autem ex remoto quolibet a se ente considerato: offiunt enim summa quaeque ab infimis etiam scientijs considerari. Quantum vero ad secundum gradum / neque maiorem neque minorem in vna quae in alia perfectionem imporat. Comparantur enim hoc modo scientie ut conformes in vno obiecto sed materialiter tantum: quo modo ab obiecto non habet per se scientia nobilitatem. Si tamen ad inuicem comparantur quo ad principia / tunc illa nobilior est inter eas que ex simplicioribus et altioribus procedit principijs circa idem quod ambo probare intendit. Sicut de hac supra inducta conclusione quod terra rotunda sit / nobilior Astrologus habet scientiam quae habeat naturalis.

Leges civiles seu etiam canonicas / quae scientias Theologales qualis est etiam ista de strigibus per se non possit decidere. Cap. 5^m.

Cum igitur scientia legum sit predictis omnibus modis inferior: ad iii

era Theologia/que etiam scientie formaliter plusqz genere distinguitur/vr supra diffuse deductum est/ alia quoqz ratione formalis quidem ignobiliori illa procedat/naturali inquam lumine /vel domini auctoritate: cum econtra Theologia per diuinum lumen et per auctoritatem dei reuelantis cuncta confirmet. sequitur manifeste iuxta predicta q non possit iuris quecumqz peritiam de questionibus pertinentibus ad sacram Theologiam se intrromittere/nisi forte vt ancilla subserviens Domine sue. quo modo non illa tantum/sed omnes alie scientie eidem ministrant. Dicitur enim de diuina sapientia que sacra Theologia est/ 1. p. ouerbiorum. viij. q. misit ancillas suas id est alias scientias/ vocare. scilicet homines/ eosqz intrducere ad arcem id est ad culmen robur et perfectionem sapientie: in quo culmine sola residet/ quasi arcem ipsam in altissimo positam inhabitans. Omnes autem vel mediocriter prudentes optime nouerint qz indignu esset/ quia saqz pena foret ancilla digna/ si se veller opponere domine sue: si illam auderet arguere in his que ad dominam spectant et ad dominum: quorum etiam notitiam an recte fiant vel ne/ non nisi doceatur a Domina potest habere: neqz ad ipsam ancilla pertinent quo modo/ nisi quatenus obsequitur domine sue. Non minus indignum est/ numquamqz excrabile/vr purus legista in his que spectant ad sacram Theologiam sic se immisceat/vr eorum oppositum tenere vel defendere cõmendat que per sacros Theologos ex fonte sacrarum litterarum lucidissimeqz doctrine sanctorum doctorum determinatur. Et hoc vtiqz fatent sapientes legiste. Licet igitur contringat quandoqz de eisdem ambo differere: in his tamen que sunt propria Theologie/ debent ciuiles quin etiam canonicæ leges illi deferre: et in omnibus magis acquiescere/ qz ipsa Theologia nõ obstante sua superioritate debeat (vr legistarum nonnulli putare possent) deferre legibus qz tum ad ea que sunt eis propria. Quod non est vltiqz quæqz verum: immo in talibus etiam potest sacra Theologia se iudicem censorumqz cõstituere/vr ex proprijs an vera seu bona sint/ beneqz sancita disquirat et iudicet. Et si quid in eis inuenierit veritari consonus et iustitie cognatum/ approbet et confirmet. si quid autem oppositum et cõtrarium his occurat/ reprober atqz damnet. Sicut rite reprobatur vsuras: quas tamen leges humane non vt restitutioni obnoxias admittunt. Cum ergo articulus hic de secta striguaninquaz datur de facto an de possibilitate: an heresim sapiant vel non sapiant manifeste que de tali secta narrantur/ ad solam spectet Theologiam. neqz enim possunt ista cognosci nisi ipsa docente: neqz de talibus in iure quoquo modo tractatur nisi quatenus ex illius forte assumptione/ eidem Theologie iure subserviunt: sequitur qz valde presumptuosum fuit a quoquam legista certamen assumere contra Dominos Inquisitores in hoc articulo. quãdo quidem sint regulariter Theologi profundissimi et ex sacris litteris et sanctorum doctrina quicquid circa hoc determinat/ inuicte deducant. Sic igitur ex fundatissima ista ratione/ clarissime patet Ad-

uersarium qui hoc attemptare presumpsit/ acri reprehensione dignum esse/ vr pote qui naturali etiam et morali impudentia multum in hoc aberrauerit. Et quia premissa nostra deductio super rãdẽ sciẽtiẽ/ formalisqz scientiarum distinctione processit. ex ratione autem et quidditate rei illa queqz excellens tam in se qz per comparisonem ad alia primaru oriatur/ seu a priori principio immoretur/ ideo per posteriora/ pura signa/ effectus: vel etiam per humanas auctoritates confirmationem non exigit. Quod si forte Aduersarius iudicet esse faciliores rationes inducendas/ et per auctoritates etiam cõprobandas/ eo qz premissa ratio ex ignotis apud multos legistas vel apud se terminis et sententijs videatur procedere/ ei sic extimo satisfaciendum vr commoneam qz cum premissa deductio quam fecimus/ ex rationibus/ proprietatibus/ obiectis/ formalisqz scientiarum distinctione procedat/ quibus ignotis nequaquam sciri possit quomodo vna scientia ad aliam comparatur/ hinc presumptionem suã perpendat/ vr illam audeat questionem discurre/ de illa se intrromittere cõtra Theologos/ cuius etiã terminos atqz sententias que ad illius questionis determinationem necessarie sunt/ haudquaquam intelligat. Erunt tamen vt omnibus satisfiat/ hec ipsa que postulat inferemus/ non solum dum eius ineptas probationes ad oppositum sacras confutabimus/ verum etiam cum primo nunc inducemus quas affert ille rationes pro nostra conclusione: nõ quidem quia eas quatenus pendunt ex allegarijs ab eo/ magni faciamus. sed vr omnes cognoscant solutiones quas ad eas adhibet nullius esse roboris vel momenti. Postrema igitur ratio ab eo pro cõclusione nostra proposita/ quam etiam postmodu sicut et alias/ soluere nititur/ talis est.

Due rationes pro conclusione principali recitate/ firmanter. Cap. 6.

Theologi sunt proprie tractatores diuinorum scripturarum/ et in eis exponendis Pontificibus preponuntur. dist. xx. c. 1. Hemo autem debet se immiscere de pertinentibus ad alium. l. Consulta vltima. C. de re. sta. et in l. culpa. ff. de re. iudi. Papa etiam non se debet immiscere negocijs secularibus/ sed secularis princeps. nec econuerso. et. x. dist. ca. quoniam. et ibi glo. dicit qz non sunt allegande leges vbi est canon. Et est bonus tex. ad hoc in auctentica quomodo oportet episco. in principio. et glo. ibi in verbo. conferens. et. Respondet autem ad hanc rationem qz aliud est querere/ an imperator possit se intrromittere in causis spiritualibus. quod prohibent illa iura: et aliud an leges possint allegari ad questiones Theologales. quod probatur est (inquit) esse vrile et nõ vanu. qd et observant predicatores. et bñ. Sed contra. Si non possunt leges ciuiles que ab imperatoribus emanantur in causis spiritualibus allegari vel se intrromittere/ vr probatur est per pre. dicta iura. cum ipsum crimẽ heresim inter spiritualia computetur/ non poterunt leges de eo se intrromittere. Ergo in questione ista an heretica sit strigum. secta vel ne/ an datur vel dari possit per diaboli malitiam

Soluto ratio.

Soluto ratio mala.

Reprobatio solutio.

Solutio mala.

Reprobatio solutio.

Tertia ratio.

li malitiam deo permittente. non potest ipse determinare per leges contra Theologos. Sed debet earum determinationibus potius acquiescere. Questiones etiam Theologales practice/ sunt causæ spirituales: ergo si de causis spiritualibus non habent se leges intrromittere vr probatur est per rex. illos neqz de istis se poterunt intrromittere. Ergo multo minus de secularibus/ cuiusmodi sunt questiones predicte. posse tamen sacram Theologiam tanqz aliarum scientiarum dominam in sui obsequium etiam leges assumere/ supra probatu est. Et sic vruntur eis predicatores/ sicut et omnem aliam scientiam sibi subscribere faciunt/ vr omnes homines christo crucifigant. Unde Apostolus inducit in veritatis a se predicare confirmationem/ et bñ. cõm. etiam de rarum dicta. Sed ex hoc non infringitur sed probatur qz peritiam legum sit inferior sacra Theologia/ et coniequenter qz non possit allegari lex ad decidendas questiones Theologales. precipue contra ipsos theologos vbi diuina pertractant et sibi propria sacrasqz litteras ad suum propositum interpretantur. Secunda ratio veritatis talis est. Theologia est dignior et superior. dist. x. c. leges. / c. ceterum. cap. sicut. immo scientia legum subicitur ethice. vr patet per gl. in probemio decreti. Ethica autem longe inferior est theologia. immo est religiosior etiam interdicitur legum studium. c. nõ magno. c. super specula. extra ne de. vel mona. ergo. et. Respondet autem Aduersarius. qz cũ per alias scientias possint theologia declarari/ multo magis per leges. Et qz chylus est vltus in suis exemplis rebus sensibilibus ad declarationem diuinorum. et qz Philosophus primo Philosophorum dicit qz innata est nobis via ex imperfectioribus. et. Hec religio est interdictum legum studium/ nisi vr non impediantur a studio theologie. Sed contra/ qz ex his omnibus habetur propositum. v. qz. scientia legum est inferior et imperfectior: qz non nisi vr inferior et ancilla potest in obsequium assumi sacre Theologie. Sicut et exempla sensibilia ad declaranda diuina. Nunquãd igit poterunt legiste/ ex proprijs questionibus Theologales decidere? hoc enim ex premissis non potest inferri qz magis possint qz rustici vel pueri qui circa sensibilia proprio versantur studio. Et si leges sunt impedimentum sublimioris studij vrpote ad statum sublimiorem et perfectiorem proprie pertinentis/ qualis est status religiosus. quomodo audebant secreta studij illius velle penetrare/ aut etiam euertere/ vr per eas aduersari attendere nissus est.

Tertiam rationem ab aduersario inducram esse/ satis infirmam/ eiusdem etiam solutionem inuilem esse/ manifestatur. simul ac ostenditur quomodo peritiam legum/ scientia merito dici possit. Cap. 7.

Tertia ratio talis est. Peritiam legum nõ est scientia cum non causetur per demonstrationem/ eo qz non habeat modum arguendi legitime/ sed innitantur tantum auctoritatibus legum vel canonum vel doctorum/ et non per causam pro-

cedant vel rationem. Scire autem est rem per causam cognoscere. primo posteriorum. Renuunt etiam subtilitates/ et procedunt simpliciter et pure ipse leges. c. dilecti filij. extra de iudi. Respondit autem Aduersarius qz immo est scientia. et probat/ quia in pluribus textibus (quos et allegat) vocatur scientia. Laborat etiam probare/ sed inaniter. qz sic cognitio/ et qz non sit habitus factius: ex quo etiam inferri qz sit scientificus et per demonstrationem acquisitus/ eo qz distinguat equum ab iniquo. Dicit etiam qz leges habent rationes et causas tam indubitando per rationem non rectam/ qz in decidendo per rectam. Et pro his allegat multa. et. Addit qz non solus est scientia practica sed etiam speculatiua. quia (inquit) non potest nisi per subtilem indagacionem et speculationem soluere nodos/ questiones et controuerasias que nunquam contrigerunt/ sicut oportet vr faciat. Et procedit per rationes/ illisqz innititur. Et addit qz quia scientia iuris est simul practica et speculatiua/ licet habeat qz sit ad vsum non tamen est indignior his que non sunt ad vsum: de quibus loquitur Aristoteles in probemio metaphor. quia incendit de his que sunt solum ad vsum. Alioquin theologia et medicina quas theologi et medici summe extollunt/ non essent nobiliores: cum sint etiam ad vsum. vr patet. Respondet etiam per rationes nouas/ et per similitudines excogitatas. vnde patet qz est speculatiua. Dicit etiam qz est certissima scientia. quia habet finem quem alie (inquit) non habent. vr in probemio hõrum. col. penul. et ideo nobilior/ per Philosophum in probemio de Anima. Quod etiã patet ab effectu. quia facit homines nobiles. vr habetur in l. ij. §. fina. ff. de excusatio. ruro. et. et sunt in multis privilegiari. vr probatur et. Et quo etiam non omnes periti in iure possunt fieri doctores iuris. et. pura Iudei. Sunt etiam doctores iuris magnifici viri. quia versantur circa diuina: circa commune bonum ciuitatis. et sic appellantur tales Philosophus in quarto Ethicorum. et text. in prima constitutio. c. et in probemio Insti. Unde eorum etiam scientia potest dici diuina. Et sunt optimi reipublice ministri pro conseruando et tuendo vniuersali bono. Unde versantur in curijs principum vr assessores. Et quidam ex eis recepti sunt a summis Pontificibus ad osculum oris/ cum alij recipiantur ad oscula pedum. Sunt etiam admirabiles diuine ipse leges/ quia in eis nihil inuenitur superfluum aut geminum/ nihil diminutum. et. Multa alia dicit atqz multiplicat inutiliter: etiam plurimorum infra tangetur in argumentis pro sua opinione inducendis atqz soluendis. Addit etiam qz licet legiste et Canoniste non habeant modum arguendi dialecticorum. habent tamen proprium/ qui etiam bonus est. Etique enim scientia habet proprium modum loquendi. xxvij. dist. c. loquutio. et hoc fm subiectam materiam/ et ideo bñ. fm Philosophum. i. Ethicorum. Hec dignum est vr canones constringantur regulis logicalibus/ quia non verbis sed rebus imponitur leges. l. ij. c. com. de leg. Hec inconuenit procedere per auctoritates/ maxime legum/ quia lex continet rationem nõ mi-

Solutio ratio mala.

Repro-
batio,
luciois.

nus qz dicta philosophorum quibus philosophan-
tes auditis acquiescunt. Sit hec etiaz causa breuita-
ris/quia gaudent breuitate moderni etc. Et qz dicun-
tur leges subtilitates non amare/non est verum ab-
solute/cum subtiliter tractet de interpretatione iu-
rium: vel de enucleatione questionum ad veritatem
elicendam: sed est verum qz eas non amant in qua-
rum tendunt ad decipiendū. Sed solutio ista pa-
rum prodest. Et primo quidem dicendum est qz ra-
tionem illam non assumerent sacri Theologi contra
Dominos legistas. Neqz enim decet patres grauis-
simos/aliozum velle gloriā verbis deprimere/sed
potius ampliare/duo modo veritas utrunqz salue-
tur. Concedimus igitur legum peritiam esse scien-
tiam/z nobilissimam in genere scientiarum mora-
lium. immo esse etiam in tali genere sapientiam/z
valde vtilē z necessariam reipub. etiam rotius or-
bis: ita qz sine illa periret pax z tranquillitas huma-
ne vite. Subtilia quoqz per leges determinari z per
Dominos legistas penetrari ac dilucidari scimus.
licet etiam consulto deurent in iudicijs persepe su-
perfluas ac deceptorias subtilitates. Etiam quoz
etiam scientiam habere pprijs difficultates z sub-
tilitates/proprios terminos/modosqz loquendi p-
prios/decere non inficimus. Verum quia Adversa-
ria hoc argumentum inducit ad probandum prin-
cipale propositum suum/ vt videlicet ex nobilitate
legum per hanc suam solutionem induca/ latenter
arguat qz possint etiam questiones Theologales de-
cidere z precipue contra Theologos: ideo examina-
bimus dicta eius per singula. vt ostendamus qz ex
eis non potest haberi quod ipse intendit. Et primo
cum probat peritiam legum esse scientiaz per dicta
iparum legum. licet id etiam quod probare inten-
dit verum sit vt supra etiam gratis concessimus sibi
aliquem sensum/nō est tamen hec eius probatio bo-
na. Nam qui negaret eam: esse scientiam/ diceret cō-
sequenter contrarium asserentes legū auctores aut
se creatores Legistas/non in hoc loqui/ vel affirmare
istud quasi scientes/ sed vt opinantes. Unde nō ha-
beret intentum nisi opinatiue/ immo supponeret qd
habet probare. quem probandi modū dialectici de-
rident/z bene. Officium autem eius erat/ ex ipsius
scientie ratione demonstrare/ si poterat/ vel sciebat/
legum cognitionem esse scientiam/z non per dicta
legum vel legistarum. Verum ad rem ipsam descen-
dendo dicimus qz nomen scientie duobus modis su-
mitur. Vno modo cōmunitē pro quacūqz noticia
scibilium: z sic omnium legū peritiam potest dici scie-
tia. Alio modo pro certa noticia/ vel ex ipsis termi-
nis/ vel ex causa/ vel ex necessario effectu aliquo de-
monstratiue acquisita. Et hoc modo licet multa-
rum legum noticia sit scientia: non tamen omniū/
quia non illarum que ex mera voluntate depen-
det humana. Ea enim que per leges tali modo de-
terminantur/ contingencia quedam sunt/z varieta-
ti subiecta: sicut statuta sunt/ possunt etia immu-
tari: z eorum contraria/ lege sanciri. Duo ad mora-
les autem regulas vel conclusiones que ex ratione
virtutum vel vitiorum procedunt/ est sibi scientia
nobilitas non autem in intellectu multorum moder-

ni temporis/ qui nullam causam dictionum scienti-
ce aut demonstratiue cognoscunt: sed soli auctorita-
ti maiorum innituntur. vt patet ex modo eoz dis-
ferendi: qui probationis modus non nisi opiniones
z omnium infirmam aggenerare patet sibi Boetii/
z nullo modo scientiam. Non sequitur autē. est co-
gnitio. ergo scientia. est habitus non factiuis. ergo
scientia. distinguit equum ab iniquo. ergo scientia.
ergo per causam. ergo demonstratiue. Rursum sapiē-
tibus prouocant iste probationes z rōchum in ea-
rum auctoritate: apud me vero etiam compassio-
nem/ eo qz dum nititur probare legistas esse scien-
tes/ probat solum se nescientem. Tantam enim vim
obrinet ille probationes/ quantum hec vel his simi-
les. Homo vniu. ergo est agla: currit. ergo ē equus.
A communiōi enim ad minus commune/ fallax z
nulla est affirmatiua probatio: pro ut scientiarum
omnium lucerna Logica docet. Quum etiam dicit
leges habere suas rationes z causas. verum est cir-
ca multa moralia vt dictum est/ non autem in om-
nibus. Nam in pluribus pro ratione satisfaciē legis-
laroz volūtas ex probabili mora ratione/ que etiā
quandoqz non est efficacē aut bonatē ob hoc potest
facile murari. De ratione vero scientie/ immutabi-
litas est tam ex parte conclusionum scibilium qz ex
rationum. Sed harum etiam rationū plurimē non
omnium cogunt intellectum z mentem: eo qz non-
nulli vim earum plenius nō apprehendūt. Hozum
aut plenus est orbis. Inueniuntur etiam sepius al-
legaciones pro contingencia ad oppositum/ eo qz
multis modis possunt contingencia contingere be-
ne vel male sibi accidentia. Unde saltem non sunt
proprie demonstrationes/ prout de demonstratione
loquuntur analcticis: licet sint demonstrationes. id
est ostensiones probabiles z persuasue. Verum qz
non principaliter contingencia pertractant leges/
sed necessarias regulas super immobili rationis re-
critudine fundatas: necessarias etiam conclusiones
vnueriales tamen circa singularia dirigēda vedu-
cunt/ quo ad principaliora que sunt apra vitam
hominum regulare. z non solum opinatiue/ proce-
dunt verum etiaz necessarijs rationibus pro vt rerū
natura patitur/ ideo qz sit etiam in se proprie scie-
tia legū peritiam/ nō est absolute negādum. Cum his
tamen omnibus que dicta sunt/ qualiter cūqz legū
peritiam sit scientia. non sequitur qz sit presentior sa-
cra Theologia/ vel qz possit ad eius questiones deci-
dendas attingere.

C legum scientia practica est/ z nullo modo pro-
prie speculatiua. Cap. 8^m.

Probare etiam qz scētia legum sit specu-
lariua/ quia per speculationem
soluit nodos etc. preredidit magnā ignorantia quid
nominis scientie speculatiue. que sic dicitur non qz
speculetur (hoc enim omnibus scientijs commune
est vnde omnes essent speculatiue. sed qz finis eius
proprius est sic speculatiue veritatem qz istam specu-
lationem ad opus sub electione cadens nō ordinat
ex sua natura. vt patet per philosophum tertio
de Anima. et primo Metaphisice. Unde cum le-
ges suacte natura ordinantur ad hominum opera
regulanda.

regulanda. patet qz non speculatiua sed practica
tantum est eorum scientia. Scarum est autem dice-
re qz vna scientia naturali lumine acquisita/ sit si-
mul practica z speculatiua/ simpliciter. Et sequi-
tur hoc ex dicta nominis scientie speculatiue igno-
rantia. Proprius est enim nostre sacre Theologie
simul esse practicam sibi aliquid. z sibi aliquid specu-
latiua/ licet principaliter speculatiua sit. Medici
nam autem simul esse practicam z speculatiua si
concedatur/ in binas quoqz scientias partiri conce-
dendum est. Sed melius dicendum est qz vnica sit/
z eadem simpliciter practica/ qz finis eius est opus.
Quia tamen circa obiectum operabile modo spe-
culatiue in aliqua sui parte procedit/ pro illa parte
potest dici speculatiua/ seu Theoretica/ sed non sim-
pliciter. cū hanc speculationem ē tandem in opus
ordinet z extendat. Et qz hie homo se commenta-
tozem z expositiozem dicitur Aristoteles faciat/ gra-
rum equidem haberemus si non contra intentionē
Aristotelis/ z contra omnes expositores eius/ z qd
magis compatiendum est. Si nō sūt loqueretur.
Videō nunc non solum Lozum velle se spononi
pennie regere. sed Lominis velle sponones ornare.
Rideret Aristoteles si audiret quēpiam pto loqnē-
tem qz aliqua dicitur scientia que simul practica sit
z speculatiua simpliciter vel etiam pro parte z par-
te/ cum hos sciendi modos generice z non solo nu-
mero vel spē distinctos pronunciat. Idem tamē ha-
bitus qui practicus est ex obiecto z sine potest demo-
minari theoreticus: ex eo qz actualiter considerationē
circa causas obiecti/ non ordinat ad opus. Licet ex
sua natura/ virtualiter qz/ talē semper ordinem re-
near. Procedere rursum per nouas rationes z simi-
litudines ex cogitatas/ non arguit processum illum
esse speculatiuum. cum possit hoc inueniri/ sepiusqz
occurrat circa practica z operabilia. Qz si ex hoc ē
duplici nobilitatis munere velit inferre qz illis scē-
tjs que speculatiue dicitur esse conuincuntur/ hec
sit nobilitas: tam presentior apud illi euadet qz pri-
mā philosophia. Hanc enim esse tantum speculati-
uam accuratius ipse philosophus pbat in sponbe.
Metaphi. Ipsa quoqz medicina sibi istum erit no-
bilior qz sit Metaphisica. quod Quidez esse derisibi-
le/ ipsi quoqz medici sciunt atqz fatētur. Quod etiā
dicit eam esse certissimam z nobilissimam/ quia cer-
tissimas causas habet z demonstrationes. z quia ha-
bet finem quem alie non habent. forte quicqz nerui
haberent/ si probaret finem illuz/ vel certe causas/ no-
biliores esse aliozum finibus atqz causis: z in propo-
sito qz sit finis proprius z proximus sacre Theolo-
gie/ dei inquam visio per essentiam ab hominibus
acquirenda. Sed credo qz istec probare velle/ pre-
pudore non arreatur. Sed neqz verum est qz peri-
tia iuris vnueris/ sit de certis: z consequenter
qz quo ad omnia que considerat sit certissima. Et si
quo ad aliqua: non tamen certior puris speculati-
uis. vt supra probatur est. Quāto minus igitur erit
certior qz sit sacra Theologia: que vtrūqz habitum
sub certissimo lumine diuine reuelationis compre-
hendit/ Efficacior est enim diuina auctoritas omni-
bus nedum auctoritatibus/ verum etiā rationibus
z demonstrationibus humanis. In cuius etiam sine
proprium/ in eternis inquam beatitudinē/ inquam

tum practica est finaliter ordinatur tanquā in dmi-
nium finium nobilissimum/ non solum legum om-
nium/ verum etiam omnium aliarum scientiarum
proximus omnis finis. Unde pr qz inducta philo-
sophi auctoritas in primo de anima contra ipsam
militat inducentem.

C legum scientiam merito gloriare sui cultores/ sed suos magis Theologiam. Cap. 9^m.

Quod vero legū peritia nobiles reddat atqz
magnificos sui cultores/ minime negamus. In multis
eos merito privilegiatos esse scim z approbamus. Sed hoc non
taz ex dignitate qz ex communi vtilitate z necessitate
scientie illius/ immo cōtra recta voluntate principum emanauit.
Quo ad excellentiam autem scientie huius intrinsecam/
quantum anime nostre perfectio quedam est ipsa
scientia. multo excellētiores sunt speculatiue. z pre
omnibus sacra Theologia: quibus anima ex hoc est
perfectior qz per eas est alia a se nobilissima etiam/
in esse intelligibilis: vt habetur ex tertio de Anima.
Non desunt tamen philosophis z multo minus
theologis extrinsece dignitates ac excellentie/ mul-
titudo quoqz prouilegiozum: propter que specialiter
denominantur sacri z illustres. Et qz ex propria
culpa vel defectu/ non est dignus insula doctoratus
in iure/ multo minus in theologia: quāuis non ecō-
tra contingat. Quod rursum addit dominos iuris
scias in curijs principuz versari: nō ab merito qz
fieri concedimus propter terminanda iudicia/ li-
resqz dirimendas. Sed raro sunt ex eis magni cor-
am principibus. quātinimo vilescunt portius in eo-
rum oculis/ qui cauillose causas etiam iniustas p-
pter questum tueri deprehendunt/ vel insequi iu-
stas. Hozum a utem nō parua copia deturpatur oz-
bis: et par hominum infirmatur. Non minus autē
sunt Theologi aut fieri debent magni sibi spiritua-
les dignitates propter illuminationem qua mundū
illustrat de deo rebusqz diuinis: propter spiritua-
lia/ deiqz iudicia populis pandenda/ necnon in eos
de exercenda/ vt spiritualis z interna par/ animēqz
tranquillitas z vnio cum deo feruetur in mundo.
Unde pontifices eiusqz assistentes deberent esse bo-
ni theologi. Et qz aliquis legista ab aliquo summo
Pontifice/ receptus sit ad obsequium eius/ non ar-
guit excellentiā super Theologos. quia hoc nō con-
tingit erga legistam fieri in quantum legista est. alio-
quin id minus legista omnibus deberetur: sed pro-
pter contingentes alias maioris beneuolentie ratio-
nes z causas. quas etiam contingit non deesse theo-
logis vna cum predicto effectu. Penim preceptor
etiam meus Theologus profundissimus Magister
Siluester prietas/ receptus fuit ad obsequium oria a
Leone. 3. Et alij patres ab alijs quandoqz (licet ra-
ro) etiā ad singularē mētam. Propter hec autem
sicut non est contemnenda peritia legum sed vene-
randa: ita etiam non est theologicē scientie preferē-
da. Conferre rursum leges ipsas ad commune bonū
populi ac totius reipubli. ad temporalem inquam
quietem omnium z pacē/ iam longe ante sepius cō-
firmauimus. Sed theologia ad eozdem maiorē
vtilitatem/ cum ad spiritualement anime pacem pri-
mo inducit vt practica. in dei vero cōtemplationē
z omnium diuinorū notitiam eleuat in quantum est

specularius. Diuinum quippe bonum ille remore aspiciunt. Hec vero ex proprijs affert archanis. Ille dirimunt lites ciuiles. Hec grauiorcs & maior...

Ad id vero qd addit legistas habere bonuz modum arguendi & disputandi. Et si non procedant fm regulas logice. respondet qd vtriqz possunt...

rum ab Augu. Et ex ignauia quorundam legistarum est qd modi huius peritiā inquirat. Qui enim fuerint simul & logici oēs etiam se peritiores in iure...

Quarta

Solo. Repto. batio.

a. Prof. ser. pfe. cro. mi. randuz. de. isto. doc. qui. aut. fue. rit. h. a. s. feuerat. euz. oēs. scriben. tes. huius. indiffe. rēter. di. cāt. the. ologum. pferri. le. gūte. im. mo. & ca. noniste. vr. not. Abb. & oēs. l. c. cū. de. iudic. & mod. in. l. cū. qd. & in. l. i. ff. si. cer. pe. Lar. in. de. i. in. prin.

Quarta ratio in qua differitur de mirabili tate legum non in probanda. Cap. 11. Quarta ratio ab aduersarijseducta qm fal...

Explicit Primus Tractatus de preeminentia Theologie super omnes alias scientias.

Modo aut inducēde ac soluēde sunt rōnes qb. pbare cōcedit aduersarijs in eodē suo primo tractatu Legū sciam pferēda esse sacre Theologie...

Secunda ad idem ratio assertur talis. Cap. 2. ad idem ratio assertur talis. Cap. 2. ad idem ratio assertur talis. Cap. 2.

col. i. de magi. fe. lyn. in rub. de maior. & obediē. col. y. Sol. p. b. C. N. uille. Et ita expi se dicit And. s. iter. In prologo seu. col. penul. Sca. Tertia. c. C. d. cilia. vr. pater in ca. i. & p. ro. xv. di. & no. Abb. et mod. in c. signifi. casti. de elec. nisi cōcilij. p. papa cōgrega. ret. vr. p. legi. Fe. ly. in. c. sup. lire. re. colū. xij. de re. scrip. vl. nisi pa. pa. esset negligēs in cōgre. gādo cō. ciliū. vr. tradunt. mod. l. c. l. aut. rāde. co. lum. vi. delect.

a Legum. hoc patet qz cause ecclesiastice no debent de...

mar leges civiles pro auctoritate vel fundamen...

Ratio ad idem ratio talis afferf. Ita leges non solum sunt...

Quarta ad idem ratio talis afferf. Ita leges non solum sunt...

b Subijctur. vt prz ex d.c. sup specula. prime alleg...

more / tanqz ad eos q bec a sacris Theologia...

Quarta ad idem ratio talis afferf. Ita leges non solum sunt...

poze iuris. Et hoc maxime pater in. l. cunctos po...

Chastificam. a virtute distinguatur fm diuersas virtutum spe...

in legibus contineri non simpliciter sed qrum ex...

Quinta ratio obiectiua talis est. Reges a deo...

Quinta ratio obiectiua talis est. Reges a deo...

g Cpe ritia. et bec meas gl. pater ex hoc infertur...

uiles continet leges, sed talia non procedunt a deo...

Quia lex obliget in conscientia non sequitur quod...

Ratio ad idem. Sexta pars talis. Lex obligat in conscientia...

Subditur. C. de heret. in vi. iuris peritos debere ab inquisitoribus...

Alia ius civile semper a merito fit habitus in summo honore...

Canonice: pro Theologi. Est et in parte inquisitorum...

Ad idem. Sexta pars talis. Lex obligat in conscientia...

Alia ius civile semper a merito fit habitus in summo honore...

Septima ad idem. Sexta pars talis est. Scdoy nullo ex...

Caribiles Imperatoribus reddentur Regibus. Imo summo...

Abbas. Theologie: in summo magis extollenda. cum portio...

Concedi non potest. Abbas autem summo noia Theologorum...

denotatio digniorum comprobant Theologi canonice...

Abbas quod legibus sit precipere ideo Theologie pre...

Octava ratio talis ad idem. Scia precipiens si. C. ne...

Abbas. Theologie: in summo magis extollenda. cum portio...

Concedi non potest. Abbas autem summo noia Theologorum...

denotatio digniorum comprobant Theologi canonice...

Abbas quod legibus sit precipere ideo Theologie pre...

Octava ratio talis ad idem. Scia precipiens si. C. ne...

Abbas. Theologie: in summo magis extollenda. cum portio...

Concedi non potest. Abbas autem summo noia Theologorum...

prestatio iter morales scias qz cum obo no sit inf...

So.

R6.9.

Non ro ad ide affectu talia. Scia cuius nris e...

So.

So. gis ceteros qz pspicacti ingeniu r subitioris scilicet...

a Mo bilitate. cu ostendit i artib e si nulla afferat alia...

Ad 2. ralis ex fine qz specularia. Quia do no nisi p acct...

R6.10. Decima ad ide ro talis est. Scia q est scripsi...

est suprema sciaru primo meta. Sz in. l. i. s. proinde. ff. de va...

C. Finis scdi tractatus de preeminentia sacre Theo...

Problemum.

Completo tractatu quo nitit Aduersari...

C. Ratio prima pariter r secunda ex his sumptis qz dicta...

Facta non prestipponit nisi reprobent. l. in bello. s. ca...

In dubijs debet amplecti pars fauens animabus...

eriam simul predicentur r mala que malis homini...

C. Ratio tertia procedens ex narratoz minoru ve...

Talia non sunt verisimilia/ergo sunt reputa...

erum non habent firmitatem nisi concordent cum rebus sensarum / ad eas fiat vltima resolutio. Non autem loquitur de his que supra cursum nature possunt occurrere. Is etiam qui (vt pore infidelis) ignorabat ea que nos per fidem cognoscimus circa deum essentiam / potentiam / atq; malitiam / non potuit de talibus effectibus plenam habere notitiam: vnde non erat in proposito contra veritatem inducendus. Et nihilominus facta etiam predicta concordant cum rebus sensarum. pura q; quando plures vigilantes asserunt concorditer / hoc vel hoc se fecisse / aut q; audierint vel per se viderint ab alijs facta fuisse in cursu / nullus sapiens diceret hec facta fuisse in somnis vel illusionibus / nisi recurratur ad specialem potentiam demonis operantis supra communem modum in fantasia / quod ex parte rei / quid maius est / minus concordat cum rebus sensarum / q; deseri hominem a demone corporaliter. Unde si hoc non est verisimile / minus illud. Nec haberet demon plene quod opraret / casum inquam hominum quatum potest grauissimum per peccatum: nisi tantum delusorie ista mala perpetrarentur. cum nemo perse possit in somnis incurere peccatum / sed solum per accidens. Hoc autem non est verisimile apud vere fideles / nisi naturali lumine mentis priuari sint / non attendentes malitiam q; diuini demonis grauissimum in homines deuolare. Euentus etiam apertissimi / non verisimilitudinem tantum / sed horum certitudinem preferunt. pura cum se homines a demone deploratos inueniunt longius modico teporis spacio a loco distare / vbi prius residerant. quod non potest nisi virtus que superior est hominis virtute. huius aut rei innumera referuntur etiam de facto proprio testimonia. Sed q; modo per hanc. Inquisitorem Bariceni. perperuo carceri damnatus quidam est qui fateretur cum primo ob desperationem se quo ad vtrumq; hominem diabolo dedicasset / hoc enim primo experunt demones ab infelicibus bice personis / deploratarum se longius a loco fuisse per plures dietas: ubiq; per tempus solatis carnalibus cum multitudine magna virozum ac mulierum sociato / necessarium sibi fuisse postmodum / multis diebus iter agere vt ad locum suum reuerteretur. Neq; enim illis ad sunt demones semper ad vora / maxime in principio / postasie. Non est hic homo fatuus aur idiora / vt no sit ei fides i hoc adhibenda: qd ex noie q; gradu facile coprobare / si i alioz quoz; cofusionem ei? pro palatio spatio no cederet. Est tñ bñ nūc d' spofitus circa fidē. Sed q; alius qdā infelix de terra strigum. qui superiori anno b'achio seculari traditus igniq; consumptus est Bononie / inter alia factus est in processu / q; semel dum ad cursum deferretur cum socru sua / contringit ipsum inter eundem / Iesus sanctissimum inuocare nomen / timore percussus. Et statim in medio luro se depositum inuenit i loco a ciuitate distante per tres dietas. in qua rament ciuitate fuerat ante horam. Innumerabiles horum attestaciones in processibus inquisitioz; habentur. Sic igitur ex his liquido constat omni ex parte ruere premissum Aduersarij argumentū. C. R. 4. supra ex hoc q; ea q; narrant de strigib' dñi opere diaboli perpetrari / soluit. Cap. 3.

Que sunt arte magica vel micromantica vel ydromantica / seu alia quacunq; arte diabolica / oicuntur fantastica et non vera. xvi. qd. v. c. Nec mirum est multo magis cum ista contingant in personis que facilitate decipi possunt. prout sunt mulieres ac rusticis vilesq; personis. Item in personis corruptis circa fidem et bonos mores et appetentes non appetenda: sicut sunt etiam videntes illas artibus. Jura autem loquentia de aliquibus personis / habent etiam locum in non expensis. in quibus militat eadem ratio. vt haberet per p'anos. in. c. Nihil. de electio. ergo. c. So. Et q; que in illo capitulo recitant et que simili modo contingunt / fantastica sunt: et multa similiter contingunt in hac secta. vt dicitur in opere nostro de strigibus. Non sic tamen delatio corporalis / cum etiam micromantici hanc voluntarie a demonibus pariantur. easq; per eodem processum in alijs fieri: vt precipue patet in legenda beati Jacobi Apostoli. et per ea que specialiter referuntur tempore p'etri de Abano et Cecchi Exculani sceleratissimozum micromanticorum facta non longe ante tempora nostra. Sed neq; tempore effectus illarum artium fantastice contingunt. vt optime reprobantur maleficia / causate infirmitates vt plurimum incurabiles: loquutiones apparentium demonum / inuentiones perse furtoz; / iuxta ea que per ydromantiam cogitata sunt / et alia huiusmodi plurima. Vere enim et realiter illa contingunt / non fantastice / tamen si deceptioes fabricet ceptor in multis. vt explicatur est in predicto opere. C. Et q; aggrediatur diabolus magis simplices et rusticos et mulieres / ex illius malitia pcedit. vt per eos facile deceptos arguitur ob ignorantiā: facilius inde trahat astutos. Neq; enim tam facile diabolo crederent isti vel acquiescerent / nisi primo perderent ab his qui talia experiantur q; multis delictis fruuntur ad vora. Sed probodolo bis temporibus vbi qui vulgo reputantur alioquin prudentes / in sanie circa talia reperuntur / ciues inquam et nobiles diuersi generis. quod postea ostendi si opus esset per processum inquisitioz; / immo quod pessimum est / nonnulli etiam qui ordine sacro sunt religiosi tam seculares q; etiam (licet solo nomine et habitu) regulares. Et q; sic inualecat ista labes / potissima causa est quozundam iuris doctozum persequutio / quibus principes Theologie expertes / facile credunt quasi sapientibus. licet in huiusmodi satis rudes exsistant / vt pote dei prouidentiam / demonum prestatem atq; malitiam. et pleraq; alia Theologalia ad que presens articulus reducitur / ignorantes et implent allegationum legum copia solia / que et in pluribus non faciunt ad propositum eo q; puros actus humanos habent regulare leges humane: non autem diabolicis colligatos possunt bene cognoscere. sed solum presupposita cognitione superioris scientie / sacre inquam theologie possunt per nas talibus determinare conuenientes. Allegant et doctores iuris simili nescieria laborantes / eo q; talium notitia / ad eozum professionem non spectet. C. Et etiam hi qui sunt de hac secta sint corrupti circa fidem et bonos mores et appetentes non appetenda sicut sunt micromantici. verum est. Et propterea merito debent sub iudicio patrum inquisitoz; debitas luere penas. et qui prestant impedimentum / sunt fautores hereticozum. Non tamen sequitur q; si micromanticis accidunt delusiones et deceptioes / accidant et ista eodem modo vel vniuersaliter. No enim similia appetunt / nec similia sunt corrupti. vnde nec similitur decipiuntur. Non enim illi vt istam expresse fidem negant atq; baptismum etc. illi communitate laborant thesauris inuenire / vel ad vora feminas inclinari non nisi vt voluprariis licentius et abundantius perfruantur talia scelera committere non verentur. Et hec vna causa...

causarum est q; viles persone multiplicant in hac secta magis q; nobiles: et femine priuare virozum per mundum peregrinantiaz et mercatorio iolario / magis q; alie. Magis. n. hoc ite modo voluprantes inquirunt quibus aliunde priuantur. q; qui talibus abundant omni. Non negamus autem et hos pariter in multis decipi. vt alias dictus est. Non tamen propter hoc debet eozum testimonium in iudicio repelli. Neq; enim propter predictas contingentes quandoq; deceptioes repellitur horum testimonium si deponerent super crimine lese maiestatis humane etiam tempore cursus admissi. vt pura si conuenissent aliqui ciues dum actualiter essent in cursu vel in ludo illo diabolico / de principio occidendo / vel tradenda hostibus ciuitate / credo q; tunc doctores legis Duce etiam nostro Aduersario / consulerent eos omnes esse torquentes et si faterentur crimen / crudeli nec peccarent. Sed de crimine lese maiestatis diuine identidem commissi / quo omnium grauissimum est. c. Argentis. de heret. eozum forte quidam parus curarent. et Aduersarius nihil. vt videtur. C. Ratio quinta ex hoc sumpta q; que facta narrat a strigibus / in spiritu et non in corpore sunt / deicit. Cap. 4. Quarto loco sic arguit Aduersarius. hec oia sunt sumpta per multa terrarum spacia / et quo ad multitudinem hominum qui conuenire dicuntur. xvi. qd. v. cap. Episcopi. ergo etc. Quod si dicatur q; hec non est illa secta de qua loquitur capitulum illud. Saltem est et similis. et que in loca fieri narratur similia sunt illis que per illam fieri credebantur. Porro capitulum illud damnat omnes non solum credentes illa que ibi narrantur fieri in corpore / sed etiam eis similia cuiusmodi non negantur esse ista / saltem quo ad transicum predictum etiam super apparentes bestias / quo ad apparentiam vnitis principis. et quo ad conuentum multitudinis etc. Non licet autem a dispositione retrahimus per sophisticas argumentationes recedere. xvi. qd. l. cap. Institutiones. quia quicunq; scripturas sacro ianctam aliter intelligit q; sensus spiritus sancti flagitat a quo conscripta est: l. de ecclesia non recessit / tamen hereticum appellari potest. xliij. qd. l. i. ca. Quidam. in fin. C. So. hoc capitulum male intellectum a iuristis quatenus hec que ad theologiam pertinent / pertractat / est causa illorum ruine / putantii eo q; in corpore iuris canonici redactum est / posse proprium sensum circa illud ita potere / vt etiam Theologozum comuni sensui se opponant. Sed ad iuristas non pertinet de eo quicunq; cognoscere / nisi q; si aliquo persone inueniantur ea que ibi principaliter reprobantur facere vel pati / vel credere fieri vel contringere / debet infideles reputari. et hereticorum pena puniri. Sed quomodo in talibus que narrantur / et in quibus inueniatur heresis vel non inueniatur / ipsi iudicare no possunt / nisi simul sint et Theologozum et iuristozum est proprium de fide differere / et consequenter de suo contrario videlicet de infidelitate et de omnibus speciebus eius. videlicet Apostasia a fide / heresi / et simplici infidelitate. Oppositioz; est enim eadem disciplina. Sacri autem Theologi determinant non esse hereticum tenere talia que narrantur de strigibus esse vera prout per ipsos inquisitores iudicatur. Et cum his omnibus saluant dictum capitulum concordantes intentionem eius cum verbis. Unde presumpuosis est valde quicunq; purus iurista / Theologozum in hoc sententia se opponens / no minus q; si minister iustitie iudici se opponeret / asserens non iuste danatos quos ille reos mortis esse determinauit / causam cognoscens quom minister ignorat esse dignam morte. Licit autem in nostro prescripto opere sit obiectioni huic plenius satisfactum ex doctrina Theologozum cuncta deducere: nec non a clarissimo pre-

ceptore meo ra in summa q; in ope de strigilamijis: ab auctozibus quoq; libri q; malleus maleficarū inscribit. nihilominus pro pleniori satisfactioe facere huiusce pientis obiectionis oportuna hic hoies in exponendo capitulo illud et hoc in loco deduca. C. Ex auctore Apli. i. d. c. Epi. Iduca / b' delatione copozale ad loquias pres et in accessibiles humana virtute / supnaturalr esse possibilem. Cap. 5. Primo igitur dicendum est q; quantum ad episcopi oditione sensus que habet hic de super illud caplin / multum valet qd ex eodē capitulo habet. hoc inquam q; dicere talia quo ad delationem copozale de loco ad locū / non posse fieri in corpore / contradicit illi caplo / et auctoritati Apostoli in eodē inducere. iuxta sensum que habet in ea Aduersarius (qui tñ non est inuentus ab Aplo / vt alibi dictū est / et infra et replicabit). Resupponit enim auctozitas illa (par putat Aduersarius) paulum potuisse deseri et vsq; ad tertius celi copozaliter. Alias p' cum Aplis no dixisset. Nescio an in corpore vel extra corpus etc. sed pot' dixisset. Scio q; no in corpore / sed extra corpus etc. q; in corpore est impossibile. nisi forte Aduersarius gloriatur ea se cognoscere q; circa talia reuelata / putet Aplm ignorasse. Q; si dixerit Aduersari' i illo caplo vel p' illā auctoritate no b'eri q; possunt demones deseri hoies copozalr de loco ad locū etc. si sciret naturales demonum virtutes: et que per eosdē facta sunt scriptura teste / cofideraret / et nosset suo paruo intellectu dei sapientia infinitā metiri / scrutariq; maiestatem / vt impudenter iudicat deū talia non debere / aur (qd scelestus est) no posse mala pmittere / p' seculo raceret. Voluit aut per inducta exēpla circa paulū et Ezechielē caplin illd docere / q; possibile ē aliqd appere / no i corpore s; i spū et i somnia: vt hoc supposito determinaret illa que narrant ibi quatenus fidē tēgūt / ee falsissima. C. Quartus principaliter esse facta prodere Concilium intendit in. d. c. Episcopi. Cap. 6. Secundo dicendum q; duo sunt falsa et heretica q; principalr narratur in illo capitulo. Primum q; vera esset dea que apparebat in forma Diane. Sic. n. iuxta errores gentiliū aliquid numinis putaret extra vnū deum. et p' pluralitas deozū astrueret. Scdm est q; hoies conuerterent in deos: q; tam herodia q; Dianam prius fuisse feminas ab oibus credebant. et in deas postmodū esse conuersas. his aut / duo alia falsa et heretica connectebant. Primum est q; putabant hec fieri a bono spiritu. Deos em putabant bonos esse spūs ipsi gentiles. qd id est hereticū: q; qui putabant oī. multas deceptioes faciebant / et in multis deprehendebant esse mendaces atq; maligni. hoc aut deo et sanctis spiritibus conuenire non pot. Scdm est q; se vocari credebant ad seruendū et obsequēdū numinibus illis. Cetera vero in caplo / introducunt quidem vt ordo narrationis eoz que de mulieribus dicebant / perse cre haberet / non aut vt impossibilia censerent aut declararent / nisi quatenus erāt predictis coniuncta q; vere impossibilia sunt: illa credere / constitunt in fidelem. Et propter hoc capitulū illud in fine concludens / non reassumit cuncta que narrauerat quādo sententias damnationis pronuntiat: sed ea tantū execrando que principaliter intendebat / quasi dis-

Ratio quinta.

Intrius veteri: inas dicit. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius aut in deterius/aut transformari in aliam speciem aut in alia similitudine nisi ab ipso creatore qui omnia fecit et per quem omnia facta sunt/infidelis est et infideli deterior: hoc ubi. In hac autem determinatione clauduntur quod homines non possunt conuertere in deos: et conuenter hoc sublaro non sequi pluralitatem deorum quam supra in eodem capitulo ostenderat ex narratione illarum muliercularum inferri. Et tantum propter hanc opinatam deorum pluralitatem declarauerat eas a recta fide deuiare/et errore paganorum inuoluit: et non propter alia que prenarrauerat. Illam enim sola rationem assignauit quare inquam errore paganorum diceret eas inuolui subdens. cum aliquid diuinitatis etc. Similiter quando circa finem dicitur quod qui talia credit et his similia/fidem perdit etc. ne forte quis putaret intelligendum hoc esse de omnibus quod premisserat/subiungit. Quisquis ergo etc. q. d. Qui hoc et quod in eo cluditur prout supra explicatum est credit/infidelis est/et pagano deterior. Ex hoc autem quod pagano deterior/quod prius erat per fidem illuminatus: quod paganus adhuc non habuit. Impossibile est. n. et per dei potentiam quod in verum deum hoies conuertantur. Et illi tamen potentie subdit/hoies deos facere/et denotariorem tamen et stultitiam sic dicitur/et est in superna stelligentia quod curam hominum inferiorum et vniueriali habere vident. Ab vniueriali quippe rerum prouisione/nomen sumit deitatis secundum Dion. xij. ca. de diuinis nominibus. quauis et paganorum plurimi non putarent deos omnes esse incorporeos/sed eorum plures in similitudine hominum corporeos: solaque parte diuersos aut mutaret. et etiam narratio capituli huius preterit. Intelligit autem non posse creaturam unam in alia transformari nisi per dei potentiam quantum ad transformationem substantialem nulla concomitante corruptione. Sic. n. pprie puerio solum dicitur. n. vna creatura per corruptionem et non vnam generationem mutetur in aliam/omnino dicitur in ma/nō est impossibile in natura. Eadem quippe materia que prius fuit sub forma asini. post est postea sub forma bouis. et dicitur/et est improprie asinus mutat in bouem. Quod et modo non potest quicquam in celis celestesque creaturas mutari/et in deum. quod hoc non sunt generabilia aut corruptibilia. Quod vero vna species pura vnus homo mutetur in aliam/ita quod puera in illa. pura in carum/non media generatione. hoc est soli deo possibile. ut dictum est. De his autem transformationibus et puerionibus quod tota vna substantia creata in aliam totam vel meliorem vel deteriozem conuertitur/intendit capitulum. Et in hoc errabat pagani/purantur hoies mutari in bestias. sicut extirnarunt Socioz Biomedis alios quod in aues/alios vero in lupos esse conuersos. et sic in deterius transformationem esse sortitos. Et aliquos hoies in meliorem esse mutatos pura in deos. ut dictum est. Non loquitur autem capitulum de mutatione accidentalium pura de sano in infirmum/de calido in frigidum etc. Ita enim mutationes non solum deum sed etiam creaturas posse causare/nullus dubitat. Unde capitulum ut has excludat/dicit in aliam speciem. hoc est in aliam naturam specificam. licet forte non intelligat etiam esse alia res secundum speciem sed solum secundum individuum in eadem specie. pura si vnus homo conuertetur in alium hominem: quod solus deus facere potest. Idem etiam hoc quod dicit aliam specie

clam/interpretari aliam figuram. hec enim eo quod signum proprium speciei sit/etiam species nominat. Videmus enim omnia que diuersa sunt secundum speciem in corporalibus/esse quodque diuersa secundum figuram. Et in alia similitudine que versus prouenit ex diuersitate figure. Itaque quod est per demonem facere quod aliqua creatura vnus species habeat figuram alterius: pura quod homo habeat figuram asini/ut per hoc vel sit asinus. vel similibus asino. Idem est in facere quod homo appareat/asinus vel alia bestia/nō per mutationem sacram in hoie illo: sed per mutationem sacram in oculis intuentium. ut sepius dictum est in prefato nostro opusculo de strigibus. Cetera que in capitulo illo referuntur/falsa quidem sed non impossibilia etiam demoni plura censent. Cap. 7. Tertio dicitur est quod alia que illo capitulo narrantur/pura de delatione corporali super bestias. id est super demones in formas bestiales se transfigurantes per multa terrarum spacia: de visione multitudinis hominum/illarum etiam Dion. de quibus ibi fit mentione: obsequia eisdem exhibitis. dicuntur quod esse falsa/nec vere prouenire. sed in somnis et in spiritu illo et in mulieribus illis. sed non de ibi nec est verum quod sunt impossibilia demonum/aut quod creditur hoc posse fieri a demone sit infidelis/et non ita reperit/quod conclusionem inferat dicit. Quisquis ergo etc. nec in ipsa illa conclusionem clauduntur: sed neque in ratione qua mulieres ille et oes eis credentes dantur quod a recta fide deuiant et errore paganorum inuoluerent. ut per et versus capitulum. In opusculo et non de claratum est per sacra scripturam scriptosque doctores multa talia posse fieri virtute demonum. Unde sequitur quod si sic intelligeret capitulum illud/ut isti viri sentit et exponit/esset periculosus in fide/sicut et isti periculosi loquantur dum dicunt talia non posse corporaliter accidere. et reclamandum esset tale concludit et si geniale fuisset ad demonstrandum ad cuius sententiam cum sit caput ecclesie et oculi/pedit cuiuslibet cause fidei determinationem/ut bene examinetur. hinc exponeret et declararet intentionem spiritus sancti in illo/et non male sententiam. sicut et isti hoies consequendi sunt per inquireres ut melius loquantur in ista materia quod facit. Aduersarij. Exponenda est autem intentio spiritus sancti in capitulo illo preterea consummiter ad sacras litteras et non per eas. Cuius perspicuum quoque est quod non habet ex auctoritate sacre scripture in eo inductis quod predicta non possint per demones fieri. Sed determinat capitulum illud diuinitatem inspirationis sanctis patribus/et talia de facto falsa esse fuerunt/quod mulieres ille qui vere conuertuntur referantur. et quo deludebant ostendit/quod iniqui putabant in corpore fieri quod in somnis vel solo spiritu prouenirent. et ostendit possibilitatem talis delusionis ex quotidiana experientia/quod multa videntur in somnis et in vigilia nunquam sunt visa. ut facile possit inferri/et si hoc per resolutionem vaporum ascendentium ad cerebrum prout a natura causari/comouedo spiritus imaginationis/multo magis virtute demonum/cui corporalia omnia inferuntur quo ad motum locale subiciuntur ad nutum. Idem. n. si imaginatione et melius et fixo determinare spiritus/ut hoc vel illa magis determinate reperiret prout vult/ut videtur seu imaginari magis appareat quod visum/et in somnis coringat/vel alio modo infra declarando sic spiritualiter deludere quod omnino putarent sic euenisse sicut apparebat. Cuiusmodi autem dicitur capitulum per exempla sacre scripture tam in Saul quod in Ezechiele/et alia visio ab ea quod per oculos corporeos exercere haberi possit/sive per imaginationem ut in Ezech. siue per intellectum ut in Saul. Non est autem intelligendum verbum spiritus quod ipse nesciret an videret in corpore. id est per oculos corpales quod vidit in raptu/aut nesciret quod non esset raptus corporaliter in paradysum. Ita enim. n. sensum falsum et erroneum habebat quidem iudeus ut refert Dionysius Hieronymus. in plogo super Daniele/quod sensum reprobat Dionysius Augustinus. super Beatus ad Iram/et Augustinus ibi exponit/nesciebat an anima sua esset prout tunc in corpore/vel certe separata. ut approbat et. s. Thoma. verit. q. 13. ar. 5. et 22. q. 17. ar. 6. Idem

Idem enim utroque modo se habens spiritus sanctus rapti/ut determinat sancti Doctores: sed nescit quomodo factum id fuerit. Communis tamen opinio doctorum est quod anima per essentiam esset in corpore/et corpus in domo Iude/ubi iuenerat cum Ananias. ut dicitur Act. 9. Sed tamen hominantes quod predicto modo imaginari vel intellectualiter videntes/cognoscunt postmodum cum in se sunt reuersi quod prius corporeis sensibus talia non viderant/et quod alius est eorum status in vigilia. et alius dum sunt in tali abstractione vel raptu. Et quod vident vigilantes/vera sunt. que vero dormientes vel in raptu/sunt vel falsa sicut in somnis visa/vel similibus ludens falsorum ut in pluribus. ut in visione imaginaria a malo spiritu causata et excitata vel similitudines verorum sicut in visione imaginaria causata a bono spiritu: vel certe et vera sed intellectualia: sicut que videntur supernaturaliter per intellectum a deo. Cuiusmodi modis contingit aliquid in spiritu cognosci. Cap. 7. Sed quia scelerate ille mulieres astruebatur postmodum in vigilia quod ista sibi vere contingerent que narrabant non poterant secundum predictos modos in spiritu talia videre. Et propterea sciendum est quare quod vult potest aliud dici cognosci in spiritu. Anno modo ex parte subiecti. quod versus ille quod videtur poterant iam simpliciter vel aliquo modo spiritualiter videri non per corporeos oculos. Et hoc contingit predictis duobus modis. versus per visionem intellectualem/et per imaginariam. Intellectus enim vis anime simpliciter spiritualis est. Anus autem imaginaria que corporeo organo opus habet in suis operibus. que tamen primo terminatur ad species sine materia naturali/res corporeas respicientes: non autem ad corpora ipsa vel corporea ut in se sunt/sicut faciunt sensus exteriores vna cum sensu communi. Alio modo aliquid cognosci in spiritu ex parte obiecti/et versus id quod cognoscitur est vel simpliciter vel aliquo modo res spiritualis. Et consequenter hoc et contingit duobus modis. Anno modo quod id quod videtur in se quidem est quoddam spirituale/sed apparet corporaliter oculis vel corporeis. quo modo demones et anime separate quod apparent in similitudinem hominum in somnis vel abstractione sensuum/et etiam in vigilia. Et in abstractione sensuum fit per specialem aptationem specierum in fantasia opere ipsius substantie separate. In vigilia vero per virtutem eiusdem spiritualis creature condensando aerem in formas corporeas et visibiles/et in nocte quod luce causata per aliquod lucidum corpus virtute supernaturali similiter apponitur: licet non semper tale corpus luminosum appareat sed solum lumen eius/operante sic eadem virtute nature spiritualis pro voto. Et hoc modo mulieres ille sceleratissime videbant in spiritu diabolum in forma Diane vel herodiadis vel et aliarum personarum. Alio modo quod id quod videtur est in se quoddam corporeus et versus corporeum videtur/sed non talis figure vel forme qualis in se est. sed alterius. Quod fit ut non illa res quod est/sed alia videatur. Quod contingit ceteris fieri non per bonos spiritus sed opere demonum. eo quod tales visiones sunt ceteris deceptione. Idem tamen et a bono spiritu fieri talia/bona intentione rectosque sine pro dei voluntate. Sicut beatus et Clemens papa suis orationibus impetravit ut in oculis Sisinij ministrorum eius columna videtur esse persona spiritus sancti quod ligaret

et traherent: quod ministerio bonorum angelorum factus esse non est dubitandum. Sicut autem hec in oculis intruerunt/psringendo talisque alterando oculos illos/ut aut res appareat quod in se sit. Et hac ratione visio hec prestigium nominatur. Anno etiam modo demones repositi beati Machabij psringebant oculos intuentium quandam mulierem/ita ut videret eis equa esse non mulier. oculos vero beati Machabij psringere non valuerunt/sed semper sibi visa est esse mulier non equa. quam tamen sibi cognari mulieris psringebant curanda/ut equas. A qua et delusione/ut dei precibus liberant eosdem cognatos. hoc igitur modo et mulieres ille de quibus in. d. c. Epi. sermo fit/diaboli tam facte captiue/ab eodem deludebant/ut videret eis et vigilantibus videre multa quod non eo modo erant quo videbant ab illis. Unde non mirum si se putabant esse quod in loco ubi non erat: potari et ad diuersas partes et regiones/cum dormi forte residebant quod immobiles. Sicut enim potest demon per prestigium facere quod videatur id quod est coloratum vno colore/esse coloratum alio. et quod est vni figure/esse alterius. ut per in supradicto exemplo de muliere que videbatur equa potest per prestigium facere quod aliis sibi videatur moueri vel deponari/qui tamen quiescit. Sicut. n. color est proprius visus obiectum/ita figura motus et quies/etia sunt. ut docet philosophus 2. de anima. Solens igitur. d. c. Epi. ostendere quod ille mulieres decipiebant/omni putabat per oculos corporeos naturaliter videre quod tamen non vere videbant/parefacit plures esse videndi modos quibus ille poterat delusione diaboli deuari. et contingit aliqd videri aliter quod sit tam in somnis ut experimur/et in visu. s. interiori per formas imaginarias vel et intellectuales. quod etiam in spiritu predictis duobus modis extremis. Quorum illud quod est ad rem in se penitus spirituale/explicit per apli auctorem qua dicit angelus sarbane transfigurari se in angelum lucis. Eos vero modos qui per imaginationem ut diximus vel per intellectum perficiuntur/exemplis inductis de Ezech. et Idem manifestant. Applicatio predictorum ad presentem de strigibus considerationem. Cap. 8. Quod si quispiam ex dictis arguat quod pari modo potest consummiter ad capitulum illud concludi quod hinc sunt de secta strigium decipiant a diabolo/purantur se potari ad longinquas partes/et multitudine personarum videre quas afferunt conuenire cum Diana ludit/comedere/bibere/luxuriari/et alia que narant facere: et tamen ista non nisi prestigiose vel apparitione demonum eis coringant. Respondetur quod diaboli sic posse mulieres istas decipere sicut illas tunc deludebat/non est negandum. Sed quod non sic deludant/quo ad multa quod ab eis enarrant/ex duobus penditur. Primum est euentus quo ad corporalem delationem ad longinquas partes. eo quod plures persone longius deportate et in loco distanti derelicta feruntur clarissimis et multiplicibus testimoniis. Multoties et visa est mulitudo sic ludentium ab alijs quod non erat in illa societate/et cum eisdem sermo habitus/ut per exempla et videntium ostendimus in psaro ope. S. et in agro Bux. (ut fert) accidit diebus nris/queda in loco eminentiori positus nocte videre plura luce multitudine velocissime per via inferius ambulare: in quod cognouit presones/et ab eis cognitum fuit. Sed per timorem in soliti ac preternaturaliter

lis illi occurfus/nihil eis loquitur est. Postera vero die vna mulieru illaru currens ei dixit. Hac nocte fuisti in magno periculo. qm illo in loco nos vidisti curretes. Laue ne de cetero tali hora ibi iuentaris. Hac autem no potuiffet saluari sic vt presertim eue/nisse q vtz recordarentur z conuenient in talis rei notitia nisi non vere ibi ambo fuiffent nisi forte dica/tur q omnes homines pariter deludantur z som/nient: q semper diabolus sit intentus fantasmata hominum transformare/vr conueniant in imagina/tionibus reruz quas putat insinul experiri. Quod asserere non nisi delirantis hominis est. Secundum est diuersa versuri hostis decipiendi ratio vel causa. Nam mulieres illas de quibus. d. c. Episcopi loqui/tur/ad hoc solu deducere volebat/vr putaret Dia/nam vel etiam herodiadem esse deas: z consequen/ter infidelitate z erroribus paganoru illas inuolue/ret q esset aliquid veri numinis preter deum vnum verum opinari. Quod quidem facere poterat z meli/ius decipiendo eas per prestigium z apparitiones diabolicas/quo minus perenderent se decipi quo vigilare se cognoscebant. qz per imaginarias visio/nes aut in somnis/ z qz etia per realem delationes. Sat enim illi erat/loca quasi distantia presentare/ in quibus multitudo z societas magna videretur/ apparente diabolo preterendenteqz personaru figu/ras vt supra dictum est. vt sic facilius subijpfa sin/gule persuaderent veram esse deam cui tot persone obsequerentur vt Decultuzqz illam diuino prole/querentur. Has autem personas de qbus nunc ser/mo est/inclinare diabolus laborat/vr p voluptates corporeas sic eas sibi constringat amore/vr non ti/meant aut vereantur fidem christi atqz baprtismum abnegare/ne tot oblationibus priuent/ z demum multas subijciant/instigediis penia. vt supra in ope/re nostro/prolixo sermone declaratum est. Ende ve/ras z non prestigiosas delectationes ta cum demo/nibus in forma rami humana apparentibus qz cu hominibus ad luduz partiter deportaris ministrat. quod non tam facile possit z ad manu nisi eas cor/poraliter vno in loco cogere. Et quia per se no pos/sent tot ex tanta distantia aut tam cito conuenire/ portar eas. qz qua ille delatione cõsequenda exhi/bent obsequia sacrilega vnguentorum z aliorum si/gnorum que ad pacta federis iniqui pertinet inter ipsas z demones. vt ex omni parte ipsarum animas illaqueatas teneant. Hater igitur q non est similis ratio vtriusqz casus. Et propterea nulli mirum esse debet si non possit ab his vt a similibus argumen/tum trahi. Detecta quippe cum esset malitia demo/nium in prima illa delusione per vigilantia sancto/rum episcoporum z sacerdotum/manum ad fortio/ra Diabolus misit. z aperte se Chusti hostem pate/faciens/auertere ab eo conatur fideles ipsos p exhi/bitionem z procuracionem delectabilium. Adeo qz nunc inualuit ista pestis/vr dixerit in quadam con/cione Diabolus qui in forma picipis apparebat (vr reuerent qui affuerant nonnulli ab Inquisi/tore deprehensi). Sitis omnes bono animo. Neqz enim elabentur anni multi q numero superabitis christi fideles. Quod optime Diabolus obriner sus/fragio Adversarij sibi qz similitum qui se patribus Inquisitoribus opponunt/dicentes hoc esse delira/

menta/sicqz sceleribus his apostasia fauent/ z in be/resibus suis indirecte confirmant. Huius enim prepe/direntur patres inquisitores horum molestis quo/rum sepe principes tanqz sapientum suasionibz in/clinari denegant auxilia inquisitionis officio debi/tariam eouidemferuentium Inquisitorum zelo/sera hec esset penit/ delecta/vel certe extra fines christi/cularum procul fugata. sicut omnes alij hereticis quoqz occidentalis omnis plaga christicolaru plena erat/ex Italia finibz expulsi sunt opa strenuissimoz christi militum patrum Inquisitorum sequentium vestigia fortissimorum pncipum atqz Bucu pre/ceteris p atriarche Dominici. qui primus in par/tibus tholosanis z albigeniis sanctissimo hoc offi/cio functus est. z vicissimim atblete p Petri marty/ris primi Inquisitoris in Italia/supinfusa postmo/dum luce clarissime ac profundissime doctrine pre/alijs angelici doctoris. s. Tho. de Aqno/qua ois be/reticoz infestatio tenebruzqz penitus abolita sunt. Cursus in solo spu aliqua fieri contingit duo/bus modis: quorum vnum. d. c. Episcopi. tantu/ prosecutur. Cap. 9. Sciendum est quinto. pro clariori etia ex planatione predicti capituli. q aliqua contingere in solo spiritu potest intelligi duobus modis. Vno modo q nullatenus fiat in cor/pore vigilando sicut ea que accidunt in somnis ran/tummodo. z que sola imaginaria vel extrafi videntur fieri. Alio modo q licet aliquantulum fiat in vi/gilia/non tamen sunt naturaliter tantum in plena vigilia/ sed semper aliquid interuenit opere diabo/li confictuz modis supra declaratis. scilicet vel per prestigium vel etiam per demonum apparitionem in corporeibus assumptis. Verbu ergo predicti. ca. quo dicit ea que ibi narravit q intelligenda sunt in so/lo spiritu aut in somnis facta/ intendit hoc secundo modo. non autem primo. Quod quidem probatur primo/ qz primo modo non potuiffet sic eas delude/re/vr vigilantes postea/putarent se soluta sensibus fecisse/que in somnis vel extrafi seu in raptu tantum per visionem scz imaginaria acciderit. Cognoscit enim naturaliter homines dum vigilans differentiã status vigiliæ atqz somnij: extrafi/ z corporee visio/nis. Nam differentiam inter vigiliam z somnum/ nullus est qui se cognoscere non experiat. Cui etia cognitioni ratio suffragatur. Nam cum id sit sen/sus somni z vigiliæ sibi philosophum in libro de somno z vigilia/ sicut vniuersaliter omnium cotra/riorum est eadem cognitio. z nulla sit certior cognitio apud nos qz sensus exterioris circa propria sensi/bilia. vt habetur. 2.º de Anima/ propter quod etiaz circa hec non contingit sensum errare/ sequitur q quilibet certissime cognoscat differentiam status quando vritur sensibus corporeis ab omni statu quo eis non vritur/ siue dormiat siue quomodolibet extra se fiat. si tamen sit sanus corpore. Differentiaz quoqz status dum quis patitur vel non patitur ex/ tantum/ dubiu non est quin eadẽ ratione cognoscat qui talia patitur. Unde etiam Ezechiel cogno/uit differentiã status de quo dixit se fuisse in visu in Ierusalem seu in spiritu/ a statu plene vigiliæ quan/do hoc referebat. Et quado sic fuerat in spiritu/ no est putandum q crederet se esse tunc in corpore in Ierusalem

Ierusalem. deceptus enim fuisset. quod non est con/cedendum vllatenus in propheta Domini. Mulie/res autem ille putabant se transferri corporaliter. perficere quoqz vigilantes quecumqz narrabant/ z dum essent postmodum in plena vigilia/ hoc ipsum vere factum predicabant. vnde facile patet q non simpliciter in somnis aut in raptu eis hec continge/bant. Secundo etiam probatur hoc ides. quia si ca/pitulum veller q ille mulieres deluderent z in som/nis z in spiritu simul/ hoc esset i possibile/ nisi ad mo/dum quo angelus apparuit in somnis Ioseph aut etiam Petro extrafi passio. z tunc optime cognos/cissent mulieres ille q visio fuisset solum/ imagina/ria sicut illi cognouerunt. Si vero capitulum intren/deret q hoc accidisset vel in somnis tantum/ vel in spiritu tantum. tunc falsum poneret capitulu dum fm istos Opinãres vtruzqz modu delusionis astruit interuenisse. Si vero mulieres quasdam intenderet in spiritu vel raptu delusas/ quasdam vero tantum in somnis. tunc quelibet per se cognouissent in vi/gilia demum posite differentiam status. vt dictu est. Unde exponendum est q. v. ca. tantum voluit in/sinuaere per hos duos modos magis notos in scriptu/ra/ modum in genere quo aliquibus videatur vere aliquid fieri/ quod tamen vere non fit. Sub quo ge/nerali modo/ no nisi duobus his specialibus modis vtz per prestigium vel apparitionem spirituum in corporeibus assumptis contingit homines sic posse deludi/ vr pudent in plena vigilia cõstituti sic se res habuisse sicut eis videbatur dum deluderentur. Et sic habetur sensus spiritus sancti in illo capitulo. qz hic sensus solus est verus. vr deductum est. Scrita/ris autem z no falsitatis auctor est spiritus sanctus. Non autem generalis etiam concilij determi/natio tam exacte necessitatis fidei vel auctoritatis/ vr verba eius que obscuritatem habent/ z falsa ma/gis videntur qz vera/ non suscipiant expositionem qua trabantur ad sensum verum. quando quidem sacra etiam scriptura que maioris est auctoritatis interpretari possit. Signum autem q maioris sint auctoritatis sacre litere qz concilia in hoc haberi potest q quaquam ineptum quid/ vel contra natu/ralem experientia/ z supernaturaliter factum/ lite/re sacre narrent. vr puta loquutionẽ asine barlaam aut serpenti. Sic tamen tenemur credere/ qz here/ticus statim esse conuincatur qui talia negaret ene/nisse. Non sic concilio tenemur adherere quado ta/lia/ propria z non ipsarum sacrarum literarum au/croitate narraret/ aut factu declararet. Ex qua et minor auctoritate prouenit q non obstante q/ pa/pa vel ecclesia seu etiam generale conciliu quomo/docunqz pronunciet solemniter aliquem esse san/ctum z catholico sanctoru ipsam ascribat/ non pro/pter hoc obligamur tenere q sanctus sit/ licet hoc pie credendum sit. vt dicit sanctus Thomas in quo/libet. 9. act. 16. Si vero in sacris literis tale quid de aliquo pronuncietur/ hereticum esset oppositum opinari. Sicut d. Lazaro. de Latrone. de Apostolis quibus dixit Dominus. Ego dispono vobis sicut di/sposuit michi pater meus regnum zc. hoc autem ex/ alia causa non prouenit nisi q hoc ad supernatura/lem cognitionem pertinet in qua solum concilio cre/ditur vbi fundatur in sacra scriptura. z precipue de

impertinentibus ad fide. Sacre vero scripture ne/cessario tenemur in omnibus absolute credere. Cu ergo possibilitas delationis corporealis hominum a demone habeatur potius ex sacris literis qz oppo/situm. quinimmo lumine naturali cognoscatur. vt sepius in superioribus est deductum/ etiam si conci/lium aliquod asserat tale quid pro aliquo tempore vel aliquibus determinatis personis non contigit/ se/ non propterea putandum est esse determinatum q id fit impossibile factu. immo quod plus est/ non est illi (iuxta ea que supra inducta sunt) sic indubie adheredu/ dum inquam asserit effectũ quid contra id quod scimus esse possibile/ vr non possimus opi/nari oppositũ. Huius enim comprobet illud q sacras literas/ censendum est tale quid a concilio censer/ probabitur pot/ tenedu qz sub necessitate fidei. Quod quidem circa predictum articulum corporee delationis in illo capitulo nequa qz fit. nec illud credere vel non credere factum/ ad fidem spectat/ sicut spe/crant illa quatuor de quibus superius dictu est. d. c. principaliter intendere/ z q ab errore in talibus auertere conat Chusti fideles/ ne fiant paganis de/teriores. Non determinatur in. d. c. Episcopi. esse impos/sibile illa fieri corporaliter que quandoqz contin/gunt in somnis. Cap. 10. Sciendum est vltimo pro eo. cap. declarã do q in eo non determinatur esse impossibile talia omnia fieri corporaliter. vt igno/ranter putat Adversarius. Nam quod dicit (cum mentem cuiuscunqz mulieris ceperit/ z hanc per in/fidelitatem sibi subuigauerit/ illico transformet se in diuersas species personaruz z similitudines zc.) non sic accipiendum est/ vr illa coniunctio (cum) ha/beat vim inferende necessitatis antecedentis huius/dicti ad consequens. sed contingentie seu possibili/tatis tantummodo. Intendit enim q possibile est de/moni tales mulieres deludere tali mo. Unde si asse/rant se vere z in corpore deportari ad seruendu dia/ne tanquam vni deorum/ no propter hoc credendu est q diuina dea fir. z ei vel herodiadi ab aliquo ve/re seruatur vr domine. Cum enim hec falsa sint vr edocet fides/ oportet de necessitate dicere q talia se credentes experiri/ deludantur a Diabolo falsitati omnium primo fatore. Si vero no dicantur aliqua contra fidem z ob hoc impossibilia esse vel fieri: sed potius asserantur ea que facile possunt contingere/ puta q multa fiat in opprobrium fidei/ dum eident fidei baprtismoqz renunciantur/ z q ad hoc portetur a diabolo. vt facilius z sine timore in loco semoto p multitudinem fiant: non est hoc negandu ex inten/tione capituli illius. Immo si ratio iuncta experien/tie conuincat q diabolus hoc modo sue melius ma/licie satisfaciãt/ non est contra capitulu illud q sic fieri vel euenire credatur. Et ideo si talia denuncien/tur z testibus confirmantur de visu: z ab his preci/pue qui expertos se asserunt hec omnia vel similia non minus hec a iudicibz fidei credenda sunt/ qz ex similibus indicijs tantu moti sancti Doctores cre/diderint minus credibilia. puta q detur incubi ac succubi demones. vt in libro nostro deductum est. Et eo precipue q determinationes conciliorum cir/ca fidem/ theologorum proprium est declarare quo

intelligi debeant / non canonistarum / minus iuristarum. Et ideo si patres Inquisitores qui communiter profundissimi theologi sunt iudicent talia non contradicere predicto cap. non pnt iuriste absqz nota temeritatis eis opponere. Debet enim vnus quisqz gradu suo contentus esse / suarum virtiu menturam non excedere. Vnde que diximus in primo opere nostro / incertum inquam esse an particulare vel generale fuerit illud concilium. an rite congregatum / vel etiam confirmata decreta eius per sedem apostolicam. quis auctor. quo tempore. cum precipue inter concilia Generalia non annumeret. di. xvi. c. primo. Vnde si liber sine certo auctore ex hoc ipso computatur inter apocryphos. multo magis Concilium predictis conditionibus incertum. Nec auctoritas S. Marii sufficit / vt eidem fides indubia prestari debeat: cui multa alia que referunt inter palaeas computantur. Quae si etiam giale ritibus congregatus / et confirmatum concilium fuerit / no adimitur cui ber reclamandi facultas ad apostolicam sedem. vt supra probatum est / vt eius verba obscura / et que erroru occasio esse pnt melius declarantur / et exponantur sin debitu sensum. Sed et plures Pontifices declarauerunt inueniri modo talia / corporaliter qz fieri iudicant patres Inquisitores. immo processus eoru iudicia qz confirmantur / at qz sententias contra tales personas sceleratissimas. / et vt executioni mandarent fauorem impenderunt. Sicut nuper etiam Clemens vii. precepit dno Subnatorum Pont. vt daret omnem fauorem patri Inquisitori Armeni contra quosdam infectos heresi strigiat. Et breue incipit. Accepimus non sine animi etc. Haec aut dicunt patres Inquisitores in cursu plurima nephadissima in oprobrium fidei committere / quoru gratia heretici iudicantur. Non potest ergo dici qz talia fiant tantum in spiritu aut in somnis sin intentione / et intellectu Aduersarij. Alias in somnis quis incurreret heresim. qd est falsissimum / cum nec etiam minimu peccatum in somnis per se committi possit. Immo seque retur qz Papa qui contra predictos fauore prestat Inquisitoribus vt diximus / et non nisi aplica auctoritate. iam vt Papa erraret / immo faueret erratibus si contra determinationem concilij patres Inquisitores sentirent. Nulla ergo concilij cuiuslibet determinatione predictis Inquisitorum iudicijs aduersari potest. Sed qui eis potius aduersant / manifestissime fauent hereticis: et fidei catholice inimicis. vt ex premissis clarissime constat. Et cum addit vltimo aduersarius non esse recedendum a dispo ne textus illius per subtilitates sophisticas et argumenta. veru est. Sed intelligitur a vera et bene intellecta dispo ne textus. qualem ipse non possidet intellectu / vt prolixè factis deducimus est. Auctoritas etiam quam allegat ex. c. quidam. xxiii. q. iiij. licet non sit ad propositum / quia loquitur solu de sacris literis noui ac veteris testamenti / inter quas non annumerantur determinationes conciliorum neqz ad earum auctoritatem attringunt. vt supra deducimus est. tamen adhuc dicimus qz predictum sensum quem dedimus / flagitat a nobis spiritus sanctus. vt diffuse supra pbauimus. no autem sensum quem dedit Aduersarius: immo est et aduersus cum sit falsus / et ad heresim deducens. vt etiam infra tangemus.

Sexto Rationem sextam ex presumptione iuris assumptam. Septimam quoqz quia procedit hec a spiritu maligno. nequaquam preualere. Cap. 11. arguitur ab aduersario. Hoc habet presumptionem iuris / immo de iure probatur per. c. c. Episcopi. Ergo non admittit probationem in contrarium. vt no. in aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. C. Solu. Immo non habet nisi apud non intelligentes iura vt intelligi debent. vii contra tales admittitur probatio. Et si etiam contra habentia presumptionem iuris non admittatur probatio in iure: admittitur tamen in scientia si periti. cui est iudicare et examinare / an tale quid bene statuat an non. an presumptio illa rite per textum habeatur an ignoranter. vt sit in proposito. Quia nec ius nec rite accepta presumptio iuris contra determinationem theologorum inuenitur circa presentis questionis articulum. vt deductum est in precedentibus.

Septimo sic arguit. Procedunt hec a spiritu maligno / falso / medace / et deceptor et qui multos habet nocendi modos. Ergo magis debet dici falsa qz vera. Et sic processit capitulum Episcopi. C. Solu. Ex hoc qz horum omnium auctor principalis est diabolus / non sequitur qz omnia sit delusoria et falsa. Sed bene sequitur qz omnia faciat intentione nocendi / siue vera sint siue falsa. Solu. p. histica valde est ratio ista deducens ad manifestas hereses et apertissimas falsitates. Si enim diabolus quia falsus est / mendax atqz deceptor: non nisi falsa et delusoria dicat et faciat. sequitur qz omnia que referuntur in Euangelio dicta per demones de domino Jesu / falsa fuerunt. Et sic falsum esset illud esse xpm et filium dei. qz hoc dictum est a diabolo. quod est hereticum. Similiter omnia que comprobatur per eos fieri vel dici per maleficos vel arrepticios / opera falsa erunt vel delusoria: sicqz delusori essent cruciatus / innumeraqz maleficia quorum ipsi sunt causa. Falsa essent omnia demonum dicta dum respondent exorcistis inuiri. que omnia cum sint manifestissime contra omnium sapientum estimationem: et contra id quod quotidie experimur / patet quid momenti habeat ista ratio ex cuius assumptis principijs hec falsa sequitur. Veritatem ergo diabolus sepe dicit. sepe no fallit neqz deludit. Sed hec omnia facit vt tandem validius decipiarum: ex his sibi fides ab iniquis prestat. Quod no accideret si semper falsitatem diceret / si semper deciperet / aut deluderet per cunctantes vel innocentes: sed potius ab omnibus etiam pessimis hominibus fugeretur et euitaretur. Et quia veritatem etiam no loquitur nisi vt fallat: ideo Dominus non sinebat demones loqui etiam quod verum erat. vt habetur. Luc. capi. 4. Et hec sufficienter ad argumenta Aduersarij qz in primo illo tractatu de Lamis. pro sua fantasia que continet falsitatem / inducit.

C. Finis.

Explicit primus Tractatus in Pontinibium de Lamis. Incipit Secundus.

Vnde igitur eo qd primo propro suam / quomodo inquam rationes Aduersarij contra veritatem facte no procedunt. videndum est illud qd 2o promissam declarare / quo videlicet rationes quas pro opinione qua defendimus ipse proposuit / no nisi erronee soluat. Alias aut rationes ad idem / in priori opere nostro produximus. Prima ergo ro pro nostra opinione ab Aduersario vt eam soluat inducta / talis est.

Ad rationem ex coi strigum concessa supra solutio deicitur Pontinibij. Cap. 1. sunt de secre strigatus / confitetur iuri dice se ire ad cursum / et negare fides / facere homagium diabolo / et alia que narrat. ergo credendum est hec esse vera: procedendum est facere hereticos. C. Solu. aut dicens qz confessio talium in iudicio est erronea / et no admittenda cum sint persone delulse. nec confessio ista continet verum aut possibile. et qz respuunt ista ius / et natura / confessio distat ab actu. Vnde non valet dicere / sic farentur. ergo sic est. Et quicquid est contra naturam / deficit in suis principijs. ergo naturaliter impossibile. Item no statur regulariter in criminalibus confessioni rei / nisi in causa heresis metalis: qz no potest aliter probari qz per confessionem: non aut de actu ad extra / et maxime de minus verisimilibus / vt sunt ista. Pro predictis aut allegat plures auctoritates. iuristarum. C. Sed hanc solutionem falsa multa superponere super que fundatur / patet ex his que in premissis tractatibus dicta sunt. Falsus est. n. primo qz tales psonae sunt a diabolo vniuersaliter delulse / quo ad articulos hereticos pp quos principaliter eos procedunt patres Inquisitores. Vnde licet in aliquibus concurrentibus deludantur / non tamen sequitur qz non possunt vera confiteri que erronea sapiunt aut patrarunt. Et iudicium Theologorum / et quibus incumbit ex officio / non autem eorum qui sunt puri legiste / erit distinguere et cognoscere an iste sint delusiones vel non. Et sin allegata et probata / esse talia vel non esse contra fidem / procedunt ab soluendo vel condennando de consilio peritiorum / cui tamen cum stare sin iura non teneantur patres Inquisitores / presupponunt esse periti in iure / et qz eius ad ea preferunt que spectant ad officiu suu. Vnde nemo se debet illis opponere: sicut nec alijs iudicibus in his que pertinent ad forum suu. Falsum est etiam immo hereticum qz ista sint impossibilia ab solure vel scdm ordinem nobis reuelatum in sacris litteris / licet sint impossibilia plurima naturaliter sin virtute humanam actiuam. Excedit enim virtus demonis virtutem et potentiam hominis cuiuscunqz. Juxta illud Job. 41. Non est potestas super terram que ei valeat conpari. Et loquitur de diabolo et sathana. Ex hoc aut bene sequitur qz ius ciuile / qd non nisi circa actus humanos non supernaturales versatur / ista respuat / no simpliciter tanqz falsa / qz hoc no potest cognoscere aut intelligere sin se. sed tanqz excedentia iudicium et potestatem suam. Et hec est causa quare sancta Mater ecclesia noluit iudicium super talia committere puris iuristis. qz vltra hoc qz heresis est crimen spirituale cuius iudicium soli spiritali et iudici merito reseruat / est etiam

de rebus que sin suam propriam facultate impossibile est eos intelligere. Vnde sequitur qz non possint per eos bene iudicari. sed solum per theologos quorum proprium est ista cognoscere. Et propterea in principio sancta Mater ecclesia commisit hoc officium solis fratribus predicatozibus. in quibus pre alijs a sue institutionis primordio studiu sacre Theologie flozebat. In processu vero temporis etia patribus minoribus in aliquibus partibus demandatum est merito tale munus. eo qz et ipsi licet preter suas regulam / studio sacre theologie egregie incumbant. Et si dicat qz etiam Episcopis committitur hoc officium cognoscendi de talibus et iudicandi. Respondetur qz verum est profecto / et principaliter eis committitur. qz etiam ipsis incumbit ex gradu suo vt sint perfecti Theologi cum habeant alios et illuminare et pascere spualiter circa perfectionem fidei ac bonorum morum. Debent etiam iuxta p. Petri iniam esse parati et dispositi reddere rationem de ea que in eis est fides: vt boni pastores spuales / sibi subiectos ab hereticis et ruzinis sicut oues a lupis roto suo conamine defendere. Et si aliqui non sunt tales. hoc est qz accidunt: et ipsi tade videntur. Ad propositum igitur redeunt: licet hec que supra facultatem naturalis hominum sunt / respuat ius pure humanu. sed de diuino: que tamen statuit iudicari humano more / sin inquam allegata probataqz / quantum fas est in talibus. C. Falsum est tertio qz in criminalibus no statur confessioni et ratificationi ipsius rei. si preuenierit accusationes aut depositiones / testes et indicia sufficientia / vt semper contingit priusqz contra tales ab Inquisitoribus proferatur inia. Alias opponeret iudicem omnibus semper interfuisse que per Rei facta sunt. Heqz etiam sunt minus ista verisimilia considerata potentia simul et malicia demonum / multitudine quoqz omnigenis testium et reorum vbiqz per christianitatem. Vnde patet qz solutio Aduersarij ad hanc primam rationem pro veritate factas nullatenus procedit.

Ad rationem ex experientia sumptam solutio Pontinibij / reprobat. Cap. 2. per experientiam que est rerum magistris. primo metaphisice. fuerunt hec visa et cognita: Et horum est publica fama. ergo credenda sunt c. In nomine domini. de testi. Et precipue cum fama publica faciat fidem. c. cum oporteat. de accus. ergo etc. C. Respondet autem Aduersarius qz cum ista contingant in solo spiritu / no possunt per experientiam aut per testes de visu cognosci vel comprobari. quia supple spiritualia no videntur: nec experimur nisi ea que sunt in corpore. Ad dir etiam qz si subtiliter examinarentur qui dicunt se talem quadoqz multitudinem vidisse / non de numero illorum existendo sed a longe vel quomodolibet / cognoscere tur qz vel non concludenter deponerent: cum ista dicantur contingere de nocte / et in loco solitario et preter naturam: vel ipsos pariter deludi deprehenderentur. C. Sed solutio ista non procedit. quia contingunt nunc etiam ista in corpore fieri. vt probatum est. Reprobario solum.

Per experientiam que est rerum magistris. primo metaphisice. fuerunt hec visa et cognita: Et horum est publica fama. ergo credenda sunt c. In nomine domini. de testi. Et precipue cum fama publica faciat fidem. c. cum oporteat. de accus. ergo etc. C. Respondet autem Aduersarius qz cum ista contingant in solo spiritu / no possunt per experientiam aut per testes de visu cognosci vel comprobari. quia supple spiritualia no videntur: nec experimur nisi ea que sunt in corpore. Ad dir etiam qz si subtiliter examinarentur qui dicunt se talem quadoqz multitudinem vidisse / non de numero illorum existendo sed a longe vel quomodolibet / cognoscere tur qz vel non concludenter deponerent: cum ista dicantur contingere de nocte / et in loco solitario et preter naturam: vel ipsos pariter deludi deprehenderentur. C. Sed solutio ista non procedit. quia contingunt nunc etiam ista in corpore fieri. vt probatum est. Reprobario solum. Et de possunt experientia cognosci etia a testibus / multo magis a reis et a participantibus in eode crimine. Ipatrum autem Inquisitorum est postmodu iudicare / qualr tibi delusio vel certe rei veritas inue

Ratio sexta.

Solu.

Ratio septima.

Solu.

Solu.

Improbatio Sol.

Ratio quinta.

Solu. Ratio quinta.

natur. & a qua causa ista procedat. Neq; enim diu personam aliquam demones sic illuderent nisi per in fidelitatem mentes earum prius cepissent / vt elici potest ex dicto. c. Episcopi. Et de semper vel causa vel effectus huius nefarii commertij hominum cuius diabolo est Apotasia a fide. quam seruauit et vigi- lantes / & pleno liberoq; sensu vigentes / vt etia ver- bis suis ostendunt. quinimmo alios quoq; iuis ad- hortationibus in idem damnationis baratru indu- cunt. Et de etiam si in predictis deluderentur / qd non est vniuersaliter verus / vt supra probatum est. habent tamen adhuc inquisitores ex officio suo co- tra eas procedere / sicut contra quoscunq; hereticos vel hereticas. Et quanto magis cum heresim & animum apostaticum preendant factis / de hocq; accensur / puta q; opprobrijs crucis sacruq; Chri- sti corpus affecerint / & huiusmodi. Qd aut ista vi- catu fieri nocte communitur / verus est. sed semper locus perfunditur aliqua luce procurata per demo- nes vt possint tenuitatem sacis intueri / conferre ad idem sepius nocturno siderum lumine. quo fit etia vt ab alijs bec longius prospici possint. vt per experientias in nostro opere cogitasse probauimus. Et licet bec fiant comuniter in locis ab habitatio- nibus hominum semotis / non tamen tanta est sem- per distantia q; a nullo habitaculo possint videri. Et si dixerint loci habitatores q; vigilantes & pleno sensu talia viderint a longe vel audierint / proculdu- bio credendum est. Alias vnicuiq; licebit cum au- dierit referri que non vidit aut credit / simpliciter negare & dicere narranti / tu a diabolo deluderis vel delusus fuisti. Licer aut in tali frequentia coringar (vt sepe diximus) multa fieri preter natura vel su- pra / per diabolicam potentiam que excedit huma- nam. concurrunt tamen multa naturaliter facta / sicut q; quandoq; etia pedestres iste maledicere per- sone conueniunt / licet qnq; velocius procedant de- monum auxilio / vt visu pluries comprobati est etiam ab alijs. Quia vero presupponitur q; iste personae subtiliter ab Inquisitoribus examinentur magis q; possit per iuristas fieri / qui tot circa talia contingentia / & maxime preter naturam facta (pro vt diximus) non cognoscunt: que tamē cognoscit Theologus qui nō sanguine vel pecunias / sed Christi honorem fideiq; profectum sicut / eiusq; depressio- nem abhorrent / ideo debet quilibet bonus & sapiens Christianus eorum examinationibus & iudicijs ac- quiescere. nec se illis presumptuose ac ignoranter op- ponere. quando quidem sapientiores mundi hoies immo Pontifices & prelati ecclesie / nō solum eorū iudicijs sunt contenti / sed eis etiam in talibus sa- nozem prestant.

Reprobatur Solo. Pontin. ad rationem pro- bantem realem corporum delationē in cursu esse possibilem ex reali delatione qua Christus dela- tus est in montem excelsum & supra pinnaculum templi. Cap. 3^m.

Ratio tertia pro veritate talis est. De- mon portauit. Dominus nostrum in sanctam ciuitatem & in montem excel- sum. ergo pot alios homines multo magis portare. Re. Non debet de re. iij. Quod etiam comprobati est in multis. ergo & horum etiaz delatio / presertim

cum iurata sit / concedenda est. Respondet Ad- uersarius primo in bec verba. q; consequentia que fit de dicta confessione / est falsa. ergo argumentum quod fit de ea est fallax & nullum / q; destructo conse- quente in quo stat ratio antecedens / destruitur an- tecedens. Seco respondet q; nō sequitur. Diabolus portauit Christū. ergo portat has mulieres. Tertio dicit q; cum capi. Episcopi. negat ista fieri in corpo- re / negat consequenter possibilitatem huius dela- tionis / q; qd est possibile / est admissibile. Cum enim precipiat talia non esse credenda fieri in corpore / vt eadē rōne q; sentiat nec ista a maligno spiritu fieri posse nisi in spiritu & illusione. Ad enim simpliciter & absolute dixisset bec fieri tantummodo in spiritu & non in corpore: q; sicut que rerum natura probi- bentur / nulla lege confirmata sunt. I. Abi repugna- tia. ff. de re. iij. ita que a natura cōceduntur / a lege tanq; possibilia admittuntur. Quarto dicit q; cum bene distinguēt proximus veritati fm Senecas / & indistincte loquens reprehensibilis fit vt imperfe- cre loquens. rectus autē. c. Episcopi qui / supponit spiritu sancto dicente factus / non distinguit sed precipiat non credi ea fieri in corpore. sequitur q; nos distinguere non debemus. Quinto dicit q; non est verisimile patres illos cōditores. c. Episcopi / nō fuisse memores delationis Christi & aliorū a demo- ne. & tamen bis non attentis / dixerunt ista nō fieri in corpore / inducētes ad hoc exēpla Esch. & Isau- li. ergo dicendum est q; noluerunt exemplum illud de Christo & de quocunq; alio attendi. Nam de exē- plis non est curandus. l. Nemo. C. de sententijs. Et ea que raro accidunt non faciunt legem neq; regu- lam. ff. de re. iij. ea que raro. Non enim debet fieri lex de resuscitatis a mortuis / eo q; Lazarus fuit a morte resuscitatus. Sexto dicit q; diabolo est ade- pra potestas a Christo / & est religatus i inferno vtq; ad aduentum antichristi / quo tempore soluetur a vinculis vt vires suas exercet in malos. & ideo nō potest modo exire vt porret homines & alia faciat que referuntur. Septimo dicit q; Christus fuit a dia- bolo portatus ex permissione eius. unde si non con- stet de permissione Dei / non debent credi iste alie delationes. Octauo addit obiciens. Si diabolus sic potest / cur in paucis & abiectis personis tantum hoc facit / cum sit indifferens & vniuersalis temptator mundi? Nec possunt afferre tales persone indubita- tum de his testimonium arg. ex. d. c. Episcopi. Sa- ma enim debet habere ortus & personis fide dignis & honestis. c. Cum oportet. de Accus. Sic igit (in- quit) patet q; cum hoc argumentum de Christo pa- tiatur retorquitionem / sequitur qd fit inefficax. Quicquid autē fit de hac demonis potestate / prin- cipalis conclusio videtur vera. Nec ille / vel ex illo. Sed in his omnibus quatenus repugnant prin- cipali proposito nostro aberrat a vero. Et quo ad primum quidem dictum suum / dicimus q; conse- quentia illa in ratione facta bona est inferendo ex facto ipsam possibile. q; ab esse ad posse valet conse- quentia / vt scientia logice docet. Et qui facit quod manus est / potest etiam facere qd minus est / & qd ē equale est saltē actu vel virtute etiam. si non sem- per formaliter. Sicut qui pot generare hominē / nō pot gnare asinus / nisi virtute seu potius eminet / q; dignius

Responsio ad Pontin.

Impugnatio Sol.

q; dignius asino generare potest. Unde non debuerat dictam consequentiam negare / nisi ad probatio- nem eius factam in argumento satisficeret / si vin- culum illius fugere cupiebat. Et quod dicit ideo ar- gumentum esse inefficax q; consequentia est falsa / est probare idem per idem / q; argumentum illud nō est nisi illa cōsequētia. Fore comparatum. Quod vero addit q; destructo consequente destruitur an- tecedens / verum est si consequentia bona sit. Sed econtra posito antecedente / vt hic ponendū est per fidem / ponere oportet etiam consequens / fm eandē necessitatem / vt logice docet. Nec autem cōsequen- tia probata est esse bona. Sed etiam dictus suū non procedit. Neq; fit ista consequentia a sapientibus. Christus fuit portatus a diabolo & c. ergo iste mulieres portantur. Fore Adversarius vidit ali- quam apparentiam in hoc modo arguendi. & ideo sic argumentum formauit. Sed nullas apparentia habet nedom apud logicos / verum neq; apud me- diocriter ratione vigentes. Sed ex illo antecedēte bene inferunt. ergo iste mulieres possunt portari ab eodem / considerata potentia naturali eius que sem- per est eadem / & considerata ex hoc Christi facto re- gula prouidentie diuine / vt non solū permitrat ho- mines a demone spiritualiter tēptari / sed per mu- lationes etiam atq; molestias corporales. Qd autē de facto potenter / alia via conuincitur ab huius cause iudicijs.

Delationem corporalem personarum a spiri- tibus esse impossibilem non probatur in dicto. c. Episcopi. Cap. 4^m.

Tertium etiam eius dictus patet ex prece- dentibus esse falsum. Neq; enim talem delationem esse impossibilem probatur per. c. Episcopi. neq; precipit talia nō esse credēda quasi sint impossibilia. alias cōtraderet Evangelio. sed bene precipit non esse credendus illas mulieres nō esse de facto portatas ad seruicū Diane quasi dee residēt in aliquo determinato loco distāte / ad quā per longa terrarum spacia portarētur. vt putabāt / & dicit etia q; eis contingebant virtute diaboli illu- siones & c. Et sapienter dictum est. q; talem delatio- nem non habebat necessariam neq; vtilē diabolus ad finem in quē deducere saragebat mulieres illas / vt videlicet crederent que erant contra fidē de plu- ralitate deorum / & conuersione hominum in deos / vt paganorū error habebat. Presentis autē delatio- tionis malitiosam & versutam causam seu rationē. habet nūc diabolus. de qua supra dictum est. Et de- cum non sit eadem ratio precipiendi / non idem ē precipi facile deducitur. Et consequenter ex eo nō sequitur q; sicut non ille / ita nec iste portentur. Et multo minus precipit capitulum illud tale quid non esse credendum quia talis delatio fit absolute vel etia ordinarie impossibile. Leges admittunt non solum qd est possibile per naturam sed etia per altiorē virtutem / cuiusmodi est diabolica virtus: licet de talibus non se intromittant / vt sapienter vel iudicent qualia sint. sed bec superioribus legibus hoc est Theologalibus deferunt discutienda. Alias nullum miraculum / nullum etiaz angeli vel diabo- li opus admittent canonēs aut supponēt leges ciuiles. Quod falsissimū est / cū sint plurime a Chri-

stianissimis imperatoribus promulgare. Christiani autem habent talia de necessitate concedere. C. salum est vltimus quod afferit quartum dictus suum. immo rex. d. c. Episcopi. distinguit que sunt contra fidem ab his que non sunt contra fidem. vt ex supradicta declaratione capituli in responstone ad quintam rationem Adversarij patere potest: & similiter in primo nostro opere in solutione primi argumenti. Licer etiam non sit necessarium omnes rectum explicare omnem distinctionem quam ad- mittere pot. Alias nullus indigeret glossa / nullaq; regula pareretur exceptionem. C. salum est etiam quintum dictum eius / immo periculosum valde est dicere q; rectus ille indistincte precipiat ista non esse credenda / & q; non fiant in corpore / quasi non possint fieri in corpore / & q; nihilominus recorda- rentur patres illi Christum fuisse portatum in cor- pore super montem a diabolo & c. Annuit enim iste modus loquendi q; vel Evangelio non est creden- dum / vel concilium cui putat standus in omnibus / docet falsa / & precipit contraria Evangelio: quous neutrum sanam promit fidem sic dicentibus. Quod ergo illi patres fuerint predictorum memores / non negamus. Sed q; non ista pro tunc attendiderint / nō fuit q; non curaret de illo exemplo si fuisset ad pro- positum suum: sed q; non faciebat pro decreto suo / neq; illi contradicebat. eo q; non negarent possibili- tatem talis delationis quā illud inferebat exem- plum. Dicere aut absolute q; non est curandū de illo exemplo / est dicere q; non fit curandus de euāgelio: quod q; tam fidem pcedat in dicente / quicquid is est viderit. De exemplis etia non est iudicandus vt aliquis condemnatur solum exemplo alterius dam- nati / q; possit ille non iuste fuisse damnatus. sed est curandum ad inferendam aliquam possibilitatem absolute / si per exemplum (vt hic accidit) inueniri comprobetur. Et patet q; auctoritas ista non est ad propositum. Et hoc sepe contingit Adversario in his suis tractatibus / inducere in quas tam phib- losophorum q; legum auctoritates non ad propositum & cum fallacijs amphibologie / vel equiuocatio- nis / vel figure dictionis. Si forte Aristot. inducat dicens in primo phisicorum de exemplis. q; ponunt non q; semper ita fit / sed vt discentes assentiant. Respondetur q; Aristot. hoc dixit q; pro exēplo in- ducitur sepe qd falsum est vel fictitium / ex eo q; nō queritur qnq; similitudo ex suo esse / sed ex sua rōne quam imponat. Si vero summarur similitudo vel queratur ex eo qd est aut fuit in re / per exemplum / valde curandum est ne falsa dicantur aut introdu- cantur pro veris. Et sic est in proposito. Quia super veritate predicti exempli de Christo fundatur / & ex ea inferatur veritas possibilitatis predictę delatiōis. Et de hac negare / est negare Evangelium. Et qd addit hic homo q; ea que raro accidunt nō faciunt regulam / si intendar de his que accidunt a casu vel a fortuna / verum est q; non cadūt sub regula q; sint nunc vel tunc / hoc vel illo modo / faciendū: licet etia sub hac regula legali cadant q; non sunt ita iudica- da sicut ea que ex intentione facientis procedunt. Sed ea que licet raro accidant / tamen vel necessa- rio vel ex intentione nature vel agētis a proposito & fm directionem rationis proueniunt / ista inquam ff ii

cadit sub regula si sint moralia vel civilia. Sicut dantur leges et regule circa electioes...

Diabolum sic in inferno religatum teneri quod non possit ad nos temptandos accedere...

Sextum etiam dicitur Aduersarij non procedit sed innuit dicentem / valde ignarum sensus sacre scripture...

potest ut antea faciebat / coercentibus nunc est sanctis angelis / et se validius defendentibus...

Non permittit deum a diabolo striges decipi sine ratione dicitur.

Septimum quod dicitur Aduersarij non procedit. Nam quid permittit deus vel non permittit / non potest sciri nisi ex reuelatione in supernaturalibus...

Sol. Pontini ad rationem sumptam ex appetitu quo se diabolus cupit adorari simul ac ipsa ratio infirma esse manifestatur.

Quarta

Quarta ratio pro veritate talis est. Diabolus vult adorari ab istis personis ut deus ergo magis in vigilia quam in somnis...

So. Pontini. Reprobario Sol.

Quinta ratio veritati fauens talis est. Deus permittit multa mala fieri ope demonum ut probentur audientes quali deuotione...

So. Pontini. Reprobario Sol.

Respondet Aduersarius quod non sequitur deus permittit hec ergo illa quod est arguere a separatistis...

de facto eueniat / alij probamus vix. Quamuis autem sequatur hoc bonum ex permissione malorum...

ff iii

parēu sublata/reliquit corpus nrm. z quicqd in nobis passiuū est in sua nāli cōditione qua cōpositum ex p̄ijs/nāliter alterari possit atq; corrupti. p̄ unit p̄terea paruulos deus z filiter alios quoscūq; p̄o- p̄ter peccata parentum. Asistat enim deus peccata patrum in filios vsq; in tertiam z quartam genera- tionem. Exod. 20. Similiter Domini ac p̄elati p̄- p̄ter peccata subditōrū z econuersio sepius puniuntur. z p̄sertim si vnus sit alterius causa vel imita- tor in scelere. Quod vero addit cuiuslibet homini o- rum angelum ad custodiam esse / verum est. sed ex hoc non sequitur neq; necessariū ob hoc esse vt dia- bolo resistat in omnibus aut semper. Alias nullus periret in aīa vel in corpore per diaboli nequitiam immediate cooperantem p̄ter cōmunem nature cursum. quod quidem falsissimū comprobatur / si his que passim in mundo referunt contingere/creden- dū est. Inscrutabilia sunt iudicia dei. Iustissime per- mittit multa mala fieri per demones non obstantē regulari custodia bonorum angelorū / quibus quōq; innouētur qd non est p̄o tunc voluntas dei qd malo angelo resistat / sed potius vt pmittat illius exple- ri satiarq; malitiam. Quorum tamē euentū / qui quōq; sunt horrendi z miserabiles / causam homines non videntes / supra modum admirant. Sic fertur his temporibus accidisse mulierem p̄e desperatiōe qd a viro despiceretur cōmendantem se diabolo / ab eodem p̄ortinus occidi / cum facta per eū fallaci p̄o- missione qd eidem ad vota succurreret / illa donauit animam propiā eidem potēti. Extimandum est enim illam in peccatōrū tale profundum fuisse de- mersam / vt mereret ex tunc omni angelico destitui p̄sidio / ac diaboli p̄e prāti totaliter relinqui. Occi- deret autem diabolus omnes peccatores statim si posset / sed a bono angelo iuxta diuinā misericordie pluimī z vt in pluribus defenduntur vsq; ad tem- pus diuine sapientie soli p̄ocognitum. Expectat. n. nos deus / inquit p̄op̄heta / vt miseretur nostri. Quando vero compleras nouit iniquitates impio- rum / s̄m qd suam misericordiam decet atq; iustitiā / destituros auxilio suo / diaboli seuitie p̄uēdos tra- dit. Qd vero reperit iste demonis potestatem ademp- tam esse per saluatoris aduentum / supra declaratū est quomodo ad sensum suum / falsum est z hereti- cum / z qd in vero sensu non militat contra nos. nec oportet repetere. Aliud etiam quod addit quasi magnū inconueniens qd vsq; alias vita nostra z mors esset in potestate demonis / z malarum personarum in virtute eius / non est verū sic absolute sequi semp esse vitam z mortem hominum in demonis potesta- re. Sed bene sequitur qd aliquādo / z respectu alicuius / z hoc nō nisi ex iustissima dei permissione. vt su- pra deductum est. Cur etiam deus innocentes in se pueros aliquando permittat a strigibus occidi vel lamari / plures in nostro opere rationes assignau- mus. quos etiam si parentes vespere signo crucis cō- munirent ac domino p̄cibus commendarent / nil mali nocte illa proculdubio paterentur / defenden- te eos angelo bono sibi ad custodiam delegato. Qd vero addit pueros per alia maleficia strigiari / con- tra seipsum iam pugnat. Neq; enim maleficia for- tiuntur effectum / nisi per speciale diaboli operātis aut cooperantis auxilium. vt notum est scientibus

quid hec important. P̄edictis autē noui obstat in- fici quandoq; paruulos per v̄eres verularum o- culos. cuius euentus etiā reddidimus causam in ope- re nostro. Sed vltra p̄dictos modos maleficiatū- eriam z occiduntur a strigibus / modis in eodē ope- re explicatis. Et sicut non nisi iuste permittit deus innocentes maleficijs perire / ita debet p̄cedere Ad- uersarius qd a strigibus destruant nō nisi iusta dei permissione. Sz de his satis dictū est i superioribus. **Sirma** itar sententia Archiep̄isopi Floren- rini. secunda parte titu. de luxuria. c. Conclu- sio ter- tia falla 4. ibi. Quo ad secundū / dicentis ex cōpendio theo- logie qd cum diabolus inducit ad vicium contra na- turā / aufugit / propter nobilitatem sue nature abbo- minans tantum scelus. Infert autem Adversarius ex hoc / falsum esse quod affirmant striges / vsq; dia- bolus sit eis incubus aut succubus contra naturā. licet videatur mirum qd diabolus sic fugiat / cum sit nefandissimus zc. sed potest (inquit) dici qd non fu- git / nisi quādo videt sic incensos homines qd omni- no peccabunt / illo etiam non v̄terius instigante. Sed dictū Archiep̄isopi licet in nullo sacre scri- pture loco fundamentum veritatis assumat / salua- ri tamen potest / non obstatē veritate eorum que di- cuntur a strigibus. Neq; loquuntur auctores illi nisi de peccato contra naturā inter homines perpetrato. qd magis abhorret diabolus / quia non solum est contra ordinatiōes z rectitudinem morale vt alia peccata / sed etiam contra naturalem. z ideo s̄m ge- nus est sibi ex hoc contrarium / qd naturalia in de- monibus remanserunt splendida post peccata s̄m Diony. Abi ergo potest sine sui p̄sentia peccatum hoc fieri. inducit quidē vt fiat propter inordinatio- nem morale cuius ip̄e caput z auctor est. Fugit autem in sacro propter nobilitatem sue nature / cui consequenter contrariatur omne qd contra naturā est. Sicut autem propter inordinatiōem p̄imi pec- cari sui obrebratus est intellectus angeli / z fedat⁹ affectus / quo ad ea etiam in que naturaliter per ta- les potētias inclinatur. vt omnia a se intellectu nec non z desiderata / in malum finem ordinat / ipe ran- te malitia naturam elegantem. ita vbi sine sui p̄- sentia non potest ad vicium qd abhorret inducere / aut non eque cito vel facile / ne dum se p̄sentem ve- riteriam cooperatorem esse p̄elegit / vt sue mali- cie ac inuidie contra homines / hoc ipsum deo opti. non nisi iustissime permittente) satisfaciatur / qd velit nature sue pro tunc dignitatem attendere / aut eidē non iniuriam quodāmodo facere. Credo qd Aduer- sarius dicit has mulieres quando talia patiuntur / etiam somnare. D virtlem considerationem. Bari autem succubos z in cubos spiritus / in nostro p̄mo opere attestatiōibus sanctorum Doctozum cōpro- barum est. ita vt Augustinus talia negantes / iudi- cet impudentes.

Non admittēdas striges cōtra striges in testes z ob id inquisitorū processus esse infirmos quod duabus cōclusionibus p̄onsi. complectitur / re- probatur. Cap. 3. m.

Non sunt ergo admittendi tales testes / non ob- stante. c. In fauore de heretic. in. vi. cum quis sint p̄one deluere / dicta eorū procedant ab his qui per homines deceptos / alios quotidie decipere ge- stunt. Conclu- sio quat- ta falla

Repro- batio.

fiunt. 26. q. 2. c. Qui sine saluatore. q. 5. c. nec mirū. z etiam qd hoc mō demone illudente possent boni z iusti accusari / cum demone transfigeret in ouer- sas personarū species / z eas ostendat. d. c. Ep̄isopi. Immo omnibus tam contra se qz contra alios de- b̄mōi deponentibus vel testificantib⁹ / aut certe con- fidentibus / credendum est. omnimodo non dep̄ben- dantur capitales inimici / vel in alijs insanire. vt in opusculo nostro deductū est. non obstantē aliqua il- lusione que in talibus sepius interuenit. In p̄ncipi- palibus enim p̄pter que dep̄bendunt apostate vt heretici / non illudunt. Sicut in abrenūciatione si- dei z baptisimi / in abusione sacramentoꝝ in hona- gio facto diabolo z alijs pluribus nefandissimis. Qd vero additur qd possent iusti z innocentes accusari per. c. Ep̄i. Respondeatur p̄mo q. c. non loquit de ista secula / vt sepius dictū est. Secūdo qd licet diabo- lus quo ad suam potētiā naturalem possit figu- ram personarū etiam innocentium assumere / illa qz quasi p̄sentes in ludo illo p̄ferre. non est tamen credendum qd deus id permittat / nisi forte tales p̄- sone etiam si non pro tunc / alias tamen fuissent p̄- sentes. P̄offer enim iuste id deus permittit vt de facto p̄terito punirentur. Quod sic accusate / z ad- questiones apposite consiteri iam cogentur. Non est etiam sine tali excusatione facti / hoc putandum esse quasi impossibile absolute. vel etiam ordinarie / qd vsq; deus permittat aliquos etiam innocētes ac- cusari / occulto aliquo suo iudicio / sicut z in alijs cri- minibus diuina permissione quandoq; innocentes etiam accusantur atq; damnantur ab hominibus ex ignorantia excusabili / vel etiam ex malitia. Tales tamen si fuerint amici dei / suam innocentiam ran- dem manifestam faciant / aut in bonum eorū ceder- que quicquid contra iustitiam patietur. pura in remis- sionem peccatōrū z in p̄miorum cumulum p̄pter patientias. Id tñ non nisi rarissime deum permitte- re / procul dubio credendum est. Et dep̄bendi facile possent delusio / qd postmodum in vigilia non conue- niant cum alijs in dicitis z factis que contigisse re- ferrent in ludo. Non est autē ob hoc omnimodū iudi- cium contra tales qñ iuridice deponuntur aut accu- santur / nisi expresse dep̄benderet illoꝝ innocen- tia ex modo r̄idendi. qd prudentie iudiciū relinque- dum est. Si em̄ simplr ex hoc motuo dimittēret iudi- cii p̄sequutio contra tales / par ratio esset vt etiā contra innocētes iudicario ordine scā iudicia vni- uersaliter essent dānanda. qd est falsum / cū iura sup- ponant immo decernant qd si iudex solus etiaz p̄o- certo sciret innocentē aliqueꝝ accusari / qñ nō pos- set innocentē illius aduersus allegata p̄baraq; de- fendere / non deberet iustitiā perentibus denegare / z accusatū absolue. Si conclusio ergo p̄dicta pro- cederet / vel p̄fecta pro illa ratio efficacia haberet omnia iudicia circa cetera quoq; crimina deberēt auferri / eo qd plerunq; interueniant iniustitie. nul- teq; falsitates / quimmo totius mundi decentissim⁹ a deo constitutus ordo violāsus esset vel ex toto tol- lendus / ex eo qd aliqua fieri contingunt / vel p̄ter rerum naturā / vt monstra. Hec igitur cum absurda sint / eo qd propter ea que contingunt vt in pauci- ribus / per accidens / non est regularis ordo violan- dus siue mutandus. patet qd propter hoc etiā quod

infertur si quōq; contringeret / non sunt minus credē- da vel iudicanda que deponunt contra striges / aut referuntur ab eis / immo sunt omni studio z seueri- tate funditus extripanda. qñ ex hoc ipso dep̄ben- dantur esse magis periculosa / qd sunt magis occul- ta / z ob hoc facile remedium adhiberi non possit. Cibi aduersarius iudicandus venit atq; dam- nandus alios gestit p̄ocacillimis damnare ver- bis. Cap. 4. m.

Inquisitores debēt facere adiurare il- lam opinionem qd eatur ad ipsam ludum seu qd poꝛentur persone de lo- co ad locum in corpore : z vere / cum talis opi- nio sit reprobara . quod puro norandum. Cō- mī- ram v̄ri p̄sumptionem. o detestandam in fātiā. Ad abiurantur coram Inquisitoribus nisi hereses : non abiurant nisi heretici. Ergo ne heresis erit illa opinio quam doctores Inquisitores defendunt z im- eam iudicant extrema dānationē dignos fidei im- micos. quam Illustres Theologi / nec non canoniste veram z catholicam esse probant. Extremam v̄ri stoliditatem. Ad quo reprobara est hec opinio / nōne ab vno solo sic delirante iurista vt omnes sapientes theologos ad r̄sum puocer reprobatio eius / Theo- logi igitur omnes. immo iudices ipsi domini Inqui- sitores totius Italie / Fracie / Germanie / Hispanie qui huius opinionis sunt / z im- cā iniuste defendit chūsti fidem / pestiferos apostatas e medio tollētes / coram inquisitoribus adiurabunt. Quis autē erit in causa fidei iudex / si iudices ipsi iudicādi veniūt. Certe bonum iam erit vt S. B. H. constituat hūc p̄clarum virum iudicem vniuersalem contra In- quisitores. Sed melius est vt sue saluti consulentes Inquisitores hunc virum de heresi ex hoc suspectus qd opinionem reprobat que firmitatem suscipit ex sacris literis p̄ontificiq; decretis. in multis etiā dep̄bensum a veritate fidei in hoc suo opere deua- re / p̄occupent : contra euz cito procedant tanq; de heresi vehementer suspectum / necnon hereticorū fantozem / defensoꝝ / ac pro modulo suo sanctissimū officij fidei impeditoꝝ. p̄ publice / nisi humiliter / de honestatum / omnem heresim z fautoriam abiura- re faciant quando redire ad ecclesie gremiū volue- rit. vel certe obitmatū tradant brachio seculari. vel etiam damnent : z igni publico iudicio tradant eius hoc opus ignorantie plenum z infidelitate referri. Ne forte si fuerint negligentes / plures pariantur ei similes aduersarios. Non possum non obitupeſcere / quanto magis attendo cōclusionis huius immo au- crois eius stultitiam. C Si verum esset quod dicit iste misellus / p̄papa quoq; cum faueat Inquisito- ribus contra tales / Ep̄isopi eorūq; vicarij cū sint coniudices / Doctozes quoq; z omnes consiliarij / cō- currentes ad damnationem talium apostatarū / de- berēt hanc heresim abiurare. z iste solus qui has in- eptias inuexit / fidelis erit / immo adiurantium Yu- dex. z abiurationes ipse iudicet. atq; recipiet. Hec ab omnibus notari p̄fecto debent. z inter omnia dogmata pessimum censeri. Ad uocandos esse iuristas ad inquisitorum processus formandos z perficiendos. qd p̄ on- sinib. se prima conclusionē nititur suadere / re- probatur. Cap. 4. m.

Conclu- sio quin- ta falla z execra- bilis. Repro- batio se- uera.

Conclu- sio sexta. Postquam scientia nostra est conferens ad disputaciones Theologiales/ maxime ubi agitur de executione iusticie/do- ctores iuris sunt vocandi/vt assistat processibus in- quisitorum ac examinationibus & questionibus. Ipsi enim sunt tractatores criminalium. & non post per- fectum processum differatur eorum vocatio. Et sic obseruari debent constitutiones. c. Et commissi. 7. c. fina. de heresi. in. vi. cum concor. Ergo ne sancta mater ecclesia que determinat qd solus semel & in si- ne iudicij debent sibi iudices fidei comuni- care processus. vt pater in extrana. Bened. xi. ex eo. & explicare per totum coram episcopo vel eius Vicario si Inquisitor vel eius Vicarius procedit/vel eod- tra si Episcopus procedit vel eius vicarius/vocatis tunc peritis in iure & Theologia iuxta quod iube- tur in. d. c. Et commissi. 7. c. Statuta. de heresi. in. vi. errauit & debuerat iniungere Inquisitoribus ne sine doctorum presentia & consensu quicquam iudi- cialiter attentare presumerent/ & presumptionem pessimam. Nunquid igitur cum opus fuerit frigez examinare/patres Inquisitores totum collegiū iu- ristarū tenebunt aduocare/qui fm iura neq; con- iudicem ad hoc vocare tenentur. Q. leges conferat ad aliquas/non aut ad omnes disputaciones Theo- logales/concedimus. & ad illas conferunt non nisi ancillarum more substituendo. Hic autem hō vult esse iudex & censor theologorum. Tractatores sunt iuriste criminalium civilium/non autem spirita- lium/quale crimen est heresi. Sed Theologi nō so- lum sunt horum criminum primi tractatores. verū etiam iudices & exterminatores. Hō sic artauit In- quisitores ecclesia vt teneantur peritorū quos ad- uocauerint consilium sequi. Sed honorem dedit eo- rum officio/vt more principum iudicantium sic ha- beant consiliarios & assessores/vt in eorum tamē sit potestate cum suo collega pro arbitrio proprio fer- re sententiam. Modos etiā proprios habent Inqui- sitores in procedendo/variasq; penitentie imponē de cōsuetudines. quarum sepe numero ignari sunt iuriste. Et ob hoc sepe contingit eos esse impedimē- to inquisitionis officio/inquisitoribusq; molestos/ dum conantur eos artare ad communem modum examinandi testes aut reuoluer in hoc qui sunt pu- dentiores communiter remittant ad ipsos inquisi- tores. vt sic etiam college/(vt par est) muruo sibi iu- uicem deferant: & doctores eidem (sicut ipse exper- tus sum) obsequenissimi se gratis presentent zelo si- dei quam communiter (vt decet veros christianos) inuicē tuemur. Et hec dicta sint ad cōclusiones er- roneas Aduersarij q patrib' Inquisitorib' obsequio sum se non prestiterit/ sed potius odiosum atq; infen- sum/ prouocans etiam alios sibi similes his suis scri- ptis vt idem attentare non vereantur. Sed cōper- ta nunc per hec nostra opuscula talium scriptorum illius & opinionum vanitate. spero qd tam ipse qd alij respiciēt/ & ad propria studia oculos/manus/ca- lamumq; conuertent.

C. Finis.

Explicit Apologia tertia de La- mij's Incipit quarta.

Unum Altradi apud quosdam iuristas famo- sum dictum de Lamij's reprobatur.

Positis autem predictis cōclu- sionibus suis in p'dicto Altra- di. Tercio tractatu suo Aduersarius sub- necit alias. 26. c. lusionē seu regulas vel dicta/ tam ex doctrina Altradi/ fa- mosissimi doctoris/ qd ex propria officii- na. Quibus examinatis/nil falsitatis circa eas im- pugnare pro nunc occurrit nisi vnum qd refert in 16. c. lusionē ex consilio Altradi. 210. Hōc inquit qd non omnis inuocatio demonū sapit heresim ma- nifestam/ sed solū ea qua demon inuocat vt faciat qd non sunt ei ppria/ sed creatori. puta ad prenuntian- dum futuram/ non autem si inuocetur ad faciendū ea que non excedunt eius ppriam facultatem/ puta ad rempandam feminas de veneris & hōi. Nisi forte (inquit) heret & hoc per modū adorationis/se- cus per modum imperij. Sed deceptus est Altra- dus & omnis qui euz sequitur in hoc passu. putans qd talis inuocatio/ ad ea etiam que sunt demoni p- pria/ quia non sapit hanc heresim manifestam qd vt insinuet ex facto illo/ esse aliquid demoni attribuē dum quod non est demoni ppriū/ puta futura co- gnoscere/ ideo nullā sapiat seu (quod idem est) sim- pliciter non sapiat heresim manifestā. Quod est ar- guere a particulari ad vniuersalem negatiue cōtra regulas dialectice. in proposito sic arguēdo. Non sa- pit hāc heresim manifeste/ ergo nō sapit heresim ma- nifeste. Sicut enim ex hoc qd aliquis non est hic ho- mo puta Ioannes/ nō remouetur quin sit homo. po- terit enim esse Petrus: ita ex hoc qd inuocatio de- monum ad ea que sunt demoni ppria/ non sapit hanc heresim qd attribuitur demoni quod est deo pprium/ nō remouet quin sapiat alia heresim/ vel infidelitatis speciem manifeste. Id autē non aduerit Altradus. nec mirū/ cum esset purus iurista nō hīs ex propria professione subtilē cognitionē distinctio- nis heresim vel specierū infidelitatis/ nec preualens iudicare qbus factis vel dictis talia deprehendant que ad hereses pprie spectāt. Theologis. n. est hec discussio/ sicut et eoz ppriū est de opposito infideli- tatis/ de sana inquit & pfecta fide christi plene subtri- lissimeq; tractare. Dicendū est igit fm sanctos Do- ctores sacrosq; Theologos qd ois inuocatio demon- um ex hoc sapit heresim manifestā qd semp & inse- parabilē habet pactū infidelis amicitie cū demone tacitum vel expressum. verbo vel facto et si sacrificia desint. Dum enim faciunt homines id qd a solo de- mone institutum est fieri sub pacto inito saltem cū primo facti auctore ad aliqd consequendus. alij qui primū in hoc imitant/ & querunt ex facto illo a de- mone consequi qd expectunt/ proculdubio raturum ha- bent pactum qd prius interuenit/ & sine quo nil cō- sequi possent ab inuocato demone. & sic conuincunt pactum tacitum & ipsi habere cū demone. Et quan- to magis si aperta voce gestu vel nutu demonem in- uocant/ eius implorantes auxilium/ habere autem pactum quodcumq; tacitum vel expressum cum de- mone/ ad apostasiam pertinet a fide fm Augu. & ha- berur. 26. q. 7. c. non obseruetis. & fm sanctum Tho- m. 2. di. 7. q. 3. art. 2. quia talia que excedunt etiam hominis

Opinio Altra- di. Repro- batio.

hominis facultatem/ ex hoc enim demone inuocatur homo/ qd per se non potest/ non sunt expectanda sic/ ri per virtutem demonis neq; quo ad principium vel mediū/ neq; quo ad complementū operis. sed a nullo cum mala sunt que petantur. vel si bona/ a deo solo. vel eiusdem virtute ab amicis illius. Juxta illud Isa. 8. Nunquid populus non querit a deo vi- sionem pro viuis & mortuis: Ande inuocatio demo- nem in talibus non tanquā dei amicum/ conuincit- tur ad eum recurrere tanquā ad deum suum/ & ha- bere pacta cum eo infidelis amicitie: & consequēter apostasie a fide. Talis autēz apostasia ad heresim pertinet: immo est omnis infidelitatis grauissima. vt pater per sanctum Tho. 22. q. 22. art. 1. comprebē- dens virtualiter oēs hereses/ si simpliciter recedat quis a fide & cultu veri dei & domini nrī Jesu chri- sti/ demone adherendo. Ande absolute & sine distin- ctione omnis inuocatio demonis sapit heresim ma- nifeste. Sicut absolute & sine distinctione hoc dicit glo. in verbo. Saperent. c. cum accusatus. de hereti- lib. vi. Non est autem apostasia nec ad heresim per- tinet omnis vocatio demonum vel familiaritas in loquēdo precipue cum arreptitijs/ etiaz si mala fir- neq; omne imperium/ precipue ex parte dei. qd per- tinet ad exortitias. De ratione enim inuocationis est quedam subiectio habens annexas preces & cul- tum inuocantis ad eum qui inuocatur tanquā ad vltimum refugium/ in re pro qua fit inuocatio. que cultum semper obseruant. Accromantici & alij tales vti diabolici/ etiam si non querat a demone conse- qui nisi que possibilis sunt illi. Nullus enim negaret quin nefarias preces circa aras Jolouy emittere/ saperet heresim manifeste/ vt glo. in eodē verbo con- firmat. etiam si taliter operans diceret se id non fe- cisse/ nisi ad consequendum demoni possibilis/ puta mulieris amorem. Hōc autem nō est nisi propter pa- ctum tacitum vel etiam expressum quem ex hoc fa- cto cum demonibus cōuincitur habere quoz quidē idola plena sunt. & consequenter propter apostasiam. Ergo multo magis si ipse demon immediare per se inuocetur/ & non mediante idolo/ quacuq; ratione vel causa. Hō est igitur in hoc sequendus Altradus vt pote qui ad pauca respexit. & precipue non consi- derando qd de rōne inuocationis demonis est adora- tio: quia cultus est cum subiectione/ non referendo ad verum deum. Inuocare enim in sacra scriptura pro actu latrie sumitur. Ande gl. super illud Gen. 4. Iste cepit inuocare nomē Domini. sic dicit. In- uocare idem est quod colere & deprecari. Et glo. sup illud Rom. 10. Quicūq; inuocauerit nomen domi- ni salu' erit. dicit. Inuocauerit se subiacendo & co- lendo. Et proprie deo debetur inuocationē. pater per illud Isaie. Querite dominum dū inueniri potest/ inuocare eum dum prope est. Et in psal. Inuoca me in die tribulationis. In cuius etiam signum per in- crepationem dicit Dominus populo rebelli & infi- deli. Iud. 10. Reliquis me & coluistis deos alienos. Ire & inuocare deos quos elegistis. q. d. Deus tan- tum inuocari debet. Si ergo illi sunt oij vestri. inuo- cate eos. Et tertij Regū. 18. Dixit Ibelias sacerdoti bus Baal. Inuocare nomina deorum vestrorum. et ego inuocabo nomen dei mei. Ande pater qd inuo- catio precipitur fieri deo vt actus latrie: & hac eadē

ratione prohibet fieri demoni. Et consequenter om- nis inuocatio est cū adoratione/ nulla qd cum puro imperio. quia adozatio est de ratione inuocationis vt dictum est. Si autem per inuocationem/ ipse cō- munit accipiat vocationem demonū/ improprie loquitur. & in proposito nō interuenit sola vocatio sed vera inuocatio demonum. eo qd antequā micro- mantici ac malefici demonibus imperēt/ vel eos ad vota cogant/ precedit varij cultus & obseruaciones nefarie/ sapientes apostasias a fide fm iuris interpre- rationem/ quod non nisi exteriora iudicat. Nullo ergo modo est audiendus hoc in loco Altradus. San- ctis ergo doctoribus quibus innititur predicta gl- in verbo saperent. potius qd Altrado acquiescendū & adherendū est. Ex his omnibus pater qd determi- natio Aduersarij & predict' eius tractatus/ in nul- lo preualer contra patres Inquisitores. sed multis falsitatis referunt & ineprijs/ procul ab omniū sa- pientium oculis est abijciendus. Et strigum pessima secta debet omni conatu per ipsos inquisitores. de hereti- cul omni timore fugari ac exterminari. ad fidei de- fensionē & domini nrī Jesu Christi laudem. cui est honor & gloria in secula seculorum. Amen.

C. Finis.

C. Edita sunt hec opera Anno Domini. 1525. Per R. In Christo patrem fratrem Bartholomeū Spineum Hispanum Sacre Theologie Doctorem ordinis predicatorum Site Regularis.

In opere De strigibus & consequentibus. Errata.

- Car. p. col. 3. titu. li. 3. lege. nō postari. / col. 4. li. 17. a fine. lege. putant.
- Car. 2. col. 1. li. 9. a fi. lege. predicti.
- Car. 7. col. 4. li. 7. lege. Id toleratur. Col. 3. li. 17. lege etiam si contingat. / Col. 4. li. 22. lege. non nisi.
- Car. 10. col. 4. li. 24. lege. Sozinus.
- Car. 14. col. 2. li. 22. lege. talia esse. / linea. 27. lege. qd cum. col. 4. li. 3. lege. ex parte.
- Car. 15. col. 1. li. 23. lege. in formas.
- Car. 16. col. 2. li. 6. lege. ad nefandissima.
- Car. 18. col. 1. li. 5. a fi. lege. Apostarantes.
- Car. 20. col. 1. li. 24. a fi. lege. obiecto. / li. 19. lege. ob- iecto. / li. 2. lege. impossibile est. / col. 2. li. 6. a fi. lege. ex obiecto.
- Car. 21. col. 3. li. 8. a fi. lege. fonte.
- Car. 22. col. 1. li. 2. lege. eorum.
- Car. 25. col. 2. li. 13. lege. inibetur ne legum. / Col. 3. li. 1. lege. leges. secundum talia. / li. 22. lege. subdit a deo. / Col. 4. li. 6. a fi. lege. pro honore.
- Car. 26. col. 1. li. 27. a fi. lege. impossitāt rationē sum- mi. / Col. 2. li. 3. lege. legis. / Col. 3. li. 22. lege. Hetera- phisce per rationem.
- Car. 27. col. 1. li. 26. a fine. lege. etiam si fir. / Col. 4. li. 15. lege. eamq;
- Car. 28. col. 2. li. 1. lege. contra hunc hominem opez tuma. / Col. 3. li. 27. lege. intelligentias transforman- do/ que curam.
- Car. 29. col. 1. li. 17. lege. per intellectum visione cau- sata a deo.
- Car. 30. col. 3. li. 24. lege. fieri prout iudicant.

De necessitate confessionis ante sacram cōionem.

QVAESTIO DE NECESSI tate Confessionis ante sacram Cōmunionem.

Proponitur quaestio: quā vt ambigua red dant, argumenta praemittuntur ad partes. Capitulum. Primum.

Primo.

Quaeritur vtrum quilibet teneat ante sa cram cōmunionē de mortalibus...

Iure nāli vel viiino vel humano. Sed ad p̄fessionē in casu faciendā nullus obligat iure nāli...

2.

Sed contra est qd dicit Ricar. de sc̄o Hiero. l. li. brio d̄ ptare ligādi atq; solūēdi. Sic. n. ait. Audacter dico. si añ sacerdotis absolōne...

sz habita vel non habita copia p̄fessoris/ cū vtrūq; eoz per actū se habeat ad actū istum/non fiat actū iste ex nō mortali mortalit. P̄poter enim iudicium de humanis actibus ex his q̄ sunt p se summere.

Primo. Cōis obligatio sub peccato mortali/ oñi vel ex iure nāli vel viiino vel humano. Sed ad p̄fessionē...

Secundo. Cōis obligatio sub peccato mortali/ oñi vel ex iure nāli vel viiino vel humano. Sed ad p̄fessionē...

Tercio. Cōis obligatio sub peccato mortali/ oñi vel ex iure nāli vel viiino vel humano. Sed ad p̄fessionē...

Post recitatam falsam opinionem, cōclu siovera proponitur tripartita: cuius etiam termini declarantur. Cap. II.

Primo determinatio igitur q̄nis huius scien dum primo q̄ cum haecenus esset omniū doctorū...

Confir mario.

In p̄t rium.

De ter mario.

Questio.

Opinio negati ua falsa.

multiplicando p̄bationes sed quasi vnū ex primis principiis p̄cernetibus nostrā salutē populo simplr nuntiarent atq; p̄ponerent/ ex Apli p̄cipue verbis sub sensu quē s̄ dicit sp̄s sanctus assumptū. P̄p̄o ber seipsum hō 7c. nouissime diebus nostris Thomas Caietanus nixus est sanctorū 7 illustrū Theologū atq; Canonistā cōi doctrine se circa huius mare riam q̄nis opponere/mortis tribus argumentis in principio huius q̄nis inductis. P̄e aut videre tō ralter xpianorū mentes in quēritissimā reddere/ 7 lu bicum parasse pedibus infirmorū/ consulendū dicit oibus/ vt habita cōfessio cōmoditate clauibus ec clesie seipos subijciant ante q̄ de pane illo edant 7 de calice bibant. P̄p̄ter hoc. n. (Inq; Declesia cō suerit p̄fessionē ad quā singuli tenent semel in āno/ in quadragesima faceret/ vt mūdū nō solus apud deū/ sed etiā s̄m iudicium ministrorū ecclesie/ ad eucharis tiam fideles accedant in pascha. In quo dicto etiā tacite negat esse p̄ceptū de cōfessione faciendā tpe paschali/ dūmodo fiat semel in anno. Tūc enim q̄ solum sit de cōiuctudine fidelium q̄ fiat tpe illo quo debent cōmunicare. Quē quidem nouitas q̄s graue scandalū dederit animis infirmorū/ q̄s extriaz rui nam parauerit ante pedes infipientiū/ non est meuz nunc exponere. Sed tūc pro honore dei/ pro veritate/ pro zelo periculum animarū ad quem oēs tene mur. s̄m illud Ecclesiasticū. 17. unicuique mandauit deus de primo suo pro honore deniq; angelici Do ctoris sancte matris ecclesie luminis amplissimi 7 sa croz aliorū Theologorū/ ne falso impurentur/ vel sine necessitate imposuissent hōibus onus hoc grauissimū de mēibus fidelium p̄ntiosum hoc dogma fundit̄ enervari auferre conaborat/ dissilium vir us sic in se torum p̄bere faciā/ vt p̄cul adiectū/ nulli qui sapia 7 pietā/ non aut sola volūrate vel factione in proprie salutis dispendiū regat/ possit vltra incurrere. P̄ q̄d diuino auxilio sp̄aliter impozato vt cōsequi valeā/ pono p̄fessionē que simul diuina fundamenta false posi tionis iducit/ 7 veritate firmit̄ opposita. q̄ talis est.

Cōclu.

Primo.

Primo.

Primo.

Primo.

Primo.

q̄ necessitas requisita seu sufficiens ad excusandum cōiaturū/ non habita copia p̄fessoris. vt. s̄. non solū est necessitas finis absolute. pura q̄ sacerdos sine ce lebatione non possit simplr facere qd teneat/ sed est q̄nq; necessitas quo ad bene p̄sequi finem/ absq; hoc inquā q̄ dānum notabile reponeret in se vel suis rebus/ 7 maxime in fama. Sicut curatus si nō celebret per se dieb̄ festis/ sed alteri cōmittat/ vānū forasissā notabile reponeret. Adolent. n. fore parrochianū illū a cura ammoueri tanq; inutile vel ineptū/ aut negligentē ea facere ad que teneat. Et si cura/ tua nō sit aut pastor/ ita q̄ ex hoc sibi nō incumbat ce lebriare/ si ex cessatione imineret sibi periculū scādā. Et aut veberētis admirationis equipare scandalū vel infamē sicut esset si cōuersus in religione vel ex tra/ quorūdie vel vt in pluribus celebrare/ 7 diuini cessaret expectans copiā idonei cōfessoris. Et si pa ratur ad missam recordaret peccati qd memorie nō occurreret dū fecit puenientē examinationē sue cō scientie/ vel it̄ querere vel expectare p̄fessorē cū admiratione 7 scādalo p̄solantiū missas. Debet. n. talis tanq; non hns copiam p̄fessoris 7 necessitate v̄ gente fame p̄p̄te redimende/ ire ad celebrandū sine actuali p̄fessione/ hns contritionē de p̄cto cum p̄p̄o sititendi. Et rō oīum est/ q̄ ea que a deo sunt or dinata seu p̄cepta/ non sunt per se cā scandali vel infamie/ sed honoris atq; salutis. Non sic excusant̄ curati qui negligunt per totā hebdomadā p̄fessorem idoneū inire in ciuitate 7 per religioz domos 7 postea in festo non p̄fessi celebrant/ eo q̄ tunc nō ha beant copiā p̄fessoris. haec habent p̄cipue ex doctri na Sco. 4. di. 9. Nec in his diffinit. a. Tho. Quin 7 summisse oēs ad idem tendunt. Dicere aut q̄ possit expectari sacerdos cui deuotius p̄fiteamur q̄n in stā te cōione habemus copiā idonei/ pur dicit Ricar. in 4. di. 9. non vt tutū. q̄ p̄ceptū de p̄fessione sup ponit nos arcare ante cōionem q̄n adeat copia talis cōfessoris q̄ absq; periculo infamie vel dāni cōfessio fieri pōt. Et lz in aliud t̄pa differendo deuotius alte ri p̄fitebor/ minus t̄i deuote nunc non p̄f. sus cōico q̄ si esset cōfessus idoneo cuius copiā habeo. Non d̄ aut quis ob maiorē obtinēdam deuotionē in p̄fes sione/ p̄termittere debitam ante cōmunionem.

Qualiter acceptū naturale ius ad cōfessio nem nos coartet ante cōionē. Cap. III.

Tertio sciendū est pro deductione prime par tis p̄clusionis propozite/ q̄ ius seu lex nālis accipi pōt duobus modis. Vno mō pur impoz rat inclinationē nālem rōnis practice in f. nem vlti mum humane vite per modū habitus 7 luminis afe n̄e impressi a lege eterna/ quo sibi p̄st quisq; cōscius est/ qd mali quidue boni agendū sit. De quo plenius tractat. a. Tho. 12. q. 91. Et vocatur ius gentiū/ q̄ est cōe oibus gentibus. 2. 2. q. 57. ar. 3. Unde ēr s̄sido dicit q̄ ius nāle est idē apud oēs. Sicut. n. in intelle ctu n̄o speculatiuo imp̄stus est naturālr quiddā ha bitus primorū principioz/ quibus naturālr cognitio deducit postmodū dīcurrēdo in alioz cognitionē/ qui habitus/ d̄ intellectus ita in intellectu practico quiddā habitus nāliter est infertus primorū quorū dā principioz humanaz electionū 7 oparionū q̄bus in clinamur nālr i bo 7 iustū/ 7 retrahimur ad oppo.

Sancti Thome, quodlibet 7. art. 7. dicitur quod illa sunt de iure naturali ad que homo naturaliter ordinatur. Et sic... naturalis est quod non opinio genuit sed in natura...

salium nobis ex revelatione divina. Et sic duplici iure cognoscuntur esse iustitiam in qua et nati...

Ex dignitate sacramenti confirmationis eadem necessario premittebam confessionem. Cap. III.

Sicigitur intellecta conclusio probatur primo quo ad primam partem tribus rationibus. Quarta prima sumit ex dignitate sacri...

Probatur primo.

Angelicus Doctor. 3. q. 7. art. 3. dicitur quod eucharistia est quasi sacramentum spiritus sancti. Et sic... ratio ad suscipiendam vel consecrandam eucharistiam...

Eucharistia est sacramentum...

Probatur primo.

Probatur primo.

ad aliud. per hoc est etiam perfectio aliorum quorum omnia ordinantur et reducuntur in illud...

Principalis rationis premissa apparet solutio. Cap. V.

Sed contra hanc rationem videtur facere quod non oportet communicatum deum baptizari sed neque etiam esse aliqui confirmatum...

Premissa apparentis solutionis reprobatio. Cap. VI.

Pro pleniori ergo robore premissa rationis ad conclusionem et pro satisfactione eorum que in contrarium nunc sunt obiecta...

Obiectio prima.

Probatur primo.

Probatur primo.

Probatur primo.

De necessitate confessionis ante sacram cōionem.

perfectissime perigit cōicaturus hec duo sacra. Quidem quidem sacrum/in ministro. ita q' si non esset in ordine sacro/ & ministraret hoc sacrum. peccaret mortalr. Legitimum vero matrimonium in parentibus. ita q' generantes cōicatuos filios nō in legitimo matrimonio/peccat mortalr. Sciendum scō q' quedā sunt sacra que imprimunt characterem in aīa/ & illa de sui nā non reterātur sine labe peccati mortalis q' character indebilis est. Et hec sunt tria. vt docet S. Tho. 3. q. 63. ar. 5. 7. 6. / 2. q. 66. ar. 9. vj. baptisim' / cōfirmatio / & ordo sacer. Alia vero oīa reterant pnt pro voto pter extremā vncionē. Cum igit' nihil operet nisi fm exigentias pprie forme/ non intelligit q' baptisimus & cōfirmatio perigant ad cōmunionē fm reiterationem. sed sufficit q' oīs cōicaturus sit semel baptizatus. Carbecuminus. n. & quicūq; alius non baptizatus peccaret mortalr/ si ad sacram cōionē se ingereret. Similr exigit q' sit cōfirmatus. Sed ista exactio non est nisi fm naturā sacri cōfirmationis. Cum. n. baptisimus ad vitam aīe spūalem sic necessario exigat/ sicut generatio carnalis exigit ad carnalem. ita pfirmatio pfer ad spūale robur anime/ sicut augmentū seu virtus augmētaria ad robur & fortitudinē corporale. Sicut ergo nutritio corporalis necessario qdem perigit generationē factā in vitā/ nō autē necessario perigit augmentū vel robur corporis cum ēt imbecilles & infirmi nutrimentū ad infirmā vitā suam pseruandā suscipiāt. ita eucharistia cuius est ppriū aīam suauissime pascere/ & spūalr enutrire/ nō qdē perigit baptisimū/ non autē pfirmationē. Multo tñ pfectius oparet & in vita spūali stabiliret & pfortaret aīam si sacro pfirmationis perfecta esset. sicut corpus pfectius nutritur suscipere bñficiū si perfecti quoq; roboris q̄titate sibi debitā p̄baberet. Exigit ita q' pfirmatio/ sed nō necessario vel sub pcepto vt dispō ad eucharistiā. sicut & in corporalibus ad forme vltime introductionē quedā ēt. cōferunt vt pfectio sit/ nō autē sic necessario vt sine ipis introduci nō possit. Nō ergo eodē mō te by ad eucharistiā pfirmatio & p̄fessio. Nā nā. n. ex sua nā vel rōne necessario requir' ad salutē aīe pctō supposito. Ande fm rōnē sue nature necessario ē ad eucharistie sumptionē exigit fm p̄fectā acceptionē/ put est expulsio pcti. & p̄ter fm p̄tes suas necessario p̄mittenda est que ad hoc ipsum ordinant. qd dixi ppter satisfactioē/ que nō vt pctm sed vt penā pcti tollat/ imponit. Nā nō necessario p̄mittitur p̄fecta cōio/ lz debeat aliqua p̄cedere fm. S. Tho. sup illud p' 2. q. 11. Quid autē māducat & bibit indigne &c. Sicut & esset pctm in nā si deficeret dispō necessaria ad forme introductionē/ q' ad integrā & ex p̄tibus suis principalibus p̄fectā cōditiōnē & nām talis dispōnē/ eo mō quo p̄tes tales hēte cōtingat/ siue reales siue graduales &c. ita q' si deficeret ps vna principalis/ ipsa forma non introduceret/ & frustraret/ intēctio nāscit de p̄nā q' necessaria dispō ad eucharistiā ab oibus acceptat vt ad formā vltimā/ v̄sic p̄fecta p̄mitti/ vt si deficiat vna ps principalis q̄lis est p̄fessio/ fructus & vltim' finis eucharistie/ b̄ est vnio aīe cū xpo p̄ ḡfaz/ nō habet/ sed pctm incurrit/ & mortalr/ rōne qua. 3.

2. Quo vero ad extremā vncionē sciendū q' tale sacrum by rōnem vltimū p̄fectiuū sicut eucharistia/ sed fm p̄fectionē participatā interius purgantē a reli-

quīs peccatōz/ a debilitare inquam & ineptitudine spūali que relinquit ex pctō actuali vel originali/ vt cōparet ad p̄nām quasi p̄fectio eius/ sicut cōparat ad baptisimū cōfirmatio. Et fm hanc rōnē debet etia p̄mitti vt dispō p̄uentia ad eucharistiā que by rōnem vltimū p̄fectiuū p̄iungentia nos ipsi p̄ fontē perfectionis & sanctitatis immediare. Non tñ by ex sui nā q' necessaria dispō sit/ eadem rōne qua & cōfirmationē vltimū nō necessaria/ nisi ad sit p̄emptus qui semper dānabilis est. Sed q' extrema vncio by etia ex sua rōne & institutione p̄parare ad introitus regni celestis. vltimū qdē p̄fectiuū/ sed quasi accidentalis per cōparationē ad eucharistiā/ rōnem by. Et sic ad illam potius cōparabit vt dispō accidentalis p̄fectiuū/ principalē subseqens formā/ q' p̄cedens/ sicut & in nālibus quedā dispōsitiōes faciunt ad forme principalis introductionē. quedam vero subseqentes/ ipsum iam formatū reddunt accidentalia magis p̄fectū. Et est exēplum inductū a serō Tho. ad hanc ipsaz cōparationē inter hec duo sacra declarandam. 4. d. 8. q. 1. ar. 2. q. 1. 1. 2. m.

Eiusdem principalis rationis forma breuior & exactior. Cap. VII.

Ex predictis oibus ps & rationis illius principalis ad cōclusiones intellectus & virtus/ & inducte omnis obiectionis & euasione exclusio. vt rō restringat sic. **Ad intro-**ductionē perfectissime forme perigit p̄fessio. Ad introductionē cuius est remouere principalr id cū quo forma stare non pōt. Sed sacrum eucharistie se habet ad sacrum p̄nē vt p̄fectissima forma aīe ad p̄fectissimaz dispōsitiōnē que ordinat p̄ncipalr ad ablationē & remotionē peccati cum quo ḡa stare non pōt. Ergo sacrum p̄nē p̄terigit p̄fecte seu etiam p̄fectū ad summationē eucharistie. Nā autē aut p̄fectū nisi habeat oīs suas p̄tes ad remouendū peccatū per se ordinatas/ quaz vna est p̄fessio. Ergo p̄fessio est necessaria ante cōionē in habente p̄cīam peccati mortalis/ ita q' non sufficit p̄tricio habenti copiam cōfessionis. Sed dicit quis vt. 3. q. 13. q' 13. dispō/ non tamē adeo necessaria quin sine illa possit introduci p̄dicta forma. p̄fecta vnio cum xpo/ remoto per solam p̄tricionē peccati. Sicut etia in nālibus forma vna fm sp̄m perigit necessario aliquas dispōnes fm vnum modū generandū sine quibus tñ alio generandi mō pōt introduct. vt ps in sponte. nascētibz/ & p̄ semē. Sed istam euasione esse nullā ps ēt ex formis naturalibus. Nō quidē in formis p̄fectissimis qualis est forma hoīs & cuiuslibet animalis p̄fecti. Nō enim forme ex sua p̄fectione non hnt nisi vnū generandi modum taz actiue q' passiue/ & vnius generis dispōnes sine quibus introduci non pōt in mā. Ergo eadē rōne in spūalibus formis/ que erit p̄fectissima qualis est p̄dicta/ vnus tñ generis dispōnes periget necio perfectissimas sine quibus non poterit in aīa introduci quaz vna esse p̄fessionē p̄batū est. supposito semp eo qd rōnem dispōnē in hoc affert/ vt ps ad sit copia idonei p̄fessionis/ necessitas tollat cōcandū vel celebrādū. Cō. sigs ex hoc inferat q' iam duo p̄vincunt modi gnationis seu introductionis p̄fectissime vnio nis cum deo per sacrum eucharistie. vs. per p̄fessionēz habita copia p̄fessionis & necessitate nō v̄gēte tan q' dispōne

Euas.

Reclū sio.

Questio.

dispōne p̄uentia necessaria/ & sine ea nō habita copia confessionis/ aut v̄gēte necessitate. Considerat q' lz duo sūt isti spūales modi/ sub vnico tñ clauduntur cōi/ q' v̄s hō faciat rotum qd in se est/ ad hoc q' purificatus accedat ad sacrum. Qd non facit volens de pctō/ sed renuens p̄fessionem facere que valet a pctō purgare. Quinimo ēt sic nō sūt iste vn̄q; vere p̄tritus/ cum nō habeat p̄positū p̄tendi tpe quo tenet/ inter que tpa vnū est tps sacre cōionis/ vt etia ex p̄fess' docet. a. Tho. vt. j. parebit. qd tñ p̄pō est de rōne p̄tritionis. Alii casus & suppositū p̄te optiois q' vs quis habeat p̄tritionē de peccatis/ & nolit cōfiteri instanter cōionis tpe/ que nō p̄fessionē. Alii ps euasione p̄clusionam esse/ que nō nisi de formis imperfectis instantia affert. Sed deo dōstrat euasione nem esse nullā absolute. Manifestū est. n. in generationibus nālibus q' si aliqua dispō ad formam non subordinat alteri/ non p̄tinent ambo ad eundē generationis modum. Sicut in sponte nascētibz calor p̄requisit vt dispō/ nō subordinat cuiusq; dispōnē regit ad introductionē/ ambo ad vnū sp̄m forme per se/ men. p̄pterea q' ad diuersos generādū modos p̄tinent. Nā autē vna dispō alteri subordinat ad p̄fectionē forme introductionē/ ambo ad vnū p̄tinent generandi modū. Sic autē se by ad p̄fessionē p̄tricio. Et n. dispōsitiō subordinata p̄fessionē q' necessaria p̄requisit. Si ergo vnus debent p̄currere ad p̄fectionē forme introductionē que in sacramento eucharistie p̄ficit/ vt dispōsitiōes p̄cedentes. sicut ex doctrina Diony. 3. inducta ps nō potest in tali p̄cessu remoto impedimēto non inueniri peccatus mortis si altera defit. Quinimo nulla pōt contritio inueniri qū in tali articulo q' renuit cōfiteri. vt paulo supra probatū est. Cum autē hoc pctm motu sequat ex hoc q' p̄etermittit ordo nālis regitur ex nā tam confessionis vt dispōnē/ q' eucharistie vt forme vltime. sequitur q' tale factus sit p̄ vnū nāle. Ps igitur p̄dicta euasione nullitas p̄tine p̄clusionis ve ritas/ & rōnis p̄missis firmatas & efficacias.

Ad eandem partem, ratio principalis ex officio ministroz inducit. Cap. VIII.

Nunc igitur 2° loco p̄bat eadē scōa pars p̄clusionis ex p̄te nature & nālis rōnis officij ministroz eucharistie. & arguit sic. Anticūq; naturalī iure debet qd sūū est. Sed disponere & p̄parare fideles ad sacrum eucharistie vigne sumēdum p̄tinet ad dispōsatores eius ex ipso suo officio/ & ex pprie p̄tatis spūalis rōne. Ergo sine illoz actu vel iudicio talis preparatio fieri non pōt. Et oīs sine eis facta/ non pōt esse sufficiens & p̄fecta. Non disponitur autē sufficienter qs ad vigne cōcandū nisi remoueantur peccata. Ministri vero non remouent pctā nisi per absolutionē que necessario p̄fessionē p̄terigit. Ergo ad vigne cōcandū necessario de iure nāli perigitur peccatōz p̄fessio. Maior huius rōnis patet ex hoc q' reddere vnicūq; qd suū est p̄tinet ad rōnem iustitiae/ que ipsum ius nāle seu ipsum iustum cōstituit. Et quo ēt p̄uenit q' de iure nāli depositū sit reddendum. d. prima. Ius nāle. Sūū. n. hoc est ipsius depositarij est. Maior vero p̄bat ex ppria rōne ordinis sacri/ que p̄tatem dispensandi sacra formatr imponit. Et idē autē virtutis est formā vltimā dare/ & ad

illam suscipiendā subiectū disponere/ vt ps in naturalibus. Et si aliud agens veller subiectū disponere/ supflūū esset/ & ob hoc pctm in nā contringeret/ quin etiā iniuria nālis fieret p̄ vatoz forme qū perfectus esset in suo genere. Et si ergo in spūalibus/ habens ex officio sacrum eucharistie fidelibus dispensare/ etiā eodē sui generis iure illos p̄parare/ disponere/ idoneos ac dignos reddere ad tantū mysterij p̄ceptionē/ & vltime huius p̄fectissime ḡte p̄sequationē. hanc deductionē egregie facit. a. Tho. 4. 5. ca. 7. 4. sic dicens. Quia p̄tas ordinis ad dispōsationē sacramentoz ordinat/ inter sacra autē nobilissimū & constantiū alioz est eucharistie sacrum. opz q' potestas ordinis cōsideretur p̄cipue per cōparationēz ad hoc sacrum. Nam vnūq; dē denominat a fine. Et idē autē virtutis esse videt aliquā p̄fectionē tribuere/ & ad susceptionē illius mām p̄parare. Sicut ignis virtutem by vt formā suam trāfundat in alterū/ vt materia dispōnat ad forme susceptionē. Et igit' p̄tas ordinis ad hoc se extendat vt sacrum corporis xpi cōficiat & fidelibus tradat/ opz q' eadē p̄tas ad hoc se extendat q' fideles aptos reddat & p̄gruos ad huius sacri susceptionē. Reddit autē aptus & cōgruus fidelis ad huius sacri p̄ceptionē per hoc q' est a pctō immunis. Non. n. pōt aliter xpo vniri/ cui sacraliter cōiungit/ hoc sacrum p̄cipiendo. Ps igit' q' potestas ordinis se extendat ad remissionē peccatōz per dispensationē illoz sacroz que ordinantur ad peccatū remissionē/ cuiusmodi sunt baptisimus & p̄nā. hanc ille. Et q'bus ps efficacia rōnis p̄missis. Et p̄cipue ps minor illatq; vs p̄parare & disponere populū ad digne cōcandū spectat ad ministros eius ex propria nā & pprio iure huius sui ministerij. Que p̄paratio non pōt fieri per eos nisi audiendo cōfessiones populū vt deductū est. ergo &c. hanc eandē ēt rōnez cum p̄lone tāgit. a. Tho. 4. di. 17. q. 2. ar. 5. q. 1. 3. sic dicens. Dispensatio eucharistie p̄tinet ad ministros ecclesie. Et tō ante remissionē peccati per ministros ecclesie/ non vs aliqui ad eucharistiāz accederet/ q'uis sit sibi culpa quo ad deū remissa. hanc ille. Et q'bus oibus ps p̄pō q' aperte/ q' vs fit de iure nāli prius cōcandū disponi per absolutionē a peccatis factaz per sacerdotē/ q' hoc est pprium sacerdotis. & ad potestare eius solā nāliter p̄tinent. Sed hanc rōnē forte qs obijciat q' tunc sequeret quelibet cōicaturū debere p̄teritū vel necessario ei a quo suscipere vs eucharistiā/ vt sic idem daret vltimā formā/ & disponeret ad eam suscipiendā. Cōsequens autē esse falsū manifestat fidelū vsus/ quo cōiter ab alio p̄tenti q' ab eo a quo suscipiunt eucharistiāz. Sed r̄idēt q' lz ad ministrū eucharistie p̄tinet regūz idoneū reddere ad vigne cōcandū/ hoc tñ non facit nisi virtute principalis agentis & vice eius. f. xpi. Et cur quo ad hoc oēs sacerdotes per clauē ordinis p̄tem habeant potestare/ oēs eque p̄nt disponere si per clauē iurisdictionis applicent ad passum a principali agere. Quod tunc in p̄posito sit/ cum per vicariū suum v̄tem pastozē ab eo constitutū/ traditur ipsa potestas iurisdictionis alijs ordinare/ vt sic oēs qui hnt super cōcandū potestare iurisdictionis/ quasi vnus disponens habeant/ meq; in h' distinguant. Et ex h' dano eucharistiā dicat ēt disponere ad illius p̄ceptionē per se vel per suū aut supioris delegatū. Ande dūmō

Obiectio

R̄sō.

et confiteri quod dicitur / sit confessus / cui hoc ipsum afferenti et proferenti credere dicitur non potest et denegare sacramentum eucharistiae...

Ex reconciliacione cum ecclesia pramittenda, ad idem tertia via rationis principalis. Cap. IX.

Tertio probat eadem prima conclusio pars ex vtriusque scilicet facti quod ministri non simul. Et arguit sic. Ad sacramentum maxime unionis cum christo et ecclesia...

ciendi quantum ad remissionem culpe et pene eterne. Per confessionem autem et satisfactionem quantum ad totalem remissionem pene et reconciliacionem ad membra ecclesie. Et ideo in necessitate...

Iure diuino sacramentalem confessionem communioni pramittendam, ut rationes inducant, praeludia. Cap. X.

Pro deductione autem 2a pars eiusdem conclusionis quod vix confiteri ante communionem habita copia confessionis et sic necessarium de iure diuino...

Spiritualiter inquit seu mysticus et falsus. Mysticus autem triplex est. Vt allegoricus quo docemur ex his quod precepta vel facta sunt in lege veteri...

spiritualiter et sub specie panis et nobis propositum facta / liter manducanda: ideo christus sub hoc iacfo specialiter figurat per sacrificium...

Iure diuino litteris sacris antiquis promulgato, confessionem communioni pramittendam, prima ratione conuincitur. Cap. XI.

Primo igitur sic arguit. Nullus poterat comedere scilicet vel sanctificari in lege veteri / nisi mundus et sine macula fuisset...

No. 3.

No. 4.

No. 1.

No. 2.

de hoc ipso multū peniteret ac diligēter confiteret. Quia etiā eadem rōne non desero cōsiderata nunc sui dogmatis infirmitate/paratūq; p illud animaz ruina/ne ipse magis ac exitialis ruat/qd male se scripsisse cognosceret/protinus reuocabit. Qd deus fatit sua p̄potenti virtute. Ex eodem et fundamen- 2o rō. to/cōi inquam oīm sanctorū z exponentiū verba illa Apli sensu quo cū sancto Tho. omnes fatent an cōmunionē premittendā esse diligētē examinatio- nem pprie vite z pprie conscientie: quā expositio- nem nec opinās inficiet/arguit: premittendo q; du- plex est cōtritiō sufficiens ad salutē: vna gñalis qua vs homo doler in genere de oibus suis peccat: z suam culpā ante deum generat̄ confitē: implozans mise- ricordiaz/ z pponens in corde suo firmiter velle suo tempore pmissā diligētē examinatioē z detestatio- nem oīm z singuloz peccatorū suoz/ pure ac integra- liter cōfiteri. Et hec cōtritiō iustificat hominē z re- stituit ad statū gratie a statu peccati. vt elicit ex do- ctrina. s. Tho. 4. di. 12. q. 2. ar. 3. q. 2. c. Et hac cō- tritiōne descendit publicanus iustificat̄ in domum suā. Luc. 18. Alia est cōtritiō spālis. que vs ipotat dolorē de singulis peccatis per diligētē examinatio- nem ad memoriā reuocatis. Et hec nō est necessaria ad salutē nisi tpe confessionis fiende. p̄terea q; con- fessio vs esse integra z lachrymabilis: ita q; est ppria z vltima dispō ad perfectā mundiciā anime per cō- fessionem faciendā. Et de hac sola intelligendus est. scrius Tho. vbi sepius repetēs dicit/ ad perfectionē con- tritiōnis esse necessariā detestatioē z dolorē de singulis peccatis cōmissis. Tunc arguit sic. Sub eadem necessitate naturali cadit introductio vltime z pprie dispōnis ad formāz qua cadit z ipsa format̄ ita q; si dispō ordine nātū causat̄ necessario in subie- cto. ipsa quoq; forma necessario seq̄ debeat. Et si im- pediat/ peccatū accidit in natura. Eadē ergo neces- sitate precipiē confessio peccatorū/ qua precipiē con- tritiō spālis per diligētē examinatioē vite z con- scientie sue/ z singuloz peccatorū detestationem. Di- crum est. n. q; vicia cōtritiō est ppria dispō ad con- fessionem. Sed illa diligētē examinatio z spālis cō- tritiō precipiē ab Aplo ante cōmunionē fieri/ p illa verba. Probet aut̄ seipsum homo zc. fm̄ expositio- nem oīm sanctorū z illustriū doctorū. ergo precipiē per illa pariter z peccatorū cōfessio. Vel sic restrin- gatur rō. Talis spālis cōtritiō nō est necessaria ad salutē/ neq; cadit sub p̄cepto nisi tpe cōfessionis. vt etiā opinans fatet/ super. 12. q. 113. ar. 5. ad 3. Sz tēpore cōmunionis fiende est necessaria ad salutem per. d. verbū Apli fm̄ expositioē doctorū z cōmu- nem chūstianoz consentiam. ergo tunc est et absolu- te necessaria cōfessio. Et eodē expositioē cōmu- nis fundamento p̄dicto verborū Apostoli. sic terrio arguit. Quicūq; non facit qd in se est vt cognoscat peccata z libere ab eis/ nō diligētē examinat cō- scientiaz suā vt fit vere cōtritus: prout iubet Aplis in p̄dictis verbis: z n̄r non parens apostolico man- dato peccat mortāl̄ indigne cōmunicans. Sed hoc non p̄r homo regulr facere aut pro certo cognosce- re se plene fecisse nisi sacra cōfessione. ergo ad hoc q; adimpleat homo mandatū ap̄licū opz q; confiteat̄ ante cōmunionē. Sicut huius rōnis p̄z ex terminis: q; idem est diligētē examinare zc. z facere qd in

se est p̄dicto modo. Sicut vō probat: q; cum nemo scire possit an odio vel amore dignus sit/ z p̄r q; ha- beat verā contritiōē que necessaria est ante cōmu- nionem: opz q; cōdicaturus illas diligētēz exhibeat ad hoc cognoscendū quam regulr fm̄ ecclesie doceri- nam exhibere p̄t. Regulariter aut̄ homines per se- ipsos non p̄t bene spēs grauitatezq; peccatorū co- gnoscere aut ponderare: q; maior absq; cōparatio- ne vlla/ pars hoīm est qui nō plene ista nouerunt q; eozū qui talia cognoscunt. Eadē opus h̄nt homines informari regulr de talibus. Qd nō esset conueniēs fieri nisi a pprio cōfessore: z sub sigillo cōfessionis ei- dem prodendo p̄ctā sua/ alias p̄tingeret cogi seipm̄ infamare. Non facit et homo totū qd in se est/ vt co- gnoscat an doler quē habet de peccis sit sufficiens ad verā contritiōē: nisi vltra interiorē penitentia id etiā facere aggrediat̄ ex quo regulr contingit ex- tritio fieri cōtritiū. Hoc aut̄ fit in cōfessione. vt oēs doctores affirmant/ nisi q; ponat obicē. Qd z Sco- rus ex cōmuni sentētia determinat in 4. dist. 14. q. vlt. Et idem et elicit ex doctrina. s. Tho. qd̄i. 4. ar. 10. Et aliud certificatiū maius isto nō habet hō q; si vere cōtritus sup̄ quatuor illa gñalia signa que mi- nus etiā q; confessio certitudinē preferunt: q; ex au- ctōritate Bernardi ponunt a doctoribus in 4. dist. 9. z spāli ibi a. S. Tho. ar. 3. q. 2. c. Ex virtute q; sacrali cognoscimus a peccis hominē in cōfessione li- berari/ ita q; hoc peracto nō superfit homini quicq; faciendū/ ad hoc vt fit rite disponat ad digne percipiendā sacram cōmunionē. Tum ergo p̄cepta dei z omnia p̄cepta moralia/ z maxis ea que sunt postri- ui iuris/ respiciant id qd regulr contingit esse sic ho- num z necessariū q; oppositū esset maluz vel simplr vel vt in pluribus: z nō sit homo cogēdus ad id qd est cā sue infamie in manifestatione secretorū suozū criminū/ nisi per manifestationē vni tū vice dei de natura sua secreto facta: z debeat cōmunicandus fa- cere qd in se est vt sit dignus/ z sciat se esse dignū per ueram contritiōē. Et hec omnia exigit ex p̄dicto Apostoli p̄cepto. vt inductū est/ z nō possint regulr haberi sine cōfessione. vt declaratū est/ patet manife- stissime q; z ipsa p̄fessio pariter necessaria sit/ z clau- datur sub eodē p̄cepto. Et hoc est qd tam quo ad conclusionē q; quo ad motiū de faciendū qd in se est/ tangit a. S. Tho. in 4. dist. 16. in expositione lre. vbi sup̄ verba Magistri dicentis. Caueat peccōr ne prius ad dñicū corpus accedat q; confortet se bona conscientia/ sic ait S. Tho. Bona conscientia cōfor- tatur homo qū certis indicijs conijcere p̄t peccatū sibi dimissū. Et hoc est qū facit qd in se est. Et ideo qui habet copias confessoris/ z necessitate non vageat̄ ad cōmunicandū/ sicut vrgēt sacerdotes parrochia- les/ nō debet accedere ante cōfessionē. Hec ille. Pa- ter igit q; ex p̄dictis verbis Apli conuincit necessa- ria cōfessio ante cōmunionem. Quarto ex eodem fundamento etiā sic ad idem arguit. Ad hoc precipiē Aplis debere se hoīm probare ante sacra cōmu- nionem suscipiendā/ vt sine conscientia peccatorū mortāl̄ merito preterite p̄ritiōnis si fore ante fuerat in peccato/ ad sacm̄ predictū purificatus accedat/ vt patet et ex intentione opinantis: ita q; talis ex hoc seipm̄ iudicat esse dignū sacra cōmunionē. Sed pro- pter cōmendationē qua quis seipm̄ cōmendat non est

4o rō

dignus sacra cōmunionē. sed opz q; a deo cōmende- mur ad hoc q; probati/ hoc est approbati simus di- gni fm̄ illud 2. Corinth. 10. Non. n. qui seipm̄ com- mendat ille probatus est: sed quem deus cōmendat. Deus aut̄ nullū cōmendat aut probatū manifestat/ nisi vel p̄ immediatē faciendū miracula ad manife- standā boni sanctitatem/ vel p̄ bona opera q; causat in bonis/ vel si peccōr fuit/ per abolitionē peccōr quam in sola cōfessione p̄ficit. ergo cū nullus debeat accede- re ad eucharistia nisi p̄batus esse dignus/ vt patet p̄ Apostolum: z p̄r nisi approbatus z cōmendatus a deo: z istā approbationē non faciat deus manifestā super remissione peccati regulr z vniuer salr immo ra- tissime per miracula/ sed regulr solus per absolutio- nem quā impendit minister eius sacra cōfessione/ p̄z nullus fm̄ Apostolice snie sensum p̄t digne eucharistiam suscipere nisi confessus. 5o rō. C. 5o arguit q; doctores. s. notari qui cōueniunt in cōclusionē principali/ habeat hūc sensum in p̄dicta Apli verba/ et si alicubi non exp̄fessissent/ ipsa verba specialr inducendo. Nam oēs iudicant eos indigne māducare corpus z bibere sanguinē dñi/ qui sacra- liter non confitent. Sed indigne māducant corpus z bibūt sanguinē dñi illi soli qui non probat seipm̄ fm̄ intencionē Apostoli. ergo oēs doctores volūt in p̄dicta probatione quā precipiē Aplis p̄mittendā cōmunionē/ claudī cōfessionē ad intencionē Apli. Quod z Scorus aperre fatet. 4. dist. 9. vices in fine qñias. Et si dicas. qua leger supple tenet sacerdos q; pluries celebrat/ pluries et cōfiteri post peccm̄ q; se- mel in anno/ vt tenent alij xp̄iani. hec. n. p̄pouerat in argumento qd in fine qñias soluit. Et ridet sic. Dico q; illa lege Apostoli q; ponitur p̄ Corinth. 11. Probet seipm̄ homo zc. hec ex illo. Et q; oēs supra notari doctores sic velint cōfessionē esse necessariā: ante cōmunionē q; oppositū faciēs/ manducet cor- pus dñi indigne/ p̄z ex. s. Tb. cui oēs in hoc adherēt/ qui spāliter p̄ qñlib. ar. 12. dicit. q; necesse est homi- ni q; sit cōfessus si necessitas imineat accipiendū eu- charistia: z q; opz hominem per cōfessionē purga- tum ad hoc se p̄parare. Quibus verbis z modis di- cendū nō vteret nisi p̄ certo teneret q; q; secus facit/ indigne accedit ad summendū corpus Chri. cum necessitas in talibus q; agenda vel non agenda sunt de iure diuino/ cōtra consilia distinguat. Et verbū. opz. pariter necessitatē imponit. vt opinās quoq; fatet. 3. q. 64. ar. 6. Ibi. Circa fundamentū zc. In eodem aut̄ qd̄ lib. ar. 12. s. Tho. ingrit an parrochia- nus possit accedere ad accipiendā eucharistiaz re- pellere si fateat̄ se esse confessū. z determinat q; nō. Et q; tenet ei credere si nō dubitat eū esse vel fuisse ligatū nisi in foro p̄ntē. Innuir aut̄ ex modo queren- di z determinandi q; si ille nollit sibi fateri se esse cō- fessum: z multo fortius si de facto non esset cōfessus/ possit eū a cōione repellere. alias qd̄ illa z determi- natio fuisset inutilis. Sed nemo p̄t a cōione arce- ri/ nisi indigne. ergo. S. Tho. tenet illum esse indi- gnum cōmunionē qui post peccm̄ non est cōfessus. Et sic nō adimplet̄ Apostolicū mandatū quo dicit. Probet aut̄ seipsum homo zc. hoc. n. adimplēs/ di- gnus est. Et cum ministrare indigne sacra sit peccm̄ mortale de gñe sacrilegij. z nō sit actus imperfectus/ vt et opinans dicit. vbi. s. ibi. Ad ea vō zc. Sequit̄

q; multo magis est sacrilegij mortale peccm̄ indigne celebrare: z indigne cōmunicare: q; hoc est abuti di- gnissimo z excellētissimo sacro. Eadē p̄z q; non con- fiteri ante cōmunionem de peccō mortali cōmissio est peccm̄ mortale etiā grauissimū de iure diuino probi- bitū: sicut oppositū est iure diuino p̄ceptū. Et hec sufficiat quātū ad p̄bationē scde partis cōclusionis. Iure positio fidelem omnem astringi/ sa- cra cōmunioni cōfessionē pramittere, prout eiusdē conclusionis extrema pars exprimit/ ratio prima super ecclesiastica cōsuetudine fundata cōuincit. Ca. XIII. Tertio aut̄ pars conclusionis p̄p̄tē/ q; vs. Probat cōmunionē ex iure positioē/ q; iure canonico/ p̄bat cōclusionis. 1o. primo ratiōe consuetudinis. scdo vero rōne promul- gati per ecclesiam multiplicis decreti. Primo igitur sic arguit. Consuetudo que vltimē in ecclesia obser- uatur vt necessaria p̄tens ad aīe mundiciā/ z ex- cellētissimi sacri reuerentiā/ cuius principij vel ori- ginis nō extrat memoria: z semp a sanctis patribus z pastoribus est approbata z p̄dicata vt necessaria ad salutem fidelū. non minus obligat ad sui obseruan- tiam/ q; si lex canonica quecūq; circa talē obserua- tiam emanasset. Sed oēs populus xp̄ianus p̄stuit ante cōionē se p̄parare per deuotā cōfessionē/ ita q; si secus faceret p̄ certo quib; teneret indigne cō- municare/ si hēret conscientia peccati mortalis admis- si/ et si de eo plurimū doleret. ergo cū huius consue- tudinis scilicet non extrat principij memoria/ eo q; semp ab Apostolorū temporibus credit̄ strictus et obseruatus: z nō nisi sal infatuatū quod et nūc ab ho- minibus merito cōculcat/ operibus se ei opponat/ qd̄ tamen pro maiori parte seruadū indicit/ oēs ob- ligabit vinculo positui iuris. Sat. n. est q; a maiori parte populi dum obseruat/ stabilita sic cōsuetudo. vt docet glo. in cap. frustra. dist. 8. z transgressores se reos ex hoc ipso iudicant peccati mortalis. Immo ma- gis et obligat talis cōsuetudo q; ius scriptū: quāto etiā opposito iuri p̄iudicat. extra de cōsue. cap. vlt. huius rōnis fundamentū euidentē est ex ipsa ratiōe consuetudinis/ cū sit ius moribus constitutū qd̄ desi- ciente lege/ pro lege suscipit. dist. 1. ca. Consuetudo. Eadē Sorber Pontifex ex hoc nonnullos qui nolle- bant suo euo in cena dñi cōmunicare/ redarguit/ z acriter reprehendit/ p̄pea q; contra eos vsus ecclia- sticus militabat. de consec. dist. 2. in cena. Minorem vero docet esse verā cōkursus populi ad cōfessionē paschali tpe. Sed neq; opinans illaz negat. quin et affirmat/ nō aduertēs qd̄ eodē vinculo ligat̄ oēs sc̄tā cōsuetudo/ quo lex et canonica ligaret si emanasset. 2o aut̄ fm̄ et opinat̄ q; lex obligaret ad mortale/ simplici p̄mulgata p̄cepto. Sicut et peccat̄ mor- talr qui nō semel in anno cōicaret vel cōfiterent̄ fm̄ eum z veritatē. p̄pea q; iure cautū est debere quelibet cōfiteri z cōicare. vt habet in. c. Q̄ia. de pe. z re. Ergo pariter q; cōsuetudinē hāc sanctissimā irritā fecerit/ ex hoc ipso p̄stertudis iure peccabit mortalr. Ex eodem fundamento ad eandem veri- tatem ratio secunda. Cap. XV.

Probat cōclusionis. 1o.

Secundo ex eodē consuetudinis iure sic ad id ar-
quit. Et consuetudo rationalis legipri-
meq; scripta prelatorū religionū omni ut sibi quo-
rūdam enormiū criminum absolutionē referunt
reliqua oia facultate subditis suis/ ut quibus vo-
luerint de collegio confiteant/ et ab eis absolui pos-
sint. Hanc tū non minus necessariā q; rigorosā ca-
sum reservationē/ pluries in anno relaxat/ dū pie-
cipue occurrūt solēitates maiores ac venietozā.
Et vniuersālī indulgentiā hanc impendunt sacro-
dote passionē et resurrectionis tēpore/ quatenus q;
mali fuissent/ facilius possint tām acceptabili tēpo-
re ad deum conuerti/ et deuote cōmunicare. Frustra
vero cōsuetudo hec introducta vel obseruata fuisset/
sātē respectu illoz subditoz q; nō cogunt exiuis le-
gibus cōfiteri plaris. ut sunt frēs p̄dicatores/ si sola
p̄missa contritione de mortali cōdicare vel celebrare
possent. Si enī possent spone sineq; pcti restu cōi-
care non cōfessi. possent vsq; ad tēpa pasche reserua-
re confessionē simplr de oibus. et tunc habita p̄missa
relaxatione rigorositatis illius/ possent cōfiteri etiā
de reseruatis/ non obstantē q; quotidie celebrassent p̄
annum. Et hoc mō nunq; possent plati cognoscere
vultū peccoz sui. ut de iure diuino satagere debent/
iuxta illud qd sub figura pastozū et peccozū dicit ad
p̄lariū. 17. Diligenter agnosce vultū peccoz
ris tui. Et hoc ip̄m p̄lari oēs precipue obtinere p̄
sanctā hanc consuetudinē reservationis intēdunt.
Quod aut innumerabilis multitudo p̄latozū ab
institutione religionū in bec vsq; tēpa/ summa sapiē-
tia et sanctitate florentiū. quoz pars magna Doctoz
res/ et multi Ep̄i postmodū fuerunt/ Cardinales plu-
rimi/ et nonnulli summi p̄pontifices/ adeo desipue-
rūt/ ut frustratiōis legem instituerint aut et obler-
uauerint/ adeo magnū inconueniens esse vsq; etiam
apud opinantē/ qui dū in minoribus esset cōsuetudi-
ni huic innixus idip̄m pariter obseruauit/ ut oīno
inter inopinabilia et omni ex parte irrōnabilia con-
numerandū sit. et veniq; tale q; in nullius sapientis
vel et insipientis corde possit ascēdere. Quod tamē
sequeret/ si non tenerent religiosi p̄steri sub p̄cepto
cōmuni/ seu obligatione mortali ante cōmunionē.
ergo opi. ista parit irrōnabilis est et nimis erronea.

Eadem veritas ex iure positio in. c. Om-
nis. iādudum vulgato. tertia ratione mul-
tipliciter deducitur. Cap. XVI.

Nunc superest probare q; et iure positio scri-
pro sit bec obligatio p̄mulgara. Et quia
opinans scipue in hoc fundat oppositiū/ q; vsq; ali-
cubi hoc precipi debuisset/ maxime hoc factū fuisset
in. d. c. Omnis. in quo tū p̄m eum non nisi de confes-
sione semel in anno faciēda nullum determinando
tēpore de cōmunionē vero ad minus siēda semel in
anno/ sed in tpe determinato. s. in pascha/ emanauit
p̄ceptū. ideo volo primo ostēdere p̄positū habe-
ri ex. d. c. Omnis. deinde ex alijs decretis sancte ma-
tris ecclesie. que nō aduertit opinans. C. p̄mo p̄mo
igit p̄mittenda sunt primo verba p̄mulgati p̄ce-
pti in concilio ḡnali super que fundanda est rō n̄a/
et habent de peni. et remis. cap. Omnis. Abi sic dicit.
C. Omnis vtriusq; sexus fidelis postq; ad annos di-

cretionis peruenerit oia sua solus pctā saltē semel
in anno fidelr confiteat proprio sacerdoti/ in iūctā
sibi p̄ntiam proprijs viribus studeat adimplere. Su-
scipiens reuerenter ad minus in pascha eucharistie
sacramenti fore de p̄prij sacerdotis consilio ob ali-
quam rōnabilem rām ad tēpa ab h̄mōi perceptiōne
duxerit abstinentiū. alioquin et viuēs ab ingressu ec-
clesie arceatur/ et moriens xp̄iana careat sepultura.
Hec tibi. C. Inuestigandū est aut primo cur emana-
uerit noua hec cōstitutio. Et ly nullus doctoꝝ quan-
tum videris/ sp̄l̄r circa hoc immozet/ probabile tū
est q; rō cōstitutionis p̄dicte/ fuerit negligētia que
in populo xp̄iano inualuerat in obseruandō leges q;
antiquissimis fuerat sancta tēpibus. q; vsq; quilibet
xp̄ianus ter ad minus in anno deuote cōdicaret. vsq; in
pascha/ in festo sancto penthecostes/ et in natali d̄ni.
ut habet de conf. di. 2. ca. Et si nō frequentius. et. c.
Omnis. Non potest aut reddi rō tante vniuersalis
negligentię ex ip̄o actu cōdicandicum facillim/ sit
et honorabilis. P̄potest ergo q; ex aliquo alio graui
onere qd huic actu necessario connectit/ si non ad-
damnationē quis velit cōdicare/ retraheret populus
non solū ter in anno cōdicare/ verū etiam semel. Tale
aut graue onus cōioni coniunctus non pōt esse sola
contritio ḡnalis de qua. s. q; bec quoq; facillim est. et
in populo xp̄iano p̄o maiorū parte frequentissima.
Quippe cum pene oēs culpam suā dicant/ de pctis
doleant/ veniā p̄centur in missa/ inter p̄dicandū
sep̄ius/ et ex bona cōsuetudine plurimi singulis die-
bus/ et scipue festiuis. mane ac sero. Et de se hoc ip̄s
grauē non est/ immo desiderabile/ ad hoc incitante
dei reuerentiā et amore/ sed precipue penarum ac di-
uinorum iudiciorum timore. Ergo ex sufficienti di-
uisione illa negligentia non nisi ex contritione spe-
cialiter accepta sumpsit impulsū que imporat
singuloz peccatoz ad memoriā reducroz. doloz
et detestatiōis/ que contritio cū non sit p̄cepto ob-
norā nisi p̄pter confessionem/ sequit q; et ipsa cōfes-
sio tunc et sub p̄cepto cadat/ et ob hoc oēs christia-
ni videbāt/ et p̄o certo tenebant eas esse cōmunioni
necessario p̄mittendā. Et nihilominus grauissimū
est et pene insuperabile onus/ cū confusions adducat
coram confessorē/ et magnā venienti humiliatē in-
dicat/ ut vsq; cultu et voto p̄fessionis subdat/ etiā si Rex
sit vel p̄p̄a qui confiteat. Ne igit ter in anno sub-
rent onus hoc grauissimū populū cōmunionē pari-
ter fugiebāt. Quod attendens sacri concilium/ vo-
lensq; saluti cōmuni consulere miriori lege/ manda-
uit ut cōmunionē in anno semel admin/ in pascha
inquaz/ teneant oēs acciperet/ pariter oēs in anno
semel et cōfiteri. Hec opus erat apertiori sermōe
promere q; tpe et ratione cōmuni siēde confiteren-
tur. Id enim oēs p̄o constanti iam habuisset/ et p̄r
idem sacri concilium suppositū/ manifeste deduxi-
mus. C. Quod et sc̄do ex modo loquēdi p̄dicte le-
gis insinuat aperte. Si enī duo voluisset esse sic di-
sparata p̄cepta/ ut vnum rōne alterius nullatenus
emanaret/ vtrū alteri non p̄miseret per parricipiū
illud. suscipiens. sed vtrū ab alio per notā copulatio-
nis diuisum posuisset. ut cultioris grāmāte p̄ce-
pta docent. P̄mittit enim/ oēs vtriusq; sexus fi-
delis/ cum omni p̄mposita dispōne. pro debito sub-
stantiū p̄dicti subsequētis adiectiū/ et exprimit q;
p̄missio

10

11

12

13

p̄missio tantum modo dispositionis spiritualis
ip̄m sacramentum reuerenter suscipietur. quasi
dicat. Et sic suscipiat reuerenter ad minus in pa-
scha et. C. Hoc ipsum etiam tertio latenter insinua-
tur/ ex illis verbis quibus de p̄prij sacerdotis cui
dixerat confitendum/ consilio/ posse dicitur quis a
communione pro tempore abstinere. Inuit enim
q; hoc contingat ratione peccatorum que in confes-
sione nouit ille. Que etiam aliter non potest conue-
nienter nouisse/ cum talia peccata vel impedimen-
ta propter que abstinere quis a communione con-
sulerit/ non nisi grauissima sint/ et ob hoc non nisi
per confessionis sigillū proprio sacerdoti reuelada.
P̄mittenda igit necessaria per rex. illum conuin-
citur ipsa confessio/ ad hoc q; tale consiliū dari pos-
sit. Ex presenti enim statu anime sibi p̄ confessiones
noro/ rite iudicare poterit sacerdos atq; consilere/
an in presenti cōdicare debeat fidelis/ vel certe pro
tempore abstinere. De alijs enim impedimentis/ pu-
ta carceris aut infirmitatis/ nō habet iudicare sacer-
dos. P̄ter igit q; requiruntur h̄c in scriptis a cō-
fessore/ que et ipse sep̄ius in scriptis reddidi testimo-
nia requisitus ab his quozum confessionem audie-
ram/ non nisi p̄dicata causa timentibus ne etiam
committat a curatis suis ex cōmunionem seu
confusionem incurrerent ex interdicto ingressu ec-
clesie. Quod non nisi hac lege fundati facerent/ aut
facere permitterent a suis ep̄iscopis vel eozū vi-
carijs/ ut hac ratione cōvincatur tam populi q; cu-
ratorum atq; pastozum eundem esse sensum in di-
cta lege. C. P̄ter quinto q; spiritus sancto victrante
verba illa/ sapientissime ordinata sunt. Si enim ex-
pressius illa connexio necessaria/ confessionis semel
in anno p̄cepte ad cōmunionem/ fuisset exposita
plurimorum errorum in populo iam esset occasio.
Facile enim extimassent primo homines q; non de
se/ sed ratione cōmunionis tantūmodo necessaria
esset confessio ad salutem. Cum tamen simpliciter et
absolulte seu de se necessaria etiam sit/ et ex iure diu-
no supposito peccato mortali siēda. Ex qua etiam
opinioe secundo sequeretur q; qui rationabiliter
et ex causa iuxta confessionis vel medicozum consilio
cessarent a cōmunionē/ liberos quoq; se putarent
esse ad obligatione confitendi. qd tamen est falsissi-
mum. Sequeretur tertio q; nulla alia ratione ante
paschale tempus se putarent obligatos ad confiten-
dum. Quod itidem falsissimum est/ imminente peri-
culo mortis in bello vel in mari/ v̄ ex graui languo-
re/ vel quacūq; alia ratione vel causa. Imminente
etiam susceptione ordinis sacri. ut infra declarabi-
tur in responsione ad tertii. In omnibus enim p̄ce-
dictis casibus et similibus tenentur cōfiteri omnes
christiani etiam extra tempus paschale. quod tamē
nullus p̄ntaret/ si ecclesia in. d. c. vel alibi expressit/

ser omnes christianos teneri ad confessionem semel
in determinato tempore anni/ scilicet tempore pa-
schali. Ratio ergo p̄cepti de confessione in. d. ca.
p̄mulgati. pro determinato tempore/ fuit determi-
natum tempus cōmunionis. ex quo non excludi-
tur/ quin alijs temporibus teneatur in casu aliquo
ut supra/ cōfiteri. C. Ad ipsum sexto principale pro-
positum ex eadem cōstitutione scripta potest elici/
si rationalis esse debeat sicut legem decet. distinc.
4. cap. Erit autem. Non enim p̄dicata cōstitutio
rationalis esset si ex illa sequeretur q; possent fide-
les a perfecta purificatione conscientie quā per con-
fessionem tantum obtinent abstinere/ tempore quo
purissimi in cōscientia coram deo stare/ illiq; per-
fectiois vnionis cum deo siēde signo debent vniri
q; possit in ecclesia fieri tempore inquam sacre cōm-
munionis sub p̄cepto siēde. et in aliud tempus ra-
lem perfectissimam purificationem pro voto differ-
re. P̄ruerius enim esset hic sanctificationis ritus
et ordo. Quod tamen sequeretur si nō intenderet il-
la cōstitutio sic omnes ad cōfessionem obligare se-
mel in anno q; instante paschalis cōmunionis tem-
pore debeant cōfiteri. Ergo necessarium est dicere
q; illud intendat/ et ex verbis prodar/ licet latenter
rationibus supradictis. C. Sequeretur septimo si
non sic intenderet/ alia duo inconuenientia contra
communem conceptionem omnium christianozū.
Nam si sint duo sic disparata p̄cepta q; p̄ceptum
de cōmunionē non sit ratio p̄cepti de confessione
pro eodem tempore siēde/ sequeretur q; qui nō con-
fiteretur in quadragesima vsq; ad octauas pasche/
non peccaret mortaliter. si tamen ante vel post/ in-
fra anni decursum confiteretur. C. Item sequeretur
q; confessus vno anno in vigilia pasche occurrentis
de mense martij/ esset eiusdem p̄cepti de confes-
sione semel in anno siēda transgressor/ si sequēti an-
no similiter in vigilia pasche de mense ap̄il̄is occ-
currentis cōfiteretur. Non enim acciperetur annus
s̄m reuolutiones lunares cū epacta/ si non pro tem-
pore paschali et ratione cōmunionis emanauit p̄ce-
ptum confessionis/ sed s̄m cursum solis. et sic excess
sisset in casu talis annum anteq; cōfiteretur/ et fuisset
p̄cepti transgressor. Que tamē esse falsa nunc/
omnis ecclesia confiteretur/ que post extrava. domi-
ni Eugēij 4. que incipit. fide digna. habet pro re-
gula/ nullum esse transgressorem talium p̄ceptorū
qui a dominica in ramis palmarum vsq; ad octa-
uas pasche inclusiue paruerit. ita q; si in di. cocruas
rum pasche quis cōfiteretur et cōmunicaret/ obliga-
tioni talium p̄ceptorū satisfecisset. Ande patet
opinantis extozum sensum in. d. cap. Omnis. vni-
uersalis ecclesie cōmuni conceptioni se opponere.
C. Ultimo probatur hoc ipsum quod diximus/ esse
de intentione capituli illius/ auctoritate Doctoꝝ
Angelici sancte matris ecclesie magni luminaris
qui hoc expresse affirmat et protestatur. 4. distinc.
17. q. 2. arti. 1. q. 4. dicens. Quando homo ad ali-
quid tenetur quod non potest sine peccato facere
nisi confessus/ tunc cōfiteri tenetur. Sicut si debeat
eucharistiam percipere ad quam nullus post pec-
catum mortale nisi confessus accedere debet/ co-
pia confessionis oblata et necessitate non vigenet. Et
inde venit obligatio qua ecclesia obligat omnes
b b

14

15

16

17

De necessitate confessionis ante sacramentum.

esset apud dñm ille seruus habens ex officio dispensare bona dñi sui/qñ eis quos nesciret dignos & fm corz domini illa distribueret/etiam si cõtingeret aliquem talẽ domino p̄ter serui notitiã gratum esse. Sed neq; etiam verũ est q; ille qui renuit confiteri ante cõmunionem/possit iudicio dñi dignus esse. Neq; n. talis habet verã contritiõẽ. Hec nãq; p̄positum confitendi tẽpore suo claudit: qd t̄p̄a necessitatis ad confitendũ est etiam oĩ in statã sacra cõio. vt supra clarissime probatũ est. Cum ergo ex casu & ex ipso effectu compertũ sit nõ inueniri tale p̄positum in cõmunicaturo/p̄ ralem non habere verã contritiõẽ. & p̄r non esse liberatum a peccato mortali. Quõ ergo p̄r iudicio dñi dignus cognosci vel etiã esse tanto sacro? Si autẽ argumentũ procederet/iam possent eadem rõe seu eodem naturali iure eucharistia cõcari: & p̄r contra oẽm diuine iustitiã carnis qua mĩdũ restaurat & ad se trahit ordinẽ/prũs aliquis spũaliter nutritur per sumptionẽ eucharistie/q; generaret per baptismũ: qd non est in suo genere min⁹ derisibile/q; si diceret aliquis p̄r p̄sali nutritiue q; concipi vel gñari in ordine nãe. Ad probationem autẽ primam scõde partis minoris principalis dñi cõformiter dicitur ad primã supra reprobãtã probationẽ primẽ partis ipsius minoris. Nam cõtingit eorũ que prohibita sunt iure diuino plurima/casu dato licere. Sicut furtus iure diuino prohibitiõẽ est/homicidium/sacrilegium & homicidũ: & tñ non solum licet in casu extreme necessitatis panes ad propriã vitẽ sustentationẽ furari/verum etiã peccaret qui secus faceret. Similr etiam peccarent ministri iustitiẽ si deprehensum larronẽ/seruato iuris ordine non occiderent. & non minus qui se inuadentẽ non potens alr euadere mortem/ipse potius nõ necaret. 2. q. 66. ar. 7. Idẽ peccauit Dauid panẽ sanctũ in necessitatis articulo comedere: & pueris suis distribuere. primi Regũ. 2. Quod aliõqñ fuisse ex suo genere sacrilegiũ. Non negabit opinans esse de iure diuino debere hominẽ baptizari/ & post baptismum peccantẽ/aliqui cõfiteri. sup 3. q. 65. ar. 2. Ad que tamen non tenet qui copiam baptizantis atq; confessoris nõ habent/ sed ex solo p̄posito saluant adũrẽ. Sanctificatio quoq; festi iure diuino precipitur: cum tñ p̄pter pias cãõs & euitãda tempora/ita dãna liceat seruilibus operibus insistere die festo/ sicut & ad subleuandã extremã necessitatẽ. Et idẽ contingit in alijs pluribus diuinis p̄ceptis. Friuola igitur fuit valde probatio ista/ quã tamen opinans varijs in locis tanta virilitate quanta hic/ veluri validißimam affert. Ad 2. dico primo q; arg. negatiuum nullũ est sub hoc sensu. Hoc nõ tubet in sacris litteris noui vel veteris testamenti fm verba. ergo non est de iure diuino. Alias non essent de iure diuino nõnullẽ forme sacramentorũ ad eorũ perfectionem/ eo q; in sacris lris tales forme non inueniantur verbalr/ vt apparet pene in omnibus p̄ter q; in baptismo/ & eucharistia. in qbus etiam aliqua/ lis est verborũ varietas earũ a sacris scripture verbis. Consequens tñ apud catholicos absurdissimũ est. Sufficit ergo ad hoc q; cognoscamus aliqd esse de iure diuino q; comprobet ex sacris litteris vel ex traditione ap̄tolorũ & successorũ ad necessitates salutis per sacramenta suscipiẽda pertinere ex dñi

institutione. Quod quidem comprobãt in multis ex solo vsu ecclesiastico cuius originis non extrahere me noxia vel scriptura. Scõdo dicitur q; p̄positus nõ struz & veritas determinata/ esse de iure diuino & in sacris litteris cõtineri tam noui q; veteris testamẽti/ copiose deductũ est in corpore q̄tionis. Et probatur est q; auctoritas Ap̄tolorũ non oppositiõẽ sed p̄positum sonat/ si rite intelligatur/ & sanctorũ doctorũ sensus in verbis illis non contemnãt ab hereticis cõter fit in vbis sacre scripture. Et hec fuit prima ruina Martini lutheri/ cõtemptus inquam sanctorũ doctorũ. Cum vero arguens probat tertiã partem assumptã minoris/ q; hoc inquit non inuenit in corpore iuris canonici/ dicit primo q; argumentum illud etiã negatiuum pariter nullũ est. Negatur enim p̄r. vt etiam contra primã probationem scõde partis negata est. Hõret enim esse de iure positivo obligans/ quod tñ per aliquod scriptũ nunq; emanãt/ decretũ: q; vs non rationẽ scriptũ iuris/ sed rõne prescripte consuetudinis obligabit/ que ad positiuũ ius pariter spectat. Quod tñ in p̄posito currit. vt in qõne deductum est. Scõdo negãt assumptum. Quinimo multiplici rali iure & p̄cipue per allegatũ cap. Omnis. id iuberi cõmunicari ex multiplici capite. vt plen⁹ in qõnis determinatione deductum est. Cõfiteri autẽ argumentũ contra suum auctorem reorqueri sic. Contritiõẽ cõmunionem non precipit iure naturali cõmunionẽ nõ cõnumere/ alicubi inter p̄cepta iuris naturalis/ nec vt ministro iuri satisfiat/ cuius eius actus habeatur sine ministro. Neq; maior irreuerentia videtur fieri ipsũ sacramentum gustando q; videndo sine cõtritiõne/ neq; magis probari posse videt ex excellentia sacramenti & debita in ipsum exhibenda reuerentia q; requiritur contritiõẽ cõfessio/ immo forte minus: cum confessio reuerentiam afferat tam extrinsecã q; intrinsecã: contritiõẽ vero quantum est de se intrinsecã solum/ q; solius cordis dolorẽ & peccati detestationẽ interiozem. Unde si sacris debetur reuerentia/ maximo & excellentissimo non nisi maxima naturali iure debetur. Neq; iure diuino/ q; in sacris litteris non habetur fm sensum grammaticalem magis p̄ceptum de contritiõne q; de confessione: neq; etiam in sepe allegatis verbis Ap̄tolorũ. vt in questione deductum est. Neq; iure positivo eo q; tale ius nõ potest se de interioribus intromittere. ergo non erit necessaria contritiõẽ ante cõmunionem/ si argumentum simile contra necessitatem confessionis cõcludit. Cũ ergo opinãõs iudicet arg. non cõcludere contra contritiõẽ/ eo q; fm veritatem p̄r sit falsissimum. op̄ tñ q; fm eum nõ concludat suum sũr formatũ contra necessitatẽ cõfessionis ante cõmunionẽ. Cuius causa superius reddita est. Hõret igitur ex his oibus q; non superstitiosa vel presumptuosa nonitate precipit a sanctis doctoribus deo plenũ/ seu port⁹ p̄ceptũ esse declarãt/ esse confitendũ ante cõmunionẽ. Neq; n. est nouitas docere q; p̄cepta sit debita reuerentia & p̄paratio digna ad tam sanctissimũ sacramentũ/ que ab omnibus xpianis semper fuit ex sanctorũ patrum doctrina venerabilr obseruata: omni iure decretã/ sub cõmuni cõceptione animi ab oibus bñ dispositis semper acceptata. Neq; etiã quẽcũq; accidit in ecclesia

Questio.

siã monstra/ possunt in naturalẽ reddere nature ordinem decentissimũ suprema omnĩũ regulatũ natura. Nam in aliquo code fidei possit vlla rõne cõderet: Augustinũ: Thomã: Bonauenturã: ceterosq; mundi principes/ quorũ doctrina fulget ecclesia vt Sole Luna/ superstitiosã induxisset mundo nouitatem/ dum hoc dominicũ p̄ceptũ christicolã docuerunt: Sed probdolor illa potius periculosa valde/ scãdaloßa q; nouitas est que nullo iure firmãt/ immo cõtra iura se obijciens/ p̄strata. iacet. nulla nedum sanctorũ vel illustrium/ verus etiam minus venerabilium doctorũ quorũ scripta circũferant ante tẽpõra nostra fulcũ auctoritatis. Sed cõtra innumerã potius multitudinẽ sancte matris ecclie sic luminum/ quasi nebula tenebrosa se opponit/ in animarum p̄ter intentionẽ tamen auctoris obcecationem & excidium/ nec nõ in enerationem discipline regularis/ qua p̄lati sibi casus referuant. vt. a. deductum est.

Reliqua argumenta in principio quæstionis pro negatiua parte producta, facile diluuntur. Cap. XX.

Ad 2. Ad 2. argumẽtũ principale / negãt assumptũ tam rationis q; etiã probationis illius. Ex hoc enim q; sub duabus exceptionibus ponit confessio necessaria: contritiõẽ vero non sub exceptione aliqua sed absolute requirit/ non sequitur quin sub illis exceptionibus cõfessio non requiratur absoluta necessitate ante cõmunionẽ. Quia enim contritiõẽ conditiones illas non exigit/ est ex natura sua qua nõ potest contra voluntatẽ impediri/ cum sit actus interior/ sic sicut potest confessio/ que actũ exteriorẽ ponit multis impedimentis natũ subijci. Si autẽ hic opinantis modus arguentũ valeret/ sequeretur q; homicidium & furtũ. aut C si de p̄ceptis affirmatiuis fiat vobediẽtia & debita reuerentia p̄cepta exhiberi parentibus/ nõ esset absoluta necessitate necessaria: nec contrasacriũ incurreret peccatũ mortale/ cum liceat per calcãtũ pergere patrem & ad religionem volare. Sed neq; p̄cepta illa negatiua essent absoluta necessitate pari modo prohibitiua/ cũ exceptionem multiplicem (vt supra diximus) patiantur. Falsũ est etiã q; predicte exceptiones/ per accidens se habeant ad confessionem vt stat sub p̄cepto q; fiat ante cõmunionẽ. Immo summe per se. Illis enim positis scy copia confessoris & ammotio/ ne necessitatis. ponitur p̄ceptum/ remotisq; remotetur. Hõer se igitur eidem cõnectuntur. Unde valde friuolum fuit hoc motiuum.

Ad 3. Ad 3. negatur maior. & hoc p̄opter dignitatem eucharistie super alia sacramẽta. Et licet aliqua sacramenta sint in aliquo & fm quid potiora/ simp̄r tamen hoc est omnium excellentissimũ: vt loco allegato per argumentũ S. Tho. etiam affirmat. Negatur etiã minor. q; fm S. Tho. p. quodlib. ar. 11. non potest quis suscipere ordines sacros nisi prius confiteatur. Confirmãndi etiam qui perfecti sunt erare/ monendi sunt prius confessionẽ peccatorũ facere. de consec. dist. 4. c. vt leiumi. Sed neq; extrema vinctio cuiq; exhibetur nisi confessio: vt probat ecclesiãsticus vltus/ licet aliqui dicant hoc ipsum requirere

predicta sacramenta saltem aliqua/ ratione cõmunionis cõcomitantis. Quod quidẽ confirmat principalis nostre conclusionis p̄positũ. Ad confirmãtionem etiã patet per idẽm: q; non est eadem ratio. maior enim cultus & perfectior p̄paratio debet p̄cedere in susceptione sacramenti/ q; in simplici vsu sacramentali. Unde si in actibus sacramentalibus exigitur contritiõẽ/ non sufficit ad susceptionem sacramentorũ & p̄cipue nobilissimi qualis est eucharistia/ sed necessarium erit etiã confiteri. Non enim est eadem omnĩũ ratio. Sicut nec in actibus sacramentalibus omnibus est equa ratio p̄exigendi cõtritiõnem. Si quis enim laualet calices/ aut vestes sacras/ aut certe eas indueret/ vt expartret sacra sacramentalia rite perficiendos/ non p̄pter hoc nouo peccato mortali sedaretur si non cõtritus hec faceret/ licet rebus sacris aliqualẽ irreuerentia irrogaret/ que ad sacrilegium reduci posset. Aliqui ergo sacra sacramentalia exigunt confessionẽ/ alii essent sacrilegi & mortales: vt est in susceptione quorũdam sacrorũ. vt dictũ est. & maxime eucharistie/ aliqui solã cõtritiõnem. aliqui neutriũ necio. vt p̄ ex dictis. Ad 4. dicendum q; hoc sacm dicitur viuificare mortuos & abluere scelera duplici modo consideratum. Primo fm q; est in p̄posito anteq; actu sumatur: & hoc tunc est quando homo mortuus peccato/ primo conterit de peccatis. In hac enim contritiõne cum vera est/ claudit p̄positum confitendi & cõmunicandi temporibus statutis. Et tam sacramentum confessionis q; cõmunionis prout sunt hoc mō in p̄posito/ liberant animã a peccato: & p̄r viuificant eũ qui peccato mortuus erat. Sicut & carthe cumini consequuntur gratiã ex ipso p̄posito quẽ habent suscipiendi baptismũ. 3. q. 68. ar. 2. Alio mō viuificat mortuos hoc sacramentum/ dum actu percipitur: non q; liberat a peccato de quo summa recodetur & noluerit illud confiteri prius: sed q; liberat a peccato oblito post diligẽtẽ examinationem conscientie/ etiã si tale peccatũ de sui natura mortale sit/ & p̄r quantum est de se mortuũ reddat auctores licet per accidens nõ sit mortuus: q; liberatus est ab eo per contritiõnem: & excusatus est a confessione de eo/ per obliuionem. 2. q. 30. ar. 4. ad 5. C Si autẽ valeret argumentum/ sequeretur q; possit non contritus de mortali/ ad eucharistiam accedere qua viuificaretur. Solus enim non contritus mortuus est peccato. consequens autem falsissimum est. Ad 5. respondetur q; satis erat ibi sancto Tho. quæsto satisficere per conclusionẽ affirmatiuã quã vt melius declararet/ necessariũ erat aperire/ quis nam dicatur esse peccator/ qui summendo eucharistiam/ peccatũ nouũ incurrit. Is. n. est. Inquit/ q; accedit ad eucharistiã non contritus de suis pctã/ ita q; nõ habeat in se signa cõtritiõis. Hõro. n. q; in eo tñ non sit vera cõtritiõẽ/ dumõ eẽnt in eo signa vere cõtritiõis/ pura si voleat de p̄teritis/ & p̄ponat cauere de futuris/ iam talis non est peccator ex p̄cedentibus peccatis: 2. vbi. 5. An autẽ aliud requiratur ex cuius omissione nouum peccatũ incurrat cõmunicans/ & p̄r indignẽ cõmunicet. non erat ad p̄positũ qõnis. Alioquin necessariũ fuisset exponere quẽcũq; tenet facere sacerdos ad hoc q; in missã dignẽ cõmunicet/ pura q; indutus sit sa

De necessitate confessionis ante sacram cōionem.

is vestibus cōsecrauerit super altare cōsecrato z
bndi. Similr necessariū fuisse ibi dicere/quecūq;
tenent facere vniuersal: chritiani dum volunt cōi-
care/pura q; cōcent mane/iciuni/z bndi. qd tamē
non erat ibi declarandū. Et pari rōne nō erat ppo-
nenda obligatio ad cōfiteandū: ed alibi predicta
omnia p locis suis declarata sunt: z qd obligatio
fit pceptoria/z non sub consilio tantū cadat teneri
hominē de mortali cōfiteri ante cōiunōē. vt. s.
plenius declaratū est fm intentionem sanctorū do-
cto:um. Et sic patet ad questionem. De qua bene-
dictus Deus. Amen.

Præmissa veritatis ampla determinatio,
quæstioni breuissimè Doctoris angelici,
sub eodem proposito titulo, consona re-
peritur. Cap. XXI.

Quæstio pmissa/post annos plu-
res articulu specialē offendi
circa hoc idē a sancto Thoma factum
in quodam breui scripto suo super sen-
tentiis ad hanc baldum Card. nostri
ordinis. Quod quidē licet impressum/preter illud
qd cōmuniter circūfertur super sententiis eiusdē
volumen/viderim rarissimum tamen habē in Ita-
lia. Hunc ergo articulum/tertium in ordine articu-
lorū. dist. 9. 4. illius scripti libri insaz/cū pcedet
minatam veritatē conformiter ad alia sancti Tho-
ma circa propositam questionem cōfirmet/ex ver-
bo hic subnectere pro bonarum mentiū solatio de-
creuit. Sic igitur in loco predicto sanctus Thomas
procedit dicens.

Ad tertium sic proceditur/z videtur etiā
q; si quis contritus sine con-
fessione recipiat corpus xpi/peccet. Sicut enim per
contritionem reconciliatur quis deo/ita per confes-
sionem z absolutionem/ecclesie. Sed non debet ac-
cedere ad sacramenta/vlq; quo fit ecclesie reconci-
liatus: ergo quantumcūq; sit contritus nisi sit con-
fessus non debet accedere ad eucharistiam.

Preterea. Ergo de scō Sicut dicit. Audacter
dico. si ante sacerdotis absolutionem criminofus ad
cōmunionem corporis Christi accedat/pro certo sibi
iudicium manducat z bibit etiam si ante peniteat/
z vehementer doleat z ingemiscat.

Contra. Non tenetur quis cōfiteri nisi se-
mel in anno circa pascha. ergo nō pro-
hibetur ab eucharistie sumptione.

Preterea. Aliquando sacerdoti qui iam inchoa-
uit celebrare/occurrit peccatū mortale/de quo non
est confessus: nec habet cui cōfiteatur. ergo tenere-
tur dimittere missam z ire ad cōfiteandū. hoc autē
est falsum. ergo zc.

Preterea. Sacerdos in die festo volēdo de pecca-
to cōmissio/non habens sacerdotē/populo expectan-
te missam/aut celebrare debet/aut nō. Si non. ergo
scandalizet. Tenetur autem non scandalizare. ergo
tenetur celebrare. Si sic. ergo non peccat celebra-
do/vel est perplexus.

Respondeo dicendum q; peccator cōtri-
tus ante p̄fessionē qui vult

cōmunicare/aut habet copiā confessionis/z tūc pec-
cat sine confessione cōmunicando: qd ad sacramen-
tum ecclesie requirit reconciliatio fm iudiciū eccle-
sie. Aut nō habet. Aut ergo imminet aliqua necessi-
tas celebrandi vel cōmunicandi. vel q; timet scan-
dalu propriū/vel iam incepit misterii sacramen-
ti/vel amittit loquelam: tunc nō peccat cum propo-
sito cōfiteandi quando poterit. Sed si non habet hoc
propositum/peccat. Ad primū ergo cum dicit q;
non debet accedere sine reconciliatione/dicendū q;
verū est sine articulo necessitatis alicuius: sed in ne-
cessitate falsum est. Ad 2^m de Agone dicendū q;
intelligit sine articulo necessitatis. Ad 3^m cū vi-
ditur q; non tenet cōfiteri nisi semel in anno/dicē-
dum q; verum est regulr/ sed casualiter potest tene-
ri pluries ex scidēti. Ad 4^m de sacerdote inchoa-
te missam/dicendū q; debet peragere missē misse
misterii cum proposito postea q; citius occurrit oportu-
nitas cōfiteandi. Ad 5^m dicendū q; si sine scan-
dalo potest vitare cōmunionē cōmode/vel vicariūz
ponēdo/vel aliter/ita q; debitū officij populus nō
frustratur/ debet dimittere. alioquin cum simul pro-
posito celebrare potest. Cetera Sanctus Thomas.
Apparet autē in hac determinatione sancti Tho-
ma/z ex ea firmitate assumunt multa que in
nostra qōne deducta sunt. Et primo quidem qualis
sit illa necessitas ex qua potest quis non confessus et
celebrare/ q; talis est etiā timor propij scandali scz
quo ad periculum infamie proprie/z timor scandali
alieni. si p̄pter hoc populus frustraretur diuinoz
participatione quā desideraret z expectaret. Sc-
cūdo q; ratio tertia pro prima parte nre conclusio-
nis adducta/ super reconciliatione cōmunicantis cū
ecclesia/ quam etiā ipsa cōmūio ex propia ratione
importat: z q; talis reconciliatio debet fieri fm iudi-
cium ecclesie: hoc est ministro eius. habet hic a san-
cto Thoma tam in corpore qōnis q; in sol. primi iūcto
argumento. Tertio q; preceptum de cōfessione fa-
cienda semel in anno determinat ad temp^o pasche
vt habetur hic in sol. tertij iūcto argumento. qd pre-
ceptum non p̄mūgat nisi in. d. c. omnia. p̄ 3° ergo
q; etiā talis temporis determinatio in. d. ca. con-
tineri/ S. Tho. intendit z tenet: z nō nisi rōne cōm-
munionis. Et ex hoc conuincitur p̄cepta cōfessio-
is ante cōmunionē ab ecclesia propter excellentiā sa-
cramenti cōmunionis: z sic vt q; iure/ v; natura/
li simul z canonico/ qd nihilominus sup diuino per
Apostolu p̄mūlgato fundat. vt per vicia S. Tho.
z etiā Scoti in qōne diffuse deductū est. In qua ē
sol. tertij S. Tho. hic exprimit/ q; sicut p̄ceptū re-
gulariter est semel in anno cōfiteri in pascha/ quod
p̄ceptum si quis transgredetur/ fm oēs peccaret
mortaliter: ita casualiter p̄ceptum ex incidenti sit
pluries cōfiteri. z hoc hic dicit S. Tho. propter cō-
munionem. z p̄n̄r transgrediens pariter hoc p̄ceptu/
mortaliter peccaret. z hoc nō nisi propter di-
gnitatem tanti sacramenti. In quibus omnibus sic
declaratis pene tota substantia nostre determinationis
habetur paucissimis verbis.

FINIS.

Editum anno domini. x. c. x. l. v.

De p̄tate ecclesie sup coniugio diuino iure p̄hibito. 46

**QVAESTIO DE POTE-
state Papæ super Coniugio in
gradibus diuino iure
prohibitis.**

Argumenta producuntur ad partes, vt qō
reddatur ambigua. Cap. Primum.

Dicitur vtrum papa
possit cum ali-
quo dispensare: vt legitimū cūz
ea q; habet matrimonium/ que sibi
aliquo cōsanguinitatis vel affi-
nitatis artinet gradu vel ordi-
ne/ in quo ius diuinus coniugium
prohibet: qd ius p̄cipue promul-
gatur Leuit. 18. Cetera vides q; sic. p̄mo. quia si hoc
papa non possit/ maxime videt q; tali iure p̄hi-
bita/ videtur et p̄hibita iure naturali: in quibus
papa dispensare non potest sed solus deus qui est au-
ctoz nature. Sed hoc non videt prohibiti iure natu-
rali: alioquin nulla necessitate potuisset vnq; inter ra-
les esse matrimoniū: quia nulla necessitas facit licitas
violatiōē iuris nature nisi ab ipso auctore nature
oliter ordinet. Constat autē q; inter fratres z sororem
olim fuit licitus matrimoniu. Et p̄ 5° de primis filijs
Adesimiliter de habitaam z Sarra. ergo zc.

Primo. gatur Leuit. 18. Cetera vides q; sic. p̄mo. quia si hoc
papa non possit/ maxime videt q; tali iure p̄hi-
bita/ videtur et p̄hibita iure naturali: in quibus
papa dispensare non potest sed solus deus qui est au-
ctoz nature. Sed hoc non videt prohibiti iure natu-
rali: alioquin nulla necessitate potuisset vnq; inter ra-
les esse matrimoniū: quia nulla necessitas facit licitas
violatiōē iuris nature nisi ab ipso auctore nature
oliter ordinet. Constat autē q; inter fratres z sororem
olim fuit licitus matrimoniu. Et p̄ 5° de primis filijs
Adesimiliter de habitaam z Sarra. ergo zc.

2°. Preterea. In oibus p̄ceptis p̄t Pontifex di-
spensare preter q; in primis principijs iuris nālis z
decalogoz: z bis que ad decalogū reducuntur vt cōiter
Theologi cōstituerit. Sed p̄hibitiō cōiugij in p̄di-
ctis gradibus/ non cōtinet in decalogonec ad illud
reducit. Itēq; enim. S. Tho. 12. q. 100. ar. 11. vbi po-
nit p̄cepta moralia diuini iuris que ad decalogūz
reducuntur: hanc prohibitiōē enumerat inter alia: z
minus inter prima illa p̄mū principia. vt p̄ 5. q. zc.

3°. Preterea. P̄cepta iudicialia veteris legis na-
ture nō obligant: nisi forte aliq; p̄pter nouā ecclesie
institutionē. Sunt. n. mortua. vt docet. S. Tho. 12.
q. 104. ar. 3. q. 108. ar. 2. c. ad 4°. / ar. 3°. ad 3°. S; ta-
lis p̄hibitiō nisi p̄t se extendit ad cōiugium inter
parentes z proles: qd naturaliter z apud oēs videtur
inhibitiū/ videt ad p̄cepta iudicialia p̄tinere. q; zc.
Probatur autē hoc minorum q; inuenit oīmoda rot
personarū determinatio. tum q; S. Tho. 12. q. 104.
ar. 4. enumerat hanc p̄hibitiōē inter p̄cepta iudi-
cialia legis antiquæ. tum q; hoc videt consonū inten-
tioni illius cap. 18. in Leuitico: vbi p̄dicata p̄hibi-
tiō per singulas personarū diuersitates specificatur.
Primo/ q; ibi p̄mūctis monito de obseruantia nō
solum p̄ceptoz moralium: sed et iudicioz. Dicit. n.
ibi. Facietis p̄cepta mea: z iudicia mea seruabitis.
Et paulo post. Custodite leges meas atq; iudicia.
Secūdo q; ibi subnectit p̄ceptūz de non accedendo
ad mulierē que patit menstrua: qd partim esse iudi-
ciale z partim morale S. Tho. determinat z declarat.
4. d. 32. ar. 2. q. 2. c. An sicut hoc a S. Tho. hic fabri-
liter videntur quid in eo iudiciale sit z qd morale: ita
prohibitiō de qua verbat hoc qd z in eodē ca. promul-
gatur. videntur esse: vt appareat qd in ea moralis

z qd iudiciale vinculi sit. Tertio q; p̄cipit ibides
ne soroz vxoris sumat in vxorem sorore viuente. z sic
non p̄t incestus est ista p̄hibitiō: q; cōmitteret ēc
ipsa mortua incestus: sed p̄pter aliam causam. pura
propter discordiā vitandā inter sorores. ac per hoc
cōstat iudiciale esse p̄ceptū hoc sup quadā honestate
fundatū: non respectu generationis aut plis: sed na-
turalis pacis nō deducende in emulationē. Quarto
q; ibidē scōs gradus tam cōsanguinitatis q; affinita-
tis in quibusdā personis interdicitur inuenit: z tū
extra de Diuor. in. c. Haudemus decernit q; paga/
ni scōo gradu p̄iuncti/ si cōuertuntur/ non sunt sepa-
randi. Quod quidē statū ab ecclesia nō potuisset/ si
scōs gradus incestū causaret ex p̄ceptis pure mora-
lib^o diuine legis: qm talibus oēs hoies subiecti sunt.
ergo zc. Preterea. Qd naturale indecentiā tantū
per aliud z per accidens z non per se z immediate im-
ponat/ non est ita naturali iure p̄hibitiū quin possit
ex cā per ecclesie dispensatiōē fieri licitū. p̄arti. n.
moralitatis p̄ter quā indispensabilitas ois/ videt
hoc habere. Sed inter oēs p̄sonas preter q; inter pa-
rentes z plē est indecentia solū ex cognatione quā
ad inuicē per accis z per aliud hoc est per dictā pa-
rentum z proles cognatiōē habent. Accidit. n. filie
q; ab auo illo p̄cessit. Ea autē que in singulis natu-
ris per accidens se hnt z preter natura regula na-
turalibus arreaz sunt relinque dā. Ergo p̄pter hanc
modicā indecentiā non o; cōiugium inter illas pos-
nas dici per ecclesiam regulr indispensabile: tū pos-
sit casus dispensandi tante decentie cōtingere: q; su-
peraret decentiā p̄dicte modice interueniētis in cō-
iugio indecentie p̄iam. Qd et cōfirmatur. primo. Confir-
mauēzate sancti Tho. qui. 22. q. 144. ar. 9. ad 3° sic matio g^o
ait. In cōmixtione personarū cōiunctarū aliqd est
fm se indecens z repugnans rōni: sicut q; cōmixtio
fiat inter parentes z filios quoz est per se z imedia-
ta cognatio. Itaz filij naturaliter honoz debent pa-
rentibus. Unde philosophus dicit in. 8. de animalib^o
q; quidā equus q; deceptus fuit vt matri cōmiscere-
tur/ seipsum scipitavit quasi p̄e honozetoz q; etiāz
a talibus aliquibus inest nālis reuerentia ad parentes.
Alie vero p̄sone que non cōiunguntur fm seip̄sas
sed per ordinē ad parentes: non habent ita ex seip̄s
indecentiā: sed variat circa hoc decentia z indecen-
tia fm p̄suerudinē z legem diuinā vel humanā: q;
(vt dicitur est) vsus veneroz qui ordinat ad bonum
cōe/ subiacet legi. Confirmat hoc idē scōo/ aucto-
ritate Augustini a. 8. Doctore ibidē adducta ex. 15.
de ciui. dei. dicentis q; cōmixtio soroz z fratru quā-
to fuit antiquior cōpellente necessitate: tanto postea
est dānabilior: p̄hibente religione. 3. c. 1. c. Cū igit.
Ecce q; diuus Aug. nō ex nā dicit hanc p̄hibitiōē
procedere sed ex religione. Sicut s. Tho. dicit eam
procedere ex legibus humana v; aut diuina. Non q;
p̄hibitiō p̄dicata est de iure naturali: z p̄ter nō est
p̄ceptū morale: vt ex hoc reddat a papa indispen-
sabile. Hnt. n. oia p̄cepta moralia vim obligadi ex
ipso dicamine nālis iuris. 12. q. 104. ar. 1. In oī ergo
gradu ē in p̄ rā p̄sanguinitatis q; affinitatis: in of-
laritudine primi gradus tā v; inter p̄sonas collate-
rales vt inter fratres z sorores/ q; inter ascēdētes z de-
scēdētes p̄ter immediatos parentes z plē eoz/ p̄t inue-
niri legitimū m̄simoniū dispensatiōe sumi p̄ticitis.

Debeterea. Quod facit papa inquam papa... de pte ecclesie sup iugio diuino iure phibito... de pte ecclesie sup iugio diuino iure phibito...

Confirmatio

2.

Sed

Debet

dicuntur ceremonialia: quedam iudicialia: quedam moralia. Dantur etiam ex his diuersimode mixta. Et ceremonialia quidem cum essent per se figura xpi vt venturiz ecclesie vt future modo non solum non obli...

Et

Probatio

Opinio

etibus successibus. et filius cum auia sua et oibus antecessoribus: si papa dispensaret. Quod qdem no solum Scoti vel Petri de platu placito repugnat vt et opinans adducit. veru etiam coi opinioni cano...

per matrimoniu nulla accresceret. Et ideo fm leges humanas et statuta ecclesie plures consanguinitatis gradus sunt a matrimonio separari. Sic ergo ex di...

Dubius

Solo

est ideo hoc simplr dicitur esse prohibitu de iure nature. Quia vero repessio cupiscentie ad qua neces...

Respon- sio ad ra- tionem sa- cram.

Impu- gnatio rati- onis.

2^a

Ad predictam rñ rñem opinans de quo. s. respon- det q quatum tangit de sine secundario coniugij/...

Ad eandem conclusionem secunda ratio fortissima. quatuor ronibus sancti Tho- mae firmata. Cap. V.

Sed et alia ro que rñ est virtualiter eades pñoi 2^a rñ. talis affert ad conclusionem premiffam. p. 2^a...

1^a rñ

2^a rñ

3^a rñ

4^a rñ

5^a rñ

6^a rñ

Rñso prima.

Rñso scda.

Ad 1^{am} rñem.

Ad 2^{am} rñem.

Ad 3^{am} rñem.

Ad 4^{am} rñem.

Ad 5^{am} rñem.

Ad 6^{am} rñem.

repugnat. hęc. S. Tho. Ex quibus p q prohibitu coniugij inter cōsanguineos in gradibus precipue...

Ad predictam rationem data responsio nis reprobatio. Vbi etiam recitantur solu- tiones rationum quatuor diui Tho. quę supra propolita sunt. Cap. VI.

Sed ad banc quartā rñem principā primō rñderi posse videt etiā ex his que in pba- rione maioris adducta sunt. Dicitur est. n. q pcepta...

nullatenus vim principalis illius 4ª rationis infrin- gur. Et vt p^o rñio inualida cognoscat notādum pñ mo q q pcepta iudicialia in hoc a moralibus di-...

feratur personas. Similiter phibitio de actibus ho...

Contra p'm solu.

Reprobatio solutionum quas ad primas duas rones diui Tho. supra inductas opi...

Secunda

Contra secundam rones.

Tho. quibus pbat incestuosum inter consanguineos...

monio excludit. Et sic er possit intelligi qd haberetur...

Impugnatio solu ad scdam.

perpetua q sola pulchritudo mulieris q citius eua...

Reprobatio solutionu ad reliquas bina diui Tho. rationes supra inductas. quae...

Tertia quoqz ratio sancti Tho. solutio/er hoc minus p...

Impugnatio solu ad rones scdm scdm.

Et maior etiā necessitas huius boni querēdi fuerat...

Interdico opinatio

Ron. 2. Tho. 10. bur 2 eua...

Tertia & quarta ratio principalis ad con...

Tertia ad idem rō talis est. Omne legis anti...

Cap. IX.

ratione aliqd spaliter pertinens ad statum illius po... puli cui pio statu illo data lex fuit: et no pertinet ge...

fit a deo ordinari et regulati sed non vt a deo prece... prum absolute quo ad scdm sed supposito ptractu...

Ad quartam principalem rationem dataz... tres solutiones reprobantur. Cap. X.

Sed ad hanc forte rōnem quis rōdebit p q non... est verū q illa sit rō institutiois matrimo...

Ad 4° rōnes/re pōnōg

Contra pāmā

Contra scōmā

Contra tertiam

Rōs^o

eum patre sunt vna caro. vt docet sanctus Tho. sup... prima Cor. 1. et supra etiam dicitur est non obstante q...

Ad eandem conclusionem quinta ratio... principalis. Cap. XI.

Quinta ratio ad idem talis est. Prohibitio... que obligat oēs xpianos quasi probi...

annualet in qua solutione decime partis fructu... redditu: et ab ecclesia postmodū declaratur renou...

Correlarium in quo exprimit mota quz... stionis intenta veritas. Cap. XII.

Hac igitur conclusionem firmam iam patet... propositū principale. Ab omi tum pūis...

coniugium. Pro quo facit expresse tex. in d. c. l. as. Supponitur. n. ibi q. sedes apostolica in gradibus prohibitis diuina lege/circa matrimonii dispensare non pot/dum Pontifex referens qonem sibi ppositam dicit. Rescripto perbas aplice edoceri/vtrum qn aliqua consanguinitatis gradus obicitur in quo sedes apostolica dispensare non pot/nec etia consueuitz pbariones prompse sint z parate/indulgenda sit restitutio vel neganda. Infra etiaz pntifex respondens dicit inter alia. Opinioni vltime videt no incongrue adaptari/vt in gradibus consanguinitatis diuina lege phibito/restituti aditus precludat. Dicebat. n. illa vltima opinio restituti esse differendam quousqz pbarerur consanguinitas obiecta. Cui opinioni non magis aptaretur negatio restituti in gradibus diuina qz humana lege prohibiti. Nisi prohibiti nunc vim no haberet vt diuina: sed soluz vt ab ecclesia suscepta vel confirmata. Et infra dicit Pontifex. Nullam de pbariti sententia reprobam uet nec cuiqz earum aliqd prejudiciu ex nostra responsione volumus generari. Et infra declarat qz habens notitiam consanguinitatis non possit iudici precipienti cohabitati one obedire sine peccato mortali. vt. s. recitari est. z vt ibi dicitur est/ quum abso lute loquatur de iudice/ intendit de obus simplr. Ande pater qz etia ppa dispensare non pot. Sic enim precipiendo/dispensaretz consequenter perso na illa no peccaret vtendo dispensatione. Quod tñ per textu paret esse falsum. Si. n. ageret cotra deum quada iudici precipienti obediret/ quato magis qñ simplici dispensatione vtretur. Nec obstat pposito qz rectus addat illud verbu. nec etia conuenit. Neqz enim ppter hoc innuit id posse licet non pfuerit/ cum premittat sub copulatione z no sub disunctio ne qz sedes in hoc apostolica dispensare non pot. Lo pularime quippe veritas/vtriusqz partis veritatem requirit hno racione sed potius innuere ex hoc voluit/ qz si etiam aliquado cogigerit papam in hoc indul gere nullus ex hoc argumentum sumat qz apostolica sedes id facere possit. sicut possit summi argumentu illud si apostolica sedes id facere conuenit: z precipue nullo reclamante. Et ppterea glo. in verb. Dis pensare/dum oo predictu verbum additu quo dicit in textu: nec etiam conuenit/exposuisset. non potest/ fides non vult. in fine tam absolute tener papam in dicto consanguineoz coniugio diuina lege phibito dispensare non posse. z hoc id tenet ibi in verb. Di uina. Et hoc idem principale ppositu argumento valido deducitur qz in c. p. facium. 30. q. 3. pnti fec renuit dispensare cum: eo qui filiam spiritualē vt pote a patre leuataz de fonte baptismatis/ accipere volebat/ ex iure diuino prohibitionē oxiri pponens/ quo dicit. Turpitudinē forozis tue non reuelabistqz turpitudō tua est. Quāuis enim in Leui. non appo natu huic phibitioni causa ista expresse/ subintelli gitur tamē/ eo qz turpitudō forozis patris sit turpi tudo patris: z eadem rōne turpitudō forozis filij est turpitudō filij. Et subinfert textus (vt euadat obie ctionem que fieri possit qz phibitio intendat de for ozē carnali) arguens qz cum a propria consanguini tate iubemur abstinere: multo magis a spūali nostri patris filia omni excusatione aut argumento seposi to sub nimia districtione nos cauere conuenit.

De mente sancti Thomae specialiter præmissam esse doctrinā per correlarium expressam. Cap. XII.

Huius etiaz mentis esse sancti Tho. nulli ex esse dubiu. tuz ex. s. inductis rōnibus in eius doctrina fundaris/ tum specialiter ex. s. alle gatio eius verbis ad hoc ipsum ppositu matrimo niy expressis rertio ptra. c. 125. Ob hoc. n. expressit ibi qz in lege diuina no nisi auctoritate diuina dispensa tio fiat: in humana vero per hoies potestare habent: resqz in quibusda gradibus z personis coniugium prohiberet lege diuina/ in quibusda vero humana rantu. Alioquin dicta doctrina in illo caplo fuisse superflua. Nec pot dicit qz ad hoc saluanduz sufficit inter parentes z plures coniugium esse prohibitū lege diuina. Neqz enim hec phibitio sola ponitur in lege diuina scripta de qua intēdit ibi sanctus Tho. vt p3 in d. c. 13. Leui. Generaliter aut. 4. quol. ar. 13. docet sanctus Tho. que cadat aut no cadant sub potestate z dispensatione pntificis dicens. ppa bz plentudinez potestatis in ecclesia/ ita. f. qz quectūqz sunt instituta per ecclesiam vel ecclesie pntes/ sunt dispe sabilia a papa. hec enim sunt que dicunt esse iuris humani vel iuris positivi. Circa ea vero que sunt iuris diuini z iuris naturalis/ dispensare no potest qz ista habent efficaciam ex institutione diuina. Ius aut diuinum est qd pertinet ad legē nouam vel veterē. Sed hec est differentia inter vtraqz legem: qz ve tus determinabat multa tam in pceptis cerimonialibus pntentibus ad cultum dei/ qz in pceptis iudi cialibus pntentibus ad iustitiam inter homines co seruandam. Sed lex noua que est lex libertatis/ hu iusmodi determinationes no habet: sed est contenta pceptis moralibus/ naturalis legis/ z articulis fidei/ z sacramentis gratie. Ande dicit lex fidei z lex gra tie propter determinationē articuloz fidei z effica ciam sacramentoz. Cetera vero que pertinet ad de terminationem humanoz iudicioz/ vel ad determi nationem diuini cultus/ libere permittit obitus qui est noue legis latoz/ prelatis ecclesie z principibz chri stiani populi determinanda. Ande oēs huiusmodi determinationes pertinent ad ius humanuz in quo ppa pot dispensare. In solis vero his que sunt de lege nature z in articulis fidei z sacramentis none lego dispensare non pot. hoc. n. non esset posse pro ve ritate/ sed contra veritatē. hec ille. Et in solutione primi sic dicit etiaz ibi. Apostolus dupliciter in do ctrina sua aliqua pposuit/ quedam quidē sicut pro mulgās ius diuinū. Sicut illud qd habet ad Gal. p. Si circuncidimini xps nihil vobis pderit. z multa alia hmoi: in hoc ppa non pot dispensare. Que dam vero sicut propria auctoritate aliqua statuens. Nam ipse dicit p. Cor. 3. Cetera dum venero dispo nam. Et infra. 16. mandauit vt collecte que sunt in sanctos/ per vnā sabbari fiant qd non pnter ad ius diuinum. Et sicut etia qd dicit de bigamo non pmio uendo/ no est iuris diuini/ sed institutio auctoritatis humane diuinitus homini ccessit. hec ibi. Ex quibus obus p3 qz ppa pot dispensare in his que no sunt iuris nalis z iuris diuini. s. scripti qm ad pcepta solū moralia. hec. n. sunt pcepta iudicialia z ceri monialia que subunt pnti ecclesie. Que moralia. s. pcepta dicunt esse iuris naturalis: qz ex dicrami ne rōnis naturalis obligare cognoscunt/ etia si nul la scripta lex emanasset. Et ob hoc cōcludit S. Tho. qz in his solis que sunt de lege nature zc. ppa di pensare non pot/ cum tñ. s. dixerit qz etiaz circa ea que sunt iuris diuini dispensare non pot. ppter qd etiam ius diuinū veteris legis diuidit postea per pcepta iudicialia z cerimonialia/ no qz velit expri mere qz oia pcepta veteris legis sint talia/ no eniz dixit oia/ sed multa: sed qz in hoc ponere voluit dif ferentiā inter veterē z nouam legē/ qz in lege veteri pnter naturalia z moralia sunt et iudicialia z ceri monialia: z ob hoc oia talia in illa lege pnta/ dicun tur pcepta diuine legis: in noua vero no sunt nisi pcepta naturalia z moralia: nullus est qui nesciat etiaz vltra ea que in decalogo cōtinentur: puta qz non so lum no licet fratrem occidere/ sed nec et illi irasci/ vel et cōrumeliam dicere/ aut et vllum odio habere. Ho soium phibetur adulteriu aut fornicatio/ verū etiaz aspectus mulieris ad concupiscendū eam. Non solum mutui sub vsura non dare/ verū etiam inde sperare. z sic de alijs pluribus. Ideo et non nosauit S. Tho. vbi. s. moralia pcepta in lege veteri pnter/ cum tñ hoc manifestissimū sit. vt p3 de decalogo zc. qz illa a naturalibus no distinguitur/ ex hoc etia aliqua di cantur pcepta naturalia: qz ante legem scriptā solo instinctu nature vel etia reuelatione dei facta patri bus/ obligabant. Et ob hoc etia dicuntur pcepta iuris diuini/ eo qz vtroqz modo sunt a deo/ qui solus est auctor nature. Sed in specialiter ius diuinū contra ius naturale distinctū/ est ius scriptū veteris z noue legis in canone bible contentū: z pcepta iuris na turalis que pnter/ spūaliter dicunt moralia. Quum igitur ex doctrina scri Tho. probatū sit phibitionez coniugij quo ad expressos in lege veteri consanguini tatis gr adus/ ad pcepta naturalia z pnter moralia pertinere/ p3 expresse qz fm eum ppa non pot in tali coniugio dispensare. Supradictā generalē doctri nā de ptate pape. s. Tho. tradit. 12. q. 97. ar. 3. ad p. 4. di. 17. q. 3. ar. 1. q. 5. ad p. dif. 27. ar. 3. ad 2. di. 3. q. 1. ar. 2. c. 2. In pluribus alijs locis sue doctrine.

Ego de scō A. Beda.

Eiusdem mentis esse Egonē de sancto A. Beda. ex hoc cōiunctur qz inducit Bedam in historijs Angloz dicentem qz possunt duo germani singulas forozes vxores accipere: qz in sacris eloquijs non inuenitur qd huic copule ptra dicere videat. Quasi di cat. Si in sacris eloquijs aliqd huic copule ptrariuz inueniret pceptū/ no possent eas accipere. Ex quo sequitur qz nullus pot alicui psona matrimonio copulari/ cotra phibitionē inuentāz in sacris eloquijs Et cum loquat absolute dūz dicit. possunt. z pariter inferatur absolute/ qz no possent si phiberetur in sa cris eloquijs. p3 qz tales essent ille phibitiones/ qz modo ligarent. Non ergo pertinerent ad iudicialia pcepta: qm talia nullū ligent. post xpī aduentum.

vr. s. dictū est. Eadem autē ratio est de alijs phibi tionibus que de facto inueniuntur in sacris eloquijs. Et sic ppa dispensare non pot. Et hoc idēz inferē expressius in pposito ex alia auctoritate quā ibi Ego inducit Gregorij minoris ad Augustinum. (Puto autē qz intendat de Gregorio magno Theologo/ ad distinctionem alterius Gregorij Nazanzeni/ z alterius Gregorij Niceni antiquozū ecclesie doctorum. Juniois. n. huius summi pntificis epke leguntur ad Augustinū Angloz epm. Quartū vna etiam ha bet. 35. q. 3. c. Quedā. Sic ergo dicit hic Gregorius (vt Ego refert vbi. s.) Cum nouerca miseri/ graue facinus est. Nam in lege scriptū est/ Turpitudinem patri sui non reuelabis. Neqz. n. turpitudines pa tris filius reuelare potest: qz scriptuz est/ erunt duo in carne vna/ qui turpitudinē nouerze qui vna caro eius patre fuit/ reuelare sumpsit/ profecto patriis turpitudinem reuelabit. Cum cōiuge quoqz fratris miseri prohibitu est: qz per coniunctionē pntis/ caro fratris fuit facta. Pro qua et re Jo. baptista capite truncatus/ z scō martyrio psumatus est. hec ille. Ex qbus habetur ppositum ex duplici capite. Pti mo quidē qz dicit esse facinus miseri euz nouerze: qz hoc diuino phibetur pcepto. Quod non esset si tale pceptū esset tantū vel principaliter iudicialē. vt dictum est. Secdo qz dicit Jo. baptista esse marty rio cōsummatus: qz corripuerat gentile Regem super opere pariter phibito diuina lege. Ad qd rō/ nisi moralis fuisset phibitio/ z no principaliter iudi cialis/ ille gentilis no fuisset ea ligatus: z ob hoc non iuste corripuisset eū Joānes: nec ppter hoc occisus/ diceret martyr aut esset. Ex obus igitur pdictis ps qz tam fm sacras lras qz fm sanctos Doctores pcut omni dubio videtur esse dicendū ad qonem/ qz nullo modo possit ppa dispensare in coniugio diuino iure/ legis et antique/ prohibito. Super mō solvere argu menta que in pñ qōnis ad oppositu facta sunt.

Solutio primi & secundi argumenti pro parte falsa in quaestionis fronte producti. Capitulum. XIII.

Ad primum ergo dicendus qz contra ea etiam que erant de lege na ture poterant aliquado homines operari: rōnabili consuetudine pualēte que etia ex alio naturalioz pio tūc pcepto vel diuina dispensatione/ ad tēpus oia est. Sicut plures vxores habere/ cotra legem na ture videt/ diuino etia sermone promulgatā/ vbi di citur. Relinquet homo patrē z matrem suā z adhe rebit vxori sue/ z erunt duo in carne vna. Non dixit tres vel plures/ sed duo. Neqz dixit. Adheret vxo ribus/ sed vxorū ita qz nulli vnqz licuit insimul plu res vxores habere. De vno. c. Gaudeamus. Phibi lominus ibidēz statim subditur. nisi cui fuit diuina reuelatione concessum. per quā etiam patriarche z alij viri iusti qui plures leguntur habuisse vxores/ ab adulterio excusant. Ande sanctus Tho. 4. di. 37. q. 1. ar. 1. ad primum dicit. Licet cōsuetudo no prejudicet legi quātum ad prima pcepta ipsius que sunt quasi cōes animi cōceptiones in speculatiuista tñ que ex istis trahunt vt cōclusiones/ consuetudo auget z sibi minuit fm Tulliu. 2. Rhet. Et hmoi est pceptū de

Gregol

Ad p. arg.

vnitate vxoris. hec ille. Cuius etiam dispensationis in talibus que comuniter lege nature pphibent/ assignat in articulo sequenti pro rone/ defectus efficacie saluum pceptoy/ in iudicium precipientis dei. Et eodem modo dicit de pceptis humanaru legum. Et sic etia in pposito de iungio permisso/ imo etias pcepto sanctis patribus in gradibus/natura primo/ post successione vero teporis/ etiam lege scripta pphibita. Neq; n. potuissent filij Adam diuinum illud obseruare pceptu Crescite et multiplicamini et replere terram/ nisi frater ppriam sorore acciperet in vxorem. et q. r. c. Quod aut. c. Cum igit. Cum. n. bonum plis sit principalis matrimonij finis/ cōmunis rō talis dispensationis ex eo sumet. vt vbi. s. et scrius Tho. dicit. Vbi ergo multiplicatio plis necessaria erat/ debuit impedimentu ad tempus negligi qd poterat in secundarijs finibus puenire. Neq; enim (vt ibidē sanctus Tho. ad scdm dicit) natur talis dispensatio cōtra rōnes quas deus nature inseruit/ sed pter eas/ rōnes ille non sunt ordinate ad semp/ sed vt in pluribus esse. Licet. n. ius naturale (vt ibidem ē ad primus dicit) semper et vbiq; quādrum est de se habeat eandē potentiam/ pter accidens tñ ppter aliqd impedimētum qñq; et alicubi pōr variat/ sicut apparet tam in cursu rerū naturalium qñ in supernaturali cōingentibus. Sic igit patet q argumētum primus nullo modo pcedit. Ad scdm dicit q intentio sancti Tho. ibidē non erat enumerare pcepta oia legis nature que sunt de acrobolum virtutū/ q; hec innumerabilia pene sunt/ sicut et ipse virtutes/ iunctis pphibitionibus vitioy. Sed tantus numerare voluit illa moralia pcepta pter decalogū in scripturis expressa/ quoy actus non facile subduntur Subernatorū et pphibitō directionis/ sed pter eoy etia notitiam cōiter fieri possunt/ vt ex eius doctrina diuino se iure cognoscerent oēs strictos ad talia obseruanda/ etia si a nullo alio superiore cogenerentur/ imo etia si pter eoy scientias/ facultatē haberent talia operari/ cuiusmodi sunt pcepta de simplici fornicatione/ de vitio naturaz/ et hōi virandas que non cōmuntur cōiter sub notitia presidenti/ sed occulte potius. Ande cōuenienter hec explicauit scrius Tho. vt addita 6o pcepto. Sed ea que regulariter fieri nō possunt sine superioris auctoritate et directione/ nō enumerauit scrius Tho. etiam si in scripturis fuissent explicata/ et multa etia eadē ratione nec in scripturis sacris explicata sunt. Sed vt ad paternā et principis monitionē referent/ ab eis vbi opus fuerit pmulganda reliquit. Et soluens ibi 3m argumētū scrius Tho. dicit. Actus gule pphibendus permittit monitioni paterne. q; cōtrariat bono domestico/ et sic de filiis. Cum igitur filius aut filia regular non possit matrimonium cōtrahere sine p̄sentia parentū/ vt sacri canones supponunt. 36. q. 2. c. Nullus. c. Apud. c. Tri. et c. Si aut. et idem per leges ciuiles multiplices pmulga. quas ad hoc inducit D. Gratianus ea. q. c. Placuit. non curauit sanctus Tho. pcepta diuina moralia circa matrimonij p̄hendū aliter enumerare/ sed reliquit pariter illa per monitionē paternam filijs notificanda et pmulganda. Alioquin debuisset saltem enumerare prohibitionē coniugij parentū cum prole/ quas de moralem nullus sapiens negat.

Tertium argumētum in principio qōnis productum soluitur/ et ad primam probationē triplex rōnis affert. Cap. XV.

Ad tertium dicitur q vt p̄ ex determi- natione qōnis/ dicit pphibitio non pertinet ad pcepta iudicialia simpliciter aut ēr principaliter/ sed ad moralia et naturalia. Ande D. Dominicus Tholosanus egregius expositor totius Biblie. vbi predictū capm. 18. Zeti. adonitur exponere/ dicit q Moyse in illo capto intendit populo exponere dei pcepta moralia. Et euz exponit illud. Facietis iudicia mea et pcepta mea/ nō exponit per iudicia. pcepta iudicialia/ s; ea que. s. dixerat/ moralia que iudicij discretionē data sunt. quo etia mō glo. exponere. j. veduxer. Ad primā ergo pbario/ nem factā q pertinet ad pcepta iudicialia ppter determinationē personarū. dicit primo q cōsequētia nulla est. Alioq; iam inter parentes et prolem cōiugij pphibitio iudicialis ēffer/ eo q hic etiam explicent determinate personarū. Sed nec arguens cōcederet. Alioq; p̄apa in tali iungio pōter pariter dispensare. qd nebariū est asserere. Cōscō ridetur ad eandē probationē/ q nō indecentia et naturalia turpitudine actus ex determinata pditione personarū ad iudicem p̄uenit/ pphibitio que ex rōne talis turpitudinis dicit et naturalis seu moralis/ non sit ex tali determinatione minus naturalis/ sed potius in sua naturalitate firmat. Quod etia philo sophice pbari potest. Si. n. relatio aliqua cadit sub pcepto morali/ necessario cadunt etias sub eodem per se extrema relationis illius. Sed vno seu cōiugij harum determinatarū personarū per se cadit sub p̄dicta pphibitione morali. Ergo sub eadem cadunt et determinare p̄one seu determinatio illarū personarū. Et cōfirmatur q; id pertinet ad moralitatem pphibitionis/ sine quo talis moralitas intelligi nō pōt. Talis autē est indecentia pr̄mens ad moralitatem p̄dicte pphibitionis. Ande eadem illa virtuose decentie p̄traria/ que est radix moralitatis pcepti huius/ ex cōditione illarū determinatarū personarū innascentur/ nec sine eis pōt intelligi. Non tollit ergo moralitatem a pcepto sed potius ponit personarū determinatio. Ande pbario nulla. Cōsed adhuc dato q pphibitio illa ēffer partij iudicialis ex determinatione personarū/ non tamē per hoc haberet arguens principale ppositum suū/ q v; tale pceptum ēffer ab alio dispensabile q; a deo. Si. n. pceptum aliqd sit mixtū/ vt v; moralis simul ac iudicialis pcepti rationē habeat ex diuersis/ si due iste rationes vel cōditiones sint inseparabiles ab inuicem in pcepto/ iam p̄apa nō poterit in eo simpliciter dispensare. Si vero vna pditio possit ab altera separari/ pōt auctoritate summi p̄dificij relaxari pceptum sub vna rōne et non sub alia. Verbi gfa de pcepto per arguētū. j. inducto de non accedendo ad mulieres menstruat. Quod fm sanctū Tho. vbi. s. partim est ceremoniale et partim morale. fm q ceremoniale erat/ quārum inquā ad separationē a cōhabitatione/ cum possit separari ab eo qd in tali pcepto morale ēffer/ non amplius obligat/ nō q; p̄apa dispensat/ sed q; cessauit rō obligatoris que erat sola figura.

Ad 1o

Ad 2o pbario/ nem p̄re spondet.

2o

3o

figura. Inquantū vero morale/ adhuc obligat/ inquantū obligat/ p̄apa dispensare non pōt. cum sit contra actū virtutis iustitiae/ inquantū v; damnum inferat/ p̄olit/ vel eiusdē impeditur bonū. P̄ari modo dicit in proposito q dato ēr q; dicit prohibitio sit partim iudicialis ex determinatione personarū/ q; tamen dicit cōditio stare non pōt cum illa decentia que opponit indecentie naturali ex qua pphibitio dicit et est de iure naturali/ diuino postmodū iure promulgato/ ita q; cōditio illa et indecentia ista non pōt ab inuicē separari/ non poterit p̄apa simpliciter in cōiugio cum aliqua tali personarū pphibita cōbinatione dispensare. Si. n. dare decimas ministris diuini cultus qd partim iudicialia partim morale pceptū est/ sic obligat inquantū morale/ vt p̄apa nō valeat dispensare. 22. q. 87. ar. 1. dōlib. 2. ar. 8. nō obstantē q; cōditio iudicialis a morali separari possit/ quanto magis pceptū erit indispensabile a p̄apa vbi ista non pōt ab inuicem separari. vt in proposito. P̄ater igit primam illam probationem nullatenus procedere.

Ad secundam falsitatis probationem clara solutio. Cap. XVI.

Ad 2o pbario/ nem.

Ad 2o probationē dicitur q hoc pceptū enumerat a sancto Tho. inter iudicialia/ non nisi rōne qua iudicialia est. hoc autē est rōne determinatione penarū transgressibus imponendarum/ de quibus habet. Zeti. 20. In quo ēr loco validū sumitur argū q in se pceptū hoc morale sit eo q; semper cā moralis assignat grauitatis imponēde pene ex grauitate peccati in se/ et nō ex transgressionē legis aut pcepti. puta q; pactū irritum fecerit/ sicut affert pro causa pene non circūciōi debite/ Beii. 17. sed affert pro causa/ q; talia operari que cadit sub p̄dicta cōiugij inter cōsanguineos prohibitionē/ scelus est/ et iniquitas/ refq; nebaria. dō et Aug. 15. de ciui. dei. ca. 16. cōfirmat/ dicens nephas esse ēr apud gentiles fratris cū sorore coniugij. Cōtra ēr ratio affert vide talis pphibitio cōnubij inter iudicialia pcepta a sancto Tho. enumerata/ q; v; facta est populo illi vt ab alijs distingueret fm multitudine et paucitate populi. Quia. n. modicus populus iudeorū erat in cōparatione reliquarū gentium/ ad cōseruandā inter se amicitia et etia multiplicandam/ nō erat opportūnū matrimonia prohibere inter cōsanguineos nisi pro modica determinatione propter sanguinis/ legis atq; ritus vnionem. Ratione igit huius determinationis personarū pro ut hec prohibitio illū populum specialr respicit/ ad determinandū illum finē obtinendū/ iudicialis erat. Cum. n. iudicialia pcepta in hoc a moralibus per se distinguant/ q; populo iudeoy vt ab alijs distincto et pro statu illo data sunt/ pōt aliquod pceptū simpliciter morale/ sub hac rōne inter iudicialia cōputari. Manifestum est autē fm sancti Tho. doctrinam supra inductā/ q; amicitie multiplicatio vel cōseruatio/ nō est finis per se matrimonij/ s; per accidens et ipso potiores sunt duo p se fines illius/ primus inquam p̄creatio prolis/ scōs concupiscentie respicior/ ex quibus duobus finibus pphibitio naturalitatem et moralitatem habet/ iuncta nāli reuerentia ad alios etiam q; ad parentes licet ppter eos. vt. s. latius est

deductū. Ande p; q pluribus rōnibus et magis ga ex per se finibus/ prohibitio illa moralis et naturalis est q; iudicialis. Si autē ex hoc q; inter iudicialia cōnumerat pcepta/ simpliciter censendum sit eā esse iudicialia/ iam prohibitio etia cōiugij inter parentes et prolem/ principālī vel simpliciter ēffer iudicialia. Si quidem et illa inter alias partes illius cōis prohibitionis cōcludit quā scrius Tho. inter iudicialia pcepta cōnumerat. Non incōuenit igit inter iudicialia cōnumerari moralia simpliciter/ licet non inquantū moralia sed inquantū aliqd iudicialis participant. Alioquin ēr male iter iudicialia pcepta populo illi tradita cōnumerasset ibi articulo p̄cedēti scrius Tho. ne contristarēt aduenas/ aut molestia peregrinis inferrent. cum moralissima hec esse pcepta nullus dubiter. Sed q; specialr illi populo data sunt/ cui propter nobilitatē diuini cultus et acceptē legis a deo/ specialis quoq; distinctionis tributum et familiarū/ causa mortua despectionis alioq; inerat/ ad iudicialia pertinere aliquat. Et sic dicit de alijs pluribus pceptis moralibus inter iudicialia enumeratis in illa qōne. Ande p; q; probatio non procedit.

Tertiam probationem ad idē qd supra cum quatuor eiusdē probationis subtilibus motiuis/ deiecit. Cap. XVII.

Sed 2o que adducit ad idē probatio/ quo ad primū motiū nihil valet/ tum q; fm glo. ibi/ ipsa moralia pcepta dicunt iudicialia/ q; per iudicium discretionis lata sunt/ et glosaz in hoc sequitur Ago Card. et Dñicus Tholosanus/ q; si ex hoc q; in prin' illius capm p̄mituntur ille monitiones de obseruatione tā iudiciorū q; pceptorū dei/ dat intelligi q; oia pcepta q; in illo capitulo continētur sint partim iudicialia et partim moralia/ pphibitio etia cōiugij inter parentes et proles ēffer sic partim iudicialis et partim moralis/ vt a p̄apa dispensatio/ nem ēer nata suscipere/ qd nec arguens tenet. Sequetur etia q; pphibitio vitioy contra naturā. s. bestialitatis et cōitus masculorū/ que in eodē ēr cap. post p̄missas monitiones pariter pphibent/ ēffer etiam partim iudicialis/ et p̄r a p̄apa dispensabilis/ qd nephas est ēr cogitare. P̄remisit ergo post' has monitiones gñales/ ad omnia pcepta cuiuscūq; sint generis/ non solū in illo capitulo/ sed in toto libro illo promulganda. Et si ad ea tantū que in capto illo et continēt p̄missa sunt/ dicitur est vt. s. cū glo. q; per iudicia nō intendit ibi pcepta iudicialia/ sed moralia per iudicium discretionis data et distincta. Ad 2o ad 2o etiam motiū dicitur q; probationē esse nullā/ imo q; ex ea potius oppositū inferat/ paulo motiū. ante probatū est. Sed et nūc addit q; in pcepto de non accedendo ad menstruatā in ca. illo/ nihil penitus qd iudiciale aut ceremoniale sit continet. Sed est simpliciter pceptū morale. Is circa feminā sanguine sic fluentē et virum eam tangentē/ quedā ceremonie propter imundiciā a diuinis arcēntē/ obseruande p leges sancte sunt/ non quidē in illo capto/ sed in. 15. p̄cedenti. Cōteriuo motiū etiam si apparet deducat q; non p̄ incestum/ sed p̄ alias indecērias. puta p̄ discordiē periculū q; virtuti pacis contrariat/ pceptū illud emanauerit de non sumenda

Ad 3o

Ad 2o

Ad 1o

Ca^o p^{ri} mus.

descendens ad arg^o dicam primo ad casus expressos in argumeto. post hec ad fundamentum vnde vim suam argumenti assumere videt. **Quantu** igitur ad primu casu qui adducit ex dictis **B. Archiepi Flo.** circa id qd factum referit a **Martino.** s. rñdet q male allegant verba eiusdem **B. Archiepi.** Neq enim dicit **Martini** dispensasse cu eo qui dixerat cu germana sua ipsius in qua dñtia. vt sibi in aduerterer videf imponere summa summaru: quam tñ in aduerterentiã puro magis impozitorem tangere qz auctore summe pdicte: cuz de copula fornicaria ibi summa ex interione loquatur / Inducens verba **B. Archiep.** quibus referit q **Martini.** s. dispensauit cum eo qui dixerat cum eius germana qua fornicarie cognouit. **Ad vti qz** **Papa** facere pot: eo q hoc non inueniat iure diuino prohibitu expresse. Neqz valet arg^o ad hoc assumi ex phibitione que in eode ca. 18. habet de non ducenda forore vxoris in pellica / tu illius / cum neqz fornicarie cognita / vxor sit: neqz cogat aliquis ad cobabitandũ cocubine / vt sequat emulatio / discordia / que ca pdicte phibitionis a doctoribus afferit / et sequeret inter eas qñ ambe forores essent vxoris. cum qz ex rone talis concubitus non sicut duo in carne vna. s. pcreade pñtis. vt exponit **Hieronymus.** fornicarius qpp concubitus / vt in pluribus no sit causa generande prolis: sed consequende tantu modo venere volupratis. Quinimo pene oēs nolent / et ipediunt plurimi generationes. Unde nec habet vt locia in procreandis / et educandis liberis cocubinaris: sed vt inferior / et contrepribilis. cum qz ex cocubitu fornicario no sit vna caro viri / et mulieris vt separari no possint / sicut fm aliorũ sanctorũ expositionem sic ex cocubitu legitimo iuxta verbũ dñi quo **Mart.** 19. referens verbũ **Ad** / et confirmans illud atqz vicẽ / erũt duo in carne vna / ita qz iam no sunt duo sed vna caro / statim subiungit **Dñs.** Quod ergo deus cõiunxit / homo no separet. **Neq** pot vxor pro voto deseri aut abijci / vt pot concubina. tuz et q non afferit in casu **Martini** dispasse cu aliquo vt duceret forore concubine viuẽtis. cum vel maxime qz etiã si sic intenderet **Archiep.** et sic fecisset **Martini** / non esset vñabile quasi non habens sup hoc pãrem / argumento sumpto ad hoc ipsum pbandũ a quocũqz simili vel maiori. Soluit enim deus sic inter psonas expresse inbibere coniugium / qz no inter alias eque vel etiã magis coniunctas affirmare. Si. n. hic valeret argumentũ a maiori / supflua fuisset oia phibitio que in alijs claudis a maiori. puta prolis cu parentib⁹. cum ista claudat a maiori sub illa qua frater patris aut foroz cu prole eiusdẽ patris aut matris prohibet coniugi. cu no nisi ppter illam prohibeat ista cõiunctio. vt supra dictus est. Quin etiã cum istis superflua fuisset exprimere phibitionẽ: cum exprimat inter psonas minus cõiunctas. vt cu nouerca aut nura. Ex qb⁹ omnibus elici pot q nulla cõiunctio personarũ fm puram affinitatẽ vt a cõsanguinitate distinguit / matrimoniu impedit de iure diuino: sed solo iure positivo: sup quo **Papa** dispensare pot: ita qz possit dispensare vt cum filia **Sbat** / qui matrem cognouisset fornicario cõiuncto qz non solũ non fit hoc phibitu / veru etiã neqz prohibito simile. vt dictũ est. **Patet** igit q factũ a **Martino** vires habere potuit de ple-

nitudine pãris. **Quantu** vero spectat ad casus **Sereni. Regis Portugalie** / non inuenit tale coniugium in sacris lris prohiberit nisi scõs forozem pãma viuente in coniuge accepisset. vt ex supradictis patet. **Mirum** igit si poruit fummus **Pdric** in tali coniugio dispensare: cu scõs non accepit nisi mortua pãma. vt constat toti mundo.

Ad casum descenditur **Ferdinãdi Regis Sicilia:** ac relationis **Ioã. And. Ca. XX.**

Quantum aut ad casum **Ferdinãdi Regis Sicilia:** rñderi possit qz phibitio illa qua cauet in sepe allegato cap. 18. **Zeni.** qz nemo discooperiat turpitudinẽ forozis / nisi aut matris: qz turpitudoe eozũ est: que etiã reperitur in cap. 20. vbi of. **Turpitudinẽ** materere / et amite tue no discooperies / interpretatione admittit qz intelligatur de amita / et matera que ex vtroqz parente quo et pater aut mater / genita est. **Sic. n. eẽ** matera / tera vel amita ex parte vnius parẽtis tantũ / possit **Papa** interpretari tale coniugiu no esse diuino iure prohibitu. **Suuis** aut interpretatio rõ potest assignari cum ex regula cõi qua phibitiones penas res tringende videtur eque vt pene ipse / sanores aut sunt ampliandi. tuz etiã ex phibitione q pau- lo ante posita est in eode ca. 18. cu specificatiõne consanguinitatis inter fratres / et forozes etiã si ex vno tñ parente cõsanguinitate iungent. **Sic. n. paulo** ante cauetur ex verbo. **Turpitudinẽ** forozis tue / siue ex matre qz domi vel foris genita est / non reuelabis. **Ite. n. specificatio** dat intelligere qz si non exprimeret. sed tantũ diceret. **Turpitudinẽ** forozis tue no reuelabis interfratri licite poruisset hoc preceptum de foroz tantũ ex vtroqz parente genita: / no ex altero solo. Cuius signum et est qz ante legem hanc scripta poterat qz libet forozẽ ex altero tantum parente progenerã assumere. / et nihilominus eã que nata fuisset ex vtroqz parente / pãro sic frater prohibeat accipere: vt hoc et apud geres scelus / et nephas reputaret: vt pote **Primum** naturali iuri: cui se geres omnes naturali esse subiectas optime cognoscẽbat. **Et ppter** hoc **Abraã** **Sarram** forozẽ suã ex patre / non aut ex matre / licite duxit ante promulgatã legem hanc / vxorẽ: quam tñ non eius vxorẽ esse tam **Abimelech** **Rex** gerare cu populo suo qz **Pharao** **Rex** **Egypti** cu principibus suis certo certius extimabat: putãtes ex verbo quo dixerat **Abraã** / foroz mea est / eũ ex vtroqz parente quo / et ille genitus fuerat esse progenerã. **Qua** rone sine periculo criminis adultery putabãt ambo **Reges** posse illã sibi in matrimonio licite copulare: cu ex hoc haberet pro constanti qz vxor illius esse no possit. **Secus** aut esse per oia cognouerunt audito qz ex vno tñ parente foroz illius esset. vt habet **Ben. 12. 2. 20.** **Ex** pdictis aut iam notũ esse facile pot qz si vbi maius est cõsanguinitatis vinculu: qñ non fuisset expressum cõsanguinitatem ostã ex vtroqz parẽte. pceptũ de non ducenda foroze poruisset interpretatione suscipere / qñ foroz esset ex vtroqz parẽte genita quo / et frater / tantum astringerent aut si ex altero tantũ progenitor / re cõsanguinea esset in pmo gradu: pot a maiori rõnabiliter dici qz vbi talis no fit expresso vtriusqz parentis cognationis cõsanguinitas prohibebit coniugium

Ca^o p^{ri} mus.

Ca^o p^{ri} mus.

gum inter personas magis distantẽs vt pote in secundo gradu fm sanguinis vñione. In casu aut proposito / sic **Joãna** filia **Ferdinãdi** senioris **Regis** fuit amita iunioris: qz ex eode quides patre nata est quo / **Alphonius** iunioris **Ferdinãdi** **Regis** / progeneroz: non autem ex eadem matre.

Hoc idẽ quod prius validiori deducitur ex sacris litteris argumeto. **Ca. XXI.**

Hoc ipsum etiã qz vñ tale pceptũ de non discooperienda turpitudine amite vt mater / tera pdictã interpretationẽ admittat ex alio sacre scripture loco deducimus manifeste. **Mag. Jofue. 15. 2. Judicũ** primo legitimus **Orthoniel** frẽm **Caleph** iuniorẽ licite duxisse vxorẽ **Aram** filiã eiusdem **Caleph**. **Cõmemor** aut ibi scriptura eos quidẽ fuisse fratres sed no ex eode patre progenitos cu **Caleph** dicit esse filiũ **Yephone**. ipius vero **Orthoniel** patres dicit esse **Beney**. vt ex hoc manifeste conuincat qz ex parte matris tantu modo fratres essent. **Et** hoc modo **Magister** **Hythoziarum** exponit sequeẽs hebreos: quos ad hoc ipsum et adducit / et non ignorat **Ego** **Cardi. in. d. ca. 14. Licite** autẽ dicitur matrimonium situd ex hoc cognoscit qz ipse **Caleph** fuit singulari laude cõmendatus vna cu **Jofue** filio **Nam** pãcipe **Judeoz** in sacris lris super oēs filios **israel** qui fuerunt tpe suo. **Orthoniel** vero filius / et fact⁹ a deo post eos iudex / et princeps totius ppũ **Israël**: / spũs dei erat in eo. vt of **Judic. 3.** **Quod** a deo no obrinuisset sed magis ab eo exterminatus fuisset vna cu generibus transgressoribus diuinorũ pceptozum de licito cõnubio **Pendo** / si ex hoc qz **Aram** filiã **Caleph** fratris sui duxit vxorẽ / scripta iam / et promulgata lege / transgressionis eius reus fuisset in hoc spãli mandato. **Nece** igit est hoc pceptũ interpretari qz non cu ea que vnus tñ parẽtis sui / pãris inquam / aut matris foroz est: sed cu eã qz ex vtroqz parente quo / et frater genita est / matrimoniu fratris filio prohibet. **Et** sic **hebrei** et interpretant pceptũ illud. licet alij cõsanguineus eius vxorẽ nepos sui patrueis / more scripturarũ / que cõsanguineos / fratres appellãt. iuxta illud **Ben. 13. vbi** dicit **Abraã** ad **Zoth** filiu fratris sui. frẽs sumus. **Et** **Jo. 7. cõsanguinei** **Chisti** appellari sunt fratres eius. **Sed** ad hanc impropiam significatiõnẽ hoc nomẽ frater. no debemus transferre / a pãria discedendo / nisi per alios diuine scripture sermones ad id cogamur: sicut p in exem- plis inductis. **Exprimunt. n. sacre** littere **Ben. 12. qz** **Loth** fuit fili⁹ fratris **Abrahe**. **Et** **Zuce. 2. qz** mater dñi fuit virgo. **Sicut** neqz nomen forozis ad aliam qz ad filiã eiusdẽ patris aut matris extendit: eo qz ad hanc extensionẽ ex sacris lris nemo cogat. **Quia** igit sacre lre nullibi exprimunt **Orthoniel** non pãre fuisse fratrem **Caleph**. p qz in pãrio sensu fratrem eius fuisse censendũ est. **Stante** aut hac expositione qz cõnubia est / currit rõ pdicta. **Patet** aut ratio est cu fit equũ sanguinis vinculu inter filiu / et forozẽ patris / quod inter filiã / et fratrem patris: quo ad gradum / et consequenter qd ad phibitionem cõiugij / et interpretationẽ vtriusqz pcepti: quo vñ prohibet vbi supra coniugiu inter filiu / et forozem pãris aut matris: / et in-

ter filiã / et patrum suũ. **Nullum** igit pñdiciũ determinare veritati qõnis pñcipalis generat / magis veritatẽ iuxta eã declarat casus **Ferdinãdi** **Regis** inductus. **Eode** modo soluit obiectio relationis **Joan. Andree** / supposito et qz verum fuerit qd audiuit / summũ inquam **Pontificẽ** dispensasse cu patruo vt neptẽ duceret in vxorẽ. **Tredendũ** est eni qz non nisi ex parte parẽtis vni⁹ frater patris eras. **Quo** casu cu non prohibeat tale coniugium diuino iure vt probatũ est: sed tãrũ humano: nihil prohibet in eo summũ **Pontificem** dispensasse.

Circa casum **Seren. Regis Angliã** / vno modo veritas aperitur. **Ca. XXII.**

Quo ad factũ vero **Seren. Regis Angliã** / cuius occasione cu instantia requisitus hãc edidi questionẽ / diuino auxilio specialĩ imploato / multa dicit. **Sed** anteqz ad ipsum casum descendãz veritatẽ declaraturus / suppono triã. **Quorũ** quidẽ primũ per se / reliqua vero quasi per accũs ad hanc qõnem seu casum pãfatu spectant. **Et** vt per se quidem requisitũ supponit / qz pceptũ illud de non uelã / a turpitudine vxoris fratris sui / vere pñneat in sacra scripture / vera sit phibitio iuris diuini in **d. ca. 18. 2. 20. libri. Zeni.** prout oia sacre **Bibile** **ex** **plaria** tã latino qz greco / et hebreo idiõmate scripta vel imppã pferre cõstat. **Cuius** et innotabile reddit testimoniu veritatis: oim que in orbe reperiant primũ originale **Pentateuchi** / summa cu reuerentia cõditũ in sacrario pñciosissimi capitis **Beati** **Patris** **dicaroli** **Patris** **dicaroli** **Patris** **dicaroli** / per **Judeoz** sapientũ simũ olim **Pñcipem** ac ductore **Esdram**: ab extrinsecis bellorũ devastatiõibus / sancto dictate spĩritu reparatũ: ac eiusdẽ manu propria in coriaceo volumine formatissimis characterib⁹ hebraica / sã / cõscriptum. **Quod** quidẽ summũ **Pñcipis** **Clementis** **vij.** / **Inuicti** **Imperatoris** **Caroli** **5.** ac omnũ ecclesie **Ro.** **prelatorũ** / et **christianitatis** **Pñcipũ** / anno dñi. 1530. **Bononiẽ** ob **Frãcie** cõponẽda **distidia** / et eundẽ **Seren.** **Imperatore** **Imperialibus** insignijs / et debita corona decorandũ / moram trahentiũ: animũ in veritate firmavit. vbi hoc ipsuz qd supponimus eozũdem mãdato **Pñcipũ** in pdicto volumine requisitum: apertissime depromi cõprobatum est in vtroqz libri **Zeni.** **pãfatu** cap. **CS** cõm aut supponendũ / quasi per accũs articulu respiciens qõnis huius / est qz in arg^o producta dispõlatio / vitio talis surreptitiõis maculata no fuerit: qua remota **Papa** non dispensasset. **Itã** si seculũ accidisset: pculdubio dignũ esset vt talẽ perentes in sue peruerfatis penam nullũ ex concessis lris commodũ cõsequerent. **ca Super** **lras.** **De** **rescrip.** **CS** **Suppositũ** **tertiu** / per accidens et tangens casum / est qz eidẽ dispensatiõne / expresse vel implicite per quãcunqz protestatiõnẽ / vel quolibet alr non fuerit renunciatũ: anteqz sub eiusdẽ dispensatiõis virtute **Shere** matrimonij rite quo admodũ: pura p verba de pñtitã / et per copulã sequentem sponsalia. **Itã** si seculũ p omnia factũ fuisset: eo matrimoniu esset nullũ quo dispensatiõis pñuilegiũ exspirasset: et si motu pãro fuisset cõcessum: / et manet phibitio prima fm ius cõcũtũ fm iura post renunciatiõnẽ regressus ad ea que concessa fuerãt: nisi nouũ ius pcedat / aut certe restituat

Ca^o p^{ri} mus.

Ca^o p^{ri} mus.

antiquum: prohus neget. c. Cum inter. c. Extramiffa. c. In presentia. ca. sane. de Renun. Supponimus naqz in hoc casu/omni alia rone preter ea que sub qone cadit/rite facta & acceptata dispensatione. Ceteris ergo premiffis/ad casum pferi Seren. Regis qui dispensante summo pofitice Julio. 2. dicit vxo rem fratris defuncti/dicit qd nec illud in facris lris prohibet expresse. Quippe cu prohibitio illa sepius recitata/poffit interpretari sub hac adiectione sensus habere fuit ipso in qua fratre viuente. vt Aug? expo nitque Dio. sequit? & pzenofari doctores illustres. Extendit etia ab eisdem expositio ad vxoem fratris defuncti liberis relictis. Et huius limitate expofitione ratione sumunt oes ex madata vni Deut. 25. de du cenda vxoze fratris sine liberis defuncti/ea fufcitandi feminis eius. Has aut esse bonas interpretatones si apud aliquos fore dubitauit/por? p?apa veter minaret ad que pncipalr spectat dubia fidei declarare. arg. in ca. aduatores. de Bapt. prout et docet. s. Tho. 2.2. q. 1. ar. 10. Et vniuersalr in dubijs & arduis fidei qonibus ad ecclesiā. s. Romanam que caput est omnium ecclesiarum est recurrendum. 2. dist. p?alam. 12. dist. p?ceptis. Stante aut predicta expofitione manifestu est/contra ius diuinu nequaqz esse/led iure diuino pofitice prohibitu. & p?r? p?ape prari subiectu coniugium cum vxoze fratris defuncti sine liberis. Cetero aut expositio non obicit/prohibitu est qsaliter in decalogo Exo. 20. etia sub maledictio ne. Deut. 25. et in adulterijz ob hoc superflus videri iudicandū/coniugium cum vxoze fratris viuē tis specie/interdicendum est. Nam sicut dicit Aug? cui etia supnotari expositores cu glos. cōsentiant. non erat ad huc clarū an p?dictū decalogi pceptus se extenderet ad vxoem repudiata a fratre viuente. Quod quidem per hanc in Zenitico expofitam prohibitionem patet expresse.

Argute obiectionis aperta euitatio sub pulcherrima declaratione. Cap. XXIII.

Siquis aut contra hec obijciens querat cur sic exponat pceptu de non duenda vxoze fratris/ vt intelligat ipso viuente. cum pceptam de no duenda vxoze patris vel etiaz patru/ ab iointu sentiam nedu admitrat/veru etiaz exigat siue in qua viuente patre vel patru/ siue no viuente? pceptu similiter de no duenda nuru/ intelligat absolute/ tam inquam viuente qz non viuente filio. Hanc eni ratio de oibus his pceptis esse viderur. Respondet qd cum in facris lris sensum illu habe re sectariqz debeamus/ que nobis sancti Patres & doctores illustres aperuerunt/ prout et in Lateran. Concilio sub Leone. 8. decretu est/ non est dubitandum esse sensum scripture in diuersis illis pceptis diuersus/ prout p?atos expositores sapientissimos no bis declarasse supra meminimus. Cur aut deus voluerit coniugiu absolute phibere iter aliquas veter minatas psonas? no inter alias equali gradu sanguine coniunctas/ no est alia regrenda notialis ratio nisi dei voluntas/ a q dependet omne qd iustu & equu est/ cum sit ipsa summa iustitia. Dei. n. sola voluntate sic vniuersalr inibitum est coniugiu inter perso nas expreffas in. d. c. 18. lib. 1. l. c. 1. q. non inter alias quolibet aliter cōanguinitate vel affinitate coniun

ctas. Porro diuina voluntas irrationabilis esse no potest: quāuis ex intellectus nostri libertate ad rōnem diuinu pceptu/ qnqz non ptingamus. Verum non absqz rōne moti sunt pferi doctores diuersimode exponere dicta pcepta: cus eius qd nunc ioh? cōne verfat expositio sumat ex madata vni Deut. 25. ppositio. vt superius deductu est. qd et ipio natura li iure/ vides quasi pmissum: qd & antiqui p?ariar/ che quasi pro lege seruari iubebat. vt p? de filijs Iude p?atriar/che successe eide mulieri nubentibus madata patris ad prioris sine liberis mortui/ fufcitandū semen. Deut. 25. Et gētilis oēs atqz pagani q ecclesiasticis cōstitutionibus non arcant/ fidem vna uersaliter obseruare cognoscimus absqz p?o/ ex eo qd inuentum est obseruari a populo p?rouincie Li uonie/ qm primo ad fidē catholicam sunt cōuersi: vt in. d. ca. Deus. habet expresse. Alioru aut premifforum pceptoz absolute interpretacionis rō sumit ex naturali reuerētia que debet vxozi parui/ vt ei/ dez patruo quasi patri altero vna caro facte. & qua debet patri nurus vna caro facta cu filio: non autē vxozi fratrie: q ad patrē & ad patruū vt inferior comparat filium: non aut ad fratrem ipso sanguinis vinculo: sed ad cui potius habeat equalitatis cōparacionem. Unde minus et debet eius vxozi natura/ lem reuerētia quasi superiori/ vt ex hoc a coniugio cum illa quasi naturali iure arceri non dicat. vt in qone determinatu est. sicut et. s. in sol. tertij dicitur est inter quosdā personas solo scdo cōsanguinitatis vel affinitatis gradu prohibitu esse a deo coniugiu/ in collateralibus sm linea inequalem pp naturalē reuerētia quam vna alteri ob vt naturaliter superioritē tū inter alias in qbus hec rō cessat/ cum iter eas eodē scdo gradu cōiunctas inueniat equalitas/ non prohibet. vt p? in consobinis. Cetero ex hoc etia iam patet solutio ad primam confirmationem in argumento productam.

Alio mō declaratur veritas circa casum Seren. Regis Anglie. Cap. XXIII.

Sicut autem summus pontifex potest inter/ pretari q pceptum illud de non duenda vxoze fratris sui/ intelligat rantiūmodo de vxoze fratris viuētis. vt deductum est: ita potest frat/ prari q se extendat etia ad vxoem fratris defun/ cti cu liberis: & q ex diuina dispensatione seu dispo/ sitione q habet Deut. 25. nobis manifestu sit q pre/ dictum pceptu non se extendat ad ipsam vxoem fra/ tris defuncti sine liberis/ qm eam frater defuncti ve/ lit in vxoem habere ad fufcitandū semen fratris sui/ prout in dicta dispensatione continet. Stante autē ista interpretatione/ qm per ecclesiā promulgata ma/ ner in oibus hominibus libera facultas duenda vxo rem defuncti fratris sine liberis predicta intētionē quantum est ex parte pcepti diuini/ tū: & remora om/ ni alia lege humana. Nec huic obstat ratio p?er/ de p? al. 4. dist. 41. q. 1. art. 5. qua declinat in opposi/ tam istam dicens/ q vbi deus in aliqua lege dispen/ sat/ non ppter hoc pot in eadē dispēsare p?apa. Si/ cut neqz ppter hoc q p?apa cu aliquo dispensat in/ his que referunt p?ari eius/ pōt eo inferiori pariter dispensare. iuxta doctrinā Theologoz & Canonista rum: 7 spāl. s. Tho. 2. q. 97. ar. 4. ad 3. & q. 100. ar. 8. ad

Solutio

Ad p. cōfirmacionem

Dio

ad 3. m. 7. 3. cōtra Sent. cap. 25. & in pluribus alijs locis sue doctrinē: vt videatur ex hoc sequi q nunc p?apa non possit dispensare in coniugio cum vxoze fratris defuncti sine liberis: obstante q deus ali/ quando dispensauit. Sicut neqz ex hoc q deus ali/ quando dispensauit super pluralitate vxozy: quod est aliquo modo contra ius naturale. dist. 33. q. 1. art. 1. aut super libello repudiij: quod pariter est cō/ tra legem naturē: vbi supra. q. 2. artic. 1. sequitur q p?apa possit in huiusmodi dispēsare. Nec in qua deductio quā obiter tangit predictus Doctor alio/ quin celeberrimus/ non obstat: quia non dicimus proprie p?apas super tali coniugio dispēsare pro/ ur diuino pcepto prohibetur: sed manente pcepto pro illo in suo robore: cum secundum predictam in/ terpretacionem non se extendat ad vxoem defun/ cti fratris sine liberis: potest in omni alio positio iure prohibente dictum matrimonium dispensare. Non est autem simile de predicta dispositione diu/ ina super tali coniugio cum vxoze fratris sine libe/ ris defuncti: & de dispensacionibus olim a deo factis & super pluralitate vxozy: super libello repudiij: quando quidem quod olim deus ob varias causas in his indulserit/ in nouo postmodum restitero pro/ hibuerit. dicente domino Math. 19. Qui dimiserit vxoem suam & aliam duxerit/ mechatur. Et quan/ ro magis si ducat aliam vel alias priorē non dimis/ sa/ mechabitur. In eodem etiam capitulo & eidem verbis prohibet libellum repudiij quo ad separatio/ nem a roro sm expofitionem sanctorū. excepta for/ nicacionis causa. Quod etiam repudiij ex hoc ibi/ dem reprobat: q indulgunt olim iudici asserit pro/ pter duriciam cordis eorū. quasi dicat. In lege amo/ ris vbi homines ex toto corde diuinis pceptis ob/ temperabūt: talis libellus nullatenus permitteret. Determinans q quos deus coniunxit/ homo de cere ro separare non audeat. Unde non remanet modo Chritianis facultas vtendi predictis dispensatio/ nibus olim factis: propterea q in facris litteris re/ uocate sint a deo/ a quo etiam emanarunt. Nec po/ test in eis summus pontifex vllam potestatem ha/ bere cum sit inferiori conditioe predictarum legum. Predicta autem dispensatio super coniugio cum vxoze fratris defuncti sine liberis: vt fufcitet ex hoc semen illius/ non inuenitur in facris litteris reuoca/ ta. Quinimmo per ecclesie determinationem mani/ feste conuincit adhuc vigere. Nam sicut paulo ante tactum est: nostris etiam propinquis temporibus quando Tituū. popululus pānus ydolatra/ conuersus est ad fidem/ a. 300. in qua annis & paulo plus citra: q viua adhuc diuina hec dispensatio seu permissio perduraret ex hoc cognoscimus q summus p?ou/ rificer indulserit/ nouiter ad fidem conuersis liuonien/ sibus in tali coniugio perdurare/ tanqz diuino iure non prohibito. Ex quo conuincitur q secus face/ re se non posse iudicauit: quia cum in gentilitatis ritu statuz non ararentur cōstitutionibus eccle/ siasticis/ sed in libertate qua tam ante legem iudeo/ rum qz sub ipsa lege poterant homines vti tali con/ iugio/ relinquerentur/ de necessitate conuincit non secus hos esse coniunctos a deo qz in secundo gradu sm equalem lineam collateralituz homines contra

henres coniungebantur. Unde sicut bos p?apa se/ parare se non posse iudicabat/ vt in. d. c. Gaudemus. habetur: ita nec illos. accedente fauore chritiane re/ ligitiois & fidei per hanc permissionem sicut per illā de qua mentionem primo facit in. d. c. Gaudemus. Qui si cognouisset hoc esse diuino iure prohibituz. immo si non pro certo cognouisset opposituz: pari facilitate dispensacionem hanc negandam iudicaf/ set/ & de facto negasset/ qua negauit/ & diuino iure prohibitu iudicauit vxozy pluralitatem. in co. c. Gaudemus. quod tamen non negauit in cōiugio cum relicta fratris sine liberis. vt p? in. d. c. Deus. Cum ergo a dissimili procedat obiectio p?er/ rion non debet ei quisquam in hoc adberere.

Tertio modo veritas aperitur super pre/ dicto casu Serenissimi Regis Anglie. Capitul. XXVI.

Siquis autem vxoem defuncti sine liberis fratris in suam assumeret/ non hac intentione vt fratris sui semen fufcitaret: sed qua/ cūqz alia bona vel mala ratioe vel causa: reus esset transgressionis predicti pcepti diuini. Quod patet quia etiam olim si ipsi Iudei accepissent in coniu/ gium vxoem fratris defuncti sine liberis non cau/ sa fufcitande prolia/ mortaliter peccassent. ergo con/ tra pceptu aliquod naturalis vel diuini iuris ope/ rari fuissent: & non est aliud nisi predictum de no du cenda vxoze fratris absolute pofitice. Lenu. 18. & 20. p?ari ergo ratione tam Chritiani qz gentiles si nō illa intentione vxoem fratris duxerint/ erunt tras/ gressores illius pcepti: in quo cum morale sit/ p?a pa dispensare non potest. vt supra probatur est. Sed autem Iudei olim mortaliter peccassent ducendo vxoem fratris defuncti sine liberis non ex intentio ne fufcitandi feminis eius. probatur. tum quia Le/ uiti. 20. imponitur pena ducenti vxoem fratris/ qz v3 talis sit absqz liberis. Non est autem dicendum q talis pena sit illi imposita quia duxerit tales fra/ tris vxoem iuxta legem promulgatam Deute. 25. Talis enim non esset pena dignus sed premio pro/ pter obedientiam. ergo pena hac infligitur propter hoc q talis vxo ducitur non illo modo vel illa ra/ tione qua cauetur in dicto cap. 25. Deut. Cum autē pena notabilis & grauis non infligatur in facris lit/ teris nisi propter culpam mortalem/ patet q predi/ cta transgressio mortalis est. Tum quia eadem pe/ na lata est in eodem capitulo paulo ante/ ducenti vxoem patru vel auunculi: quem manifestum est ex hoc peccare mortaliter. Et autem habetur Deu/ tero. 25. Secundum mensuram delicti erat & plagā rum modus. Abi ergo par est modus plagaruz/ pa/ ria esse delicta necesse est. Tum quia Leui. 20. dicit/ tur/ q qui duxerit vxoem fratris sui/ rem illicitam facit. Quod absolute non dicitur in scripturis vete/ ris legis nisi sit peccatum mortale: quia aut est de se id est ex suo genere illicitum: & tale circa materiam notabilem semper est peccatum mortale: est con/ tra ius naturale: aut est illicitum quia a deo probi/ bitum. Id enim non licet quod veratur. p?aret autē q ex hoc ipso sermone/ tale phibet a deo. Cōtra p?e/ h

hibitionem autem dei faciens que modo legis promulgata est peccat mortaliter loquendo in morali...

Non posse per ecclesiam super coniugio cum vxore fratris defuncti non causa suscitandi seminis dispensari: secus tamen ex illa cautum iure videtur. Cap. XXVII.

Hoc autem quod dicitur est quod videlicet ecclesia et papa iudicare aut efficere non possit quod coniugium in quo cessat predicta ratio diuine legis sit licitum...

Ex premissis

Ad 1. confirmacionem

Ex premissis assumpta resolutio casus Seren. Regis Anglia. per tres conclusiones breui forma pbatas. Cap. XXVIII.

Tres conclusiones. Prima

Ex predictis omnibus tres conclusiones deducuntur quibus omnis vis dubij circa casum Seren. Regis Anglie tollitur...

2. conclusio.

Secunda conclusio est absoluta. Papa potuit cum prefato Seren. Rege absolute dispensare...

3. conclusio.

Tertia conclusio est etiam condicionalis ut prima. Si ponatur vel etiam ab ecclesia determinetur preceptum illud...

dispensare prout supra declaratum est nisi forte si aliquam conditionem inneniatur aliquid tale in sacris litteris relaxari...

Fundamentalis argumenti quinti virtus deicitur. Cap. XXIX.

Ex predictis omnibus manifestum est quod deus gubernans et regens ecclesiam non adhuc permisit aliquem summum pontificem...

kk ij

De potestate ecclesie super coniugio iure diuino prohibito.

nis obsecras quasi decretales inserunt et annuntiant. Et tunc utique ligant omnes post indultum a iure ipsa quo iam publicare legis virtute obtineant...

Clarissima manifestatio defectus argumenti quinti. Cap. XXX.

Si autem non possent summi pontifices ex malo consilio abuti propria potestate non oporteret aliquod eorum opus...

demonstrarent. Nec deberet in dubio circa propria potestatem pontifex sic aliquorum predecessorum factis inherere...

FINIS.

Edictum anno domini. 1429.

De dispensatione coniugii cum honore fratris defuncti. Tractatus. 17

INCIPIT TRACTATUS. De dispensatione coniugii cum honore fratris defuncti.

PROHŒMIVM.

In nomine domini Amen. Dubium adhuc in iudice versat in hanc viam quod ecclesie dispensatione liceat in coniugio accipere defuncti fratris uxorem sine liberis relicta...

In preceptis tam naturalibus quam moralibus solum deum dispensare. Ca. Primu.

Primum igitur intentu deducit rationibus si mul et auctoritatibus. Et primo sic arguit. Nulla persona potest dispensare in lege dei cui subicitur...

mane latoz est bo. ergo solus deus potest in precepta diuina lege dispensare. Sed vero qui legem tulit vel equalis in precepta legislatori succedens...

Prohibitionem omnem arcentem a matrimonio in Leui. capi. 18. promulgata, esse moralem vel naturalem. Cap. II.

Quo ad 2m probatur quod omnis illa prohibitio que in v. cap. 18. arcent a matrimonio coniuginitate vel affinitate coniunctos quo ad omnes gradus ibi expressos...

Confirmatio.

Probatur 2m item.

Primo.

2o.

3o.

h ij

ratione: cum non nisi sapientissima ratione sint a deo omnia ordinata: hoc et ex hoc ipso de se malum est: quod de se tale rationem vana reddat. Talia vero sunt coniugia per has prohibitiones interdicta. Ratio namque predicta diuine prohibitionis est vnio sanguinis inter tales personas: vana redderet atque superflua si adhuc vnirentur per matrimonium. Vel ipsa potius vnio matrimonialis vana fieret supposita priori. Aniam. n. per matrimonium persone a deo vt sint vna caro: quod quidem vanum esset: si iam sunt vna caro p. consanguinitatem vel affinitatem. Hanc rationem inuicem scriptura in predicto cap. vbi positio vnus vnionis reddidit pro rone negationis alterius. Tertio sic idem pbaf. Omne dei preceptum cuius rone est ois obus/est morale vel et naturale. vt pz. q. iudicialium rone ad populum israel tantummodo prinebant. Talis est autem rone prohibitionis predicta. sanguinis inquam vnio. vt pz. ex lra. qua rone esse oem obus homibus/ ex se pz. C. Ex eodem autem coitatis preceptum fundamentum potest adhuc alia rone formari. C. Precepta diuina que ad sui obseruantiam oes homines astringunt/ moralia sunt vel et naturalia/ no autem iudicialia que tantummodo iudeos astringunt. Talis autem est ois predicta prohibitio. cum ad sui obseruantiam iure non nisi naturali ante legem datam gentes astringeret. Propter transgressionem enim eius exterminatae sunt gentes ille que habitabat in terra qua dicitur dedit filijs israel possidem. vt pz. in. d. c. 18. cum et nos adhuc illis prohibitionibus coarctamur/ vt textat. s. Tho. 4. d. 40. q. 1. ar. 2. ergo. C. Supradicte oes rationes per vires conclusionem principali inducere/ distat producunt rotant et defendunt in opusculo nro de prete ecclesiastica super gradus consanguinitatis et affinitatis diuino iure prohibentes coniugium.

Duplex opinio contraria proponitur & rationes ac fundamenta deducuntur alterius. quam veritatem assequuntur esse finaliter concludemus. Cap. III.

Sciendum est igitur quod ista principalis his rebus ventilat propter coniugium factum inter modernum Anglie Regem cum vxore fratris defuncti. Propter diuinitatem. n. huius matrimonij finalis factus magna controuersia inter doctores Theologos est orta quibusdam ex modernis fauentibus iuri regim. nonnullis vo e contrario facto Regis. Et primi quid dicentes summum Pontificem potuisse in tali matrimonio dispensare: dicunt prohibitionem illam Leui. 18. non nisi ad vxorem fratris viuens vel et defuncti liberis relicta extendi. Quod pbant primo auctoritate Aug. qui sup illo Leui. 18. ca. interpretatur preceptum illud absolute de vxore fratri viuens vel et defuncti si qui liberos reliquerit intelligendum esse: quod expositionem et opinionem amplectitur et sequitur Magister Sinarum in glo. ordi. Ergo Lardi. et Dicitur Tholosanus in egregia expositione singulorum super toram Bibliam. Secundo pbant auctoritate Dni Joannis de Turre cremata Lardi. qui sup decreto. 3. q. 2. i. sua ratione qua ingrat an ipse possit dispensare in gradibus diuino iure prohibitis/ determinans quod non/ soluit demum argumenta quorum 2. erat quod videbat ipse a hoc posse/ quod dispensat vt frater assummat vxorem fra-

tris defuncti. Hoc autem arg. vum soluit dicitur quod hoc non est diuino iure/ vt naturali vel morali prohibitum. Et sic non sequitur in conueniens aliquid si ipse dispensat. Et pro eodem facit exp. s. determinatio ecclesie in ca. Deus. de viuo. Vbi Pontifex concessit conuersos ad fidei populos in tali matrimonio permanere/ si tamen iuxta legem mosaicam vt frater defuncti suscitarent/ cum talibus vxoribus vxoretur. Hoc autem cum ibi dicitur se concedere ob infirmitatem gentis illius/ quam in immediate precedenti caplo Baudemus. exp. s. esse facilitatem reditus ad infidelitatem. pz. quod non concessit hoc tanquam tollerando quod malum de se est/ sed quod non erat nisi ecclesiastica functione prohibitoribus sanctioribus illi pro rone infidelitatis quo rati fuerunt astricti non erant/ sic iudicio Pontificis tenebat illud matrimonium tantum a deo factum quod homo dissoluere non potest. Alioquin si Pontifex iudicasset illud matrimonium esse legem diuinam/ nullatenus concessisset in eo plenerare. Sicur in. d. c. Baudemus. noluit concedere alia que erant diuina. sicut plures habere vxores/ et libellum repudij/ non obstante predicta populi illius infirmitate.

Alterius opinionis opposite priori/ motiua proponuntur & fundamenta. Ca. III.

Qui vero tenent oppositam opinionem huius partes dicentes in fauore Regis ecclesiam non potuisse in tali matrimonio dispensare/ dicitur preceptum illud Leuiticum esse sine omni prorsus exceptione vel limitatione interpretandum vniter saltem. Sed probatur multiplex. Et primo quidem ex ipsa lra nulla admittit limitationem vel exceptionem. Neque. n. difficile fuisse spiritui sancto si qua fuisset/ exceptionem interponere/ esse in eodem caplo multas exceptiones interposuit inter prohibendum coniugium varijs generis cognationum. quod specialiter ad propositum conducere apparet vbi dicitur. Sorore vxoris tue spelliatu illius non accipies/ nec reuelabis turpitudinem eius adhuc illa viuente. Sicut igitur de viuente fratre mentionem fecisset/ si hoc intendere. Idem pz. in varijs scripture locis vbi precepta dantur exprimitur quod excipiat ab eis/ sicut in. d. c. 19. Vbi dum prohibet dimissio vxoris/ excipit fornicaria. et sic de alijs. C. Secundo videtur idem posse probari ex reddita causa pariter vniter saltem/ et nulla exceptionem admittente. carnis inquam vnio/ ex qua dicitur non cessat affinitas in morte. Contrabitur nepe affinitas ex facto esse coniugij/ non autem ex fieri tamen. vt docet. s. Th. Unde non cessat in morte fratris vnitas qua relicte vxoris turpitudinis/ dicitur etiam turpitudinis fratris et defuncti. Manente autem prohibitionis rone/ videtur et ipsa prohibitio permanere. Tertio sic idem probari videtur. quod si limitanda venit illa prohibitio ad vxorem fratris viuens/ vel et ad vxorem defuncti liberis relicta/ hoc maxime dicitur quod videtur hoc haberi ex lege qua Deut. 24. mandatur quod qui habitauerint fratres simul et vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit/ vxorem defuncti non nubat alteri si accipiat eam fratrem eius/ et suscitabit seminem fratris sui etc. Sed hoc i. proposita ratione non videtur convincere/ potuisse Regem vxorem accipere fratris defuncti. cum quod regem hanc habuisse intentionem/ vel sub hac intentione hida cum eo dispensatum fuisset/ falsus est/ imo derisibile. Neque. n. ad legem iudaicam coarctari Rex velle. S. neque diceret summum Pontificem

Pontifices ad hanc intentionem obligando cum aliquo taliter dispensare. cum quod legem hanc de sumenda vxore fratris sine liberis defuncti esse iudicalem: et consequenter non nisi populum iudaicum ante christi mortem obligasse vel dispensasse/ comprobatur ex multis. Et primo quidem. quod si morale vel naturale fuisset preceptum/ vix hodie perduraret/ nec in eo posset etiam summus Pontifex dispensare. quod tamen est falsissimum. Idem autem consequentia ex superioribus. Et idem pz. ex precedentiibus et sequentibus in eodem caplo/ que pertinent oia ad legem iudicalem/ vt intentionem sapientis et ordinare procedentis auctoritas in illo caplo cognoscatur hanc esse legem pariter esse iudicalem. Tam quod si moralis etiam ista lex esset/ non solum penam incurreret eius transgressio/ sed et culpam eius in oppositum ex hoc in ista constituitur quod positum erat in libertate fratris viuens accipere tales vxores vel refutare/ et omni iuri suo cedere. vt pz. ibidem. et etiam in. d. c. 4. Tam quod precipitur in hac lege iudicium fieri per maiores natiu sedentes in porta. hoc est per iudices ciuitatis/ et motus iudicij determinatur quo pz. non nisi iudicialis precepti rationem habere. Tam quod rone precepti vel exceptionis istius quod sancti et illustres inducunt Theologi/ tantummodo ad hebreorum populum se extendit. non est moralis sed iudicialis. Effertur autem cetera a doctoribus duplex ad hoc rone. A. Theosophico quidem super. d. d. c. 22. vt allegat et approbat ibi sanctus Th. in carnis auct. 2. in super. 12. q. 10. ar. 4. ad 7. rone legis huius illi populo specialiter vane hec afferunt in ista quod future vite minores notitiam habentes/ minimum ista diligenter. Et igitur talis dolor de morte fratris mitigaret et de morte propria fratre suscipite/ lex emanauit vt suscitaret semen fratris defuncti/ vt in eo suo ex nate vocato videtur viuere/ certius etiam cognoscere fundari domus defuncto fratri/ si vxorem eius suscipere frater acciperet/ quod si eam acciperet extraneus. Aliam quoque rone afferunt vbi. s. sanctus Th. qua etiam Alex. de Aleo ad idem inducit in scda parte. q. 169. m. d. 4. q. 1. cultus diuinus per carnis propagationem illo tpe et in solo illo populo augebatur. Quod quidem in noua lege non coringit. vt ex intentione predictorum doctorum manifestum sit hanc in Deum. postquam legem/ extra populum iudeorum non se extendere/ et post tantummodo iudicialis esse. Moralitas enim lex vniversalis est: et ad oes homines simpliciter se extendit. C. Quod etiam confirmatur. quod tam Alex. de Aleo in 3. parte qone. 35. m. d. 7. q. 3. d. 30. de turre crema. sup. ca. Dixit Sarra. 2. q. 4. soluens tertiam questionem/ dicit/ ex rone predicti augmenti cultus diuini per carnis propagationem/ indulgentem illi soli populo fuisse plures vxores habere ante aduentum christi. Idem ergo rone corrente hoc etiam mandatum de duenda vxore fratris defuncti/ ad illum solum populum pertinere bar vt iudicialis/ et hoc sola rone ad hoc inducitur a doctoribus. vt dictum est. Cessante igitur hac rone in lege noua/ cessant indulgentie dare propter eam/ et plura litaris vxoris/ et coniugij cum vxore fratris defuncti etiam sine liberis.

Soluuntur rationes pro conclusione prima opinionis inductae superius. Cap. V. Ad ea vero que superius in diuino sunt inducta videtur posse facilius responderi. Et ad Aug.

quid dicitur potest preceptum illud sicut esse interpretandum de vxore fratris viuens pro tpe quo lex illa iudicialis/ vinebat/ secus post mortem christi/ quoniam mortua iam sit/ et remanet preceptum illud leuiticum in sua vniversalitate et sine vna prorsus exceptione seruandum. Et idem dicendum ad auctoritatem aliorum doctorum qui eandem Aug. sectant expositionem. Et specialiter ad vicrum B. Jo. qui 2. loco inducit/ riteri potest quod nisi predicto modo dictum eius glossa/ non est acceptandum. cum nullo modo pbetur exp. esse pateat oppositum in. d. c. 18. Leui. Ad ca. vero finale quod 3. loco proponitur. Riteretur quod cessio illa Pontificis non potest dici dispensatio si ferat sup matrimonio taliter contracto ante puerionem. quod si tale matrimonium ante conuersionem videatur fuisse verum prout est inuicem Pontifex dicitur/ si iuxta dictam legem moysaica fuit celebratum/ prout non potuisset Pontifex tale matrimonium dirimere volentibus coniugibus in simul habitare. Non egeret ergo dispensationem. sed et verbu concessionis ad plura se extendit quod verbu dispensationis. Si autem non fuit verum matrimonium/ propterea quod cessauerit lex illa iudicialis/ vt dictum est/ non potuit et in eo dispensare contra ius diuini. Si vero loquat caplin de matrimonio dicitur post conuersionem. cum tale matrimonium videatur esse fuisse nullum/ eadem rone et quod etiam iam subderent constitutionibus ecclesiasticis non potuisset in tali matrimonio dispensare in illo caplo/ nisi vt de nouo dicerent/ quod et non poterat/ imo huius intentionis dicitur ex eodem caplo in fine se habere Pontifex manifestat. Ad idem igitur ibi concessionem illam pro permissione matrimonij ante conuersionem cum talibus fratribus/ sicut capiendae/ quod et roneabiliter reddidit pro respectu ad legem moysaica. Nam quod dicitur dicitur putabant non male agere/ riteque dicitur. de tali. n. consuebant potestatem. Et hac autem permissione/ non potest inferri quod lex illa Deum. adhuc in suo vigore persisteret/ et licet licetum fuerit tale matrimonium/ sed potuit Pontifex illud vt minus malum pmittere/ ne maius sequeretur ex infirmitate sue fidei. vt extremus ab ea casus. Idem. n. ecclesie sicut mala minora pmittere/ ne maiora pmittantur sicut lupanaria publica pmittunt/ ne pmittantur adulteria/ incestus et cetera grauiora luxurie peccata. Quod autem arguit eundem Pontificem noluisse pmittere alia minora mala quod sit infidelitas/ vel ad ea reditus. vt pz. in precedenti ca. Baudemus. responderi potest quod illa mala spali rone mortis pmittere noluit ob reuerentiam noue legis et euangelij in quo talia prohibentur ex parte/ non sic prohibet coniugium cum vxore fratris. Is ex ista sub prohibitione cadere iudicet/ cessante iudiciali predicta lege/ qua licitum prius erat. Neque. n. leges illa fuisset iudicialis/ et postquam iam mortua/ nec Pontifex potuisset vt rone. s. inducere pmittunt. C. Dicitur et inuenerit summum Pontificem cum aliquo sup hmoi matrimonio dispensasse/ non propter hoc arguuntur potest id esse licitum. Nam. n. per simias de plio pitorum iudicaret Pontifex aliqd esse licitum aut illicitum/ non esset propter quod opus eius iudicandum id esse licitum/ cum vt singularis persona/ et qui non facit quod in se est vt errorem non incurrat/ non inconueniat cum a rectitudine rationis opinio iudicij deniare. Sicut idem dicitur Jo. de tur. cre. vir doctissimus. 35. q. 2. in suprainducta sua ratione sic ait ad propositum. Si inueniat papa dispensasse sup preterit sua/ non propter hoc trahi debet. prout a fieri potest/ sicut

Primo opinio Conclusionis pbaf. primo.

2.º

Secundo opinio Conclusionis pbaf. primo.

2.º

3.º

Ad p.º primo opinio.

Ad 2.º

Ad 3.º

De dispensa. pinguj cu ore fratris defuncti.

eius sine potius esset obviandum: quod contingit quod dispensationes extorqueri propter ignorantiam vel presumptionem vel avaritiam vel incostantiam vel similia faciant perentibus quibus verentur non obsequi vel contradicere. hoc ex illo.

Contra rñiones scy ad pñme opti nionis. **Defenditur prima opinio. Cap. VI. Aertuñ** qz Aug. z ceteri pallegati doctores absolute loquuntur / z non se restringunt ad tps vñ interpretant z exponunt pceptu illud mora. le qd adhuc ligant non vt qz eoz possit interio restrin gi sup verba no restricta: alioqn reprehensione magna digni foret in tñta re / no ea exprimere sine quibus eoz expō esset occasio magne ruine / qualis esset si iuxta verba eoz qz in pinguj acciperet vxore fratris defuncti sine liberis / qñ hoc diuina lege morali phibe ref. Et d. Joāne de tur. crema. sic et absolute z sine of. pbatione idē asseuerant / multū vt pposito aspi laritū quidē ex hoc videat apud euz id haberi pro cōstantissimo / sic vt neqz pbatione videat egere. z hō nō aliūde pro pñtanti pōr habere / nisi ex pñdicta excep tione posita in Beuf. Pontifex et in. d. c. g. ande mus. id pluralitate vxoz / z libellū repudi cōcedere noluit / qz sacris in lris phibebant in noua lege. Nō minus at stringit phibitio moralis in antiqua lege pmulgata / qz in noua vñ nō erat vñ pcepto magis qz alteri obseruātia exhibēda pcul of timore huano. nec ipse potifex assignat rōnes negationis ex pre excellentie noue legis sup antiq / cū pro cā phibitionis de pluralitate vxoz inducat et legē vel statū hōtum añ xpi aduentū z dicat nulli hōtum vñqz licuisse plu res vxores habere nisi cui de spāliter reuelauit. Et probat pñmū ex verbo in singulari de vxore loquētis Ade / dicitur qz. ppter hoc relinquet hō parre z mref suā z adherēbit vxori sue. Sed z verbū pñtionis in d. c. fi. ppositū ēr indicat qz nō pro pmissione summi debeat. Neqz. n. difficile fuisse ipsi potifici ad rollendum oēm scrupulū z errorem qui possit oīri ex hac sua pñtione / vti verbo pmissionis / si malū tale cōiū giū z diuino iure phibitū iudicasset. Pmirtūtur aut p pñte / non nisi q mala sunt aliquo mō / hō minora qñqz qz bonū sit qd ex pmissione psequit. Et hoc est semp licitū pñcipibus qñ talis offertur rō maioris boni. Ad z de ipse pñtine creaturas z pñcipue hōes gubernans obseruat. Cōcedit aut p pñte princeps qd de se iustū est / vel ex ipsa salute cōcessione iuste acquirit seu possidet. Nō quoqz reddita infirmitatis populi / conformiter interpretanda est ad eam quā pro alijs cōcessioneibus eidem populo a se factis / diuino iure pariter non phibitis / ne. f. timentes per vxores tales deseri vñ facile retrahant a fide nouiter susce pta. Nō explicando aut in dicto caplo finali que nā sit talis infirmitas / intelligendā eā vult haberi quā explicauerat in pcedenti: nec esse repetitā ne verba superflue repeteret. Quod etiā concedat vt ex ipsa concessione factū licitū / z non permittat ex timore infirmitatis populi illius tan qz minus malū / in dicat exceptio quā apponit. Si tñ cum talibus con traxerunt / sim legem (inquiens) mosayca. Si enim illa tantūmodo permittisset ex pñdicta cā solū tan qz minus malū / pariter z hoc permittere potuisset q in quā contraherent / seu in pinguj per seuerarent cō tracto non sim legem mosaycam.

Contra scām. **Contra rñiones scām.**

Contra rñiones scām.

Contra rñiones scām.

Resolutio quæstionis iuxta primam opñtionem. Cap. VII.

Aerum qz lex illa mosayca iudicialis esse pbatū est supius ex diuersis capite / ma gnū dubium insurgit sup ista pontificis exceptione. Aides. n. velle pontifex z iudicare qz si ppls ille ante cōuersionē suam pñt cū vxoribus fratru / matrimo niū fuerit firmū si legē adpñt in hoc seruauerunt / qz vñ pñt ex intētionē suscitādā seminis fratris de functi. qd tñ nō esse vtz ex hoc ipso manifeste pbat / qz lex oia iudicialis abrogata sit z penitus extincta. Necessariū est igit hanc difficultatē z totā qōnē que hinc pēder per distinctionē resoluatur in ipsa lege que habet Beuf. z. duo pñderent. vnum iudiciale / aliud nāle. Dari enim mixta pcepta / theologoz schola nō negat. Et dōdus qz cā suscitādā talē vxorem vel et plures pluriū fratru defunctorū / cū bac li mitatione vt eoz sic suscitēt semen qz fratris nomē sitio imponat / z dom⁹ fratru stabiliat / z qz succedat ille filius in bonis patru defuncti tanqz pñs pñs modus ēr respuendi talē vxore rituz / iudici / mani festū est qz ad iudicialia mandata pñtent / vt ēr supe rius est deductū. z sub his respectibus lex illa nō pfe uerat sed funditus est extincta. nec sub eius obserua tione quatenus iudicialia mandata rōnem hō pñctis ex causis / cōcessit sumus pontifex pplm illū in dicto cōiugio pmanere. neqz verbū legis mosayce sub hoc sensu sumpsit in. d. c. fi. Sed sub hac intētionē iudic iali ppter oēs pñctas rōnes loquit de pcepto isto Phyo istomus / scis Zho. quoqz cū Alexandro in lo cis supius allegatis. Sz aliud est pñderandū in lege illa qd morale seu nāle est. Lū. n. hō naturalr dehdet sibi sile pcreare / nāliter ēr hoc ipsum bonū sibi cō iunctos / z pñcipue fratri suo qzqz desiderat. Ad ma xime vt non obstatē morte eius hēri / si a fratre gene ref filius ex vxore fratris defuncti / de q fratre nō du biter qz stabilire desideret domū fratris sui. qd qdes nō inesse desiderat extraneo sicut fratri / certum esse dicit vt ēr tangit ipse Phyo istomus. Ipsa ēr vxor nāliter magis desiderat ex fratre dilecti mariti defuncti / so dolē suscipere si iure nō phibeat qz ex altero viro. Aides. n. qz sic vtriqz fratri simul filios generet / qz p ce ceteris hōibus diligit. Et qz hāc nālem inclinationē tam ex pre viri qz ex pte mulieris vñ hōes habent / ideo quasi quodā iure nālī tam ante legē qz post eaz ad hōibus oibus qui ecclesiasticis pñtutionibus nō as tringebant obseruati fuisse legitur. Neqz. n. fit spe cialis mērio de iudets cōuersis in. d. c. fi. sed de gente illa. Bero aut Ztuoniet / nō erat gens iudaica. Erat enim de perse dñium hñs / z magna puincia. Iudei vero nullibi dñant / sed disper si sunt p orbes zc. Sub pñdicta igit rōne z intētionē nālī suscitādā seminis que pñnebat ēr in lege illa mosayca iudiciali / papa pcessit ita matrimonio ante pñtione rite pñctos perseuerare / non ex vi legis mosayce vt distinguū p leges nature sed ex lege nature / in iudiciali lege mo sayca inclusa. Et de hac rōne vt nālī est non aut vt est iudicialis dixi in ope nostro de prāte ecclesie sup gradus diuino iure phibitos / nō posse summi ponti ficē dispensare vt qz pbat euz vxore fratris defuncti non cā suscitādā seminis fratri suo pposito qz ipse pon tifex declararet qz pceptus de non reuelanda rursi tudine

Resolur qd.

Probatio pñm opti nionis.

Tractatus.

Edubiraf scdo sup expōne vel sensu pñcti ca. fi. Ca enim videat in eo velle pontifex ex sua pñtione ma trimoniū illud obfirmare quasi ea remota iam irri tum fuisset / non vt qz iure diuino licitus fuerit neqz deū taliter pñentes cōiunxisset. z pñtē sim legē pñcti cram nō poterant oēs pñere. cuius tñ oppositū iam dicitū est ex ea quatenus nālī est. Dicitur aut qz intē dat de matrimonio pñcto post pñtione z non ante / videat absurdū / cum spālimento fiat de cōuersione talī / quasi ex varietate status z cultus oriat dubiū. tum ēr qz de matrimonio pñcto ante cōuersionē cum vxore fratris defuncti qd magis vñget / qñ videat di cra mosayca lege pcedi / z nulla ecclesiastica phiberi / sicut post pñtione ecclesiastice iam subiecti phiberi videbant. Tertium oīū dubium p pñcipale dēter minationē. Arguunt. n. nōnulli iuristarū non posse summi pontificē in pñdicto matrimonio dispensa re / qz par rō videat a duabus sorozibus nō posse virū eundē haberi successiue / hoc est pñcti defuncta capite do scām / z a duobus fratribus eadē vxor / pñcti pa riter defuncto. Sed in primo (inquunt) casu non pōt pontifex dispensare / hoc est diuino iure phibitū / ergo nec in scdo. qd est ppositū. Cōfirmant autē rōnem hanc suā auctoritate B. Jo. de turre crema in pñctis sua qōne super cā. 37. q. 2. dicentis papam Eugēnium 4. de cōsilio suo z alioz peritoz negasse regi Francie dispensationē sup oucēda sorore vxoris defuncte / qz cenēat hoc esse diuino iure phibitū / z ob hoc ecclesiaz dispensare nō posse. Si currit igit equa rō in vtroqz pinguj dispensationis negādē vel pceden de / non poterit ēr ecclesia in pposito dispensare. Soluuntur duo prima prauinducta dubia. **Capitulum. Cap. IX.**

Sed facile potest pñctis dubijs sim factā determinationē satisfieri. Er ad pñmū quidē primo dicitur qz nō est eadē ratio de omnibus pceptis iudicialibus qz mixta sint cum ali quo morali / vel etiā cum naturali / aliqua rōne qua reddantur adhuc vitia vel nō mortua. Zicet. n. p ce pta iudicialia oia cum vt sic importent determi nationes quasda actuum virtutū z pñctim ipsius iusticie / ipsos actus virtutū moralium supponant z claudant / non tamē hac ratione dicitur mixta. Sic enim mixta fozent inquārum iudicialia / qd est ridi culum. Sed aliqua dicunt ex hoc mixta qz nō inquā rum iudicialia / sed inquārum bec vel illa claudunt in sui ratione aliqd moralitatis vel naturalitatis. Nec est hoc omnibus comune / sicut nec est omnibus comunis illa moralitatis vel naturalitatis rō. Sicut in pposito desiderat illud naturale pcreandi sibi simile / z comunicandi bonū hoc quo ad possibile fue rit fratri suo / sic in pñdicta claudunt lege qd nō in alia. Neqz dicit ista distinctio ex hoc inutilis aut sine fundamento censeri / qz non sit bacrenus ab alio in troducta / cum veritate habere de se cognoscatur / presentem soluens omnē difficultatē / z rationabile reddens z Pontificia tam factum qz decretū in cor pore iuris in. d. c. Deus. redactus / z sanctorū doctoz expositionē in. d. c. 18. Zcu. vt qz acceptari debeat vt catholica z ofno indubia. Sedo vt iuxta z modū dēterminādī. s. approbatū. qd z in p virtutū pñcti netur. qz vt pcepta iudicialia hō sint extincta / nec ali

Primum dubium facta de terminatione.

Tria dubia proponuntur contra factā de terminationem. Cap. VIII.

Aerutamen vt determinata iaz veritas magis eluceat / supēst ad huc triplex dubium dissoluendū. Occurrit. n. primo dubium p pñctam distinctionē de lege illa in Deu. promulgata quā quoue fundamēto vel auctoritate possit dici prim nālī z prim iudicialis. vt quate nus nālī seruari possit adhuc / non aut quatenus iudicialis. Nullus. n. ecclesie doctoz hacrenus inuenit legis illius duplicē hunc inferens intellectus / neqz rōne vt cōstare possit aliqñ cū non videat maior rō de vna lege iudiciali qz de alia qz isto mō veniat di stinguenda / liceret cuiqz pro vtro iudicialia pcepta legis antique iuxta pñctā in singulis applicatā di stinctiones seruari / nisi spāliter vt accidit in pposi to / promittētes quod non videat facile admittēdum.

que obliget ad sui obseruantia post morte xpi...

Ad 2m

Dubium tertium soluitur, & tota questio seu tractatus absoluitur. Cap. X. Ad 1m dubium...

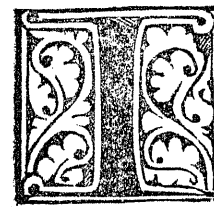
Ad 3m

probatu est/non potuit a potestate aucterice iudicari...

Edictum anno dñi. 1534. Sciant aut vniuersi christicolae...

Casus. De usuraria societate.

Casus proponitur, cui seriose subnectuntur quaestiones. Cap. Primum.

Ma ciuitate bononie qm venduntur...

rium vocant fit obligari soluere vltra partē precij...

qui pstituerunt salarium/lucrati sunt/qd lucru non percepissent...

Ad vtranq; partē primæ quaestionis argu- menta proponuntur...

Cap. II.

Querit igit p vtru depositarius pecuniarū dñij cōducti per se...

2o

3o

4o

5o

6o

primū argm

niste vt Jo. an. in mercuri. Jo. cal. Jo. de ligna. in. c. si. de usuris. Siliel. Zu. de Ridol. Pano. in. d. c. n. Quos et sequunt Archie. summa pil. Silu. Tab. 7 aliq. si qd mutaret pecunia alicui obligando euz ad aliqd faciendū puta qd vadat molere ad molendū num futū vel vadat ad scholas suas z hmoi/vsuram cōmittit. z nō nisi hanc rōne assignant qz talia obligatio potest pecunia extimari. ar. c. Si tenera ueris. 14. q. 3. ergo zc. C. Sedo. pbat idē sic. Non est dignus vt qd vānū reponet vt alteri vtilitate afferat respice crū in euidē generis bonoz. qz officiu suū nulli dō esse dā. nō solum ff. de fur. l. Si tenus cōis. §. Qd vero. Effer. n. hoc § ordinē charitatis. Sed cōtingit hunc depositariū ppter talem obligationē z solutionē/ia. cturaz z dāna incurrere/ eo qz ppter tēpestiuā solutiōne factam quandoqz ē in principio quādo nihil vāri exactuū est/ oporteat accipere pecunias sub vrsuris pecunias etiam proprias non teneret in ca. p. l. sed cūz mercator sit/ ex eis fuisse aliquid lucratus. que nō obligatio cedit in vtilitatez socioz. ergo dignū z iustū est vt indentari eius per salariū cōsū la. C. Tertio pbat idē sic. Qd cedit in magnā vtilitatem cōtratis z socioz/ z nulli dāncelsum est non vt iniuriū/ neqz fm iustitiā cōmutatūā neqz fm vtilitē burtū. vt p. Sed sic est in pposito. qz sic variā faci. lina z cbarius vendunt pstituendo p dicitū salariū/ qz als non inueniret qui veller hoc onus subire. So. cū qz magis lucratur. z hoc supponunt in casu explicito. ergo zc. C. Quarto pbat idē sic. Quod a memoria hōum factū est a psonis qui aliogū videbant timore pscie/ z publice/ ita qz potuit faciliter ad notitiā pclaraz ecclesie/ predicatorū z religiosoz peruenire/ z tū nunqz dānatū est aut cōpobaruz/ vt non esse dāmanduz z p capue sub spē erimie vsure/ qd hōrē z exccras non soluz ecclesia sed cōiter oīs xpianus. Tale aut est factū qd nunc sub qōne cadit. ergo vt non est iniuriū. C. In Pūis militat qz Apis pime Thess. ca. 5. iuber ab of specie mala esse cauendū: sed per casum iste pcrus ē si supponat non illicitū/ bz tū spē mali z pcrus vsurariū. euz exigat lucrū maius z minus pro quāitate obligate ad mutanduz pecunie maioris vel minoris: ex quo etiam theologū z religiosū (vt refertur in casu) ipsum iniustitie accusant z dānant. § ab isto pcrū cauendū est.

Nonnullis pmissis vt sensus tituli duplex clarus reddatur, pro dccisione casus triplex conclusio pbanda pponitur. Cap. III.

Respondetur qd (saluo semp meliori iudicio cui me submitto) qd iste pcrus vt pponit in principio qōnis est illicitus z vsurarius. Qd declarare intēdo pro salute aiaz/ z exoneratione psciaz timorataz. C. Sciendū igit pūmo qd cū apud oēs ram theologos qz canonistas manifestū sit qd lucrū exigere vel ex pacto accipere pro mutuo est formalr vsura: z iterū qd vsura est peccatū mortale/ vtpote phibita ram iure nālī vt pbat scōia Tho. 22. q. 7. art. 1. z in. q. de Malo. q. 13. art. 4. qz iure diuino. Exo. 22. z Math. 5. qz ē iure positiuo 14. q. 3. 7. 4. z in titu. de vsuris per totū. nulli dubituz relinquit qd p dicitus pcrus esset illicitus z vsurarius si nihil aliud in eo inueniret nisi exigere salariū ex

pacto pro mutuo. Quia vero subius circa h simpfr non veriat/ sed potius an talia pcrus sit licitas/ dōne obligationis annexē/ idē solū hoc declarare intēdo. C. Sciendū est igit scdo qd huius ē dubij sensus pot esse duplex. pūmus. vtrū si hoc totuz. f. mutuu sub lucro/ cadat sub obligatione/ ita qd obligatio sit de mutuo sub lucro/ pcrus reddat illicitus z vsurarius. Scds vtrū hoc totuz. f. obligatio ad mutuandū/ seu mutuū ex obligatione debitus/ possit extimari z compensari salario plus z minus. vtpote qz obligat se ad mutuandū plus z minus/ pstitui sibi possit maius ēt aut minus salariū. Volens igit in vtroqz sensu ppositū inferre. probabit pūmo qd in pūmo sensu tituli pcrus est vsurarius. deinde qd ēt in scdo. z sic ppositū plene parebit. C. Pro deductione autē ratiōni sciendū est 3. qz cū illud qd puenit alicui p z per se/ sit cā qd alijs cōueniat qbus per aliud aut per accidens idem cōuenit vt dī in p. p. ost. in his duobus sensibus in qbus psequenda est p qd/ opz inuestigare iustitias vel iniustitiā pcrus/ fm qd includit in eo vel excludit ab eo/ pcrus qz formalr est vsurarius. Eū per habitudinē ad illuz cognoscat veritas questri. Cuz. n. quilibet obligatio cū sit onerosa pos sit lucro cōpensari. non autē mutuū. si non obstante obligatione fm sensus p dicitos/ ad huc maneat in cōtractu lucrū pro mutuo/ semp pcrus manebit illicitus z vsurarius: si vero hoc ex ipsa obligatione rolatur/ iam pcrus nō reddet illicitus. C. Sic igit his pmissis z supposita ēt rōne vsure z cōibus cōibus circa eam/ triplex pclusio pro dccisione pime qōnis casus pponit. pūma. Contractus obligationis ad mutuandū sub lucro est simplr vsurarius. Scdūda. Cōtractus obligationis ad mutuandū lucro cōpensande/ est illicitus z vsurarius. Tertia. Non tollit qz auger in his vsurā intentio hūā dī dīcro mō p dicitus officium vel societate/ qua aliogū pūaretur.

Prima conclusio quatuor rationibus clarissime deducitur. Cap. III.

Probatur igit iuxta pūmū sensum pime conclusio v3 qd pcrus obligatio/ nis ad mutuandū sub lucro/ sit vsurarius. quatuor rōnibus: quarū pūma talis est. C. Actus ordinatus in finē maluz/ eiusdē malicie deformitate malus est. ex quo pcedit qd non solū actus de se indifferens ad bonum z malū/ si fiat malo fine/ eiusdē finis malicie deformet/ vt leuare festucā in cōtemptū dei/ spectare ad odiū dei vel superbā. sed ēt qd actus determinatus ad spēn vitij vel etiā virtutis/ si ad malū finem alium ordinet/ ad spēn malicie finis illius pūnebit. Sicut furari vt luxuriē pertinet ad luxuriā. cas tū fm se furari sit actus auaritie. Sicut ozare/ dare elemosynā z alia bona opera. si fiant malo fine puta ex inani glia/ ad tale genus peccati pūnebit. z hoc oīs ex cōibus manifesta sunt. Cū ergo p dicitā obligatio (iuxta pūmū sensum qōnis) dicat ordinata in mutuū sub lucro sicut in finē/ qui finis est illicitus z formalr vsurarius. vt patet ex ipsa rōne vsure. sequit qd ipsa quoqz obligatio sit pariter vsuraria. C. pterea. Actus in sua ratione formalr claudēs malā voluntatē. z insup addens firmaz determinationē in ea/ est peior qz ēt sit ipsa simplex malitia voluntatis. Solūtas. n. est ex qua peccat z recte vitit. vt Aug.

2m.

3m.

4m.

Sed 5.

Deter/ minatio

H. p.

M. 2.

H. 3.

4.

Scdo.

vt Aug. dicit in li. retrac. S3 p dicitā obligatio in sua rōne formalr includit voluntatē mutuandū pro lucro cū quadā determinatione in tali voluntate. pūmit cir. n. sic se obligas id se facturū. pūmisio vō dicit pūmisio firme voluntatis expūm signo exteriori/ si pūmisio fiat hōbus. p dicitā at voluntas mala est/ vtpote de phibito lege diuina. vt vicitū est. ergo p dicitā exterior obligatio peior erit. Actus. n. exterior fedat malitia interioris a quo pcedit. z addit ēt sup eam. vt pbat. s. Tho. 12. q. 20. ar. 4. qd maxime inuenitur in pposito. Hui. n. in pmissione ad sit volus aut fraus que redderet eā illicitā alia rōne (qd tū nō est in casu) in tali obligatione importat determinatione voluntatis/ cuius quādā necessitate firmata ad exequēdū pmissā. Eū magis est deformatus hic actus qz simplex voluntas mutuandū sub lucro/ vtpote magis ad hoc flexam z obstinatā voluntatem importat. Magis ergo vsuraria ē obligatio illa qz simplex mutuum sub vsura. C. pterea. Sicut se bz in naturalibus finis ad ordinatū in finem/ ita suo mō in voluntariis. Sicut. n. se habent principia ad conclusionem/ ita finis ad ea qz sunt ad fines. vt dicit pba 2. p. h. Nam z finis quoddā principū est eoz que in ipsum ordinant. In naturalibus aut dispositio necessitans ad formas/ sub eadē intentione agentia cadit qua z ipsa forma/ cum nō nisi ppter formā dispositio intendatur. Forma. n. finis est generatio. 2. p. h. 2. 5. Mera. Eū aut vnu ppter aliud ibi est vnu tū. 9. Eū. Eū etiā vnicū actū finē intendimus z ordinatum in finē/ put per ipsum finis acquirit. vt dicit sanctus Tho. 12. q. 12. art. 4. Multo ergo magis si necessitas ad finē. Sed obligatio p dicitā inducit finē illum malū. f. tenerari/ vt dispositio necessitans ad illum. Cōpellitur. n. sic obligatio obseruare promissa/ nec pot retrahere sed renitens/ cōpelleret a iudice. ergo p dicitā obligatio sub eadē intentione voluntatis cadit qua etiā generatio/ sed voluntas tenerandi pessima est/ vtpote de ope diuina lege phibito. ergo p dicitā obligatio sub eadē cadens voluntate/ mala erit/ z diuina pariter phibita lege. C. pterea. Volens aliquid vult cōsequenter illud qd ex primo volito necessario sequit seu cui necessario cōnectitur. etiam si tale cōsequens vel cōnerum volito/ esset fm se pter intentionē volentis aut etiā nolitū. Sicut in pposito quo ad peccata. volens cōverti ad cōmutabile bonuz/ lege tamē dei phibitū/ vult psequenter auerti ab incommutabili bono/ eo qz ista sunt necessario cōnera. z sic vult deformitatez peccati. que tū fm se non est volita/ sed pter inrecciónē agentis. Mem. n. intēdens ad malū/ operat. vt dicit Dion. 4. ca. de vi. no. Veller enim peccator si esset possibile frui delectabili illo bono sine peccato. Cū ergo mutare ad vsuraz sit necessario pūns ad obligationē illam/ ac eidē necessario colligatū. of. n. obligatio/ iuris vinculū quo necessario astringimur ad aliqd faciendū. Insi. de oblig. in pūm. ergo volens obligatiōne illā/ vult ēt tenerari. S3 hoc est pcrū mortale. ergo ad illud ēt se obligare est peccatū mortale. Et sic p3 qd p dicitus cōtractus/ iuxta pūmū sensum questionis est illicitus z vsurarius.

Prima rōne ex vnitate causae sumpta, firmitur secunda conclusio. Cap. V.

Quod autem in secundo sensu quo obligatio ad mutuandū dicitur respicere lucrū/ sit etiam cōtractus illicitus pariter z vsurarius vt exprimit secūda cōclusio. Probatur alia quatuor rationibus. quarū pūma talis est. Eū seccus vnus per se/ debet etiā in vnā per se causā vnus generis z vnus ordinis reduci. vt habetur ex doctrina pphilosophi 2. p. h. 2. 5. Mera. Sicut videmus qd vnus filius non est nisi vnus parris z vnus matris/ vnus fructus/ vnus arboris/ vnus morus vnus mouentis. z si sit plurius/ non est eoz nisi in quātum vnū/ sicut vnus tractus nauis z plurius trahentibus simul. z sic de similibus. Et rō est fm pphilosophos. qz a quo aliqd habet esse/ habet z vnitatez. 4. Mera. Eū autē causatū habet z causa sua in qstūm est ei similis. omne enim agens agit sibi simile. 7. p. h. 2. 5. Mera. Plura autē vt plura dissimilia sunt/ differunt enim/ ala nō essent plura. ergo vt plura non pueniunt. Similitudo autē/ cōuenientia que/ dam est. 5. Mera. Plura igit vt plura nō possunt vnus per se cause rationē habere/ sed solum in quātum per se vnū iungunt. Si enim solū vnū iungunt per accidens/ non nisi vnus etiā per accidens cause rationem haberent. Cum igit in pposito/ p dicitū lucrū sit vnus effectus per se intencus/ iuxta 2. sensum/ z respiciat pro cā ipsaz obligationē mutuandū. sequit enim et illa/ fm aliam cōsiderationē habeat rationem finis. vt supradictus est. sequit qd oportet duo illa. f. obligationē z mutationē per se vnū. Sicut autē in naturalibus vnio per se/ fit ex materia z forma/ eo qz a forma vnū quodqz sortitur spēm z quodqz erat esse. 5. Mera. Species autē dicit id quod pūmo est/ vnū z ens in cōpositis/ per se enim in predicamento ordinatur ipsa sola vt quid cōpositus/ ita in moralibus fit vnū per se ex fine z ordinariis in finez/ quia finis dat specieē moralem his que sunt ad fines. vt supradictū est. sicut forma dat specieē naturales formato. vt dictus est. Habent enim illa ex ipso fine bonitatem atqz malitiā/ qz etiā habet rōnem obieci a quo actus bonitatez habet. oportet ergo si obligatio z mutatio cōparantur ad lucrū illud/ vt vnū per se cā/ qz vniantur sic qz vnū eoz habeat rationem finis z aliud rōnem eius quod est ad illū finem. Non cōparatur autē obligatio ad mutationem vt finis/ in ordine ad consequendū talem effectū vt vs velit quis mutare vt obligetur/ z sic lucrum ex hoc pueniat/ hoc enim nullus intēdit. Ergo oportet qd obligatio ordinetur ad mutationē vt in finez proximū/ vt sic vnū lucrū pueniat ex vtroqz tanqz ex vna causa. z hoc est quod in pposito cōtractu intenditur. Vult enim habere salariū ex mutuo/ qd vt cōsequatur/ obligat se. ergo ipsa mutatio dat specieē z vnitatez per se/ huius totali cause. f. obligatiōni ad mutuandū. ergo illa obligatio nō alium ordinem habet ad effectū illum nisi quē habet ipsa mutatio. S3 mutatio habet ad illud lucrum ordinem peruersum/ vtpote diuina lege phibitū. ergo pariter obligatio illa ordinēz peruersum habet z vsurarium/ ad lucrum p dicitū. Cum ergo hunc ordinēz contractus ille formaliter importet iuxta scdm sensum questionis. z secūdam pmissam conclusionē. parer qd absolute dāmandus z reprobandus est vt illicitus z vsurarius.

2. p. dicit pbat p.

11

Secunda ratione eadem secunda conclusio roboratur. Cap. VI.

Preterea. Quis unquam agat iniquitatem... per suam formam sequitur quod tantum effectus habebit obligationem ad agens in quantum plenius participabit formam agentis...

non faciunt. Neque enim maiore vel minore augmentacione eorum in promissione constituitur maius vel minus salarii... Alii sequerentur sicut depositarius obligans se refundere mille ducatos...

Duabus reliquis rationibus absoluti secunda conclusio. & per vnicam tertiam. Cap. VII.

Preterea. Cum finis non per se sed per statum sub intentione agentis det complementum bonitatis... aboluta malitia accipiuntur...

Preterea. Si talis sit ex obligatione illa iustitiam careat a labore usuraria sequitur quod quis possit ponere beneficium ad obligandum se mutuatorem...

920

plus a coitate quod ut si proportionatas portiones solueret... possit condonare pro se vel pro aliquo accipiens mutuum...

Soluitur primum argumentum ex eo quod in contractu non ratione obligationis ad mutuum sed ratione mutui statuatur aut intendatur lucrum. Cap. VIII.

921

Solueda. Si supra arguitur facta in principio preterea... negatiua eiusdem... Et ad primum quidem de eo cui obligatio ad mutuum non sit pecunia...

praesertim iuxta dandum primum. Sed si esse difficile circa minima ex quo dandum redudat examinare ad arbitrium boni viri...

Cetera quae primum argumentum validare videbant inueniunt infirma. Cap. IX.

Quod vero addit de fideiussione... in fideiussione claudis formam obligationis... in fideiussione claudis formam obligationis...

In c. Significatu. de pben. 2. py idē expsse. i. q. 2. c. cle
rici. 10. q. 3. Relatu. 12. q. 2. charitatē. extra de symo.
cū sit romana. An py falsum esse qd supponit/obliga
tionē in qua ad dandū spūalia eē pensanda pecunia
nisi p̄dicta rōne. Alioqn pmissioes 7 obligatioes
ad dandū bñficia/ 7 p̄ferēda sacra 7 bñdō/ possent in
rerponi sub mercede 7 lucro. qd nullus sane mentis
diceret. Immo nō p̄t aliqua obligatio talis sterue
nre sine symonia. vt egregie declarat Silu. Symo
nia. 9. ibi. Tertiu pro celebratioe 7c. Cōd vero 4°
addit in eodem argumēto/ qd sicut nō licet mutuate
obligandū mutuatariū ad exhibendū seruitiū. pura
molēdū in molēdino suo/ 7 hoc qd ista obligatio p̄t
pecunia p̄fari. ita nec obligatio ad mutuatandū/ cui
possit extirpari pecunia. Rñdet qd vtiq; cōcedimus
cū. s. Tho. 22. q. 78. art. 2. ad 4°. qd nō licet mutuate
cū obligatioe ad remunerandū/ qd obligatio illa p̄t
pecunia extirpari. sed nō alio mō vel alia rōne q̄. s.
dicitū sit. Zicer ēt nō sit eadē rō de obligatioe eius qd
nō tenet qd exhibere gratis/ sicut est ire ad hoc vel il
lud molēdū. 7 de obligatioe ad gratis mutuatū.
Illa. n. extirpatur pecunia rōne p̄uarionis p̄uicli
bertatis in vrēdo re sua absolute. hec autē nō nisi ra
tione dānoꝝ emergentiū/ vel rōne p̄uarionis iuris
in repetendo rem suā pro tpe obligato ēt si dāna oc
currerēt. vt. s. pbatū est. p̄ 3 igit̄ ex oibus his qd p̄
illud arg^m p̄determinatā veritatē non militat.

Reliqua ad idem quod supra facta argu
menta soluuntur. Cap. X.

Ad 2°

Ad 2° py p̄ idē qd talis p̄t exigere recōpensam
dāni emerētis fm q̄titate eius. dānū vō lu
cri cessantis cū nō sit certū/ nō p̄t certa satisfactioe
p̄fari/ s; ad iudiciū p̄torū iuxta occurrētē vel non
occurrētē cōmoditatē lucrādū/ p̄t aliqd accipere
s; minus pp̄ incertitudinē. vt dicitū est. sic determi
nat. s. Tho. 22. q. 78. art. 4. Sed in hoc ēt p̄siderandū
est qd norat Silu. Sūtra. 1. §. 19. hoc in qua qd dicitū
est de lucro cessante redimēdo p̄ cōp̄tas/ vtz esse/ qm̄
quis gr̄a amicti mutuat in casū in q̄ nō tenet/ 7 non
alio mutuatarius. Ad nō v̄t lueniri in p̄posito. qd hīc
nō gr̄a amicitie. s; spe cōmodi vel iniusti/ vt est excel
suum illud salariū. vel ēt ex nā sua iniusti/ sicut ē lucrus
ex traffico pecuniarū datij quas apud se tenet/ se obli
gat refundere. S; qd vtrōq; mō luenit vsura/ qd mu
tuū sub spe retributionis. in restituēdo vsuras o; ba
berī rō cuiuscunq; dāni p̄fissi. vt dicitū est. C. Ad 3°
arg^m rñdet/ qd nō sunt faciēda mala vt eueniāt bo
na. An ex h; qd p̄tingit aliqd p̄sequē cōmoda 7 lucra ex
pecunijs acceptis sub vsuris/ nō sequit̄ qd dās eas nō
sit vsurarius. Et si nō p̄t variari luenire qd velut re
fundere p̄ eis/ ip̄t ponāt pecunias in cōi ad refundē
dū. 7 si nō p̄t nō se intromittāt de varijs. Quis nā
eos cogit/ Et si cōitas nō p̄t tantū lucrari/ lucratur
minus. vt de nō offendat a q̄ expectam^o finale lucrū
oluz laborū nfoꝝ. C. Ad vltimū rñdet/ qd cū ea ex qb^o
deduxim^o hūc dētū eē vsurariū sint ex doctrinis san
ctoꝝ 7 p̄hoꝝ 7 canonū assump̄ta/ qd ab antiq; fuerūt/
p; qd h; p̄betēs antiq; voluissent p̄sulare tūc p̄toꝝ 7 ti
moratos/ facile cognouissent veritatē 7 piculū suū/
Imo p̄ctm. S; vrilitas pueniēs cōitati/ socijs 7 depo
sitario/ opuit oculos oluz ne viderēt aut ingrerēt q
sue p̄ducebāt saluti. Nec est ēt incōsuetū errores etiā
in fide/ 7 qd ad ignozitiā iuris diuini/ diu in mūdo 7

Ad 3°

Ad 3° qd nō sunt faciēda mala vt eueniāt bo
na. An ex h; qd p̄tingit aliqd p̄sequē cōmoda 7 lucra ex
pecunijs acceptis sub vsuris/ nō sequit̄ qd dās eas nō
sit vsurarius. Et si nō p̄t variari luenire qd velut re
fundere p̄ eis/ ip̄t ponāt pecunias in cōi ad refundē
dū. 7 si nō p̄t nō se intromittāt de varijs. Quis nā
eos cogit/ Et si cōitas nō p̄t tantū lucrari/ lucratur
minus. vt de nō offendat a q̄ expectam^o finale lucrū
oluz laborū nfoꝝ. C. Ad vltimū rñdet/ qd cū ea ex qb^o
deduxim^o hūc dētū eē vsurariū sint ex doctrinis san
ctoꝝ 7 p̄hoꝝ 7 canonū assump̄ta/ qd ab antiq; fuerūt/
p; qd h; p̄betēs antiq; voluissent p̄sulare tūc p̄toꝝ 7 ti
moratos/ facile cognouissent veritatē 7 piculū suū/
Imo p̄ctm. S; vrilitas pueniēs cōitati/ socijs 7 depo
sitario/ opuit oculos oluz ne viderēt aut ingrerēt q
sue p̄ducebāt saluti. Nec est ēt incōsuetū errores etiā
in fide/ 7 qd ad ignozitiā iuris diuini/ diu in mūdo 7

Ad 4°

Ad 4° qd nō sunt faciēda mala vt eueniāt bo
na. An ex h; qd p̄tingit aliqd p̄sequē cōmoda 7 lucra ex
pecunijs acceptis sub vsuris/ nō sequit̄ qd dās eas nō
sit vsurarius. Et si nō p̄t variari luenire qd velut re
fundere p̄ eis/ ip̄t ponāt pecunias in cōi ad refundē
dū. 7 si nō p̄t nō se intromittāt de varijs. Quis nā
eos cogit/ Et si cōitas nō p̄t tantū lucrari/ lucratur
minus. vt de nō offendat a q̄ expectam^o finale lucrū
oluz laborū nfoꝝ. C. Ad vltimū rñdet/ qd cū ea ex qb^o
deduxim^o hūc dētū eē vsurariū sint ex doctrinis san
ctoꝝ 7 p̄hoꝝ 7 canonū assump̄ta/ qd ab antiq; fuerūt/
p; qd h; p̄betēs antiq; voluissent p̄sulare tūc p̄toꝝ 7 ti
moratos/ facile cognouissent veritatē 7 piculū suū/
Imo p̄ctm. S; vrilitas pueniēs cōitati/ socijs 7 depo
sitario/ opuit oculos oluz ne viderēt aut ingrerēt q
sue p̄ducebāt saluti. Nec est ēt incōsuetū errores etiā
in fide/ 7 qd ad ignozitiā iuris diuini/ diu in mūdo 7

in ecclia latere/ 7 bara postmodū aliqua occasione/
vigilātia 7 doctrina patris aboleri/ ac determinari
oppo^o esse tenendū/ 7 multo minus vbi est ignozitiā
facti/ vt hic cēfenda est. Adducere ēt incōueniētia/
nō est solvere qōnem. Si antiq; p̄suisent sup hoc re/
ligiosos/ sicut nūc fecerunt moderni/ fuissent illumi
nari/ sicut nunc isti veritatē cognoscēt. Et sic py ad
toram primā qōnem. bñdictus deus. Amen.

Quæritur secundo an si per Papam cum
isto fuerit dispensatū vt restituere non te
neat/ sit tutus in cōscientia. Cap. XI.

Ad 2° qōnem rñdet sine argumētis ad p̄tes/ q
papa nullā d; sibi p̄tē assūmere nisi quā bz
a xpo. P̄ncipalis autē ptās quā xps dedit p̄t̄ro
7 p̄ter successōib; eius/ est ptās clauū ad intrōitū
regni celoꝝ. iuxta illud Mat̄h. 16. Tu es p̄tus/ 7
sup hāc petra edificabo ecclēsiā/ 7 q̄cūq; tibi v̄bo cla
ues regni celoꝝ 7c. Ad hoc autē regnū nō introducit
nā s; gr̄a. S; directā ptās eius nō est s; p̄ hōtes q̄tū
ad ea q̄ iure nālī vel iure gentiū eis debent/ s; iōmū
q̄tū ad bona spūalia 7 eis p̄nata. 7 s; hīc q̄tū ad bonū
p̄ia. vt eadē p̄tē p̄terant at q; tollant ista q̄ p̄no
uent 7 robozant illa. Atm̄ sicut gr̄a p̄supponit nāz/
7 ei quodāmodū sup̄infusa/ p̄fectionē affert/ tolleno oē
qd sibi aduerfaria ptās spūalis se extendit ad ea q̄
nāc debent/ in q̄tū fine eis nō p̄t spūalia p̄seruari/
se ar p̄t opponere of p̄uo/ in q̄tū spūali p̄fectui ad
uerfāt. Et in hoc/ p̄tātis plenitudines bz papa. P̄t̄
ent xpianos oēs astringere vt in tp̄alib; ecclēsie p̄t̄
deat/ si adhuc p̄uisionē necariā nō h̄at. ex quo bz qd
possit decimas imponere 7 exigere/ q̄ sunt ēt de iure
diuino. Exo. 22. Numē. 18. Deut. 12. Et ex statuto ec
clesie/ spū scō inspirate xpianos. 7 ad solonē astringē
te. Extra de decimis. c. j. 7c. cū nō sit ab hōie 7c. P̄t̄
etiā imponere alias collectas. p̄ necessitate defensio
ne 7 p̄seruatione reipu. xpiane. vt docet ēt. s. Th. sup
eplaa p̄suli. 2. Loz. 17. Ad ēt habet ex verbis A p̄t
prime Loz. 16. ip̄nētis parit collectas p̄ necessitate
scōꝝ. P̄t̄ offer ēt ip̄nere p̄uisionē tp̄aliū in penā pp̄
pctm. Et pp̄ hāc directā p̄tē vtem sup spūalia/ 7
indirectā sup tp̄alia/ of h̄ere plenitudines p̄tātis/ 7
appellat dōs oibus. non qdē qd ad p̄prietatē/ sed qd ad
p̄dictam iurisdictionē fm glo. 7 cōiter doctores in
p̄toe. digētoꝝ. Zicer sup aliqua ēt bona tp̄alia pro
prietatem habeat. Ea vero que nōdum iusto titulo
acquisiuit/ 7 sine quibus spūalis ecclēsie status cōser
uari potest/ aufereudi potestare papa non habet. Et
si dicat qd beato p̄etro 7 p̄t̄r successoribus eius ter
reni simul 7 celestis sp̄erij de iura cōmiser. oi. 22. ca.
p̄ta. iuxta gl. Rñdet qd nō alio mō vel alia rōne q̄
p̄dictū sit/ intelligēdū est. An qd ibi. in verb. In iur
sticiā. norat qd p̄apa nō p̄t ab vna ecclia aliqd au
ferre 7 alteri dare. qd tū magis v̄t illū posse cū ecclē
sine magis illi subiecte q̄ secularia iura. Et in his
cōiter cōcordāt sacri Theologi. P̄nceps ēt tp̄alis
nō p̄t ab aliquo id qd ei debet iure nature vel gen
tiū auferre. vt in clem. p̄astoralis. de re iud. An. s.
Tho. qdlib. 22. ar. 2. c. dicit qd q̄uis oīa sint p̄ncipi
pum ad gubernādū/ nō tū ad sibi retinēdū vel aliq;
vādū. Et loquit̄ de restōnis debere necessitate/ ita qd
p̄nceps nō p̄t eam sp̄dere vel remittere. Que tū
oīa intelligēda sunt nisi pp̄ necessitatē defensionis 7
p̄seruationis

cōseruatōis reipu. quo casu qlibet virtuose se 7 sua
exponit. vt docet. s. Tho. p. q. 70. arti. 5. 7 p̄ho. 9.
Et h; vel py peliciū seu in penā eius. Cū ergo vsura
nō sit iure nālī vel gētū eius qd accepit s; eius qd de
dit/ 7 nulla p̄ casum subit cā cōseruādū vel defendē
dū bonū cōe ecclēsiasticū vel tp̄ale magis p̄ hūc q̄ p̄
alio nec hūc bono cōserat illi p̄posito auferre a so
cis 7 dare de p̄stratiōe/ nec subit cā dicitū/ qd p̄t qd
pecunias sub vsuris accipere pro suis necessitatibus 7
iustis p̄moditatib; / sup vsuris in qua a volere dare.
vūmō non inducat cogēdo vel scibus q̄ eq̄polleant
coactioni. qd nō est hic. Et bec sunt de intentione. s.
Tho. 22. q. 78. art. 4°. Et p̄tri de p̄suli. 7 alioꝝ
Theologorum hic p̄pponit iusta cā/ p; qd p̄apa
nec inquantū p̄apa nec inquantū p̄nceps tp̄alis
id facere p̄t. S; peccaret aufereudi rē alienā sic sine
cā rōnabili. Nec eēt ei sup hoc p̄cipiēti obediendū.
An 7 p̄anoꝝ. in. c. Inquisitioni. de sen. excō. dicit. Si
p̄apa mādat alicui laico vt det sibi bona sua/ nō te
net ei obēdire qm̄ nō est sibi subiect^o. nec rōne cause/
nec rōne p̄sone in tp̄alib; / sed si mādar super ali
quod spūale vel ecclēsiasticū. P̄ater igitur ad que
stionem qd ille non est rursus in cōscientia.

Querit̄ tertio an p̄dictus depositarius te
neat restituere totum salariū an partē. 8.
qua faciliōri via fien da sit restō. Ca. XII.

Ad 3° qōnes rñdet qd tenet restituere totū sa
lariū/ si totum habuit pro obligatioe ad
mutuādū. vel partē/ si parres. 7 tenet reddere socijs
fm equas vel p̄portionatas p̄tiones ad ratā socie
tatis singloꝝ. C. p̄tādū tñ qd si de p̄strari^o fuit pos
sessor bone fidei/ vt potē qd p̄tabat se possidere ius
titulo/ pura pro soluto extimās. lucrū illd non
esse tenet/ s; iustū salariū/ 7 hoc ex ignozitiā facti so
lū. (Nō qd n. requit̄ titulus iustus/ alias p̄scriptio 7
vsucapio nō eēt necessitatē q̄ necessari^o titū
veritas/ s; sufficit qd sit p̄tūm^o verus fm Sil. v̄p. p̄
scriptio. §. j. post Archie. 7 sum. cōf.) p̄t p̄ vsucapio
nem acquisisse directū dñitū/ tñ p̄ceptū. ff. de
vsua. l. i. 7 2. §. ff. p̄ suo. l. i. §. C. de p̄ac. l. traditiōib;
7 p̄t sic acquisitū nō tenet restituere/ ēt si vsucapio
ne cōpleta nūc incipiat h̄ere malā fidē. 7 hoc non so
lum fm Canonistas qd cōiter in hoc cōcordāt s; et fm
oēs bonos Theologos. 7o qd hoc sit legit^o indultū p̄
publica vtilitate/ ne rerū dñis sint incerta. ff. de vsu
cap. l. j. In st. eo. §. j. 7 vt finis licit^o ip̄nat. ff. p̄ suo.
l. i. §. alig m̄n^o eruditū teneat qd obliget restituere
cū scipit h̄ere malā fidē. s; errat. eo qd talis iure pos
sident. ergo iuste. 1. q. 4. qd dicit. Iura. n. p̄t inducere
re 7 de scō induxerūt remedia p̄scriptiois 7 vsuca
pionis in oditū 7 p̄uisionē negligētie. Et sic iure fa
ciēte hoc mētū/ 7 hoc rñū/ iusta fir vriusq; possessio.
R. dist. quō iure. An. s. Th. qdlib. 2. loco supra dicto.
sic ait de p̄scrip^o vt se extendit ēt ad vsucapionē. si
qd p̄scribat/ bona fide possidēdo/ nō tenet ad restō
nem/ ēt si sciat alienā fuisse rē post p̄scriptionē. q; lex
p̄t aliquē p̄ pctō 7 negligētia punire i re sua. 7 illā
alteri dare 7 cōcedere. Sic igit in p̄posito de p̄strati
rius tenet restituere de lucro illo acquisito ex mutuo
solū qd nō est factū suū p̄ vsucapionē/ qd est circa mo
bilia/ 7 cōplet rñtēno. In st. in p̄n. 16. q. 3. ca. placuit.
§. Quas actiones. Tenere ēt p̄t qd socij sibi gra

ris offerūt vel obtulerūt remittūt aut remiserūt ēt
postq; cognouerūt iniustitiā p̄tus. Modus autē re
stituēdi restituenda/ sive p̄ndētie reliquat. P̄t̄ n.
restituere p̄ se vel per alius prout sibi magis condu
cit. 7 tēpore de quo cum creditoribus conuenit.

Queritur quarto an teneatur restituere sa
larium perceptū a patre suo similr depo
sitario pro parte hereditaria. Cap. XIII.

Ad 4° qōnē rñdet qd tenet p̄ rata partē sibi
contingentis hereditatis/ sup qua mortū p̄
vsucapionē ius non acquisit. Tertio. n. est qd bona
fide possiderit/ si alias fuit timorāt^o/ vniēs cōiter vt
bonus xpianus/ 7 suscipiēs sacra ecclēie tp̄ib; suis. 7
s; nisi is qd viuūt sup p̄te nō vsucapra a p̄te/ p̄ vsuca
pionē postea ius acq̄ierit/ inchoādo vsucapionē in
p̄sone sua iuxta doctrinā glo. in. c. cura. de iure pat.
quā tradit de p̄scrip̄tione. Sec^o si sciūisset p̄tes suū
fuisse possessore malefidei. qd cēfēt vna p̄sone cū de
functo. In aut. de iure iu. amo. p̄ti. 7 multo magis
si ip̄e fuisse possessore malefidei/ nō vsucapit. ar. ff. p̄
emp. l. 2. §. j. extra de p̄scrip̄t. c. Sigilāri. 7c. qm̄ om
ne. 7. 34. q. 2. ca. Si virgo. vel saltē a tpe quo fuit sic
malefidei possessore. Si aut hoc nō sciat p̄ certo s; du
bitet p̄babil^o ad huc nō extinguit vsucapioē qd adhuc
est bone fidei possessore. di. c. Si virgo. Et hoc exp̄sse
tenet p̄ Barth. in. L. nālī. ff. d. vsuca. Tenet tñ ingere
7 salutis sue curā adhibere p̄suledo peritos. Et si le
gibus forte cauere qd possessor malefidei p̄scribere
vel vsucaperet/ nō innat qd leges ille tyrānice sunt.
An. s. Th. supradictis qdlib; 7 ar. sic ait. Qui ma
la fide p̄scribit/ tenet emēdare 7 satisfacere reddēdo
dānū qd intulit. Et q̄uis oīa sint p̄cipiēti ad guber
nādū/ nō tñ ad sibi retinēdū vel alijs vādū/ vt pos
sint facere tales leges. Et si qd talis lex fit tyrānica
est/ 7 nō absolut a cōscia s; a foro iudiciali 7 violen
tia. hec ille. Quē in hoc sequunt̄ Dñi Canoniste. 7
p̄st̄r p̄ost. in. c. p̄ tuas. de do. 7 Lard. l. c. Sigilāri.
eo. ri. 7 Jo. an. in. c. 2. de excess. li. 6. 7 aliū p̄tes ēt Ze
giste. Et eadē rō est de vsucapione/ qd nō distinguit
p̄scrip̄tione in acq̄rendo dñitū directū/ s; solū qd tpe
breuiori hac acquisit dñitū sup mobilia/ illa ve
ro longiori tpe/ 7 sup imobilia. vt. s. inducū est.

Querit̄ 5° an in hac restituione debeat ha
berī vsurarum ratio quibus depō
sitarius est grauat^o hac de causa. vt. s.
Ad hanc questionem responsum est supra soluē
do p̄imum/ 7 scōm argumentum.

Queritur 6° quid de vsuris quibus eadez
ca grauat^o est aliqñ pater suus.
si sciri non potest quotiens/ qm̄ vel quantum.

Rñdetur qd eodē mō hūda est rō vsurarū
p̄ris sicut 7 suaz. S; sic ex vsu
ficut dicitū est in solu. 4° qōnis/ ita ēt nō p̄t repe
re vel p̄putare p̄dicta credita qm̄ pars aduerfa vsu
cepit parit bona fide. In dubio atq; quātū sum
me/ cōueniat cū creditoribus/ vel p̄ iudicē aut arbi
trū p̄promissariū dirimat litigū. Et sic mibi fratri
B. S. p̄. ord. p̄dicarorum. videt/ salvo semper
meliori consilio. Finis.

Casus Matrimonialis.
CASVS MATRIMONIALIS
 lis sub duplici forma propo-
 situs & decifus.

Casus sub duplici forma proponitur: & quin q; super eum quaestiones decidende explicantur.

Prima forma.

Secunda forma.

Cap. Primum.

Necia ante q; contrahat cus Antonio per vba de presenti prestaf & affirmar publi ce se nolle illu pro eo q; intellexit eu laborare morbo gallico. S; tã dem decepra vr. j. / p;trabit p ver ba de pñti z cõsentit in copulaz. C. Itẽ. Lucia pbit cu Anro. p vba de pñti. Ante q; traducat dubitat Antoniu esse infectu morbo gallico ex signis z plagis. z ob hoc re nuit euz hẽre maritu. Negar ille z aliã causaf infir mitate facile curabilem. Immo medicus pmittit se eu j. 8. dies a plagis apparẽtib; curaturu. qd ẽr fa ctu est. Et medic' ipse pecunia corruptus ab Anro nio/dicit infirmitate illã necesse nec fuisse morbus gallicu: sub qua fide Lucia cõsentit in copula. Inue nit se decepatu qd ẽr statim eodẽ morbo infectu z cru det vr. q; rã multitudine z horore plagaru q; acer bitare doloru z inhabilitate mebroz ad opa. Conci pit nihilominus pueru. quẽ emittit plenu ex oi par te plagaru eiusdẽ morbi/quo z s;fra duos menses mor tuus ẽ. Ipsa vò emissõ fetu/purgata est pfectissime. Et rimẽs itez infici/ recedit a domo mariti recusãs vterius eidem cohabitare ac debitu redderet: mo ratu cum parentibus suis.

Queritur sub prima forma ppositi casus. Er pposito ẽr q; sic q; if 2° an in tali casu teneat mu lier cohabitare viro. Er pposito q; sic p;ro aliquo casu querit 3° an teneat eidẽ reddere debitu perenti. Er pposito q; non q;rit 4° an teneat ei spẽdere alia serui tia necessaria. Querit 5° ẽr an teneat maritus resti tuere oore vtoz/ eidẽ cohabitari licite recusanti iu tra aliquem casum.

Comparat morbus gallicus lepre ad cu ius similitudinẽ vel dissimilitudinẽ pro cedendum est in qstione. **Cap. II.**

Pro determinatione qdñz. p;remittit p q; lz in iure nihil expõse dicat de hoc morbo/ neq; de eo sermo fiat dũ a doctorib; spẽditã ma trimoniũ pponunt z explicant: q; a. xvj. annis ci tra oñta zar humanũ genus tali morbo laborare ce perit. An tñ de s;ctibus inquãtu s;nta sunt/ idẽ dz esse iudiciũ/ ẽr a s;cti trahit opt' arg. p. Top. z morb' le pre de quo in iure cautu ẽ aliquo mō mrimo' spẽdi re/ saltẽ quo ad aliquos ac' s;ctarios: est in multis s;ntis p'dictõ morbo gallico: z l; aliquib; ẽr se hñt sicut excedẽtia z excessa in granitate/ horribilitate/ z pe riculo cohabitatiõis z s;ctionis: id iuxta ea q; i iu re de p'dictõ morbo lepre statuunt z a doctorib; de clarant z determinant in pposito/ circa spẽditãtu s;ntã mrimoniũ qualescũq; p;portionalẽ rñdebim'

ad qstã de morbo gallico l' casu pposito. **Præm** itto scdo q; s; modernos medicos que sunt morbi gal lici principales spẽs. Ana horribilis z abominabi lis valde pp plagaru multitudine z horribilitate: cõcomitare nihil ominus z dolorũ tormento acerbi tare. Alia crudelis magis ex intrĩõe maiori pena rum z cruciatu istemo cũ aliqua s;ctione mebroz; aliq;oz/ z inflatiõne vel depressiõne vel decoloratiõne partũ corporis diuersarũ prout dolores diuersas ẽr magis z minus inuadũ partes. lz sine plagis euapo rantibus. **Præm** itto 3° q; lepra inuenit esse p'dicã cto morbo gallico s;nta gna' in tribus. vz in incurã bilitate/ horribilitate/ z s;ctipne s;nta spẽs mor bi gallici/ z in cõtagione s;nta p' rãq; z diuersimode tũ cõpẽtũ ista triã bis morbis. Er quo ad incurabi litate quid ẽr q; lepra est simplr scurabilis humano subsidio/ 2° q; ad rps z quo ad grauitate morbi. **Præ** mium. n. est dei/ morbum hũc tollere. iuxta illud 4° Regum. 5°. Nunquid deus sum ego/ vt curẽ bosem a lepra sua. Semp ẽr crescit morbus iste donec occi dat. **Morbus** aut gallicus quãtu ẽr expẽtia potuit a medicis hac ten' deprehẽdi/ curabilis est/ lz cũ dif ficillitate marit' z rarissime/ ita vt ex mille vir vnus curatus inueniat. S;nt z principes ẽr q;bus medici z medicina mina nõ desunt/ tali nihilomin' morbo desi ciunt. **Expertu** est tñ aliquos vt dixim' rã est rarissi mos esse curatos. aliquos ẽr opatione nature. vt p; in casu nro. **Q; z** si ẽr non ex toto curã suscipiat hõc plures tñ/ medic' ope leuamẽ adẽpti sunt/ tam in exiccatione plaga/ tñ q; in mĩgatione dolor. Quã tus aut ad horribilitate z abominatiõẽ lepra ex cedit morbu gallicu. 2° spẽs/ z excedit dõter a mor bo gallico p' spẽi. **Quãtu** vò ad 3°. s. ad infectio nẽ/ lepra inficit magis cohabitatiõẽ q; carneli copu la. ppter hoc tenet cõiun' z reddere debitu cõiugi le prolo/ non aut cohabitare. s;nt iura. De cõiun. lepro. s;nt. c. 1. r. 2. **In** morbo aut gallico ẽr totu oppo' z q; fere nuq; hoc pestis s;nt' nisi p cohabitũ z raro cõ iunx euadit s;ntẽ cũ infecto. **Ad** n' aut s;nt' p cõa bitatiõẽ: cui' signũ hoc est q; humane leges nõ ad huc segregauerũt tali morbo laborãtes ab humano cõsõrtio sicut segregauerũt leprolos. **Præm** itto 4° q; mrimoniũ s;nt' est ordĩnãtu a deo pp pcreatio nem z debita educatiõẽ plã vt spẽs debite confer nef. **Ad** vt facile nã cõseqret a pposita est rã in actu gñatiõis q; in mrimoniãli cõtactu magna delecta tiõ/ vr hac hoies traheret ad rã bonũ sectãdũ. nec facile retraheret p alia onera q; in hoc a nã intẽro fructu lueniunt. S;nt morbus q; principãlẽ hunc finẽ mrimoniũ h; ex suo gñe spẽdere/ simplr ẽr spẽdit ma trimoniũ s;ntẽdũ/ z dirimit s;ctũ. vr s;ntiditas/ male ficiũ/ defectus instõz z hõu. Quia tñ s;ctario mri moniũ est ẽr a deo ordĩnãtu in remediu/ id lz fructũ prolis cõiuges nõ cõlequant: tñ nisi occurrat maus periculũ aut dõnũ q; s;nt puatio boni talis remedij/ ẽr si nõ ẽr spẽs psequẽde plis/ pñt hoies mrimoniũ s;ntẽre. vr p; in s;ntidõ s;ntidõ ecclesia pmittẽre. **Ad** aut occurreret ma' dõnũ vt pote in firmas incurabilis v' mortis piculũ/ tũc ẽr tñ mrimoniũ p pedire. z dirimere ẽr s;ctũ si pñta fuit s;ntiditas ma trimonio/ secus si supueniret s;cto mrimonio. vr do cet scũs Th. d. i. 34. ar. p. ad 6°. **Præm** itto vlt' q; mrimoniũ s;nt' aliqñ ẽr p vba de pñti sub cõdi tiõne

Tractatus.

siõne q; si non sit pñta bonis essentialib; mrimoniũ pura q; nõ teneat reddere debitũ vel cohabitare z hõu/ siue fuerit alia q; canq; licita z honesta/ stante cõditiõne itar mrimoniũ nõ stare/ nõ itar. S; cõ ditiõnũ/ alia est expõsa/ z hoc facit p'dẽm effectũ. alia est tacita. q; oñp lex est rã. n. ẽ tacita qd ẽr p actua lia s;ct' mrimoniũ/ s; tñ sic pñtus expõsa/ vt oibus sit manifestũ q; si alter cõiugi sciret cõditiõnẽ nõ extra re/ nõ cõsentiret: z hoc p'dictõ vim eadẽ vt hẽre quã bz expõsa. Alia ẽ tacita/ z tũc z pñ'. z hoc nõ vt diri mere mrimoniũ ẽr si sit talis q; si exprimeret actu s; hẽri/ cõsentiam negaret. Alia s; q;libet cõiugi post s; ctum mrimoniũ si inueniret in altero aliqd qd sibi dispõceret/ postet causare mrimoniũ fuisse nullũ/ z nõ esse litiũ z diuorziõũ finis aut numerus.

Matrimonium Lucia cũ Antonio fuisse nullum iuxta primã formã casus. Ca. III.

Rñdet ad qñẽ Conclu sio. Probatur p.

His pmissis rñde ad primã qñẽ iuxta primã formã casus q; mrimoniũ Lucia cũ Anro nio fuit nullũ tũ p' q; cõsentus ille fuit p'dictiõnatus cõditiõne cõueniẽti licita z honestã/ tñ nõ stabat: quã qd ẽr tacita lz Lucia nõ actu appõsuert/ ouz factus est s;ctus p vba de pñti appõsuert tñ eã virtu te/ z fuisse ante factaz omniũbus z maxime cognatis potuit consistere vt patet in casu/ q; non explicauit eã in actu contractus/ ideo fuit q; erat decepra: q; deceptõ nõ debuit sibi nocere/ cũ oẽm diligentia adhibuerit quantum mulieris fas erat (vt suppono ex casu) cognoscere an p'dictõ staret/ vel ne. z nesciebat fore licite sibi in tali solẽni actu posse vba multipli care/ cũ s;ctipue oẽs puelle cõiter libertũ cõsentũz pro nunciãt simplici vbo affirmatiuo. z expõsas satis esse sua voluntate sup p'dictiõẽ si nõ staret/ sibi pñuaderet/ abiq; hoc q; opus ẽr toties repetere. Tũ 2° q; gñs illud morbi pñuerat in Antonio: z dñi nã tollit rã sine pñcipãlẽ mrimoniũ q; scõbarũ. s. bonus plis z bonũ remedij cũ tollat actu pñgale ex quo ista pue niũt/ ergo tollit z mrimoniũ. **Præ** m. n. q; nõ alia rõe spẽditãta pperua supra iducta dicunt tollere ma trimoniũ/ nisi q; vtrũq; p'dictũ sine tollit. **Ad** autẽ tollat vtrũq; p'dictũ sine hĩc morbus z actu ipm cõ iugale q; sine vtrũq; causat/ ex hoc p; q; pñt ian' nõ tenet reddere debitu alteri laborãti p'dictõ mor bo/ cũ ex ipso gñe morbi (vt expẽtia pprobaf quori diana) hẽat cõtagionẽ rimerẽ: hoc ex ordine cha riratis z nature quo q; salutis sue corporali pmo cõsulere q; pñmi/ vr de pñsensu doctorũ in piculo cõ tagionis dicit Th. Abbas in. c. 2. extra de cõiun. le pro. **Deus**. n. c. vt dicit Ricardus in 4. d. i. 3. ar. p. q. 1. nã obligauit virũ mulierẽ s; ordĩnẽ nãe rectũ quo pius attẽdit ad actu nutritiũ/ z pñr ad indi uidũ cõseruationẽ z salutẽ/ q; ad actu gñatiũ/ qui ordĩnat ad cõseruationẽ spẽi. z id nõ tenet ad actu gñatiũ in notabile pñdiciũ pñz corpis/ vt confir mat ẽr Th. de pñalu. in 4. eadez distinc. **Ad** autẽ nõ tenet q; facere/ z hoc ex ordine charitatis z nãe/ si faciat illud/ facit s; p'dictõs ordies/ z pñr mox rã peccat ex gñe actus. Ergo p'dictus morbus pñbet copulã z pñbitũ sub pctõ mortali. s. pñbet vtrũq; sine mrimoniũ pñe. **Ad** n. est in pposito nõ posse hẽ ri/ z nõ posse bñ/ hoc est sine pctõ mortali fieri. Ergo in casu nõ solũ ex pmissã cõditiõne cessante/ verũ ex

gñe morbi/ mrimoniũ est nullũ. **Et** si arguat q; le pra nõ spẽdit mrimo' s;ntẽdũ neq; dirimit s;ctũ/ er go nec iste morb' a s;nti. Negat pñta. Imo nõ sunt s;nta. q; lepra nõ spẽdit pñbitũ/ eo q; ex suo gñe nõ est ita cõtagiosa ex cõcubitu sicut expẽtia cõuincit i mor bo gallico z si aliqua esset cõtagiosa magis (in quo est standũ iudicis medicorũ) tenent cõiuges a pñbi tu abstinerẽ. vr dicit Th. 4. d. 36. ar. p. ad 6°. **Et** si ex sua spẽ hoc hẽret: spẽdret s;ntẽdũ z dirime ret s;ctũ/ si añ inuãsser cõiuge/ eq; vr de morbo gal lico pbatũ est. **Et** hoc hẽri pñt ex ca. 2. de cõiun. le pro. **Et** p Arch. Flo. 3. r. p. ca. 2. z 4°. S; ex gñe suo lepra p cõcubitu nõ inficit. z ppea nõ iudicauit ecclesia spẽdere mrimoniũ/ imo pmittit leprosis vt pos sint s;ntẽre si inueniat volẽtes. extra de cõiun. lepro. ca. 2. s. leprosa. **Et** lz sit par rõe de oi alio morbo quo ad enormitate vt h; p glo. in ca. l'ras. eo. r. Secus quo ad spẽditãtu actus pñt ob piculũ salutis psonã lis z multo magis si adiungat nõ extare cõditiõnez interpõsitã/ vr in pposito. ex qua cã ẽr morbus lepre spẽdret zc. **Et** si q; dicit. q; nulla psona talẽ morbu patiens poterit s;ntẽre. Rñdet nõ esse hoc magis incõ ueniens q; de eunuchis/ frigidis/ maleficiatis/ z alr pperuo spẽditãtu. q; sicut p has s;ntiditates nõ h; fa cultas coeũdi. ita p illã tollit facultas licite coeũdi/ z pñr absolute coeũdi. **Neg**; hoc s;ntiditas maior copia hoim tali morbo laborãtiũ/ q; oib; alijs p'dictis mor bis/ q; nõ ex mĩtũ' vel paucitate patiẽtiũ causaf spẽditãtu/ lz ex nã morbi. **Ad** si tales abstineãt a cõ cubitu/ facile minorabit numerus sic patiẽtiũ/ cum nõ nisi ex cõcubitu fere s;nt morbus iste pessimus. **Ad** sic de lepra/ lz magis s;nt' ex cohabitatiõne/ id cõcedit nõ cohabitare cõiugi partiẽti lepra/ cũ tñ alter tenet reddere debitu/ vr cõit dicit doctores. z hoc nõ nisi q; ex gñe suo talis morbus nõ est cõtagio sus ex cõcubitu/ vr oẽm est. lz aliqñ sit magis piculo sus pp aliquã malã dispõnẽ vel cõplexiõnẽ in partiẽ te vel sanõz tũc p iudicio medicorũ abstineãtu erit p tpe vel semp. S; q; hoc est p accũs/ q; rõe indi uidũ z nõ rõe gñis morbis/ id ex suo gñe nõ impe dit mrimo' vr dicit ẽr pp oppositã rõe morb' gal licus illõ spẽdit. vr pbatũ est. **Et** sic p; ad p' qñẽ.

Solutio aliarum quaestionũ, ex solutione primã deducitur. Cap. III.

Et solone p' qñis oẽs alie sunt solute. z 2° qd ẽr q; cũ ex p'dõne deficiẽt/ nõ fuerit verũ mri moniũ nõ solũ nõ tenet talit viro cohabitare lz ẽr te nef ei nõ cohabitare/ si sit piculũ lapsus in pctũ lu xurie. sec' si nõ est piculũ/ z veller cohabitare nõ vt marito/ s; forte ex charitate/ vt feruier infirmoza nõ ita inficit morbus iste cohabitãdo/ sicut ex pñbi tu. cũ totũ oppo' est in lepra. **Et** id leprosis pcedit s;ntẽre/ z pñbitũ. non aut cohabitatio. vr dictũ est. z p; p glo. in ca. p. de cõiun. lepro. z p s;ctũ Th. vbi. s. z dist. 32. **Et** p Arch. Floz. vbi. s. Totũ aut oppo' est i morbo gallico pp oppositã nãz. z id oppo' dz s;nta fieri. **Certã** ẽr qd id soluta ẽ/ q; iuxta casũ nõ solũ nõ tenet reddere debitu san' s;ntidõ/ vel ẽr ecõuerlo/ lz ẽr absolute nõ tenent/ imo tenent nõ reddere. q; nõ est mrimo' inter eos. **Ad** ẽr si esset/ nõ tenent. pura quũ occurrit infirmitas post s;ctũ legitĩmã mrimo'/ bec. n. nõ dirimit. **Et** sic interpẽtãda sunt oia iura q;

vident dicere q nulla infirmitas quatuorqz gratis...

Decisio quaestionum in casu veri matri...

Cap V.

Si aut interfuisset verum matrimonium... ponendo qones supponit...

seruitia familiaria inficit aut frequentius p concub...

Iuxta secundam formam casus responde...

Cap VI.

Ex his patere pot quid rindendum sit ad qones...

Edictum anno Domini...

A REVERENDISSIMO quodam Episcopo dubia quinque...

Reverendissime dilectissime...

eorum infam abscqz prolata rationu deductione expo...

Questio prima.

Ex omnibus igitur que vidi ad singula quesita...

Licet autem ista determinatio doctorum videatur...

non propter hoc intervenit ibi vitium simonie sed...

Questio 2a.

Quod vero queritur an scilicet aliquis possit re...

Questio 3a.

Quod autem querit dominatio vestra...

eram in concilio Constantiensi que incipit. Dulce
 2c. Nec potest absolui etiam per privilegium apo-
 stolicum nisi de sequenti statuto fiat mentio specialis/
 ut patet per aliam extrauag. eiusdem factam. San-
 tue. que incipit. Damnable 2c. Hoc idem patet per
 Eug. 4^m. in extrauag. que incipit. Eus deestabile.
 Et per Sixtum. 4^m. in extrauag. que incipit. Et si
 dominici grecis. Excipitur fm. d. p. error de palu.
 in 4°. ille qui est mediator in collatione beneficii a
 Pontifice per simoniam que potest in eo cadere si-
 cut 2 in alijs. ut patet per S. Tho. 22°. q. 100. ar. 10.
 ad 7^m. / 2°. 4°. di. 25. q. 3. ar. 3. ad 2^m. Talis ergo media-
 tor / 2 suscipiens etiam beneficii simoniace a Pon-
 tifice licet peccet mortaliter sicut 2 Pontifex pro-
 pter simoniam / non tamen incurrat excommunica-
 tionem aut aliam penam iuris fm predicti d. Pe-
 trum vbi. S. Sicur enim papa potest dispensare in
 penis iam incurris / ita etiam q non incurrat. Qu-
 aurem dat aliquod beneficiu vel aliqd spirituale
 aut spualia annexum pro pecunia vel alia remunera-
 tione seu obsequio 2c. videtur dispensare q liceat re-
 tinere. Unde qui habet beneficiu in curia / si habet
 conscientiam q emanauerit de scientia pape / pe-
 nitendo de peccato / non tenetur resignare / 2 multo
 minus tenetur mediator. 2c.

Quod 4° queritur de seruitoribus ordinarij / puta
 camerarijs / capellanis / scutiferis 2c. Respondet S.
 Tho. 22°. q. 100. ar. 5°. ad p^m. q si clericus alicui pla-
 to impendat obsequium honestum ad spualia ordi-
 natum puta ad utilitatem ecclesie vel ministrorum
 eius auxilium / ex ipsa deuotione obsequij redditur
 dignus ecclesiastico beneficio sicut 2 propter alia bo-
 na opera / nec interuenit hic proprie munus ab obse-
 quio. Immo Greg. in registro dicit q ecclesiasticis
 utilitatibus deseruietes digni est ecclesiastica re-
 muneracione gaudere. Si vero sit inhonestum obse-
 quium vel ad carnalia ordinatum / puta quia seruit
 prelato ad utilitatem consanguineorum suorum vel
 patrimonij sui vel ad aliqd huiusmodi / erit munus
 ab obsequio / 2 est simoniacum. Hec ille. Tales non
 sunt camerarij / capellani aut scutiferi 2 hmoi. vnde
 non est simonia si. 2c. nisi talia seruitia corporalita et
 si ad spualia ordinentur / non exhibeantur ex pacto
 consequendi alicuius ecclesiastici beneficii vel digni-
 tatis fm sanctum Tho. in 4°. dist. 25. q. 3. ar. 3. ad 3^m.
 Cum quo in hoc omnes doctores concordant. Sine
 pacto etiam incurritur simonia ex parte seruientis
 si principaliter intendit spirituale beneficiu aut
 dignitatem ex obsequio corporalita / tam 2 si principa-
 liter ad spualia sit ordinatum. Ex parte aut pre-
 latoz 2 dantium beneficia non est simonia / si det
 illa principaliter propter ista obsequia. vr. d. dicitur

est. ex doctrina sancti Tho. q dicit dignis 2 his qui
 meruerunt fm Grego^m. vr etiaz dicitur est. Requiritur
 tamen in his quibus beneficia conferunt pro-
 pter diuina seruitia coperens etiam scientia / 2 bo-
 na vita 2c. Qu aut predictis seruitoribus possit pro-
 uideri de beneficijs 2 quomodo. habetur in glo. ca.
 sunt nonnulli. 1. q. 1. / 2 glo. in ca. cum esset. extra de
 Simonia. dummodo / nec seruientis principaliter pro
 beneficio consequendo seruiat / nec conferens / prin-
 cipaliter conferat pro obsequio scilicet temporalit.
 fm p. anoz. quia id quod in se debitum est 2 bone-
 stum non debet exerceri fauore humane gratie / sed re-
 cro iudicio. vr habetur in ca. nemo. extra de Simonia.
 2 tra vult glo. in cap. quicquid proderit. lxxvi.
 Quod vero 5° queritur de permutationibus be-
 neficiorum / Respondet S. Tho. in 4°. di. 25. q. 3. ar.
 3°. ad 8^m. q si permutatio hec fiat pro aliquo terre-
 no commodo vtriusqz vel alterius / interuenit simo-
 nia. Si autem pro aliquo spirituali vr pote quia hic
 in illo loco melius potest deo seruire vel alia simili
 causa / non est simonia. hec ibi. Debet autem hec per-
 mutatio fieri de consensu Episcopi. vel episcopoz /
 si in diuersis episcopalis finit beneficia commutanda.
 Possunt tamen adinuicem prius habere tracta-
 tum de commutatione fienda / dummodo nihil con-
 cludant nisi de consensu episcopi vel episcopoz vr
 dixi. Et hoc tenent Jo. an. in cap. cum vniuersoz.
 extra de permutationibus. Idem Hof. Idem glo.
 in clem. vnica. eodem titu. licet hosti. contrariuz
 videatur sentire scilicet de habendo inter se tracta-
 tu 2c. Attendendum est tamen in huiusmodi. id qd
 notat p. anoz. in ca. ad questiones. extra de permuta-
 tionibus / q ecclesia pinguis non potest permutari
 cum alia minus pingui / interueniente simplici-
 ter pecunia ex alia parte / qz videretur pecunia da-
 ta pro redditibus spiritualibus vel pro re spirituali
 obrinenda 2c. et sic interueniret simonia nisi for-
 te talis pecunia suppleatur non propter redditus
 spirituales / sed propter redditus ampliores tempo-
 rales alteri ecclesie / vr innuit textus in dicto cap.
 ad questiones. Sed hoc est aliquantulum dubiu 2 scri-
 pulosum. Cum enim talia sint spiritualia annexa
 2 non e contra / venditio temporalit / venditur 2 spiri-
 tuale a quo dependet. vr. i. q. 3. esp. si quis obiecerit.
 Et ideo tunc est ab huiusmodi abstinere. Secus vbi
 spirituale temporalit quod p. exigit annexeretur vr
 in terra ecclesie / auro calicis 2 similib^o. Et ista sunt
 vulgata in doctrina sancti Thome / 2 in materia si-
 monie. Alia mibi pro nunc no occurrunt in propo-
 sito differenda. R. B. A. mibi indulgeat si no vr par-
 erat eius desiderio satisfeci. Valeat felix in euum.

FINIS.

Editum anno domini. 1508.

De comparatione Alexandri & Salomo-
 nis in affluentia presertim diuitia-
 rum, curiosa questio ad insti-
 tiam quorundam curia-
 lu nobiliu edita.

Intentio assumpti operis & occasio.
 Capitulum. Primum.

Expositio scilicet ciues /
 vt super que-
 stione inter vos habita: quis vtz
 diuitijs 2 potestate simul prestan-
 tior fuerit / Salomon ne Iheroso-
 limorum Rex / an Magnus Ale-
 xander Macedonia Rex totiusqz
 oem orbis Imperator atqz Mo-
 narcha / meam cui conuenitis sententia acquiescere
 mentem proferam. Huiusmodi quidem factum ipsum
 quo ad hoc plurimum comendauerim q de scripu-
 ris sanctis sermones vestri questiones ve prodeant
 que suauem odorem afferant animi circa diuina bñ
 dispensari. Absit autem / ne vnde primo sermo hic ve-
 ster digressus est in Chabito vos monendos necessa-
 rium putem / ne vs ex insipientissimi lapsu sapien-
 tissimi Salomonis / quiqz sibi peccandi credant ex-
 cursationis aditu aperiri. vel certe (quod est execra-
 bilis) indulgentiam ex hoc facilem extimet a deo
 presumendam. Hoc enim esset spiritum sanctum po-
 stius impugnare / qz peccatorum veniam digne pos-
 se sperare. Sibi profecto persuadeat nullus / qn po-
 tius plurimum vereantur oēs 2 pertimescant eun-
 dem Regem in malis actibus imitari / quando qui-
 dem 2 sapientissimu nouerint in insipientia lapsus /
 velut etiam insipientem a deo reiectum / puniunt /
 2 imperpetuum publica scriptura preconizante cor-
 fusum. Itaqz enim vestrum quepiam aut in mundo
 alium tante virum amentie puto / si sapientissimoz
 aliquem conspexerit alta de turri vel in putei pro-
 fundum precipitem se dare / 2 ipso precipitio interi-
 re / illum eo q sapientia alioquin multa pditus fue-
 rit immitandum crederet. Quin immo in hoc eun-
 dem insipientissimum iudicarent omnes. Quia autem
 in hac me causa iudicem interponitur / cum ex suffi-
 cientia mea que minima est prodire no possit / veste-
 rantummodo benignitati ascribo. In hoc etiam ve-
 stra commendat prudentia vr ab ignota vobis nisi
 lecture officij gratia 2 a vobis ipsi nominibus simul
 ac facie minus cogniti / iudicium queratis: quate-
 nus verbum sola ipsa veritate innixum. cuiuslibet
 etiam minime affectionis suspitio careat aut no-
 ra. Quia qz autem questio ista modicum fidei lumi-
 nis / minimum etiam ad componendum motes ex-
 citamentum prestare videatur / quia tamen de fonte
 sacrarum litterarum oritur quas elucidantib^o eter-
 na reprobis vitam non nihil etiam ad sapientiam
 inquirendam capessendaqz mouet animos elegan-
 tes. quando quidem quod alibi verbis exprimitur /

sapientiam inquam ipsam / diuitias 2 gloriā com-
 tari / Salomon sic esse concessum / vt merito pri-
 marijs etiam mundi principibus veniat comparan-
 dus. Non propterea etiam vanum extimabo laborem
 hunc meum / cum presertim ex officio nostraqz reli-
 gionis instituto primario luminis (tam et si modic-
 cum in me sit 2 tenuē valde) impendendi me con-
 stiterim debitoz. De diuitijs etiam Alexandri
 siue iusto siue iniusto eas acquisierit ipse titulo / pro-
 cedere questionē istam suppono. Et igitur voto ve-
 stro deo aspirante pro modulo meo faciam satis / ex
 doctrina sacrarum litterarum / non nisi fm littera-
 lem ipsum excepta sensum / rem ipsam adhorioz.

Qua sapientia fuerit Rex Salomon ca-
 teris prestantior. Cap. II.

Efferunt sacre littere / Regem Salomo-
 nem / z egregie quidem extollunt
 in sapientia diuitijs potestate 2 gloria. Cum autem
 gloria fm Ambrosium clara sit cum laude notitia /
 quam precipue sibi laudem vendicant homines ex
 bonum trui que premissa sunt affluentia qui in his
 tribus prestantior inuenitur / gloria etiam superior
 eu ad ar. necesse est. Clarissimum autem inter ceteros
 super qz gloriosum / ipsum Regem Salomonem / hec
 ipsa tria munera reddidisse facile potest fieri mani-
 festum. Sapientia quippe non omni generis in qua
 2 precipue diuinorum. sed illa quam ipse Rex a deo
 postulauit ad bene inquam beateqz ac pacifice cum
 omnium bonorum temporalium abundantia regen-
 dum populum sibi subiectu / super omnes homines
 floruisse / qui ante aut post se fuerunt aut etiam futu-
 ri sunt / sacre pagine clare testantur. Nam ad domi-
 num oratione susa Rex Salomon / vr tertij Regis
 cap. 3°. sacra testatur historia inter cetera cocludens.
 ait. Dabis ergo seruo tuo cor docile / vr possit iudi-
 care populum tuum / 2 discernere inter bonuz 2 ma-
 lum. Quem dominus super sapienti petitione com-
 mendans / 2 a se clementius exaudidit proestans /
 post pauca subiungit. Quia postulasti sapientia ad-
 discernendum iudicium / ecce feci tibi fm sermones
 tuos: 2 dedi tibi cor sapiēs 2 intelligens / intantum
 vr nullus ante te similis tui fuerit / 2 nullus post te
 surrecturus sit. Infra et cap. 4°. mirum in modum
 comendatur sapientia eius per comparationem et
 excessus ad sapientissimos qui tunc erant in terra /
 pluribus eorum nominaria. vr patet ibi. Quod ve-
 ro (vr supra diximus) intelligatur de sapientia illa
 solum / que necessaria est ad regendum / clare ps. 2.
 Paralipomenon. p. cap. vbi ostenditur / Dominu
 Salomoni oranti sic respondisse. Quia petisti sapien-
 tiam 2 scientiam vr iudicare posses populum meuz
 super quem constitui te Regem / Sapientia 2 scien-
 tia oara sunt tibi 2c. Ad recte autē iudicandū
 populum fm q ad temporale dominium pertinet /
 qd solus Regibus traditur / vltra promptitudinem
 recti iudicij ad discernendum inter iustum 2 iniu-
 stum / quas Salomoni oīs in affluentia maxima su-
 pernaturaliter infudit / 2 iurisperiti pro viribus stu-
 dio sibi coquirunt / necessaria est et notitia natura-
 lium omnium / que. sed hominis commodū conferre
 m m ij

possunt magis aut moralit. Non autē necessaria est scientia diuinorum; que non ad tempore sed ad supernaturale bonū nos dirigit. In predictis ergo illis primis sciētijs Salomōne cūctos mortales excussit credendū est. In diuina autē multi eo prestantiores fuerē vt Adā Moyses atq; Dauid erimius prophetarum ante Salomōne. Post eum vero prophetarum plurimū; Ap̄li omnes. ⁊ nonnulli ēr (vr pie credi) sancti Doctores ecclesie. vr precipue de sancto Thoma de Aquino textat Innoc. 4.⁰. P̄one. ad. in principio sermonis quē in illius preconijs edidit sic Incipiens. Ecce plusq; Salomō hic ⁊c. Vt autē queſtio/circa Salomonis sapientia minime verēf. hęc tū dixisse voluit vr perpendere qd̄q; possit/si sacre scripture veritas saluat hoc stante qd̄ aliq; sit sapiētijs Salomōne; cuius tū rei contrariū vulgus cōiter opinat/ non esse mirū posse quēpiam sine falsitatis macula Salomōi spōni in diuitijs atq; p̄tate; quo tamen cōiter dubitatur.

Potentiam atq; diuitias Salomonis amplissimas. Cap. III.

Potentia ergo ⁊ Diuitias Salomonis/ bonitūq; omnium temporalitū que a vulgo fortune bona/ a Theologia autē bona ex teriora vocant/ affluētiā maximā/ sacra eloquia seris valde/ faustoq; describunt. De p̄tate quidem eius sic scribit terti Reg. 4.⁰. ca. Salomō autē erat in ditioe sua hīs omnia regna secū a flumie terre p̄bililitim vsq; ad extremum egypti. Et post pauca. Ipse obtinebat oēm regionem que erat transiūmen quasi arthapsa vsq; Hazas ⁊ cūctos reges illarū regionum. 2.⁰ quodq; p̄salipomenon. 9.⁰. cap. Sic dicit. Exeruit Salomō p̄tatem super cūctos Reges a flumine Eufrate vsq; ad terrā p̄bililitinos ⁊ vsq; ad terminos egypti. De p̄dictis etiā Regibus/ qua subiectione Salomōne reuerēbant ostenditur/ terti Reg. 4.⁰. ca. immediete post verba superiora posita. Dicit. n. q; erant offerētes munera ⁊ seruientes ei cunctis diebus vite eius. Non solū autem predicti Reges/ sed ⁊ oēs alij reges terre offerēbant Salomōni munera. Dicit enim terti Reg. cap. 10. Magnificatus est Rex Salomō super omnes reges terre diuitijs ⁊ Sapia. Et singuli (ingr post pauca) offerēbant ei munera vasa aurea ⁊ argētea ⁊ vestea ⁊ arma bellica ⁊c. Ecce ergo qd̄ grandis erat Salomonia potestas: que ⁊ infra clarius explicabimus. C Diuitias autem innumerabiles ⁊ thesauros quodāmodo infinitos/ possedisse Salomōne/ sacre littere ex multis ostendunt. Primo quidem ex paterna preparatione ⁊ principum israel oblatide/ ad templum domini fabricandum. Hāuit nempe hac de cā Rex Salomō/ in auro qdem otto milia talenta. In argento autem decem ⁊ septem milia talenta. p̄ter lapides preciosos innumerabiles ⁊ p̄ter es/ ferrum ⁊ alias diuitias inestimabiles. Est autem s̄m Iſidorum 6.⁰. Etimologiarum. cap. 24. talentum pondus maximum s̄m grecos. Et est triplex. Hā s̄m Romanos est pondus septuaginta dua

Note/ fias Salomōis.

Diuitie Salomonia.

rum librarum vr Plautus ostendit. s̄m vero alios/ quinquaginta librarum. ⁊ s̄m alios centum viginti librarū. Si igitur predictum aurum s̄m Romanos supputare volumus ad numerum ducatorum/ cum ex libra auri cudantur circiter nonaginta sex ducati. predicta otto milia talenta auri ascendent vsq; ad quinquaginta milia milliū ducatorum ⁊ eo etiā amplius. Si vero argentum predictum ad pondus librarum ⁊ earum numerus reducere volumus/ inueniuntur fuisse mille milia ⁊ nongenta quadraginta milia librarum argenti/ que si ad pondera/ q̄ma terna lingua vocantur p̄est. reducātur/ erunt quadraginta otto milia ⁊ nongenta sexaginta pondera argenti. Ostenduntur etiā Diuitie Salomonis in auro ex annuo reddito/ qui ascendebat vsq; ad sexcenta sexaginta sex talenta auri/ excepto eo qd̄ offerēbant viri qui super vectigalia erāt/ ⁊ negotiatores/ vniuersiq; scuta vendentes/ ⁊ omnes Reges arabie/ Ducesq; terre. vr dicitur terti Regū. cap. 10. ⁊ 2.⁰ p̄salipomenon. cap. 8. Excepto etiam auro quod sepe afferēbant serui Salomonis de opp̄ib. Dicitur etiam 2.⁰ p̄salipomenon. 9. ca. q; classis Regis Salomonis per mare/ cum classe Yram Regis. semel p̄ tres annos ibat in tharsis deferens inde aurū ⁊ argentum ⁊ dentes Elephantorum ⁊c. Semel etiā (vr dicitur terti Regū. 9.⁰. si. ⁊ 2.⁰ p̄salipomenon. 8.⁰) Serui Salomonis venerunt in opp̄ib. ⁊ sumptum inde aurum quadringentesorum viginti talentorum detulerunt ad Regem Salomōnem ⁊c. Sunt enim (vr doctores afferunt) in terra illa seu regione que dicitur opp̄ib/ minere magne aurei. Regina quoq; Saba veniens in Iherusalem ad Salomōnem dedit ei centum viginti talenta auri ⁊ aromata multa nimis/ ⁊ gemmas preciosas ⁊c. vr dicitur terti Regū. cap. 10. ⁊ 2.⁰ p̄salipomenon. cap. 9. tantam ex his auri copiam habuit/ vr sicut dicitur. 2.⁰ p̄salipomenon. 9.⁰. omnia vasa de quibus potabat Rex Salomōne/ esse aurea/ ⁊ vniuersa supellex domus salus libani (hoc n. erat Regis p̄salitium mire magnitudinis pulchritudinis ⁊ p̄ciositatis) erat ex auro purissimo. Non erat argentum/ nec alicuius p̄ctij putabatur in diebus Salomonis. Et in fine cap. hoc idem sic repetitur. Tantam copiam p̄beuit Salomōne Argenti in Iherusalem quasi lapidū/ ⁊ non solum de argento. sed etiā idem asseritur de auro. 2.⁰ p̄salipomenon. p. vbi d̄ p̄beuit Rex Salomōne in Iherusalē argentum ⁊ aurū quasi lapides. Que tamen Yperbolice dicta intelligantur. Ad idem ē facit qd̄ dicitur Ecclesiastica. 42.⁰. ca. dum sapiens. alloquitur Salomōnem/ ⁊ inter cetera dicit. Collegisti quasi auricalcum aurum. ⁊ vr plumbum complesti argentum. De diuitijs autem naturalibus. s̄. de abundantia possessionū frumenti vini ⁊ olei aliorumq; terre fructuum. de infinita quoq; multitudine gregū omni generis pecudum/ que in cibos hominum venire possunt. similr de multitudine equorum curilium. i. ordinatorum ad vehēdos currus/ ⁊ equestrium. i. ordinatorū ad equitandū circa Regem ⁊ in obsequijs eius/ in locis p̄allegatis sacre scripture amplissime loquitur/ de quibus vr breuiter ti studeamus non est dicendum per singula. Taceo etiam

etiam infinitorum thesaurorum apertum indicium. Templum dico toto orbe celeberrimū/ ad cuius structuram potissima materie portio fuit aurum ⁊ lapides preciosi/ cum tamen esset ingētia magnitudinis precipue in altitudine. Ex his igitur omnibus clare patet completam fuisse dei promissionem ad eundem Salomōnem sacrum de qua d̄ 2.⁰ p̄salip. 1. c. q; d̄ns Salomōni oranti inter cetera hec respondit. Diuitias ⁊ substantiam ⁊ gloriā dabo tibi/ ita vr nullus in regibus nec ante nec post te fuerit similis tui. Sed qualiter hoc intelligendū sit. j. aperiam.

Alexandri potentia & diuitijs affluētia maxima. Cap. IIII.

Alexandri potentia.

Nunc restat de Alexandri diuitijs ⁊ potestate aliquid dicere/ vr d̄ns vnus alteri fuerit in h̄mōi cōparatus/ clare ostet vniuersa q̄nam eorū excellentior sit inuentus. De Alexandro igit Regē Macedonum sacra scriptura p̄mi Machab. 1. cap. pauca verba facit ex quibus omnis eius potestas ⁊ diuitiarum magnitudo. adiuncta doctozū ecclesie expositione clarissime vgnoscetur. Sic enī incipit p̄mius liber Machabeoz. Et factum est post qd̄ percussit Alexander philippi Rex macedo qui p̄mius regnauit in grecia. f. tota. Multi quippe ante eum regnauerunt in diuersis partibus grecie/ sed Alexander regnauit p̄mius in tota sequit. Egredus de terra lethim. i. de grecia. percussit Darium Regem persarū ⁊ macedonū/ ⁊ constituit p̄lia multa/ ⁊ obtinuit omnium munitiones/ ⁊ interfecti Reges terre. f. p̄maris/ sicut predictum Darium. ⁊ horum Regem Indorum ⁊ plures alios. sequit. Et pertransijt vsq; ad fines terre ⁊ accepit spolia multitudinis gentiū. ⁊ sicut terra in cōspectu eius. Et congregauit virtutem ⁊ exercitum fortē nimis/ ⁊ exaltatum est ⁊ eleuati cor eius: ⁊ obtinuit regionem gentium ⁊ tyrannos/ ⁊ facti sunt illi in tributum ⁊c. Ex predictis verbis/ ⁊ ex quibusdā alijs que sequuntur/ ostenditur magnitudo potentie Alexandri ⁊ abundantia diuitiarum eius. p̄restas qdem eius ostenditur fuisse vniuersalis/ in omni dico regione: in hoc verbo quo promittit q; sicut terra in cōspectu eius. Super quo doctores ⁊ precipue Rabanus/ ⁊ d̄ns Ego Cardinalis/ qui super alia p̄clarissima opera que edidit/ totam etiam Bibliam s̄prem magnis voluminibus multiplici sensu expositionem decorauit. ⁊ est doctoz non vulgaris auctoritas in ecclesia dei/ dicunt q; Alexander post percussionem ⁊ mortem Darij predicti/ byrcanos ac girodomānos subegit/ p̄ artos quoq; ⁊ omnes orientales populos vsq; ad Indiam. Ip̄os etiā Indos cū Rege suo p̄oro. Et omnes totius terre p̄ncipes/ vr dicit Rabanus/ vel reddiderunt ei tributū vel reddere iam parati erant. Unde cum superatis omnibus orientibus rediret in Babyloniam/ occurrerunt ei nuntij totius occidentis/ quo vix crederes famam eius peruenisse. Super illo autē verbo. ⁊ pertransijt vsq; ad fines terre. Dicit idē Rabanus q; superata India/ vsq; ad saxū mire asperitatis peruenit/ a cuius impugnatione cognouit Iherculem/ errorem prohibuit. Unde vr Iherculus acra superaret/ emulacione p̄motus/ cum summo labore

⁊ periculo saxo potitus/ oēs loci illius gentes subegit. Ecce ergo qd̄ aperte ostendit per dicta sacre scripture ⁊ illustrium doctoz/ q; Alexander magnus totius terre obtinuit principatum. Nam s̄m Machab. struz in historijs/ ipsa quoq; iudea subiecta illi erat. Cuius signus est q; cum venisset Iherosolymā/ multorum eis annorum tributa indulit. vr dicit idem Machab. qd̄ non fecisset nisi eidem vr subiecti tributa reddere tenerentur.

Alexandri potentia longe superauit oēm Salomonis potestatem: necnon diuitiarū eius affluētiā fuisse maximā. Cap. V.

Excessit ergo sine vlla comparatione potestas Alexandri potestatem Regis Salomonis qui ⁊ si maior potitus sit dominio qd̄ omnes Reges Israhelici generis. vr clare patet ex his que superius sunt adducta: minima tamē pars totius terre est regio que fuerat Salomonis ditioni subiecta. De hoc enim Hieronymus sic loquitur in epistola ad Bardanum que incipit. Quertis Bardane ⁊c. dicens. Respondeant mihi qui hanc terrā que nūc nobis chabiti passione ⁊ resurrectione/ terra repromissionis effecta est/ possessas purant a populo iudeorum/ post qd̄ reuerfus est ex egypto/ quantum possederit/ vtiq; a Dan vsq; Bersabee/ que vix centum sexaginta milium in longum/ spacio tenditur. Heq; enim Dauid ⁊ Salomō potentissimos Reges/ exceptis his quos post victoriā in amicitiam receperunt/ plus tenuisse scriptura testatur. Et hoc dico/ vr taceam quinq; palestine ciuitates Bazane Aschalonē Beth ⁊ Accaron ⁊ Azorum. Idumeos quoq; ad meridianā plagam vix viginti quinq; ab Iherosolyma milibus separatos/ Arabas ⁊ Agarenos quos nūc saracenos vocant in vicinia vrbis Iherusalem. p̄ uder dicere latitudinem terre repromissionis/ ne ethnicis occasionem blasphemandi dedisse videamur. Ab Ioppe vsq; ad viculum nostrū Betbleem/ quadraginta sex milia sunt. cui succedit vastissima solitudo/ plena ferocium barbarozū. hęc Hieronymus/ ⁊ multa alia ad idē spectantia dicit. Ex quibus omnibus apertissime constat regnū Salomōni subiectū non vltra p̄tensum fuisse qd̄ nunc protendatur tota regio Lombardie/ quā ⁊ illam de minimis partibus esse totius terre habitabilis manifestum est. Cum tamen Alexander toti (vr dictus est) orbi terrarum dominaretur/ ⁊ tali virtute aut prer potentissimum ⁊ innumerabilem exercitū/ totius orbis Regibus ⁊ principibus p̄erat/ vr nemo contra eum auderet rebellare vel aperire os suū aut garrire. vr dicit d̄ns Ego. Nicolaus etiam de tyra super 3.⁰ librum Regū. dicit potentiam Alexandri/ Salomonis potestatem superasse. Sicut ⁊ scientia Adam/ Moysi ⁊ Apostolorū maior fuit qd̄ sapientia Salomonis. C Diuitiarum autē Alexandri magnitudo/ ostendit per verbum sacre scripture supra propositum/ vbi dicitur. Et accepit spolia multitudinis gentium/ qd̄ verbis exponens d̄ns Ego. dicit. q; per spolia intelligantur thesauri ⁊ opes gentium quas deuicit. Innuitur autē q; innumerabilia pene fuerint illa spolia ⁊ in p̄ciositate varia/ sicut ⁊ in

Salomonis p̄tate.

Diuitias Alexandri.

De cōpara. Alexand. 7 Salomo. in affluētia diuitiarū.

numerabiles penē fuisse gētes 7 varie quas deuicit. Nec putandum est tantum Regem in suos coacernasse thesauros nisi scioſissima queq; reliquis omnibus bonis exercitū munificentissime distributis prater ordinaria stipendia militibus debita/7 super omnes reges affluētissime reddita. quibus ostendebatur insuperabilis affluētia diuitiarū eius/ non autem exhauriebatur. vt infinitum penē thesaurus in morte reliquerit. Hās (vt vbi. s. dicit idē Ego) in thesauris eius eo mortuo prater cetera/ quinquaginta familia talenta auri reperta sunt: 7 in annuo vectigalis tributo trecenta milia. hec Ego. Ex quo aperte monstratur q; sine comparatione annuus redditus Alexandri superabat annum redditum Salomonis: cum Alexandro trecenta milia: Salomoni autem nec vnum millenarium talentorū/ sed solummodo sexcenta sexaginta sex talenta auri pro tributa redderentur. De familia autem ac equorū multitudinē/ prouisioneq; vectigalium/ muneribus Regum 7 principum/ nec non multitudinē preciosorū lapidum/ 7 indumentorū/ aliorūq; bonorū affluētia/ cum talia potentiam 7 victorias 7 principum naturaliter consequantur/ patet q; in maiori abundantia Alexandro q; Salomoni supereffluere debuerunt.

Duo ex prædictis occasionata dubia dissoluantur: nec non totius questionis fertur sententia. Cap. VI.

Duplex autem adhuc dubiū nō videtur plene solutum. Primum tangit Salomonis potestatem vt ideo videatur maior fuisse/ q; multi reges gentilium/ omnes. s. qui habitabant in terra a flumine Eufrate vsq; ad terram philistinorum 7 vsq; ad terminos Egypti ei subiecti fuisse videntur per verba sacre scripture. s. adducta. Luz. n. non esset in Israel nisi rex vnus. ipse vs; Salomon/ clare constat q; predictierant reges gentilium. Secundum vero dubium tangit Salomonis diuitias/ in quibus videtur omnes homines etiam qui post se fuerunt excessisse/ si dei promissio sibi facta que fidelissima 7 ideo infallibilis est/ impleri debuerat/ qua dicit scđi Paralip. 1. q; nullus in regibus nec ante eum nec post eus similis. ei esse debebat in diuitijs 7 gloria. Sed ad horum dubiorum primum/ patet qui d. dicendum ex descripta. s. Alexandri potentia maxima. Licet enim rex Salomon maior 7c. Non tamē illi reges omnes qui Salomoni munera deferrebant/ eidem ira seruasse dicunt/ quasi sub eius dominio aut ditione fuerint vti subditi constituti. Sed ex hoc solo q; ira Salomoni in amicitiam fuerat copulari/ 7 sic eum ob eminentissimas scientiam 7 glorias reuerentur/ vt toto corde gliscerent/ animo promptissimo cogitarent/ omnibusq; viribus conarentur eidem obsequentes in omnibus moemgerere/ quo fiebat vt munera/ preciosa multiplicarent/ 7 ad eius se vota paratissimos velut inferiores virtutibus sed amantes/ diuersis indicijs patefacerent.

Ad id autem qd 2° de promissione dei adducitur. Primum quidem dicitur Salomoni in diuitijs 7 gloria nullum sibi similem in terra suo tempore in cunctis regibus habuisse. Dicitur enim. 3. Reg. 10. cap.

Magnificatus est ergo rex Salomon super omnes Reges terre diuitijs 7 sapientia. hec ibi. Secundi etiam Paralip. 9. Dicitur. Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terre pre diuitijs 7 gloria. Eisdem quoq; 2° dicitur. In gentibus multis. i. in omnibus gentibus terre que multe sunt. nō erat rex similis ei. Secundo vero dicitur q; Salomon supergressus est opibus oēs reges qui fuerunt in hierusalem/ vt ipse de se dicit Ecclesiaste 2° ca. Tertio dicitur q; etiam superauit omnes reges tam Israel q; aliarum nationū tam qui fuerunt ante se q; qui post eum esse debuerant in diuitijs 7 gloria/ non quidem simpliciter 7 absolute/ sed sū quandam proportionem regnorū. Magis enim abundauit Salomon diuitijs 7 gloria sū proportionem ad paruitates regni sui/ q; vnq; fuerit vel futurus sit alius quicumq; rex magnus in suo quantumq; magno/ 7 per plures terrarum 7 prouinciarum 7 regionum spatia dilatato regno. non tamē ex hoc inferri potest quin alius magis illo diuitijs abundauerit. Sicut licet ciuis primus/ in cōparatione ad alios conciuēs sit ditior/ q; Marchio vnus/ de minoribus etiam in cōparatione ad maiores Marchiones vel etiam ad equales/ non tamen inferri potest q; ciuis ille sit ditior Marchione. Quarto dicit q; verbus illud promissionis domini referendum est non ad singula prerogatiua copulariue/ quasi Salomon 7 in diuitijs 7 in gloria 7 potestate super omnes vnq; mortales fuerit magnificatus. hoc enim verum non esse ex predicta liquide constat. Unde 7 Nicolaus de Iyra dicit quosdam eum superasse in sapientia. vt. s. dicitur est. quosdā alios in potestate. vt adducit de Alexandro Magno. quosdam etiam specialiter in diuitijs/ vt de quibusdam restatur super 3^m ca. 3. Reg. Sed referendum est/ vt ipse etiam Nicolaus dicit/ predictū diuine promissionis verbum/ ad omnia predicta simul 7 collectiue sumpta. Nullus. n. vnq; mortalium fuit aut futurus est/ qui tanta sapientia repletus/ tot diuitiarum copijs abundans/ tanta potentia fretus/ tanta gloria splendidus simul/ in orbe effluerit sicut Salomon. Hęc omnia dixerim/ vt omnibus liquido cōster sententiam quā circa hęc nobilitates vestre a me requirunt non ex ppria phantasia/ sed ex fundamentis solidissimis sacre scripture/ doctoz etiam ecclesie expositionibus 7 dictis/ esse electam/ rationiq; pstanteā 7 innixā. Ad dubium ergo principale cuius explanationem 7 determinationē a me queritis/ sio seu ex predictis omnibus iam patet respoſo manifesta/ sio. hec in quas q; simpliciter 7 absolute Alexander rex Macedo fuit Salomone rege hierusalē prestantior/ 7 in diuitiarū omnium/ precipueq; auri 7 argenti affluētia/ 7 in magnitudine seu excellētia potestatis. Bene valete/ meq; paratissimus in hīs que religio nis mee 7 studij professionem sapiunt ad vota vestra in omnibus recognoscite.

S I M O N.

Editum anno dñi. 1511.

Opuscula edita per Reuerendum in Christo patrem Magistrum Bartholomæum Spinæum Pisanum ordinis Prædicatorum. ac impresentiarū prouinciam vtriusq; Calabriae priorē prouincialem. vitæ regularis. hoc in tertio volumine comprehensa finiunt.

Venetis in ædibus Stephani Sabienſis.
M D XXXV Mense
Augusto.

REGISTRVM.

Omnes sunt terni prater ff mm qui sunt ouerni.

Errata post ff.

Folio. 51. colūna. 2. linea. 25. pro non dare. lege. dare.
Folio. 57. titulo. pro forore. le. vroz. colū. 1. l. 3. pro forore. le. vroz. colū. 2. l. 3. titulo. pro forore. le. vroz. col. 2. l. 4. pro actum. le. actum. col. 3. l. 2. i. pro principalis. le. principaliter.
Folio. 59. c. 2. l. 3. titulo. pro forore. le. vroz. c. 4. l. 21. pro. ducitur. le. inducitur. l. 25. i. pro possent. lege. possent.

Folio. 60. c. 1. l. 16. i. pro ipse. le. ipse. l. 10. pro afferētes. le. afferentibus. l. 7. pro depositarij habent. le. depositarij habet.
Folio. 63. c. 4. l. 5. pro tomento. le. tomento. l. 3.
Folio. 66. c. 1. l. 16. pro cui. le. cuius. colū. 2. l. 2. post ly Salomoni. adde. cognoscitur. c. 3. l. 15. i. pro pau. cam. le. pauca.
Folio. 67. c. 1. l. 2. i. pro erremotu. le. terremotu.

Cetera que quilibet legendo ex se facile deprehendere 7 corrigere potest/ de industria sunt omiſsa.